

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (1941-2019)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ
Στις «Επιστήμες της αγωγής: Δημόσιες χρήσεις της ιστορίας και της τοπικής
ιστορίας»

Όνοματεπώνυμο Φοιτήτριας: Γιαννουτάκη Ιωάννα
Επόπτρια καθηγήτρια: Ηλιάδου-Τάχου Σοφία

ΦΛΩΡΙΝΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2020

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	3
Εισαγωγή.....	5
Κεφάλαιο 1	6
1.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	6
1.2 Μεθοδολογία έρευνας.....	7
1.3 Μέθοδος δειγματοληψίας – Δείγμα.....	9
1.4 Ερευνητικό εργαλείο	12
Κεφάλαιο 2.....	14
2.1 Ιστορικό και Πολιτικό πλαίσιο Ελλάδας.....	14
2.1.1 Η Ελλάδα της Κατοχής και του Εμφυλίου 1940-1949.....	14
2.1.2 Ανασυγκρότηση 1952-1967	17
2.1.3 Η Στρατιωτική δικτατορία 1967-1974.....	19
2.1.4 Η Μεταπολίτευση.....	20
2.1.5 Η Λευκή τρομοκρατία.....	21
2.1.6 Η Φλώρινα στην Κατοχή και στον Εμφύλιο	23
2.2 Η πολιτική ιστορία της Ελλάδας και της Φλώρινας	25
2.2.1 Πολιτική ζωή 1950-1960	25
2.2.2 Πολιτική ζωή 1961-1970	33
2.2.3 Πολιτική ζωή 1971-1980	38
2.2.4 Πολιτική ζωή 1981-1990	41
Κεφάλαιο 3.....	44
3.1 Ο Θεοχαρίδης μέσα από το Μητρώο βουλευτών.....	44
3.2 Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ως αυτοβιογραφούμενος.....	45
4. Ερευνητικό μέρος.....	48
4.1 Θεματικές κατηγορίες	48
4.2 Ποσοτική Ανάλυση περιεχομένου	48
4.3 Ποιοτική Ανάλυση περιεχομένου	63
4.3.1 1 ^η Θεματική κατηγορία: Προσωπικά στοιχεία Θεοχαρίδη	63

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

4.3.2 2 ^η Θεματική κατηγορία: Κατοχή	64
4.3.3 3 ^η Θεματική κατηγορία: Εμφύλιος.....	74
4.3.4 4 ^η Θεματική κατηγορία: Πολιτική σταδιοδρομία	78
4.3.5 5 ^η Θεματική κατηγορία: Δικτατορία	82
4.3.6 6 ^η Θεματική κατηγορία: Μεταπολίτευση	84
4.3.7 7 ^η Θεματική κατηγορία: Δικηγορική σταδιοδρομία.....	87
4.3.8 8 ^η Θεματική κατηγορία: Ο Θεοχαρίδης ως Βουλευτής της Φλώρινας	88
4.3.9 9 ^η Θεματική κατηγορία: Αποδοχή του Θεοχαρίδη από την κοινωνία της Φλώρινας	90
Συμπεράσματα	92
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	173

Περίληψη

Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης υπήρξε μία από τις πιο εμβληματικές μορφές της περιοχής της Φλώρινας. Η συμβολή του στην πολιτική ζωή της περιοχής ήταν μεγάλη, αφού μέσα από την συμμετοχή του σε διάφορους πολιτικούς σχηματισμούς, αλλά και από την εκλογή του στο αξίωμα του βουλευτή κατάφερε να προσφέρει πολλά σε μία περιοχή που χρειαζόταν άμεσα κάποιες μεταρρυθμίσεις για να μπορέσει να αναπτυχθεί. Απώτερος στόχος της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει την προσωπικότητα του μεγάλου πολιτικού και δικηγόρου Δημοσθένη Θεοχαρίδη και τη συμβολή αυτού στην πολιτική ζωή της Φλώρινας. Η προσπάθεια για να γίνει αυτό βασίστηκε σε συνεντεύξεις προσφιλών του προσώπων, οι οποίοι δίνουν λεπτομέρειες για την προσωπική και την επαγγελματική του ζωή. Μέσα από τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων φάνηκε ότι ο άνθρωπος αυτός άφησε πολύ καλές εντυπώσεις στον λαό της Φλώρινας, όχι μόνο εξαιτίας του τρόπου με τον οποίο διαχειρίστηκε τα σημαντικά ζητήματα της περιοχής, αλλά και λόγω του χαρακτήρα του και της συμπεριφοράς του προς τους πολίτες. Είναι μία προσωπικότητα πολύ δύσκολα θα μπορούσε να ξεχαστεί και να λησμονηθεί.

Λέξεις κλειδιά: Δημοσθένης Θεοχαρίδης, πολιτική ζωή Φλώρινας, βουλευτής, δικηγόρος

Abstract

Dimosthenis Theocharidis is believed to have been an emblematic presence in the area of Florina. His contribution to the political scene of the area was of great importance. His participation in various political formations along with the election as a member of the parliament enabled him to offer significantly to an area in great need of reformation so as to improve at all levels. The aim of this thesis is to address and present the personality of the great politician and lawyer, Dimosthenis Theocharidis and his contribution to the political life of Florina. In order to achieve that, people close to him were interviewed and provided useful details about his personal and professional life. The results emphasized the good impression he made on the people

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

of Florina, not only because of the way he handled matters of the area but also due to his character and behavior towards people. It is a personality that is difficult to forget.

Key-words: *Dimosthenis Theocharidis, political life of Florina, Member of the Parliament, lawyer*

Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική επικεντρώνεται γύρω από το πρόσωπό του Δημοσθένη Θεοχαρίδη, αυτού του μεγάλου Έλληνα δικηγόρου και πολιτικού. Αναλυτικότερα διερευνάται η συμβολή του στην πολιτική ζωή της Φλώρινας. Ο ίδιος υπηρέτησε για πολλές θητείες ως βουλευτής της Φλώρινας συμμετέχοντας σε διάφορα πολιτικά κόμματα. Υπήρξε πολύ δραστήριος πολιτικός γεγονός που ωφέλησε σε μεγάλο βαθμό την πόλη του. Η πολιτική του δράση ξεκινά το 1951 όταν εκλέγεται βουλευτής Φλωρίνης με την ΕΠΕΚ και τελειώνει το 1985 με την εκλογή του ως βουλευτή με τη Νέα Δημοκρατία. Το σημαντικότερο έργο του ήταν η αποξήρανση της λίμνης Χειμαδίτιδος. Μέσα από πολύ πετυχημένους διπλωματικούς χειρισμούς κατάφερε να εντάξει τη λίμνη Χειμαδίτιδα στις δημόσιες επενδύσεις που έκανε η κυβέρνηση του Αλέξανδρου Παπάγου. Το έργο αυτό αποτέλεσε σταθμό για την ιστορία της πόλης της Φλώρινας, εφόσον εξασφάλισε εισόδημα σε πάρα πολλές οικογένειες μέσω της αύξησης των καλλιεργήσιμων εδαφών που επέφερε.

Γίνεται λοιπόν φανερό το ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης υπήρξε μία πολύ δυναμική προσωπικότητα που βοήθησε πολύ με τη δράση του το νομό της Φλώρινας. Παρόλα αυτά δεν υπάρχει κανένα δημοσιευμένο έργο που να αφορά τη ζωή και το έργο αυτού του σημαντικού ανθρώπου. Αυτό ακριβώς το κενό αποπειράται να καλύψει έως ένα βαθμό η συγκεκριμένη διπλωματική διατριβή, μέσα στο πλαίσιο της οποίας γίνεται μία διεξοδική προσπάθεια να παρουσιαστεί όσο το δυνατόν πιο σφαιρικά και ολοκληρωμένα η προσωπικότητα, η σταδιοδρομία και το έργο του Δημοσθένη Θεοχαρίδη.

Η παρούσα εργασία δομείται ως εξής. Αρχικά στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία παρουσίαση των ερευνητικών ερωτημάτων πάνω στα οποία βασίστηκε η συλλογή όλων των πληροφοριών που αφορούν το Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Επιπλέον παρουσιάζεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε και το ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης που αξιοποιήθηκε για να γίνει η συλλογή των δεδομένων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται το θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας. Η πολιτική δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ήταν άμεσα συνυφασμένη και επηρεασμένη από το ιστορικό συγκείμενο της εποχής του. Δεν θα μπορούσε λοιπόν να μη γίνει αναφορά στο πλαίσιο αυτό. Πιο συγκεκριμένα αρχικά αναλύεται το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο της Ελλάδας από το 1940 έως και τη Μεταπολίτευση, ενώ ακολουθεί η διερεύνηση της πολιτικής ιστορίας Φλώρινας κατά τα ίδια έτη. Στο

τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους παρατίθεται το βιογραφικό του Δημοσθένη Θεοχαρίδη, όπως αυτό υπάρχει μέσα στο μητρώο των Ελλήνων βουλευτών.

Στο ερευνητικό μέρος αρχικά παρουσιάζονται μέσα σε πίνακα οι κατηγορίες, αλλά και οι υποκατηγορίες στις οποίες ταξινομείται η δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με βάση τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων. Ακολουθεί η διεξοδική ανάλυση τους, ενώ αμέσως μετά γίνεται αξιολόγηση των απαντήσεων που δόθηκαν στα ερωτήματα στα οποία βασίστηκε η έρευνα.

Κεφάλαιο 1

1.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει τη συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη διαμόρφωση της πολιτικής ζωής της Φλώρινας κατά τα έτη κατά τα οποία ο ίδιος εξελέγη βουλευτής.

Για να μπορέσει να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός η έρευνα βασίστηκε στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- α) Ποια ήταν η προσωπικότητά του Δημοσθένη Θεοχαρίδη;
- β) Ποια ήταν η δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά την περίοδο της Κατοχής;
- γ) Ποια ήταν η δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά την περίοδο του Εμφυλίου;
- δ) Ποια ήταν η δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά την περίοδο της Δικτατορίας;
- ε) Ποια ήταν η δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης;
- στ) Ποια ήταν η σταδιοδρομία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ως δικηγόρου;
- ζ) Ποιο ήταν το έναυσμα για την ενασχόληση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με την πολιτική;
- η) Ποια ήταν η πολιτική σταδιοδρομία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη;

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

θ) Ποια ήταν η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην ανάπτυξη της Φλώρινας;

ι) Τι αποδοχή έχαιρε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από την κοινωνία της Φλώρινας;

1.2 Μεθοδολογία έρευνας

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία ανήκει στις ιστορικές έρευνες και για αυτόν τον λόγο η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε, είναι *συνδυαστική*. Αρχικά, χρησιμοποιήθηκε η *ιστορική ερμηνευτική μέθοδος*. Σύμφωνα με τον Borg (1963), βασικός στόχος της ιστορικής έρευνας είναι να εντοπίσει αντικειμενικά και συστηματικά, να εκτιμήσει και να συνθέσει διάφορες μαρτυρίες ώστε να βασιστούν επαρκώς τα γεγονότα και να εξαχθούν σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με όσα έγιναν στο παρελθόν. Κατά τη διάρκεια της συγκέντρωσης και της αναζήτησης των δεδομένων από διάφορες πρωτογενείς πηγές γίνεται ουσιαστικά μία προσπάθεια να αναδομηθεί κάποια προηγούμενη εποχή. Η αναδόμηση αυτή θα βοηθήσει στη σφαιρική μελέτη της και θα εξηγήσει όλο το κοινωνικό, ιστορικό, οικονομικό και πνευματικό συγκείμενο. Γίνεται, λοιπόν, φανερό το γεγονός του ότι η ιστορική έρευνα επικεντρώνεται γενικότερα στις συνθήκες που επικρατούσαν σε κάποια εποχή και όχι σε κάποια συγκεκριμένα γεγονότα, τα οποία τις δημιούργησαν¹.

Δεν είναι καθόλου εύκολο το γεγονός συγκέντρωσης των δεδομένων μέσα από προσωπικές μαρτυρίες, παρατηρήσεις, ντοκουμέντα και αναφορές. Για αυτόν τον λόγο η ιστορική έρευνα είναι ένα από τα πιο δύσκολα είδη έρευνας, όσον αφορά στην επιτυχή εκτέλεση της. Επίσης, παρά το ότι τα ίδια τα ιστορικά τα γεγονότα χαρακτηρίζονται από τη φύση τους από αντικειμενικότητα και μοναδικότητα, λόγω του ότι τα δεδομένα συλλέγονται από κάποιον συγκεκριμένο ερευνητή, ο λόγος του κατασκευάζεται από τον ίδιο, και επομένως οι ιστορικές ερμηνείες που μπορούν να δοθούν είναι πολλές. Αυτό ακριβώς είναι που μπορεί να κάνει την ιστορία να χάσει την αντικειμενικότητα και την ουδετερότητα της, χωρίς βέβαια να μειωθεί η επιστημονική της εγκυρότητα. Η διατήρηση της επιστημονικής εγκυρότητας υλοποιείται μέσα από την τήρηση όλων των προϋποθέσεων που θεωρούνται

¹ Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας* (μτφρ. Χ. Μητσοπούλου & Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο

απαραίτητες. Είναι πάρα πολύ βασικό κάθε ερευνητής να έχει συνειδητοποιήσει τον πολύ σημαντικό ρόλο που επιτελεί η επιστήμη της ιστορίας, να προχωρήσει στον διαρκή έλεγχο και στην διασταύρωση των πηγών του, και τέλος να μπορεί να τις εντάσσει σε κατηγορίες, αλλά και να τις ερμηνεύει με βάση το κοινωνικοπολιτικό συγκείμενο της εκάστοτε εποχής². Στη συντριπτική πλειοψηφία της, η ιστορική έρευνα είναι ποιοτική. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι το αντικείμενο της είναι κυρίως λεκτικό και συμβολικό, και προέρχεται από το παρελθόν μιας συγκεκριμένης κοινωνίας³.

Όσον αφορά στην επεξεργασία του υλικού στην παρούσα διπλωματική επιλέχθηκε η μέθοδος της *ανάλυσης περιεχομένου* τόσο σε *ποιοτική*, όσο και σε *ποσοτική* μορφή, η οποία έχει πολύ καλά αποτελέσματα όταν πρόκειται να αναλυθεί υλικό υψηλής ποιότητας⁴. Η ανάλυση του περιεχομένου στην ουσία είναι μία μέθοδος που χρησιμοποιείται για την ανάλυση του υλικού. Η ίδια έχει οριστεί ως μία μέθοδος έρευνας που έχει πολλαπλή στοχοθεσία και έχει δημιουργηθεί με στόχο τη διερεύνηση ενός μεγάλου συνόλου προβλημάτων για να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα⁵. Όλες οι προσεγγίσεις της ανάλυσης του περιεχομένου έχουν ως στόχο τους να εντοπίσουν όλες τις απαραίτητες κατηγορίες και τις μονάδες ανάλυσης, οι οποίες θα μπορούν να καλύπτουν όλο το περιεχόμενο που μελετάται.. Μέσω της μεθόδου αυτής, *«δίνεται η δυνατότητα μελέτης όλων των στοιχείων επικοινωνίας το οποίο σημαίνει: προσδιορισμό των χαρακτηριστικών του πομπού και των αποδεκτών, μελέτη των σκοπών και των μέσων του μηνύματος, με τα οποία επιχειρείται η πρόκληση προσοχής και του ενδιαφέροντος των αποδεκτών και μελέτη των αποτελεσμάτων που επιφέρει το μήνυμα στους αποδέκτες»*. Ως μέθοδος εμφανίστηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, και δημιουργός της θεωρείται ο *Harold D. Lasswell* που χρησιμοποίησε πρώτος την μέθοδο, αυτή, κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με σκοπό την αποκωδικοποίηση γερμανικών κειμένων που προωθούσαν τη προπαγάνδα. Επιπροσθέτως, ως μέθοδος μπορεί να περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά δεδομένα. Η παρούσα εργασία θα σταθεί και στις δύο προαναφερθείσες

² Κόκκινος, Γ. (1998). *Από την ιστορία στις ιστορίες. Προσεγγίσεις στην ιστορία της ιστοριογραφίας, την επιστημολογία και τη διδακτική της ιστορίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

³ Οπ.π

⁴ Berelson, B. (1971). *Content analysis in Communication Research*. New York: The Free Press.

⁵ Οπ.π.

περιπτώσεις, προκειμένου να υπάρξουν πιο ουσιαστικά συμπεράσματα από τα δεδηλωμένα στοιχεία του κειμένου. Πέραν από τις δεδηλωμένες αναφορές, που αφορούν ποσοτικά δεδομένα, η εργασία, αυτή, ωστόσο αναζητά και τη βαθύτερη ερμηνευτική ματιά στα μηνύματα του περιεχομένου των συνεντεύξεων που διενεργήθηκαν. Βασικό στοιχείο στην επιλογή αυτής της ερευνητικής μεθόδου ήταν η αναγνώριση πως οι συγκεκριμένες συνεντεύξεις αποτελούν προϊόντα μιας συγκεκριμένης εποχής, άρα «κοινωνικά προϊόντα». Η πραγματικότητα την οποία αποτυπώνουν αποτελεί κομμάτι της ήδη υπάρχουσας. Ως μέθοδος δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να προχωρήσει πέραν από τη πρώτη εντύπωση που του αφήνει το κείμενο της συνέντευξης κατά την ανάγνωση, ταξινομώντας το σε κατηγορίες και κωδικοποιώντας το. Με αυτό το τρόπο η υποκειμενική εντύπωση του ερευνητή αντικαθίσταται από την αντικειμενική ανάλυση και τη ποσοτικοποίηση. Επίσης, το κείμενο ερευνάται ως ολότητα και όχι επιλεκτικά⁶.

Η μονάδα ανάλυσης, λοιπόν, είναι το κύριο κριτήριο που χρησιμοποιείται ώστε να μπορέσει να επιτευχθεί η αποδελτίωση του υλικού και στη συνέχεια το ίδιο να ταξινομηθεί σε διάφορες κατηγορίες.⁷ Εδώ συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε τόσο η ποσοτική, όσο και η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε μία περιγραφική αναπαράσταση του υλικού που ερευνάται και παρουσιάστηκαν τα βασικά χαρακτηριστικά του.⁸ Τέλος, η ποσοτική ανάλυση έγινε με τη χρήση του Excel.

1.3 Μέθοδος δειγματοληψίας – Δείγμα

Η δειγματοληψία και η επιλογή είναι διαδικασίες κατά τις οποίες αποκτούμε πρόσβαση στις μονάδες που θα χρησιμοποιήσουμε για τη συλλογή και την παραγωγή των δεδομένων. Έτσι η ανάλυση περιεχομένου απαιτεί μια διαφορετική και εναλλακτική προσέγγιση του ζητήματος της δειγματοληψίας. Καθοριστικό ρόλο στην επιλογή του δείγματος της έρευνας παίζει η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο δείγμα

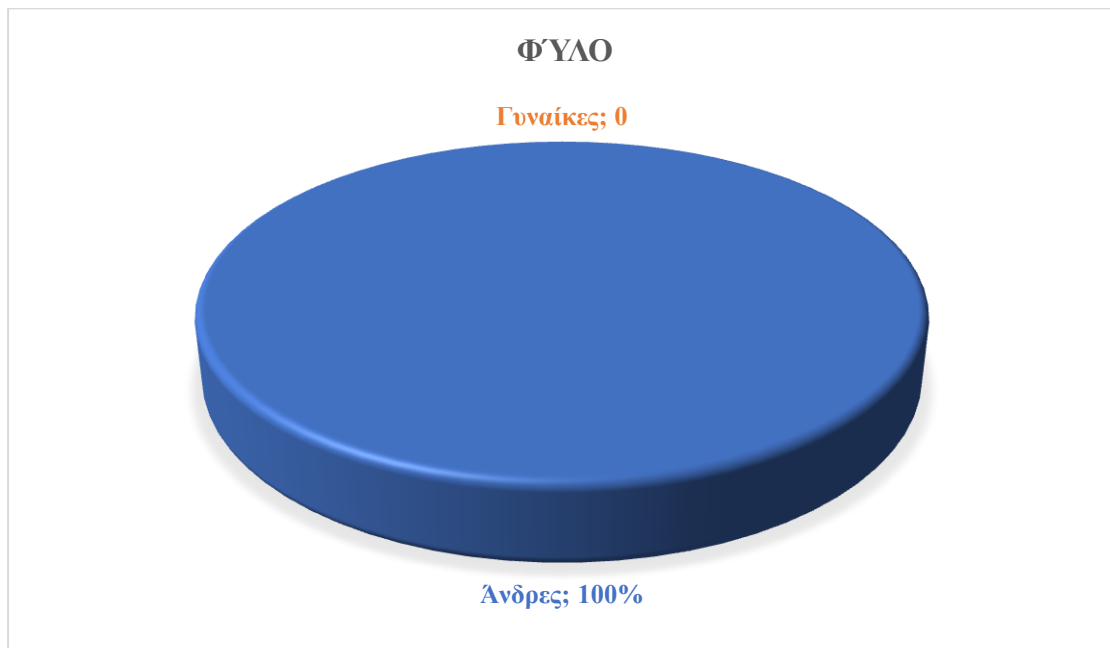
⁶ Κυριαζή, Ν. (2000). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

⁷ Holsti, O. R. (1969). *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Philadelphia: Addison-Wesley Publishing Co.

⁸ Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας* (μτφρ. Χ. Μητσοπούλου & Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο

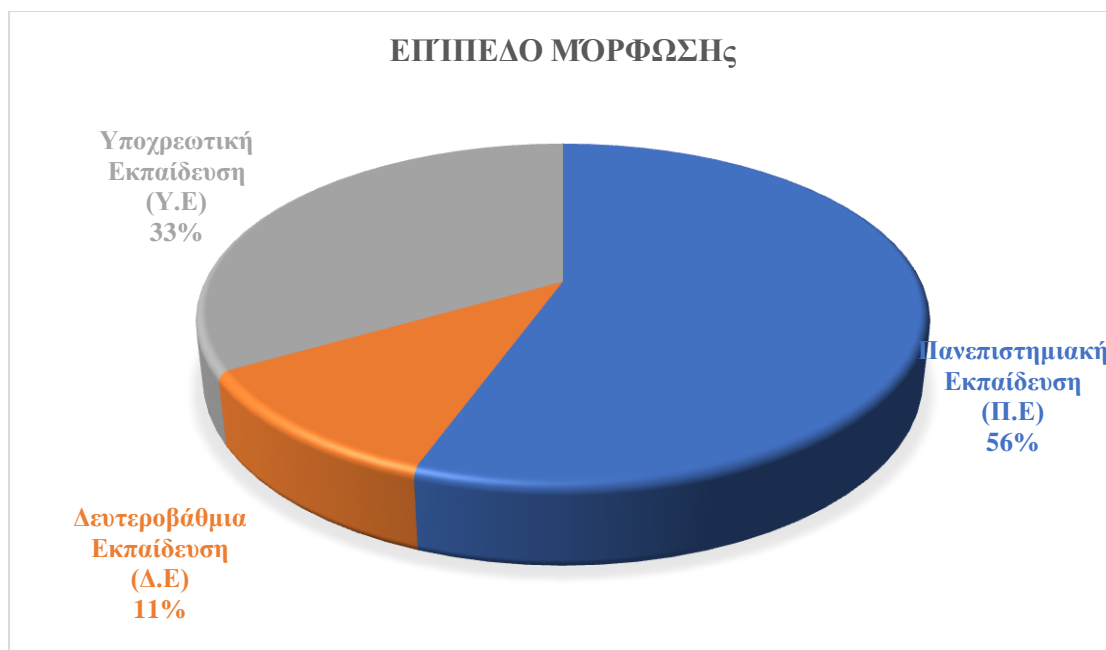
και σε έναν ευρύτερο πληθυσμό ή σε ένα ευρύτερο σύνολο. Η σχέση αυτή μπορεί να είναι η αναλογία των χαρακτηριστικών του δείγματος σε σχέση με αυτά του συνολικού πληθυσμού. Η καταλληλότητα οποιουδήποτε πλαισίου δειγματοληψίας πρέπει να αξιολογηθεί από άποψη τις ιδιαίτερες ανάγκες της συγκεκριμένης μελέτης (Opreheim, 2005). Ειδικότερα, λοιπόν, το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν 8 άνδρες φίλοι και συγγενείς του υπό εξέταση υποκειμένου. Η επιλογή του δείγματος έγινε με βάση κριτήρια που θα βοηθούσαν τη διεξαγωγή της έρευνας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Έτσι επιλέχθηκε το δείγμα, το οποίο δεν αποτελεί ένα «απρόσωπο δείγμα», αλλά, αντίθετα, παρουσιάζει και κάποια χαρακτηριστικά τα οποία βοηθούν την ουσιαστικότερη διεξαγωγή της έρευνας. Σύμφωνα και με τα παραπάνω, με τους συμμετέχοντες, οι οποίοι αποτελούσαν και το δείγμα της έρευνας, υπήρχε μια «σχέση» η οποία βοήθησε σε όλα τα στάδια της διεξαγωγής της έρευνας. Παρακάτω, δίνονται λεπτομερώς τα κύρια χαρακτηριστικά του δείγματος:

Γράφημα 1: Φύλο δείγματος

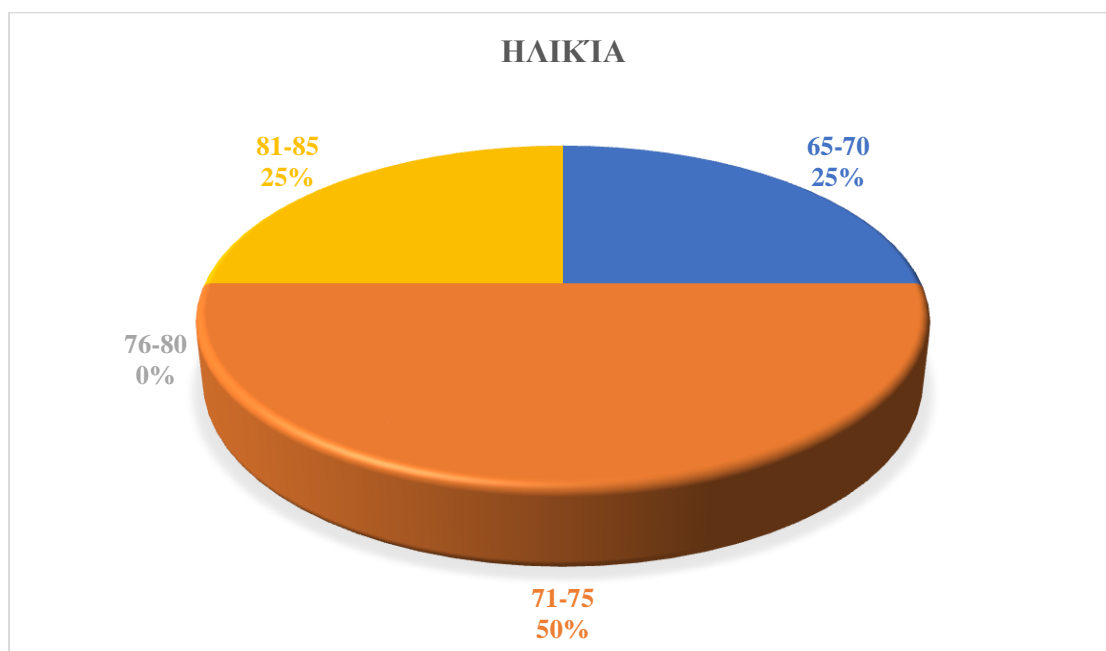

Γράφημα 2: Επίπεδο μόρφωσης του δείγματος

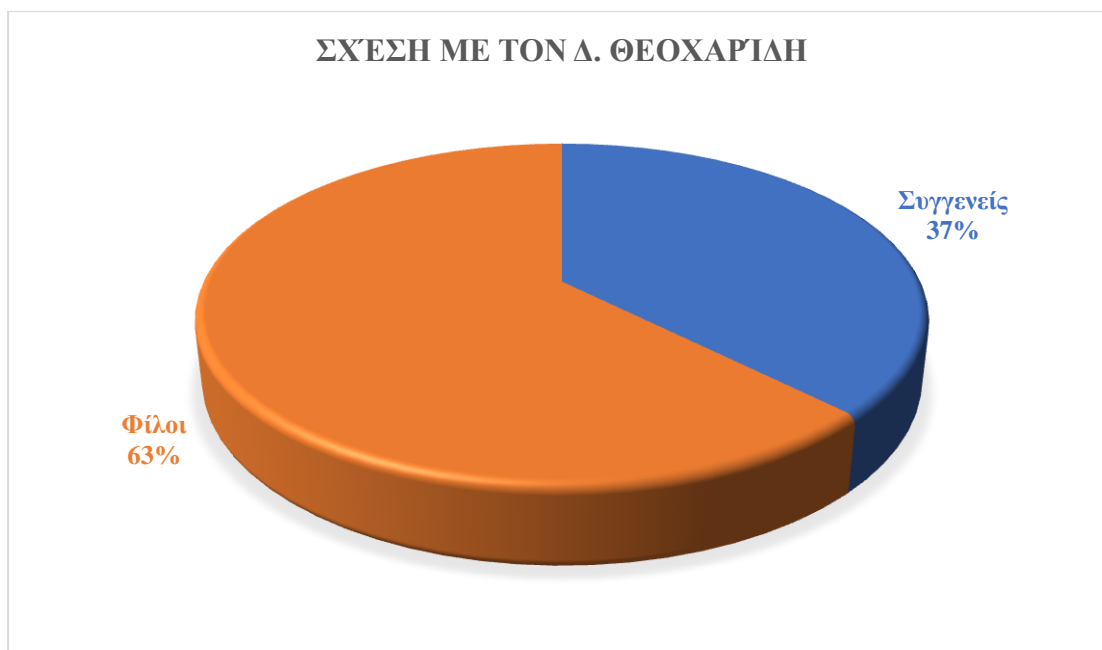
Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 3: Ηλικιακή κατηγορία δείγματος

Γράφημα 4: Η σχέση του δείγματος με τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη

1.4 Ερευνητικό εργαλείο

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε το ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης. Η συνέντευξη είναι μία πάρα πολύ διαδεδομένη μέθοδος για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων έρευνας, ενώ για να μπορέσει να πραγματοποιηθεί σωστά χρειάζεται πολύ καλή προετοιμασία και σχεδιασμό. Σύμφωνα με την Mason (2009) πριν επιλέξει ένας ερευνητής τη μέθοδο της συνέντευξης θα πρέπει να θέσει στον εαυτό του κάποια ερωτήματα. Έτσι θα πρέπει να ξέρει γιατί επέλεξε να χρησιμοποιήσει τη συνέντευξη για τους συγκεκριμένους συμμετέχοντες και για ποιο λόγο επέλεξε ένα συγκεκριμένο είδος συνέντευξης έναντι κάποιου άλλου. Με βάση το πώς δομείται μία συνέντευξη οι ερευνητές τις έχουν κατατάξει σε κάποιες κατηγορίες. Έτσι υπάρχει η δομημένη συνέντευξη, η μη δομημένη και η ημιδομημένη.⁹

Η ημιδομημένη συνέντευξη αποτελείται από έναν συγκεκριμένο αριθμό προκαθορισμένων ερωτήσεων, οι οποίες όμως χρησιμοποιούνται ως οδηγός για να μπορέσουν να καλύψουν όλο το πλαίσιο των ζητημάτων που απασχολεί τον ερευνητή. Είναι ένας ευέλικτος τύπος συνέντευξης, εφόσον μπορεί να τροποποιηθεί το περιεχόμενο των ερωτήσεων ανάλογα με τους συνεντευξιζόμενους, να γίνει

⁹ Robson, C. (2011) *Real world research: a resource for users of social research methods in applied settings*. Wiley Chichester

μεγαλύτερη ή μικρότερη εμβάθυνση σε κάποια θέματα που κρίνουν κατάλληλα οι συμμετέχοντες, να αλλάξει η σειρά των ερωτήσεων και τέλος να προστεθούν ή να αφαιρεθούν κάποιες ερωτήσεις ή θέματα για συζήτηση.¹⁰ Από την πλευρά της η μη δομημένη συνέντευξη είναι πλήρως ανοιχτή και δεν έχει καθόλου προκαθορισμένες ερωτήσεις. Αποτελείται από ευρείες θεματικές κατηγορίες, για τις οποίες οι συμμετέχοντες θα πρέπει να πουν τη γνώμη τους και γενικότερα να εκθέσουν τις απόψεις τους. Πιο συγκεκριμένα κάθε ερευνητής καταρτίζει συνήθως έναν κατάλογο που αποτελείται από έναν ορισμένο αριθμό θεμάτων που θεωρούνται σημαντικά και πάνω σε αυτά βασίζεται η συνομιλία ανάμεσα στον ερευνητή και στους συμμετέχοντες. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της συγκεκριμένης συνέντευξης είναι ότι μπορούν να αναδειχθούν πολλά νέα θέματα μέσα από τα λόγια των ίδιων των συμμετεχόντων, τα οποία μπορεί να μην τα είχαν σκεφτεί ούτε οι ίδιοι οι ερευνητές.¹¹

Τέλος υπάρχει και η δομημένη συνέντευξη, η οποία δε χρησιμοποιείται σχεδόν καθόλου κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των ποιοτικών ερευνών, εφόσον αποτελείται από πολύ αυστηρά προκαθορισμένες ερωτήσεις, οι οποίες έχουν πολύ συγκεκριμένο περιεχόμενο, διατύπωση και σειρά. Έτσι δεν επιτρέπουν να συλλεχθούν και να διερευνηθούν τα δεδομένα σε βάθος ή να προκύψουν νέα ζητήματα. Στην ουσία η μόνη διαφορά που έχει αυτού του είδους η συνέντευξη με το ερωτηματολόγιο μιας δειγματοληπτικής έρευνας είναι ότι εδώ αξιοποιούνται και κάποιες ανοιχτές ερωτήσεις.¹²

Για τη συλλογή των δεδομένων στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε πιο συγκεκριμένα η μέθοδος της ημιδομημένης συνέντευξης, η οποία δίνει πολύ μεγαλύτερη ευχέρεια σε κάθε ερευνητή να συζητήσει με τους συνεντευξιαζόμενους και να αναλύσει περισσότερο ή λιγότερο κάποιες πλευρές του ζητήματος που ο ίδιος επιλέγει. Η επιλογή της ημιδομημένης συνέντευξης έδωσε την επιλογή να αναδιαμορφώνονται συνεχώς οι ερωτήσεις της συνέντευξης με βάση τον εκάστοτε συμμετέχοντα. Οι συνεντεύξεις που αναλύθηκαν ήταν ατομικές και η διάρκειά τους κυμαινόταν από 20 έως 30 λεπτά. Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν οικείοι οι

¹⁰ Οπ.π.

¹¹ Mason, M. J. (2009). Rogers redux: Relevance and outcomes of motivational interviewing across behavioral problems. *Journal of Counseling & Development*, 87(3), 357-362.

¹² Robson, C. (2011) *Real world research: a resource for users of social research methods in applied settings*. Wiley Chichester

άνθρωποι του Δημοσθένη Θεοχαρίδη, οι οποίοι γνώριζαν πράγματα για τη ζωή του. Πριν ξεκινήσει η συνέντευξη εξασφαλίστηκε η άδεια μαγνητοφώνησης των συνεντεύξεων από τους συμμετέχοντες, ενώ τους εξηγήθηκε λεπτομερώς το θέμα το οποίο πρόκειται να συζητηθεί και ο λόγος για τον οποίο διεξάγεται η συγκεκριμένη έρευνα. Οι ίδιοι ήταν απόλυτα ελεύθεροι να εκφράσουν την άποψη τους και σε καμία περίπτωση δεν καθοδηγήθηκαν οι απαντήσεις τους.

Κεφάλαιο 2

2.1 Ιστορικό και Πολιτικό πλαίσιο Ελλάδας

2.1.1 Η Ελλάδα της Κατοχής και του Εμφυλίου 1940-1949

Την 28η Οκτωβρίου 1940 φτάνει ένα τηλεσίγραφο στον Έλληνα πρωθυπουργό με το οποίο η Ιταλία θέλει να περάσουν στα χέρια της κάποιες περιοχές της Ελλάδας, τις οποίες θέλει να χρησιμοποιεί η ίδια μέχρι να τελειώσει ο τεράστιος αυτός πόλεμος. Η φιλοφασιστική κυβέρνηση της Ελλάδας δεν κάνει αποδεκτό το ιταλικό αυτό τηλεσίγραφο (Βακαλόπουλος, 2005). Στις 6 Απριλίου 1941 ο Γερμανός πρέσβης έρχεται επίσκεψη στην Ελλάδα και συναντά τον πρωθυπουργό Κορυζή ανακοινώνοντας του την κήρυξη του πολέμου. Το ίδιο ακριβώς χρονικό διάστημα οι Γερμανοί κάνουν επιθέσεις στη Γιουγκοσλαβία και στην Ελλάδα (Βακαλόπουλος, 2005). Στις 9 Απριλίου 1941 παραδίδεται η Θεσσαλονίκη στους Γερμανούς, ο πρωθυπουργός της χώρας Κορυζής αυτοκτονεί και ο Τσουδερός σχηματίζει μία νέα κυβέρνηση. Στις 27 Απριλίου του ίδιου έτους παραδίδεται και η πρωτεύουσα και μέσα σε ένα πολύ μικρό διάστημα μόλις ενός μηνός γίνεται η κατάληψη ολόκληρης της χώρας. Ο βασιλιάς εγκαταλείπει τη χώρα, ενώ η κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Γεώργιο Τσολάκογλου αναλαμβάνει την ηγεσία της ηπειρωτικής Ελλάδας (Τσουκαλάς, 1974).

Οι κατακτητές κατέστρεψαν οικονομικά τη χώρα εφόσον προκάλεσαν πάρα πολύ σοβαρά πλήγματα στο εξωτερικό εμπόριο, ενώ προχώρησαν και στην έκδοση νέου χαρτονομίσματος γεγονός το οποίο οδήγησε στην κατάρρευση του νομισματικού συστήματος και στην έναρξη της «μαύρης αγοράς» (Βακαλόπουλος, 2005). Οι Έλληνες θεωρούσαν άδικη την ήττα τους και το συναίσθημα αυτό

λειτούργησε ως βάση για την αρχή της Αντίστασης. Αρχικά η αντίσταση παρατηρούνταν εκ μέρους κάποιων μεμονωμένων ατόμων ή κάποιων μικρών ομάδων. Στη συνέχεια όμως, και πιο συγκεκριμένα από το 1942, ξεκίνησε ένα μαζικό αντιστασιακό κίνημα, στο οποίο πλέον συμμετείχε το μεγαλύτερο ποσοστό των Ελλήνων (Βουρνάς, 1980).

Η Ελλάδα απελευθερώθηκε τον Οκτώβριο του 1944, τότε που ξεκίνησε μία πολύ μεγάλη πολιτική κρίση που οδήγησε στα Δεκεμβριανά (Ριζάς, 2012). Τον Δεκέμβριο του 1944 μειώνονται οι επιθέσεις εκ μέρους του ΕΛΑΣ προς την ορεινή ταξιαρχία στο Γουδί και προς το Σύνταγμα χωροφυλακής του Μακρυγιάννη. Η μείωση αυτή έγινε με τη μεσολάβηση των βρετανικών δυνάμεων (Γιαννόπουλος, 2012). Τελικά οι συγκρούσεις σταμάτησαν τον Ιανουάριο του 1945, ενώ το Φεβρουάριο του ίδιου χρόνου έγινε η υπογραφή της συνθήκης της Βάρκιζας ανάμεσα στο ΕΑΜ, στους Βρετανούς και στην κυβέρνηση του Πλαστήρα (Βακαλόπουλος, 2005). Η συνθήκη αυτή δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, εφόσον ξεκίνησε η λεγόμενη «λευκή τρομοκρατία» που στράφηκε εναντίον όσων είχαν ηττηθεί το Δεκέμβρη του 1944 από πρώην μέλη των Ταγμάτων ασφαλείας (Καλογρηάς, 2010).

Η ξαφνική άνοδος της αριστεράς, αλλά και οι συγκρούσεις που υπήρχαν ανάμεσα στις αντιστασιακές οργανώσεις άρχισαν να προσελκύουν και τον αστικό κόσμο της Ελλάδας, ο οποίος ήταν χωρισμένος στους αντιβενιζελικούς και στους βενιζελικούς. Ο κοινός φόβος όμως για την επικράτηση του κομμουνισμού τους οδήγησε στη συσπείρωση, ενώ η άνοδος του Γεωργίου Παπανδρέου στην πρωθυπουργία της Ελλάδας το 1944 οδήγησε στην διαμόρφωση της πολιτικής και ιδεολογικής ταυτότητας της Εθνικοφροσύνης, η οποία δεν προερχόταν από κάποια συγκεκριμένη παράταξη, αλλά ήταν η έκφραση του αντικομμουνιστικού αισθήματος του λαού (Καλογρηάς, 2010).

2.1.1.1 Κατοχικές κυβερνήσεις 1941-1944

Εκτός από τις ελεύθερες κυβερνήσεις του Τσουδερού, του Βενιζέλου και του Παπανδρέου δημιουργήθηκαν και οι επονομαζόμενες «κατοχικές» κυβερνήσεις κατά τη διάρκεια των ετών 1944-1949. Η πρώτη από αυτές είχε πρωθυπουργό τον Γεώργιο Τσολάκογλου, ο οποίος ορκίστηκε στις 30 Απριλίου 1941. Το ίδιο βράδυ που ορκίστηκε προέβη σε ένα ραδιοφωνικό διάγγελμα προς το λαό της Ελλάδας μέσα από

το οποίο κατηγορούσε την κυβέρνηση του Τσουδερού, ο οποίος βρισκόταν στην Κρήτη, ότι εγκατέλειψε τη χώρα και τράπηκε σε φυγή και για αυτόν ακριβώς το λόγο δεν είχε κανένα δικαίωμα να ζητά από τους Έλληνες να κάνουν την παραμικρή θυσία. Ο ίδιος ο Τσουδερός έδωσε πάρα πολλές υποσχέσεις που αφορούσαν την κοινωνική πρόνοια, αλλά και την παροχή βοήθειας προς τα θύματα του πολέμου, τις οποίες όμως δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει. Συγχρόνως δεν προέβη σε καμία ενέργεια για να αντιμετωπίσει τον λιμό του χειμώνα των ετών 1941-1942 που προκάλεσε το θάνατο μεγάλου αριθμού Ελλήνων, κυρίως των αστικών περιοχών. Επίσης δεν μπόρεσε να εμποδίσει και την κατάληψη της χώρας από τους Ιταλούς, αλλά και την παράδοση της ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης στους Βούλγαρους. Το αποτέλεσμα ήταν να αρχίσουν οι έντονες αντιδράσεις απέναντι στην κυβέρνηση Τσολάκογλου και για αυτό το λόγο οι Γερμανοί το Δεκέμβριο του 1942 τον αντικατέστησαν με τον Κωνσταντίνο Λογοθετόπουλο, ο οποίος προηγουμένως ήταν αντιπρόεδρος της ίδιας κυβέρνησης (Γασπαρινάτος, 2015).

Ο Λογοθετόπουλος παρέμεινε στο αξίωμα του πρωθυπουργού της Ελλάδος μέχρι και τον Απρίλιο του 1943, οπότε και αντικαταστάθηκε μετά την κατηγορία σύμφωνα με την οποία δεν προέβη σε καμία ενέργεια για να εμποδίσει την εξόντωση πολλών Εβραίων Ελλήνων από τους Γερμανούς. Εξάλλου οι Γερμανοί επιθυμούσαν πλέον έναν πιο δραστήριο πρωθυπουργό, ο οποίος θα μπορούσε να βάλει ένα φρένο στην ολοένα και περισσότερο αυξανόμενη επίδραση που ασκούσε στους Έλληνες ο ΕΑΜ. Για αυτό το λόγο και τον αντικατέστησαν με τον Ιωάννη Ράλλη, ο οποίος είχε κάνει προηγούμενες προσπάθειες να αναλάβει την πρωθυπουργία, όμως οι Γερμανοί τον είχαν απορρίψει λόγω των εγγυήσεων που είχε ζητήσει. Την πρωθυπουργία την ανέλαβε τον Απρίλιο του 1943 ανακοινώνοντας ότι θέλει να βοηθήσει με κάθε τρόπο το λαό της Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια της θητείας του δημιουργήθηκαν τα Τάγματα Ασφαλείας για την αντιμετώπισή του ΕΛΑΣ πιστεύοντας ότι με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να τοποθετηθεί ένα εμπόδιο στην επικράτηση του κομμουνισμού στη χώρα όταν αυτή θα ήταν πλέον ελεύθερη. Ο Ράλλης θεωρούσε ότι η απελευθέρωση της Ελλάδας ήταν πλέον ζήτημα χρόνου και ότι θα μπορούσε να γίνει ακόμα πιο γρήγορα αν επικρατούσαν οι σύμμαχοι. Τελικά ο Ιωάννης Ράλλης οδηγήθηκε σε παραίτηση στις 12 Οκτωβρίου 1944, όταν η Γερμανοί έφυγαν από την Αθήνα (Γασπαρινάτος, 2015).

2.1.2 Ανασυγκρότηση 1952-1967

Μόλις παραιτήθηκε η κυβέρνηση του Βενιζέλου τον Οκτώβριο του 1951 και αρνήθηκε ο Παπάγος να σχηματίσει μία νέα κυβέρνηση συνασπισμού ο Πλαστήρας αναλαμβάνει τελικά τον σχηματισμό κυβέρνησης. Η κυβέρνηση του όμως παραιτείται ένα χρόνο αργότερα, τον Οκτώβριο του 1952. Το χρονικό διάστημα αυτό διορίζεται και η νέα υπηρεσιακή κυβέρνηση του Κιουσόπουλου, η οποία πραγματοποιεί εκλογές στις 16 Νοεμβρίου του ίδιου χρόνου. Στις εκλογές αυτές νικητής αναδείχθηκε ο Ελληνικός Συναγερμός του Παπάγου, ο οποίος κατάφερε να μειώσει την δύναμη της Ένωσης Κομμάτων του Πλαστήρα, Βενιζέλου και Σβώλου. Έτσι ο Παπάγος σχημάτισε το Νοέμβριο του 1952 κυβέρνηση που διήρκεσε μέχρι και το θάνατο του, τον Οκτώβριο του 1955. Η παραίτηση της ήρθε δύο μέρες αργότερα.¹³

Η πρώτη κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή σχηματίζεται στον Οκτώβριο του 1955. Ο διορισμός του εκ μέρους του βασιλιά έγινε πριν αναδείξουν οι βουλευτές του Ελληνικού Συναγερμού κάποιον νέο αρχηγό και ακριβώς εξαιτίας αυτού προκλήθηκε ένα έντονο συνταγματικό και πολιτικό ζήτημα, λόγω των αντιδράσεων όσων θεωρούσαν ότι οι ενέργειες του βασιλιά παραβιάζουν τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Τον Ιανουάριο του 1956 ο Καραμανλής προχωρά στην ίδρυση της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ένωσης (ΕΡΕ) και ο Ελληνικός Συναγερμός, αφού αποχώρησε ο αντιπρόεδρος του Στεφανόπουλος και εντάχθηκε στο Λαϊκό Κοινωνικό Κόμμα, οδηγήθηκε σε διάλυση. Η κυβέρνηση του Καραμανλή διεξήγαγε εκλογές το Φεβρουάριο του 1956 και συγκέντρωσε την πλειοψηφία των εδρών. Η κυβέρνηση του σχηματίστηκε λίγο αργότερα τον ίδιο μήνα. Τον Μάρτιο του 1958 την διαδέχθηκε η υπηρεσιακή κυβέρνηση του Γεωργακοπούλου για να προχωρήσει στις εκλογές του Απριλίου του 1958. Αμέσως μετά τη διεξαγωγή των εκλογών, τον Μάιο της ίδιας χρονιάς, η κυβέρνηση του Γεωργακοπούλου παραιτήθηκε και σχηματίστηκε μία νέα κυβέρνηση από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.¹⁴

Στις επόμενες εκλογές παρατηρήθηκε ίδια κατάσταση. Η κυβέρνηση του Καραμανλή παραιτήθηκε τον Σεπτέμβριο του 1961 και σχηματίστηκε η υπηρεσιακή

¹³ Δημητρόπουλος, Α. (2004). *Οι ελληνικές Κυβερνήσεις (1983-2004)*. Αθήνα, διαθέσιμο στο <http://www.greeklaws.com/pubs/uploads/842.pdf>

¹⁴ Αναστασιάδης, Γ. (1991). *Πολίτευμα και κομματικοί σχηματισμοί στην Ελλάδα: (1952-1967)* Ιστορική επισκόπηση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής.

κυβέρνηση του Δόβα, μετά από την επιλογή του εκ μέρους του βασιλιά Παύλου, ο οποίος διεξήγαγε εκλογές τον Οκτώβριο του 1961. Αμέσως μετά τη διεξαγωγή τους, η οποία πραγματοποιήθηκε μέσα σε ένα κλίμα πολύ έντονης τρομοκρατίας τόσο των ψηφοφόρων όσο και των υποψηφίων της Αριστεράς, αλλά και του Κέντρου, τον Νοέμβριο του 1961 σχηματίστηκε μία νέα κυβέρνηση από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, που οδήγησε στο ξέσπασμα αντιδράσεων εκ μέρους του Γεωργίου Παπανδρέου λόγω του ότι θεώρησε ότι η κυβέρνηση αυτή προέρχεται από την βία και τη νοθεία. Τον Ιούνιο του 1963 ο Κωνσταντίνος Καραμανλής συγκρούστηκε με τη βασίλισσα Φρειδερίκη εξαιτίας της επίσκεψης που έκανε στην Αγγλία και για αυτό το λόγο παραιτήθηκε ζητώντας ταυτόχρονα να διεξαχθούν άμεσα εκλογές, κάτι το οποίο δεν έγινε. Τελικά οι εκλογές πραγματοποιήθηκαν τον Νοέμβριο του 1963 και η Ένωση Κέντρου του Παπανδρέου δεν κατάφερε να συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία. Ο Καραμανλής τότε παραιτήθηκε από την αρχηγία του κόμματος του και τον Δεκέμβριο του 1963 έφυγε για το Παρίσι, όπου και έμεινε μέχρι το 1974.¹⁵

Τον Ιούνιο του 1963, αμέσως μόλις παραιτήθηκε ο Καραμανλής, νέος πρωθυπουργός έγινε εκ μέρους του βασιλιά Παύλου ο Πιπινέλης, η πρωθυπουργία του οποίου διήρκεσε μέχρι και το Σεπτέμβριο του 1963 οπότε και τον διαδέχθηκε η υπηρεσιακή κυβέρνηση του Στυλιανού Μαυρομιχάλη. Η κυβέρνηση αυτή διεξήγαγε εκλογές το Νοέμβριο του 1963. Ο ίδιος ο Μαυρομιχάλης εφάρμοσε άμεσα κάποια μέτρα που είχαν ως στόχο να εξασφαλίσουν την ελευθερία της έκφρασης του λαού και την αδιαβλητότητα των εκλογών. Κάλεσε μάλιστα και τον ίδιο το στρατό να εξασφαλίσει την μη ανάμειξη του στην εκλογική διαδικασία. Όλα αυτά τα μέτρα που πήρε ευνόησαν το Κέντρο και έτσι από αυτές τις εκλογές προήλθε η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου του Γ. Παπανδρέου, η οποία όμως παραιτήθηκε το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, λόγω του ότι δεν ήθελε να στηρίζει την Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά (ΕΔΕ). Ο Κανελλόπουλος, που ήταν αρχηγός της ΕΡΕ, του δεύτερου πιο δυνατού κόμματος, πήρε μία διερευνητική εντολή για να σχηματίσει κυβέρνηση χωρίς όμως αποτέλεσμα. Έτσι διεξήχθησαν νέες εκλογές τον Φεβρουάριο του 1964, τις οποίες διεξήγαγε η υπηρεσιακή κυβέρνηση του Παπαδόπουλου.

Την απόλυτη πλειοψηφία στις εκλογές αυτές πήρε ο Γεώργιος Παπανδρέου, ο οποίος τον Φεβρουάριο του 1964 σχημάτισε τη δεύτερη κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου. Τον Ιούνιο του 1965 διαφώνησε με τον βασιλιά Κωνσταντίνο σχετικά με

¹⁵ Οπ.π.

την ανάμειξη του ίδιου στην πολιτική και για αυτό το λόγο παραιτήθηκε από πρωθυπουργός. Διατήρησε όμως την αρχηγία του κόμματος του. Στη συνέχεια σχηματίστηκε η πρώτη κυβέρνηση εκ μέρους των του Αθανασιάδη Νόβα, η οποία όμως ήταν πολύ βραχύβια και παραιτήθηκε τον Αύγουστο του 1965, αφού καταψηφίστηκε από τη Βουλή. Τον ίδιο μήνα ο Στέφανος Στεφανόπουλος πήρε μία διερευνητική εντολή για το σχηματισμό κυβέρνησης, με την οποία όμως δεν ήταν σύμφωνη η πλειοψηφία της κοινοβουλευτικής ομάδας. Για αυτό το λόγο και η εντολή επεστράφη στο τέλος του ίδιου μήνα. Την ίδια περίοδο σχηματίστηκε η δεύτερη κυβέρνηση των Αποστατών του Τσιριμώκου, η οποία όμως επίσης δεν έγινε αποδεκτή, για αυτό και παραιτήθηκε ένα μήνα αργότερα. Το ίδιο χρονικό διάστημα ο Στεφανόπουλος σχημάτισε την τρίτη κυβέρνηση των Αποστατών, μετά από την εντολή του βασιλιά, και κατάφερε να πάρει την ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής, εφόσον την υποστήριζε το μεγαλύτερο ποσοστό των βουλευτών της ΕΡΕ, αλλά και του κόμματος των Προοδευτικών.¹⁶

Τελικά η κυβέρνηση του Στεφανόπουλου οδηγήθηκε σε παραίτηση τον Δεκέμβριο του 1966, οπότε και σχηματίστηκε η υπηρεσιακή κυβέρνηση του Παρασκευοπούλου, την οποία υποστήριξαν η Ένωση Κέντρου και η ΕΡΕ. Η κυβέρνηση αυτή οδήγησε το κράτος σε εκλογές τον Απρίλιο του 1967, όμως ο βασιλιάς διέκοψε αυτή την υπηρεσιακή κυβέρνηση και διόρισε μία νέα πολιτική υπό τον Κανελλόπουλο. Η ενέργεια αυτή του βασιλιά ήταν πλήρως αντισυνταγματική και για αυτό το λόγο δημιούργησε πολλές αντιδράσεις, οι οποίες οδήγησαν σε πολιτική αστάθεια. Η πολιτική αυτή αστάθεια λειτούργησε ως βάση για το στρατιωτικό κίνημα της 21ης Απριλίου 1967.¹⁷

2.1.3 Η Στρατιωτική δικτατορία 1967-1974

Στις 21 Απριλίου 1967 πραγματοποιήθηκε ένα στρατιωτικό κίνημα, το οποίο εκμεταλλεύτηκε την πολιτική αστάθεια που υπήρχε, προχώρησε στην κατάλυση της Δημοκρατίας και στην επιβολή δικτατορίας. Αρχηγός του ήταν ο Στυλιανός

¹⁶ Αναστασιάδης, Γ. (1991). *Πολίτευμα και κομματικοί σχηματισμοί στην Ελλάδα: (1952-1967)* Ιστορική επισκόπηση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής.

¹⁷ Οπ.π.

Παττακός μαζί με τους συνταγματάρχες Νικόλαο Μακαρέζο και Γεώργιο Παπαδόπουλο. Το κίνημα αυτό προκλήθηκε κατά την προεκλογική περίοδο των εκλογών του 1967 όταν στην εξουσία βρισκόταν η ΕΡΕ. Επιδίωκε την εξυγίανση του πολιτικού συστήματος και επικεντρωνόταν στην εθνοφροσύνη και στην αστυνόμευση του κράτους, στο οποίο θα παρενέβαινε σε κάθε περίπτωση ο στρατός. Το πρόσχημα για την εδραίωση της δικτατορίας ήταν η εξάλειψη του κομμουνιστικού κινδύνου παρά το γεγονός της συγκέντρωσης μικρών ποσοστών εκ μέρους της ΕΔΑ, της τάξεως του 11,8%.¹⁸

Τον Ιούνιο του 1973 γίνεται η κατάλυση της μοναρχίας και η εγκαθίδρυση κοινοβουλευτικής Προοδευτικής Δημοκρατίας. Νέος Πρόεδρος Δημοκρατίας γίνεται ο Γεώργιος Παπαδόπουλος και ως αντιπρόεδρο έχει τον Οδυσσέα Αγγελή. Λίγο αργότερα το καθεστώς προσπάθησε να φιλελευθεροποιηθεί ορίζοντας νέο πρωθυπουργό τον Σπύρο Μαρκεζίνη. Το Νοέμβριο όμως ξεσηκώθηκαν όλοι οι Έλληνες με αρχή την κατάληψη του Πολυτεχνείου εκ μέρους φοιτητών. Πραγματοποιήθηκαν πολλές συγκρούσεις στην Αθήνα που είχαν ως αποτέλεσμα πλήθος νεκρών και τραυματιών. Αυτό οδήγησε στην επαναφορά του στρατιωτικού νόμου και σε ένα νέο πραξικόπημα εκ μέρους του Ιωαννίδη. Πρόεδρος της Δημοκρατίας γίνεται ο Γκιζίκης και πρωθυπουργός ο Ανδρουτσόπουλος. Η επταετής αυτή δικτατορία που προήλθε την περίοδο μετά τον εμφύλιο είναι μία από τις πιο σκοτεινές στιγμές στην ιστορία της Ελλάδας. Η διάρκεια της ήταν 7 χρόνια, 3 μήνες και 3 ημέρες. Τελικά κατέρρευσε στον Ιούλιο του 1974.¹⁹

2.1.4 Η Μεταπολίτευση

Μετά την πτώση της χούντας δημιουργήθηκαν πάρα πολλά νέα πολιτικά κόμματα μέσα στα οποία συμπεριλαμβάνονται η Νέα Δημοκρατία, το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ εσωτερικού και η Ένωση Κέντρου. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι άρχισε να δημιουργείται ένα νέο κομματικό σύστημα λόγω της ανάγκης που υπήρχε για μία ριζική αναδιαμόρφωση της πολιτικής ζωής της χώρας, κάτι το οποίο πραγματοποιήθηκε μέσα στη μεταπολίτευση. Τα κόμματα που δημιουργήθηκαν ή που αναδιαμορφώθηκαν χαρακτηρίζονταν από τρεις βασικές κατευθύνσεις. Η πρώτη ήταν

¹⁸ Δημητρόπουλος, Α. (2004). *Οι ελληνικές Κυβερνήσεις (1983-2004)*. Αθήνα, διαθέσιμο στο <http://www.greeklaws.com/pubs/uploads/842.pdf>

¹⁹ Οπ.π.

η έντονη θέληση τους να σταθεροποιήσουν τη δημοκρατία και η δεύτερη η ανάγκη της αντιπροσώπευσης και της διεύθυνσης της ελληνικής κοινωνίας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός της ύπαρξης ευημερίας στην Ελλάδα παρά τις ανισότητες που υπήρχαν ακόμα μέσα στους κόλπους της. Η τρίτη κατεύθυνση είναι ο προσανατολισμός της Ελλάδας προς ένα πιο σύγχρονο οικονομικό και γεωπολιτικό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από συνεχείς και έντονες αλλαγές. Πολύ σημαντικά ζητήματα αυτή την περίοδο ήταν αφενός το κυπριακό ζήτημα που όξυνε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και αφετέρου η πολύ σημαντική αλλαγή του οικονομικού συστήματος μετά την πετρελαϊκή κρίση κατά το έτος 1973, οι νέες συνθήκες που είχαν δημιουργηθεί στον διεθνή ανταγωνισμό και η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Όλες αυτές οι κατευθύνσεις είναι που καθόρισαν τη φυσιογνωμία των κομμάτων κατά τη διάρκεια της μεταπολίτευσης.²⁰

Βασικό χαρακτηριστικό του μεταπολιτευτικού κομματικού συστήματος ήταν η πολύ έντονη πόλωση, η οποία υπήρξε μία βασική επιλογή ορισμένων κομμάτων και κυρίως του ΠΑΣΟΚ. Σταδιακά διαμορφώθηκε ένα τριπολικό κομματικό σύστημα, το οποίο όμως είχε δικομματική δυναμική αντιπαράθεσης και η Βουλή ήταν τρικομματική. Εδώ θα πρέπει να αναφερθούν και τα «κόμματα-τιμωροί», τα οποία προήλθαν από κάποιες διαρροές των δύο μεγαλύτερων κομμάτων μετά από διάφορες εσωκομματικές εντάσεις και διενέξεις. Τέτοια τέτοιου είδους κόμματα ήταν η Δημοκρατική Ανανέωση, η Πολιτική Άνοιξη και η Εθνική Παράταξη στη Βουλή.²¹

2.1.5 Η Λευκή τρομοκρατία

Τον Φεβρουάριο του 1945 η υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας επιβεβαίωσε και σε πολιτικό πεδίο την ήττα του ΕΑΜ κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριανών και τη νίκη των βρετανικών όπλων και των αστικών δυνάμεων. Βασικός σκοπός ήταν να δημιουργηθούν όλες οι προϋποθέσεις που θεωρούνται κατάλληλες για τη δημοκρατία, την ελεύθερη έκφραση του πολιτικού φρονήματος,

²⁰ Οπ.π.

²¹ Οπ.π.

την ισοτιμία, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την πάταξη της ελευθερίας (Λυμπεράτος, 2006). Παρόλα αυτά πριν ακόμα περάσει λίγος καιρός από την υπογραφή της η Συμφωνία καταπατήθηκε, παρά την τήρηση των δεσμεύσεων εκ μέρους του ΕΑΜ και την παράδοση των όπλων από αυτό. Οι παραβιάσεις που παρατηρήθηκαν δεν αφορούσαν μόνο την ληστεία, αλλά και την δημιουργία ενός αντικομμουνιστικού νομοθετικού πλαισίου όπως ακριβώς ήταν το Ιδιώνυμο, που προέβλεπε την καταστροφή όλων των τυπογραφείων, την λογοκρισία του αριστερού τύπου, τις συνεχείς παρεμβάσεις στο συνδικαλιστικό κίνημα, την παρωδία των δικών των δοσιλογων, την πλήρη δικαιολόγηση των Ταγμάτων Ασφαλείας και την απομάκρυνση όλων των ΕΑΜικών από το κρατικό μηχανισμό (Λάζου & Σκαλτσής, 2016).

Βασικό ζητούμενο εκ μέρους των ηγετών των Δεκεμβριανών αλλά και των βρετανών ήταν να αναδημιουργηθούν οι αστικές πολιτικές σχέσεις της Κατοχής. Λόγω του ότι τα παλιά αστικά κόμματα δεν πρόλαβαν να ανασυγκροτηθούν και δεν μπορούσαν να έχουν δικό τους λόγο αντίστοιχο του ΕΑΜ αναζητήθηκαν νέα, μη πολιτικά μέσα για να οδηγήσουν πάλι στο ίδιο αποτέλεσμα, να επανέλθει η προπολεμική κατάσταση με την ταυτόχρονη εξουδετέρωση του ΕΑΜ (Παπαγιάννης, 2007). Αφού παρέδωσαν τα όπλα συνέβη μία βίαιη και αιματηρή καταστολή που ονομάστηκε «Λευκή τρομοκρατία». Επίκεντρο ήταν όσοι συμμετείχαν στο ΕΑΜ και σε διάφορες εκδηλώσεις του. Βασικός στόχος να αλλάξουν το πολιτικό φρόνημα που είχαν, αφού παρά την ήττα του το ΕΑΜ έχει ακόμα αρκετές δυνάμεις (Δορδανάς, 2011).

Όλες οι παρακρατικές συμμορίες που δημιουργήθηκαν σε ολόκληρη τη χώρα λειτουργούν στην ουσία ως ένας μηχανισμός πολιτικής εξουσίας που αντικαθιστούσε την επίσημη κρατική, χωρίς όμως να ελέγχεται και να περιορίζεται από κανέναν (Σφήκας, 2001). Όλο αυτό το μέτωπο κατά του ΕΑΜ συγκροτήθηκε από ανθρώπους που βρίσκονταν σε συνεργασία με τους κατακτητές ή είχαν πλουτίσει κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Μέσα σε αυτούς ανήκουν οι μαυραγορίτες και οι δοσίλογοι. Επίσης αυτούς ακολούθησαν και όσοι είχαν συγκρουστεί με το ΕΑΜ για διάφορους λόγους κατά τη διάρκεια της Κατοχής και καθώς και κάποια μέλη του στρατού και των σωμάτων ασφαλείας (Λάζου, 2006).

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Ο κρατικός μηχανισμός στελεχώθηκε από αντικομμουνιστές, τους οποίους κανένας δεν μπορούσε να ελέγξει. Στην ύπαιθρο δεν υπήρχε καμία παρουσία των κρατικών αρχών και για αυτόν τον λόγο πολλές ομάδες ανεξέλεγκτες προσπαθούσαν να ασκήσουν τη δική τους εξουσία, χωρίς να τους επιβάλλει κανένας κάτι διαφορετικό. Στην ουσία ήταν κάποιες προσωρινές στρατιωτικές μονάδες χωρίς όμως να έχουν κάποια συνοχή και πειθαρχία (Λάζου, 2006). Όλες ακολουθούσαν τον αντικομμουνισμό και την εθνικοφροσύνη και προσπαθούσαν να συνδέσουν την ύπαρξη του με διάφορες αντικομμουνιστικές οργανώσεις των κατοχικών χρόνων. Φυσικά πίσω από το κάλυμμα της εθνικοφροσύνης υπήρχαν και πολύ και κίνητρα που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν πολύ πιο ταπεινά. Όλο αυτό το αντικομμουνιστικό μένος είχε εκδηλωθεί και με ξυλοδαρμούς, βιασμούς ακόμα και αποκεφαλισμούς (Λάζος, 2006).

2.1.6 Η Φλώρινα στην Κατοχή και στον Εμφύλιο

Οι άσχημες συνθήκες στην περιοχή της Φλώρινας ξεκίνησαν αμέσως μόλις κατέρρευσε το αλβανικό μέτωπο και ο γερμανικός στρατός εισέβαλε στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου από τη Φλώρινα εφοδιαζόταν όλο το αλβανικό μέτωπο. Δεν είναι τυχαίοι οι συνεχόμενοι βομβαρδισμοί της από τους Ιταλούς (Δορδανάς, 2007).

Στις 9 Απριλίου 1941 οι Γερμανοί πέρασαν τα σύνορα με τη Σερβία και κατέλαβαν τη Φλώρινα. Μετά την είσοδό τους στην περιοχή παρατηρήθηκε ένα κενό στην εξουσία όπως και σε άλλες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας (Δορδανάς, 2004). Όλοι οι φορείς της κρατικής εξουσίας είχαν εγκαταλείψει την περιοχή και για αυτόν τον λόγο η Γερμανία θα τη βρει έρημη (Δορδανάς, 2007). Οι κάτοικοι λοιπόν ζητούν από τον δήμαρχο της πόλης να έρθει σε συνεργασία του με τον Σειριακό γιατί τα πράγματα πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο (Δορδανάς κ.α., 2008). Ένα ακόμα αποτέλεσμα της γερμανικής κατοχής ήταν και η εμφάνιση των Βουλγάρων που ήθελαν επίσης να διεκδικήσουν την περιοχή της Φλώρινας Τσακιρίδου & Ηλιάδου-Τάχου, 2005). Μόλις οι Γερμανοί κατέλαβαν την Ελλάδα και τη Γιουγκοσλαβία οι Βούλγαροι εισήλθαν στις σλαβικές περιοχές της περιοχής των Σκοπίων καθώς και

στην Ανατολικής Μακεδονία και τη Θράκη. Το πέρασμά τους αυτό συνοδεύτηκε από πολύ βίαιες σφαγές, διωγμούς και καταστροφές. Προσπάθησαν να εκβουλαρίσουν ολόκληρη τη Μακεδονία, κυρίως όμως την Θεσσαλονίκη, αλλά και τη Φλώρινα. Χαρακτηριστική είναι η ίδρυση της βουλγαρικής λέσχης Θεσσαλονίκης στις 24 Μαΐου 1941, η οποία είναι ένα παράδειγμα της βουλγαρικής προπαγάνδας σε ολόκληρη τη Δυτική Μακεδονία (Δορδανάς, 2006). Η προπαγάνδα των Βουλγάρων έγινε ακόμα πιο έντονη κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών της Κατοχής λόγω της εύνοιας που έδειχναν απέναντί τους οι Γερμανοί (Δορδανάς, 2002).

Η ανασφάλεια που κυριαρχούσε τους μήνες Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο του 1941 σε συνδυασμό με τη σύγχυση και το αδιέξοδο δυσχέραιναν ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Σε χειρότερη κατάσταση βρίσκονταν οι σλαβόφωνοι της περιοχής της Φλώρινας, οι οποίοι άλλωστε ήταν και το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού. Από το 1941 τις αποφάσεις έπαιρνε η δημορχιακή επιτροπή Δήμου Φλώρινας που έδινε λόγο στις κατοχικές αρχές (Τσακιρίδου & Ηλιάδου-Τάχου, 2005).

Τα περισσότερα βάσανα του πληθυσμού της Φλώρινας οφείλονται στον αξιωματικό Καλτσεφ, ο οποίος υπήρξε σύνδεσμος των Γερμανικών αρχών της Έδεσσας και της Φλώρινας. Βασική αποστολή του ήταν να προστατεύει τους σλαβόφωνους πληθυσμούς (Δορδανάς, 2004). Οι Βούλγαροι αξιωματικοί ήταν υπεύθυνοι για την προστασία του σλαβόφωνου πληθυσμού στις περιοχές που βρισκόταν υπό την κατοχή των Γερμανών και των Ιταλών στη Μακεδονία, για τη μεταφορά των εντολών που είχαν οι κατακτητές και για την υποβολή των παραπόνων των σλαβόφωνων (Δορδανάς, 2007). Κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου του 1943 πραγματοποιείται η ίδρυση στη Φλώρινα από το ΚΚΕ του Σλαβομακεδονικό Εθνικού απελευθερωτικού μετώπου, το οποίο ονομάστηκε ΣΝΟΦ. Ήταν μία οργάνωση παρόμοια με του ΕΑΜ μόνο που σε αυτή τη περίπτωση έγινε εκ μέρους των σλαβόφωνων. Απώτερος στόχος ήταν η κινητοποίηση για να ενισχυθεί σλαβομακεδονική εθνική ταυτότητα και να καταπολεμηθεί ο Βουλγαρισμός (Δορδανάς, 2002). Αποτέλεσμα ήταν η εμφάνιση αυτονομιστικών στόχων που τους οδήγησαν να συγκρουστούν με τον ΕΛΑΣ και να αναζητήσουν διαφορετικούς συμμάχους και τέλος να διαλυθούν πάλι από το ΚΚΕ το 1944 (Δορδανάς, 2002).

Σύμφωνα με την Ηλιάδου-Τάχου (2006) η αστική πραγματικότητα που δημιουργήθηκε λόγω της έλευση των προσφύγων αναδιαμορφώθηκε μετά την άφιξη

του Καλτσεφ, τη δημιουργία του ΣΝΟΦ και την προσπάθεια ενός ποσοστού των σλαβόφωνων αυτονομιστών να κυριαρχήσουν στη Μακεδονία. Εξαιτίας αυτού πολλοί ταύτιζαν το ΚΚΕ με αυτή τη μερίδα των αυτονομιστών κάτι που οδήγησε σε μία πολύ ισχυρή πόλωση ανάμεσα στην αστική και στην αγροτική τάξη (Ηλιάδου-Τάχου, 2006). Όπως στη Φλώρινα έτσι και σε άλλες πόλεις της Μακεδονίας οι αντάρτες υπέστησαν πολλά αντίποινα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αντίδραση των τοπικών στρατιωτικών αρχών μετά από κάποια επίθεση στη Φλώρινα την 21η Απριλίου το 1943. Πιο συγκεκριμένα έγινε απόπειρα να δολοφονηθεί ο δάσκαλος της Φλώρινας Αναστάσιος Παπαθανασίου και την αμέσως επόμενη μέρα εκτελέστηκαν δύο κάτοικοι της περιοχής (Δορδανάς, 2002).

2.2 Η πολιτική ιστορία της Ελλάδας και της Φλώρινας

2.2.1 Πολιτική ζωή 1950-1960

2.2.1.1 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1951

Από τις εκλογές του Μαρτίου του 1950 προέκυψε μία πολυκομματική Βουλή, γεγονός το οποίο εξαφάνισε κάθε πιθανότητα να σχηματιστεί μία σταθερή κυβέρνηση. Έτσι στους 18 μήνες που διήρκεσε η θητεία της σχηματίστηκαν πέντε κυβερνήσεις.²² Παρά τις αρχικές διαφορές που είχαν μεταξύ τους η ΕΠΕΚ, οι Φιλελεύθεροι και το Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα συμφώνησαν τελικά να σχηματιστεί μία νέα κυβέρνηση που θα έχει ως πρωθυπουργό τον Πλαστήρα, κάτι το οποίο δημιούργησε δυσαρέσκεια στα ανάκτορα που θεωρούσαν ότι είναι μία πολύ λανθασμένη επιλογή για το αξίωμα του Πρωθυπουργού. Η επιλογή αυτή όμως ικανοποίησε τους Αμερικανούς, οι οποίοι πίστευαν ότι μία κυβέρνηση που προερχόταν από το χώρο του Κέντρου θα ήταν προτιμότερη από μία ξεκάθαρα Δεξιά

²² Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

που θα μπορούσε να οξύνει τα πνεύματα και τα μίσση του Εμφυλίου.²³ Υπέγραψαν λοιπόν οι τέσσερις ηγέτες των κομμάτων, Παπανδρέου, Βενιζέλος, Πλαστήρας και Τσουδερός, μία διακήρυξη με την οποία αναγνώριζαν ως πολίτευμα την Βασιλευόμενη Δημοκρατία και διακήρυσσαν ότι η Ελλάδα είναι αμετακίνητα στο στρατόπεδο της Δύσης. Σχετικά με τα εσωτερικά ζητήματα αφενός τόνιζαν το έργο που έκαναν οι ένοπλες δυνάμεις κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου και από την άλλη την ανάγκη που υπάρχει να διατηρηθεί η ειρήνη μέσα στην Ελλάδα.²⁴

Στις αρχές του 1951 εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλη πολιτική ένταση. Οι πρώτες εκλογές για την τοπική αυτοδιοίκηση μετά το 1936 ορίζονται για τις 15 Απριλίου, αλλά τελικά στις 3 Μαΐου η κυβέρνηση ανακοινώνει ότι θα γίνουν βουλευτικές εκλογές το Σεπτέμβριο του 1951. Το κλίμα γίνεται ακόμα χειρότερο μετά από την παραίτηση του Παπάγου από το στράτευμα για να μπορέσει ο ίδιος να εκμεταλλευτεί τη δύναμη που είχε και να κατέβει σε εκλογές ώστε να σχηματίσει μία δική του κυβέρνηση, κάτι που ανησύχησε πολύ το Παλάτι και τους πολιτικούς ηγέτες.²⁵

Στο χώρο του Κέντρου, όπου το Δημοκρατικό Προοδευτικό Κόμμα του Τσουδερού με τους δεκαέξι βουλευτές του εγκατέλειψε τον Ιούλιο του 1951 την ΕΠΕΚ. Στο χώρο της Αριστεράς κάποια στελέχη του ΚΚΕ δεν υποστήριζαν πλέον τη μορφή που είχε λάβει η Δημοκρατική Παράταξη τονίζοντας ότι θα πρέπει η ίδια να γίνει πιο μαχητική. Έτσι δημιούργησαν τον Δημοκρατικό Συνασπισμό, ο οποίος εκπροσώπησε ουσιαστικά ολόκληρη την Αριστερά κατά τις δημοτικές εκλογές που πραγματοποιήθηκαν το 1951. Η πολύ σκληρή στάση που κράτησε ο Ζαχαριάδης δεν άφηνε κανένα περιθώριο συνεργασίας με κάποιον άλλον σχηματισμό και για αυτό το λόγο οδήγησε σε αποτυχία και τη συνεργασία που υπήρχε με την ΕΠΕΚ, αλλά και

²³ Παρασκευόπουλος, Π. (1995). *Ανδρέας Παπανδρέου. Η πολιτική πορεία του. 1960-1995*. Αθήνα: Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία.

²⁴ Στεφανίδης, Γ. (1994). Ο Γεώργιος Παπανδρέου και οι κυβερνήσεις του Κέντρου, 1950-1951: Προσέγγιση μέσα από τα κρατικά αρχεία των Η.Π.Α. και της Βρετανίας, στο Π. Πετρίδης & Γ. Αναστασιάδης (επ.), *Γεώργιος Παπανδρέου, 60 χρόνια παρουσίας και δράσης στην πολιτική ζωή*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 345-364.

²⁵ Αγγελαράκης, Α. (1994). Ο Γεώργιος Παπανδρέου και το «Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα»: Η καταλυτική παρουσία του στις κεντρικές κυβερνήσεις (1950-1952), στο Π. Πετρίδης & Γ. Αναστασιάδης (επ.), *Γεώργιος Παπανδρέου, 60 χρόνια παρουσίας και δράσης στην πολιτική ζωή*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 365-391.

στην παραίτηση διάφορων επιφανών στελεχών μέσα στα οποία ανήκαν ο Τσιριμώκος και ο Σβώλος.²⁶

Μέσα σε αυτό το τεταμένο κλίμα λοιπόν πραγματοποιήθηκε και η εκλογική αναμέτρηση στις 9 Σεπτεμβρίου 1951. Πολύ σημαντικό γεγονός είναι η αλλαγή του εκλογικού νόμου σύμφωνα με τον οποίο καθιερώθηκε για πρώτη φορά το μεικτό εκλογικό σύστημα που στόχος του ήταν η «ιδιόμορφη ενισχυμένη αναλογική» ώστε να μπορέσει να εξασφαλιστεί η αναλογική κατανομή όλων των εδρών ανάμεσα σε δύο ή τρεις εκλογικούς σχηματισμούς.²⁷ Στην ουσία τις εκλογές διεξήγαγε η κυβέρνηση των Φιλελευθέρων με Πρωθυπουργό τον Σοφοκλή Βενιζέλο και με την στήριξη εκ μέρους της ΕΠΕΚ και του Λαϊκού Κόμματος. Σε αυτή συμμετείχαν και τέσσερις υπηρεσιακοί υπουργοί, ο Υπουργός Αμύνης, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο Υπουργός Εσωτερικών και Υπουργός Βορείου Ελλάδος.²⁸ Στις εκλογές αυτές συμμετείχαν ο Ελληνικός Συναγερμός του Παπάγου, ο οποίος αποτελούνταν από εκπροσώπους του Λαϊκού Ενωτικού Κόμματος και του Νέου Κόμματος, το Λαϊκό Κόμμα του Τσαλδάρη, το Κόμμα των Φιλελευθέρων του Σοφοκλή Βενιζέλου, το οποίο ενισχύθηκε με πολιτικούς από το Εθνικό Κόμμα και από την ΕΠΕΚ. Σε αυτές τις εκλογές εμφανίστηκε πρώτη φορά από την ΕΠΕΚ το σύνθημα της «αλλαγής» προς κάτι καλύτερο.²⁹ Η πιο σημαντική αλλαγή που έγινε στο χώρο του Κέντρου ήταν η διάλυση του Δημοκρατικού Σοσιαλιστικού Κόμματος του Παπανδρέου, ενώ ο χώρος της Αριστεράς εκπροσωπούσαν από την Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά. Οι δύο τελευταίοι και πιο μικροί σχηματισμοί ήταν ο Συναγερμός Αγροτών και Εργαζομένων του Μπαλατατζή και το Σοσιαλιστικό Κόμμα - ΕΛΔ του Αλέξανδρου Σβώλου.³⁰

Κατά τη διάρκεια των εκλογών στις 9 Σεπτεμβρίου 1951 η εκλογική περιφέρεια της Φλώρινας αποτελούνταν από τα 38 εκλογικά τμήματα της επαρχίας Φλωρίνης και τα 39 εκλογικά τμήματα της Καστοριάς. Οι εκλογικές έδρες που

²⁶ Βουρνάς, Τ. (1981). *Ο Εμφύλιος*. Αθήνα: Τολίδης.

²⁷ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

²⁸ Αναστασιάδης, Γ. (1998). *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας (1993-1998)*. Θεσσαλονίκη: Αλέξανδρος.

²⁹ Μαρκεζίνης, Σπ. (1994). *Σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ελλάδος, 1936-1975*. Αθήνα: Πάπυρος.

³⁰ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

αντιστοιχούσαν στο νομό της Φλώρινας ανέρχονταν στις 5. Οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στο νομό της Φλώρινας ήταν ο Ελληνικός Συναγερμός, η Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου, το κόμμα των Φιλελευθέρων, το Λαϊκό Κόμμα, η Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά και το Σοσιαλιστικό Κόμμα- ΕΛΔ. Τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκέντρωσε ο συνδυασμός του Ελληνικού Συναγερμού. Ακολουθούσε η ΕΠΕΚ, το κόμμα των Φιλελευθέρων, το Λαϊκό Κόμμα και το Σοσιαλιστικό Κόμμα-ΕΛΔ. Οι βουλευτές που εξελέγησαν ήταν πέντε. Ο Γεώργιος Ανδρεάδης και ο Στέφανος Μπινόπουλος από τον Εθνικό Συναγερμό, Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από την ΕΠΕΚ και οι Γεώργιος Μόδης και Γεώργιος Σπυρόπουλος από το Κόμμα των Φιλελευθέρων.³¹

2.2.1.2 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1952

Λόγω του ότι από τις εκλογές που έγιναν τον Σεπτέμβριο του 1951 δεν μπόρεσε κανένα κόμμα να λάβει την απαραίτητη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, ο βασιλιάς της Ελλάδας Παύλος, αφού αρνήθηκε ο Παπάγος να συμμετέχει σε μία κυβέρνηση που θα αποτελούνταν από τα τρία μεγάλα κόμματα, δίνει την εντολή σχηματισμού συμμαχικής κυβέρνησης στον Πλαστήρα μεταξύ των σχηματισμών της ΕΠΕΚ και του Κόμματος των Φιλελευθέρων, οι οποίοι είχαν την πλειοψηφία των κοινοβουλευτικών εδρών. Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και Υπουργός Εξωτερικών ήταν ο Σοφοκλής Βενιζέλος, ενώ Υπουργός Συντονισμού ο Καρτάλης.³² Η πρώτη πράξη, στην οποία προχώρησε η νέα κυβέρνηση ήταν να ψηφίσει νέο Σύνταγμα. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής η κυβέρνηση του Πλαστήρα ολοκλήρωσε την ένταξη της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ και θέλησε να πετύχει την βελτίωση των σχέσεων με την Τουρκία. Για αυτό το λόγο και ο βασιλιάς επισκέφτηκε τη συγκεκριμένη χώρα.³³

Όλα έδειχναν ότι η Δεξιά θα επέστρεφε στην εξουσία και το μόνο που έμενε ήταν να επανέλθει το πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα. Αμέσως μετά την κατάθεση της πρότασης μομφής του Ε.Σ. προς την κυβέρνηση τέσσερις βουλευτές από τον

³¹ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

³² Αναστασιάδης, Γ. (2004). Η Δεξιά, το Κέντρο, η Ε.Δ.Α. *Ιστορικά*, 21-25.

³³ Richmond, O.P. (2003). *Mediating in Cyprus: The Cypriot Communities and the United Nations*. London: Frank Cass.

χώρο των Φιλελευθέρων αποσχίστηκαν από την κυβέρνηση. Την ίδια χρονική περίοδο δύο ακόμα βουλευτές από την Ε.Δ.Α. προσχώρησαν στην ΕΠΕΚ και η πρόταση μομφής πλέον επικεντρωνόταν στο ότι η κυβέρνηση δεν διέθετε πλέον την απαραίτητη εθνικόφρονα πλειοψηφία, εφόσον για να μπορέσει να έχει την εξουσία χρειαζόταν δύο ψήφους από βουλευτές που προέρχονταν από τα ψηφοδέλτια της Ε.Δ.Α..³⁴

Λίγο πριν την έναρξη της διαδικασίας των εκλογών υπήρχε μία πολύ έντονη συζήτηση σχετικά με το εκλογικό σύστημα που θα έπρεπε να εφαρμοστεί. Ο Συναγερμός και οι Αμερικανοί ασκούσαν πιέσεις στην ΕΠΕΚ για την επαναφορά του πλειοψηφικού συστήματος, κάτι με το οποίο δεν συμφωνούσε η ΕΔΕ. Έτσι ο Πλαστήρας είχε την πεποίθηση ότι αν η ΕΠΕΚ και οι Φιλελεύθεροι δεν δεχτούν το πλειοψηφικό σύστημα τότε η μόνη λύση είναι να εφαρμοστεί η απλή αναλογική.³⁵ Στην ουσία εκλογές αυτής της χρονιάς μοιάζουν με δημοψήφισμα μεταξύ των Πλαστήρα και Παπάγου, εφόσον οι εκλογείς θα πρέπει να αποφασίσουν ποιος από τους δύο αυτούς πολιτικούς μπορεί να σχηματίσει κυβέρνηση και να οδηγήσει τη χώρα προς την πρόοδο.³⁶

Το 1952 για πρώτη φορά στην εκλογική περιφέρεια του νομού Φλώρινας ανήκει μόνο η επαρχία της Φλώρινας, η οποία αποτελείται από 30 εκλογικά τμήματα και της αντιστοιχούν τρεις βουλευτικές έδρες. Οι συνδυασμοί που συμμετέχουν σε αυτές τις εκλογές ήταν δύο: ο Ελληνικός Συναγερμός και η συμμαχία μεταξύ ΕΠΕΚ και Κ.Φ.. Αυτό αποδεικνύει ότι οι περισσότεροι εκλογείς αμέσως μετά το μεσοπόλεμο στρέφονταν προς το Κέντρο. Νικητής της εκλογικής αναμέτρησης αναδείχθηκε η ΕΠΕΚ με τον Γεώργιο Μόδη να συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά σε ψήφους και να εκλέγεται ως πρώτος βουλευτής. Ακολουθούσαν ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από την ΕΠΕΚ και ο Γεώργιος Σπυρόπουλος από το Κόμμα των Φιλελευθέρων.³⁷

³⁴ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

³⁵ Μαρκεζίνης, Σπ. (1994). *Σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ελλάδος, 1936-1975*. Αθήνα: Πάπυρος.

³⁶ Παρασκευόπουλος, Π. (1995). *Ανδρέας Παπανδρέου. Η πολιτική πορεία του. 1960-1995*. Αθήνα: Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία.

³⁷ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

2.2.1.3 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1956

Στην εξωτερική πολιτική ο Παπάγος δήλωνε ότι η χώρα ακολουθεί πλήρως τη Δύση και το ΝΑΤΟ και δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην αποκατάσταση των σχέσεων που υπήρχαν με τη Γιουγκοσλαβία και Τουρκία.³⁸ Στον χώρο του Κέντρου κυριαρχούσε η πλήρης διάλυση, αφού απέτυχε η συμμαχία ΕΠΕΚ και Φιλελευθέρων. Τα μέλη της ΕΠΕΚ ήθελαν να αυτονομηθούν και τον Απρίλιο του 1953 ο Σοφοκλής Βενιζέλος καλεί τον Παπανδρέου να συμμετέχει ξανά στο κόμμα των Φιλελευθέρων μαζί με τον ίδιο ως ηγέτης του.³⁹ Αμέσως μετά από την Ένωση των Φιλελευθέρων με το Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα η ΕΠΕΚ εκδηλώνει ότι επιθυμεί να διατηρήσει την αυτονομία της και δεν θέλει να συμμετέχει και αυτή στη συγκεκριμένη συμμαχία του Κέντρου.⁴⁰ Λίγο αργότερα όμως αποχωρούν από αυτή αρκετά στελέχη, ενώ πεθαίνει ο Πλαστήρας. Τη διοίκηση της αναλαμβάνει μία διοικητική επιτροπή υπό την ηγεσία του Παπαπολίτη, ενώ όσοι αποχώρησαν ίδρυσαν το Δημοκρατικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού.⁴¹

Η αντιπολίτευση βρίσκεται σε μία πάρα πολύ δυσχερή θέση, εφόσον αφού αρνήθηκε ο Παπανδρέου να έρθει σε συνεργασία με την Ε.Δ.Α. οργίστηκαν πάρα πολλά στελέχη από το χώρο του Κέντρου και κατηγορήσαν τον ίδιο ότι συνεργάζεται με τον Συναγερμό. Το 1955 ο Βενιζέλος ίδρυσε τη Φιλελεύθερη Δημοκρατική Ένωση μαζί με ακόμα 24 βουλευτές από το χώρο του Κέντρου.⁴² Αμέσως μετά τα Σεπτεμβριανά πεθαίνει ο Παπάγος και επικρατεί διαμάχη για τη διαδοχή. Ο βασιλιάς δεν θέλει να αναλάβει την εξουσία ο Στεφανόπουλος και για αυτό το λόγο προτείνει το Καραμανλή για να σχηματίσει κυβέρνηση. Η πρωτοβουλία αυτή εκ μέρους των ανακτόρων ξεσήκωσε πάρα πολλές αντιδράσεις εκ μέρους της αντιπολίτευσης.⁴³ Το πρώτο πράγμα που προσπάθησε να κάνει ο Καραμανλής ως Πρωθυπουργός ήταν να

³⁸ Λιναρδάτος, Σπ. (1974). *Πως φτάσαμε στην 4η Αυγούστου*. Αθήνα: Διάλογος.

³⁹ Δάφνης, Γ. (1972). *Σοφοκλής Ελευθερίου Βενιζέλος*. Αθήνα: Ίκαρος.

⁴⁰ Λιναρδάτος, Σπ. (1974). *Πως φτάσαμε στην 4η Αυγούστου*. Αθήνα: Διάλογος.

⁴¹ Νικολακόπουλος, Η. (1998). *Ο Γεώργιος Καρτάλης και η δύσκολη δημοκρατία*. Αθήνα.

⁴² Οπ.π.

⁴³ Γιαννουλόπουλος, Γ. (1992). *Ο μεταπολεμικός κόσμος. Ελληνική και Ευρωπαϊκή ιστορία (1945-1963)*. Αθήνα: Παπαζήσης.

εξασφαλίσει την έγκριση των εκλογέων. Για αυτόν τον λόγο ήθελε να διεξάγει εκλογές την άνοιξη του 1956. Έτσι άμεσα φέρνει στη Βουλή για ψήφιση νέο εκλογικό νόμο και αποφασίζει ότι οι εκλογές θα διεξαχθούν 19 Φεβρουαρίου 1956. Συγχρόνως ανακοινώνεται η ίδρυση της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ενώσεως, στο οποίο συμμετείχαν πολλοί βουλευτές του Συναγερμού, αλλά και κάποια στελέχη των Φιλελεύθερων.⁴⁴

Σε αυτές τις εκλογές του 1956 υπάρχει μία κοινή εκλογική περιφέρεια των νομών Καστοριάς και Φλώρινας. 97 εκλογικά τμήματα υπάρχουν στο νομό Φλώρινας, ενώ σε ολόκληρη την εκλογική περιφέρεια αντιστοιχούν 6 βουλευτικές έδρες. Στις εκλογές σε αυτή την περιφέρεια συμμετείχαν η Ε.Ρ.Ε., το Προοδευτικό Κόμμα και η Δημοκρατική Ένωση. Κατάφεραν να εκλεγούν ως βουλευτές ο Ανδρεάδης, ο Μακρής, ο Λιάκος, ο Γυϊόκας, ο Πατρινός εκ μέρους της Ε.Ρ.Ε. και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης εκ μέρους της Δημοκρατικής Ένωσης.⁴⁵

2.2.1.4 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1958

Η κυβέρνηση του Καραμανλή που προέκυψε από τις εκλογές του 1956 ήταν πολύ πιο ανανεωμένη, ενώ είχε απαλλαγεί από όλους τους όσους ήταν συνεργάτες με τον Παπάγο. Πλέον συμμετείχε και η πρώτη γυναίκα Υπουργός, η Τσαλδάρη, η οποία ανέλαβε την ηγεσία του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας.⁴⁶ Ο Βενιζέλος ήθελε να σχηματιστεί μία κυβέρνηση ευρύτερης συνεργασίας ώστε να μπορέσει η χώρα να βγει από την κρίση. Για αυτό το λόγο το Μάιο η αντιπολίτευση έκανε μία πρόταση μομφής προς την κυβέρνηση και ζήτησε να αλλάξει ο Υπουργός Εξωτερικών Θεοτόκης. Τελικά η κυβέρνηση Καραμανλή κατάφερε να πάρει την εμπιστοσύνη της Βουλής και αντικατέστησε τον Θεοτόκη από τον Αβέρωφ, ο οποίος μετέβαλε την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας και άρχισε πλέον να υποστηρίζει την ουδετερότητα.⁴⁷

⁴⁴ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

⁴⁵ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁴⁶ Τσάτσος, Κ. (1984). *Ο άγνωστος Καραμανλής*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

⁴⁷ Χατζηβασιλείου, Ευ. (2000). *Ευάγγελος Αβέρωφ-Τσιτσάς: Πολιτική πορεία (1946-1990)*. Αθήνα: Ίδρυμα Αβέρωφ-Τσιτσά, Ευάγγελος Αβέρωφ-Τσιτσάς, (1908-1990).

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ο Καραμανλής ήρθε σε συμφωνία με τον Παπανδρέου ώστε να αλλάξει ο εκλογικός νόμος για να μειωθεί η κοινοβουλευτική δύναμη που έχει Αριστερά. Εκπρόσωπος της κυβέρνησης ήταν ο Υπουργός Εσωτερικών από τη Φλώρινα Δημήτρης Μακρής, ο οποίος τελικά τον Φεβρουάριο κατέληξε σε συμφωνία με τον Παπανδρέου και αποδέχθηκαν ένα εκλογικό σύστημα «ενισχυμένης αναλογικής». Η συμφωνία αυτή δημιούργησε ένα πλήθος αντιδράσεων τόσο μέσα στην κυβέρνηση όσο και στο χώρο της αντιπολίτευσης.⁴⁸ Ο Ράλλης δήλωσε την παραίτησή του, ενώ ακολούθησε και ο Παπαληγούρας και 13 ακόμα βουλευτές. Ο Καραμανλής μόλις είδε ότι ξέσπασε κρίση ήρθε σε επικοινωνία με τα ανάκτορα και ζήτησε να γίνουν άμεσα εκλογές.⁴⁹ Τελικά το παλάτι δέχτηκε να δημιουργηθεί υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον Γεωργακόπουλο, η οποία κέρδισε την ψήφο εμπιστοσύνης το Μάρτιο του 1958. Στη συνέχεια προκηρύχθηκαν εκλογές για το Μάιο της ίδιας χρονιάς. Στις εκλογές αυτές θα συμμετέχουν Η Ε.Ρ.Ε. υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, το Κόμμα των Φιλελευθέρων υπό τον Παπανδρέου και το Βενιζέλο, η Προοδευτική Αγροτική Δημοκρατική Ένωση που αποτελούνταν από το Κόμμα των Προοδευτικών του Μαρκεζίνη, το Κόμμα Αγροτών Εργαζομένων του Μπαλατατζή, την ΕΠΕΚ του Παπαπολίτη και το Δ.Κ.Ε.Λ. του Αλαμανή και η Ένωση Λαϊκών Κομμάτων υπό τον Πασσαλίδη.⁵⁰

Στις εκλογές του 1958 στη Φλώρινα υπήρχαν 99 εκλογικά τμήματα, ενώ χαρακτηριστική είναι η πολύ μεγάλη εποχή αποχή που σημειώθηκε κατά τη διάρκειά τους. Στην εκλογική αυτή Περιφέρεια αντιστοιχούσαν τέσσερις βουλευτικές έδρες. Οι εκλογικοί συνδυασμοί που συμμετείχαν στη διαδικασία ήταν η Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση, η Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά, η Προοδευτική Αγροτική Ένωση, το Κόμμα των Φιλελευθέρων και η Ένωση Λαϊκού Κόμματος. Επιπλέον ως ανεξάρτητος υποψήφιος συμμετείχε ο Χρήστος Τσόκας. Νικητής της εκλογικής διαμάχης αναδείχθηκε η Ε.Ρ.Ε.. Οι βουλευτές οι οποίοι εξελίχθηκαν ήταν ο Δημήτριος

⁴⁸ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

⁴⁹ Ζενεβουά, Μ. (1972). *Η Ελλάς του Καραμανλή* Αθήνα.

⁵⁰ Ζαχαριάδης, Ν. (1977). *Καινούργια κατάσταση καινούργια καθήκοντα*. Αθήνα.

Μακρής, ο Αντώνιος Δρούγκας, ο Γεώργιος Ανδρεάδης και ο Ευστάθιος Κωστελίδης.⁵¹

2.2.2 Πολιτική ζωή 1961-1970

2.2.2.1 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1961

Την περίοδο αυτή στο Κέντρο προσπαθούσαν να βρουν τον πολιτικό προσανατολισμό τους, ενώ η ΕΡΕ έπρεπε να αντιμετωπίσει ένα νέο πρόβλημα που μείωνε το κύρος διαφόρων στελεχών της, ανάμεσα στα οποία ήταν και ο φλωρινιώτης Υπουργός Εσωτερικών Μακρής. Αυτό ήταν η υπόθεση «Μέρτεν». Ο ίδιος ήταν ένας λοχαγός από τη Γερμανία, ο οποίος καταδικάστηκε για πολλά εγκλήματα πολέμου, είχε υπηρετήσει στη Θεσσαλονίκη κατά τη διάρκεια της Κατοχής και είχε κατηγορήσει τον Καραμανλή, τον Θέμελη, τον Μακρή, αλλά και τη σύζυγό του ότι συνεργάστηκαν με τις αρχές της Κατοχής. Η υπόθεση αυτή προκάλεσε πολλές αντιδράσεις εναντίον του Κοινοβουλίου. Ο Μακρής τελικά έκανε μήνυση στον Μέρτεν και πέτυχε να καταδικάσει τον Γερμανό στρατιωτικό. Ο τρόπος όμως με τον οποίο επέλεξε τόσο ο ίδιος όσο και ο Θέμελης να επιλύσουν την υπόθεση, δηλαδή η προσφυγή στα δικαστήρια της Ελλάδος και της Γερμανίας, θεωρήθηκε εξαρχής προβληματικός, εφόσον ο Μέρτεν ήταν σίγουρο ότι δεν θα ερχόταν στο Ελληνικό δικαστήριο να αντιμετωπίσει τους δύο υπουργούς.⁵²

Το γεγονός που υπήρξε το χαρακτηριστικότερο της πολιτικής ζωής από το 1958 έως το 1961 ήταν πολύ μεγάλη πόλωση ανάμεσα στη Δεξιά και στην Αριστερά. Το Κέντρο πλέον είχε αποδυναμωθεί. Αμέσως μόλις νίκησε η ΕΡΕ στις εκλογές και η ΕΔΑ τέθηκε ως αξιωματική αντιπολίτευση η Δεξιά ξεκίνησε μία πάρα πολύ μεγάλη σταυροφορία εναντίον των κομμουνιστών επαναφέροντας στην εξουσία κάποια πρόσωπα που είχαν πρωτοστατήσει στον αγώνα κατά του κομμουνισμού, ενώ αναβάθμισε ακόμη περισσότερο την αντικομμουνιστική δράση της δημιουργώντας τμήματα ασφαλείας, αλλά και την «αφανή επιτροπή», που ήταν υπεύθυνη για την εξεύρεση διαφόρων μεθόδων διώξεως του κομμουνισμού. Η επιτροπή αυτή

⁵¹ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁵² Κάτσης, Γ. (1974). *Η γέννηση του νεοφασισμού στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

αποτελούνταν από τον Κωνσταντόπουλο, που ήταν στέλεχος της δικτατορίας του Μεταξά, τον Παπαδόπουλο, ο οποίος αργότερα έγινε δικτάτορας, τον Γεωργαλά, που υπήρξε Υπουργός της Χούντας και πολλούς άλλους.⁵³ Τον Απρίλιο του 1959 διενεργούνται δημοτικές εκλογές που χαρακτηρίζονται από έντονη τρομοκρατία εναντίον των αριστερών. Η επικράτηση της ΕΡΕ είναι πλέον σίγουρη.⁵⁴ Ενώ γίνονται όλα αυτά το Κόμμα των Φιλελευθέρων ψάχνει να βρει ξανά την πολιτική του ταυτότητα και να διεκδικήσει τον δικό του λόγο. Ο Βενιζέλος και ο Παπανδρέου από τον Νοέμβριο του 1958 παραχωρούν ο ένας στον άλλον την ηγεσία του κόμματος, ενώ το 1959 η συγκεκριμένη παράταξη διασπάστηκε σε πολλά μικρότερα κόμματα. Ο πρώτος που αποχώρησε ήταν ο Παπανδρέου, ο οποίος με πέντε βουλευτές ακόμα δημιούργησε το Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα που πίστευε ότι θα μπορούσε να καλύψει το κενό που υπήρχε ανάμεσα στην ΕΡΕ και στην ΕΔΑ. Ο Βενιζέλος βέβαια σε αντίθεση με αυτόν δε θεωρούσε ότι θα έπρεπε να δημιουργηθεί και ένα δεύτερο εθνικόφρον κόμμα στην Ελλάδα.⁵⁵ Συγχρόνως στον χώρο του Κέντρου γίνονται και διάφορες άλλες κινήσεις διάσπασης όπως αυτή που έκανε ο Τσιριμώκος και ίδρυσε το Νοέμβριο του 1959 τη Δημοκρατική Ένωση. Επίσης παρατηρήθηκαν και κάποιες ανεξαρτητοποιήσεις βουλευτών του Κέντρου ανάμεσα στους οποίους ήταν ο Μητσοτάκης και ο Μαύρος, οι οποίοι αργότερα σχημάτισαν τη Νέα Πολιτική Κίνηση. Καθοριστικό γεγονός για τον χώρο του Κέντρου υπήρξε η ίδρυση από τον Γρίβα το 1960 της ΚΕΑ, στην οποία συμμετείχαν όλοι σχεδόν οι βουλευτές των Φιλελευθέρων, το Λαϊκό Κοινωνικό Κόμμα, ο Στεφανόπουλος, το Προοδευτικό Εργατοτεχνικό Κόμμα υπό τον Κατσώτα και πάρα πολλά στελέχη της ΕΠΕΚ.⁵⁶

Κατά τη διάρκεια των εκλογών του 1961 τα εκλογικά τμήματα της Φλώρινας ανήλθαν σε 113, τα οποία έπρεπε να εκλέξουν τέσσερις βουλευτές. Οι τρεις κύριοι πολιτικοί σχηματισμοί ήταν η ΕΡΕ, η Ένωση Κέντρου μαζί με το Κόμμα των Προοδευτικών και το ΠΑΜΕ. Μοναδικός ανεξάρτητος υποψήφιος σε αυτήν την εκλογική διαδικασία ήταν ο Νικόλαος Τσίγκος. Νικητής των εκλογών αναδείχθηκε η ΕΡΕ. Ακολούθησε η Ένωση Κέντρου, το ΠΑΜΕ και στο τέλος ο ανεξάρτητος

⁵³ Λιναρδάτος Σπ. (1986). *Από τον Εμφύλιο στη Χούντα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

⁵⁴ Βουρνάς, Τ. (2002). *Ιστορία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας*, τ. Ε'. Αθήνα: Πατάκης.

⁵⁵ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

⁵⁶ Λιναρδάτος Σπ. (1986). *Από τον Εμφύλιο στη Χούντα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

υποψήφιος Τσίγκος. Ως βουλευτές εκλέχθηκαν ο Δημήτριος Μακρής, ο Γεώργιος Ανδρεάδης και ο Ευστάθιος Κωστελίδης προερχόμενοι από τον χώρο της ΕΡΕ καθώς και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης, ο οποίος ήταν επικεφαλής της Ένωσης Κέντρου.⁵⁷

2.2.2.2 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1963

Οι αντιδημοκρατικοί τρόποι που χρησιμοποιούσε η ΕΡΕ ξεσήκωσαν τους δημοκρατικούς πολίτες και άρχισαν να γίνονται συνεχόμενες καταγγελίες εκ μέρους της Αριστεράς και του Κέντρου εναντίον της. Η Ένωση Κέντρου όμως γενικότερα διατηρούσε μία στάση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί καιροσκοπική και για αυτό το λόγο, παρόλο που γνώριζε για το σχέδιο «Περικλής», πίστευε ότι μέσω αυτού θα μπορούσε να κερδίσει πολλούς ψηφοφόρους από την Αριστερά, κάτι που τελικά δεν πραγματοποιήθηκε.⁵⁸ Μόλις ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα των εκλογών του 1961 ο Παπανδρέου δεν ήξερε αν θα έπρεπε να αναγνωρίσει το εκλογικό αποτέλεσμα και να υποταχθεί με αυτόν τον τρόπο στα Ανάκτορα, στους παρακρατικούς και στους Αμερικανούς ή αν δεν έπρεπε να το επικυρώσει και να πάει με την κομμουνιστική Αριστερά, η οποία κατήγγειλε συνεχώς ως τρομοκρατικές μεθόδους της κυβέρνησης.⁵⁹

Το 1963 το κλίμα είναι ακόμα πιο τεταμένο, εφόσον υπάρχει ένα συνεχόμενο ξέσπασμα διενέξεων ανάμεσα στην Αριστερά στο Κέντρο. Στην κυβέρνηση, στα Ανάκτορα και στο παρακράτος τον Μάιο του 1963 πραγματοποιείται μία φιλειρηνική εκδήλωση στη Θεσσαλονίκη, κατά τη διάρκεια της οποίας, με την ανοχή μάλιστα των σωμάτων ασφαλείας, δολοφονείται ο Γρηγόρης Λαμπράκης και τραυματίζεται πολύ σοβαρά ο Τσαρούχας, που ήταν βουλευτής της ΕΔΑ.⁶⁰ Όλοι οι δημοκρατικοί ξεσηκώνονται ενώ ξεκινούν έρευνες που αφήνουν υπόνοιες για την ύπαρξη σχέσεων

⁵⁷ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁵⁸ Παρασκευόπουλος, Π. (1988). *Γεώργιος Παπανδρέου. Τα δραματικά γεγονότα, 1961-1967*. Αθήνα: Φυτράκης/ Τύπος.

⁵⁹ Παπανδρέου, Α. (1974). *Η δημοκρατία στο απόσπασμα*. Αθήνα: Καρανάση.

⁶⁰ Πετρίδης, Π. (1995). *Δολοφονία Λαμπράκη*. Αθήνα: Προσκήνιο.

ανάμεσα στο παρακράτος και στα Ανάκτορα με την κυβέρνηση. Αυτό οδηγεί τον Παπανδρέου στο να θεωρήσει τον Καραμανλή ως υπεύθυνο για τη δολοφονία.⁶¹ Πλέον το λαϊκό κίνημα απαιτεί να παραιτηθεί ο Καραμανλής. Μετά από την παραίτηση του ο βασιλιάς δίνει την πρωθυπουργία στον Πιπινέλη, ο οποίος θα πρέπει να διεξάγει εκλογές. Με τη διεξαγωγή άμεσων εκλογών συμφωνούν ο Καραμανλής, αλλά και ο Παπανδρέου, ενώ ο Βενιζέλος υποστηρίζει πως θα πρέπει να δημιουργηθεί μία μακρόχρονη κυβέρνηση που θα αποτελείται από στελέχη της ΕΡΕ και της Ε.Κ., κάτι που δημιουργεί αναταράξεις στον χώρο του Κέντρου και εντείνει τις διενέξεις ανάμεσα στον Βενιζέλο και στον Παπανδρέου.⁶² Τελικά στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1963 θα συμμετέχουν η ΕΡΕ υπό τον Καραμανλή, η Ένωση Κέντρου υπό τον Παπανδρέου, το Κόμμα των Προοδευτικών υπό τον Μαρκεζίνη και η ΕΔΑ υπό τον Πασαλίδη.⁶³

Περνώντας τώρα συγκεκριμένα στις εκλογές της Φλώρινας κατά τη διάρκεια τους υπήρχαν στην περιοχή 111 εκλογικά τμήματα. Οι εκλογικοί συνδυασμοί που συμμετείχαν στη διαδικασία ήταν η ΕΡΕ, η Ένωση Κέντρου, το Κόμμα Προοδευτικών και η ΕΔΑ. Μοναδικός ανεξάρτητος υποψήφιος ήταν ο Πέτρος Τσούλης. Την μεγαλύτερη πλειοψηφία συγκέντρωσε η ΕΡΕ, ενώ ακολούθησε η Ένωση Κέντρου, η ΕΔΑ, το Κόμμα των Προοδευτικών και στο τέλος ο Πέτρος τσούλης. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι για μία ακόμα φορά στη Φλώρινα η παράταξη των συντηρητικών υπερίσχυσε εναντίον όλων των υπολοίπων συνδυασμών, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι ψηφοφόροι της περιοχής δεν επηρεάστηκαν από όσα συνέβησαν την τελευταία διετία της κυβέρνησης Καραμανλή. Αυτό δε θεωρείται παράλογο παράξενο, αφού ο «ανένδοτος αγώνας» πραγματοποιήθηκε κυρίως στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Έτσι οι φλωρινιώτες υποστήριζαν σταθερά την ΕΡΕ και τον συμπολίτη τους Μακρή, ακόμα και μετά το σκάνδαλο Μέρτεν. Οι βουλευτές που εξελέγησαν από τον νομό ήταν ο Δημήτριος Μακρής και ο Γεώργιος Ανδρεάδης από την ΕΡΕ και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από την Ένωση Κέντρου.⁶⁴

⁶¹ Λιναρδάτος Σπ. (1986). *Από τον Εμφύλιο στη Χούντα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

⁶² Παπαδημητρίου, Ν. (1986). *Από την Ένωση Κέντρου στην αποστασία*. Αθήνα: Ροές.

⁶³ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

⁶⁴ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

2.2.2.3 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1964

Αφού επικράτησε η Ένωση Κέντρου στις εκλογές του Νοεμβρίου 1963 ο Παπανδρέου δεν ήξερε αν θα πρέπει να σχηματίσει κυβέρνηση με την ΕΡΕ ή με την ΕΔΑ ή αν θα πρέπει να καταφύγει ξανά στις κάλπες. Για τον ίδιο η καταφυγή στις κάλπες ήταν η μόνη επιλογή, εφόσον η πιθανότητα συνεργασίας με την ΕΡΕ ήταν αντίθετη με τον «ανένδοτο αγώνα» που είχε πραγματοποιηθεί, ενώ η συνεργασία με την ΕΔΑ δε συμβάδιζε με την ρητορική του Παπανδρέου κατά των κομμουνιστών.⁶⁵ Τη διενέργεια εκλογών δεν επιθυμούν η ΕΡΕ και η ΕΔΑ γιατί φοβούνται ότι θα μειωθεί ακόμη πιο πολύ η επιρροή που ασκούν στους ψηφοφόρους, ενώ η ΕΔΑ επιπλέον δεν επιδιώκει να συμμετάσχει στην άσκηση της εξουσίας παρέχοντας υποστήριξη προς μία κυβέρνηση του Κέντρου. Έτσι η εύνοια του βασιλιά μεταφέρεται προς την Ένωση Κέντρου και για αυτόν τον λόγο της αναθέτει να σχηματίσει κυβέρνηση, γεγονός με το οποίο είναι τελείως αντίθετος ο Καραμανλής, εφόσον θεωρεί ότι η κυβέρνηση αυτή θα είναι μια κυβέρνηση μειοψηφίας.⁶⁶ Τελικά στις 8 Νοεμβρίου ορκίζεται η πρώτη κυβέρνηση της χώρας που προέρχεται από τον χώρο του Κέντρου. Εν τω μεταξύ ο Καραμανλής ήθελε να αποσυρθεί από την πολιτική σκηνή.

Τον Δεκέμβριο ο Πασαλίδης τονίζει ότι η ΕΔΑ θα δώσει ψήφο εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση. Ο Παπανδρέου όμως, αφού εξασφάλισε την κοινοβουλευτική στήριξη της κυβέρνησης και της ΕΔΑ υποβάλλει την παραίτηση του. Λίγο αργότερα και μετά την αποτυχημένη απόπειρα του Κανελλόπουλου να σχηματίσει κυβέρνηση, ο βασιλιάς αναθέτει στον Παρασκευόπουλο να σχηματίσει μία υπηρεσιακή κυβέρνηση για να διενεργηθούν άμεσα εκλογές, οι οποίες και γίνονται τον Φεβρουάριο του 1964.⁶⁷ Οι εκλογές αυτές διεξήχθησαν με το ισχύον εκλογικό σύστημα, ενώ οι συνδυασμοί που συμμετείχαν ήταν η ΕΡΕ και το Κόμμα των

⁶⁵ Παρασκευόπουλος, Π. (1988). *Γεώργιος Παπανδρέου. Τα δραματικά γεγονότα, 1961-1967*. Αθήνα: Φυτράκης/ Τύπος.

⁶⁶ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

⁶⁷ Βουρνάς, Τ. (2002). *Ιστορία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας*, τ. Ε'. Αθήνα: Πατάκης.

Προοδευτικών από τον χώρο της Δεξιάς, η Ένωση Κέντρου από το Κέντρο, η ΕΔΑ και το ΚΚΕ. Νικητής της εκλογικής αναμέτρησης αναδείχθηκε για ακόμα μία φορά η Ένωση Κέντρου.

Στην περιφέρεια της Φλώρινας υπήρχαν σε αυτές τις εκλογές 113 εκλογικά τμήματα, ενώ για ακόμα μία φορά επικράτησε η συντηρητική παράταξη, με μικρότερη όμως διαφορά από τον συνδυασμό του Κέντρου. Η Αριστερά δε συμμετείχε αυτήν τη φορά στις εκλογές της Φλώρινας. Ο μόνος ανεξάρτητος υποψήφιος ήταν ο Χριστός Αλτίνης. Έτσι νικητής ήταν ο συνασπισμός της ΕΡΕ με το Κόμμα των Προοδευτικών, ακολουθούσε η Ένωση Κέντρου και στο τέλος ο Χρήστος Αλτίνης. Τελικά βουλευτές εξελέγησαν ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από την Ένωση Κέντρου καθώς και οι Γεώργιος Ανδρεάδης και Δημήτριος Μακρής από την ΕΡΕ.⁶⁸

2.2.3 Πολιτική ζωή 1971-1980

2.2.3.1 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1974

Το κλίμα γίνεται ολοένα και πιο τεταμένο. Από τη μία υπήρχε ο κομμουνιστικός κίνδυνος και από την άλλη δεξιά επιτίθενται συνεχώς προς τον Γεώργιο Παπανδρέου. Κοντά σε αυτά υπάρχουν και διάφορες αιχμές μέσα στο κόμμα εναντίον του, ενώ η παραίτησή του δεν θα βελτιώσει την κατάσταση. Συζητείται έντονα το γεγονός να απομακρυνθεί ο Παπανδρέου από το αξίωμα του Πρωθυπουργού, εφόσον θεωρείται από την ΕΡΕ, τους βασιλόφρονες, τα Ανάκτορα, τον στρατό και τους Αμερικανούς απειλή για το πολιτικό σύστημα. Τον Ιούλιο του 1964 ο Παπανδρέου, αφού το παλάτι αρνείται να απομακρύνει από την κυβέρνηση τον Γαρουφαλιά ώστε να αναλάβει ο ίδιος το Υπουργείο Άμυνας, υποβάλλει την παραίτησή του. Άμεσα ο Κωνσταντίνος αναθέτει τον σχηματισμό κυβέρνησης με πραξικοπηματικό τρόπο στον Νόβα, ο οποίος όμως δεν καταφέρνει να αποσπάσει την πλειοψηφία των βουλευτών.⁶⁹ Τελικά η κυβέρνηση Νόβα τον Αύγουστο θα πέσει και

⁶⁸ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁶⁹ Διαμαντόπουλος, Θ. (1997). *Η ελληνική πολιτική ζωή: Από την προβενιζελική στην μεταπαπανδρεϊκή εποχή*. Αθήνα: Παπαζήσης.

τα Ανάκτορα θα κάνουν πρωθυπουργό τον Τσιριμώκο, ο οποίος δεν κατάφερε να κερδίσει την ψήφο εμπιστοσύνης από τη Βουλή.⁷⁰

Τελικά ο βασιλιάς μαζί με 6 ακόμα αποστάτες από την Ένωση Κέντρου σχηματίζει Βασιλική κυβέρνηση υπό την ηγεσία του Στεφανόπουλου, η οποία καταφέρνει να πάρει την οριακή πλειοψηφία της Βουλής.⁷¹ Μετά την ανάληψη της Πρωθυπουργίας από τον Στεφανόπουλο η Δεξιά αρχίζει να ανακτά τις δυνάμεις της. Το κράτος ξεκινά μία μαζική εκκαθάριση των διαφωνούντων και η κυβέρνηση απαγορεύει τις δημόσιες συγκεντρώσεις επικαλούμενη τον κίνδυνο του κομμουνισμού.⁷² Οι πολιτικοί αρχηγοί τονίζουν την ανάγκη διενέργειας εκλογών, ενώ αρχίζει να γίνεται φανερή η πιθανότητα δικτατορικής εκτροπής του καθεστώτος. Τελικά τον Δεκέμβριο ορκίζεται μία εξωπολιτική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Παρασκευόπουλο, η οποία δέχεται συνεχείς παρασκηνακές οδηγίες από τον Παπανδρέου, κάτι που προκαλεί τις αντιδράσεις του Κέντρου. Τελικά δεν καταφέρνει να προκηρύξει εκλογές, εφόσον ανατρέπεται και αντικαθίσταται τον Ιούλιο από την κυβέρνηση της ΕΡΕ με πρωθυπουργό τον Κανελλόπουλο. Οι εκλογές προκηρύσσονται για τον Μάιο του 1967. Τελικά οι ίδιες δεν πραγματοποιήθηκαν ποτέ, εφόσον στις 21 Απριλίου 1967 η Χούντα των συνταγματαρχών κατέλυσε τον κοινοβουλευτισμό και για τα επόμενα 7 χρόνια διατήρησε τη χώρα σε κατάσταση μεσαίωνα.⁷³

Ο Σεπτέμβριος του 1973 υπήρξε καταλυτικός για την πορεία των πολιτικών πραγμάτων στην Ελλάδα. Στις 14 Σεπτεμβρίου κατατέθηκε στη Βουλή το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, ενώ στις 23 Σεπτεμβρίου το ΚΚΕ απέκτησε ξανά τη νομιμότητά του. Στις 28 Σεπτεμβρίου ο Καραμανλής ίδρυσε τη Νέα Δημοκρατία. Στις εκλογές του Νοεμβρίου εκτός από τη Νέα Δημοκρατία και το ΚΚΕ θα συμμετέχει και η Ένωση Κέντρου με αρχηγό τον Γεώργιο Μαύρο, η οποία πλέον ονομάζεται Ένωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις. Στην Αριστερά σχηματίζεται η Ενωμένη

⁷⁰ Βερναδάκης, Χρ. & Μαύρης, Γ. (1991). *Κόμματα και κοινωνικές συμμαχίες στην προδικτατορική Ελλάδα. Οι προϋποθέσεις της μεταπολίτευσης*. Αθήνα: Εξάντας.

⁷¹ Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.

⁷² Meynaud, J., Μερλόπουλος, Π., Νοταράς, Γ, (2002). *Οι πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα, 1946-1965*. Αθήνα: Σαββάλας.

⁷³ Γιαννόπουλος, Γ. & Clogg R. (επ.) (1976). *Η Ελλάδα κάτω από τον στρατιωτικό ζυγό*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Αριστερά, στην οποία συμμετέχουν το ΚΚΕ εσωτερικού υπό τον Δρακόπουλο και τον Κύρκο, το ΚΚΕ εξωτερικού υπό τον Φλωράκη και η ΕΔΑ.⁷⁴ Στις εκλογές αυτές συμμετείχε και η Εθνική Δημοκρατική Ένωση υπό τον Γαρουφαλιά καθώς και άλλοι μικρότεροι σχηματισμοί όπως είναι το Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κίνημα Ελλάδος, η Δημοκρατική Ένωση Κέντρου και ο Συνασπισμός Φιλελεύθερης Δημοκρατικής Ενώσεως. Θριαμβευτής της συγκεκριμένης εκλογικής αναμέτρησης ήταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής.⁷⁵

Πιο συγκεκριμένα στην περιοχή της Φλώρινας στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1974 υπήρχαν 112 εκλογικά τμήματα. Η Νέα Δημοκρατία έλαβε τη συντριπτική πλειοψηφία των ψήφων, ενώ ακολουθούσε η Ένωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις, ο συνδυασμός του ΠΑΣΟΚ, η Ενωμένη Αριστερά και ο συνδυασμός της Εθνικής Δημοκρατικής Ένωσης. Τις δύο κοινοβουλευτικές έδρες που αντιστοιχούσαν στο νομό θα καταλάβουν τελικά ο Ανδρεάδης και ο Μακρής από τη Νέα Δημοκρατία.⁷⁶

2.2.3.2 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1977

Η κυβέρνηση του Καραμανλή είχε φιλοευρωπαϊκά αισθήματα και προσπαθούσε να εντάξει πλήρως τη χώρα στην ΕΟΚ. Επίσης άρχισε διακριτικά να επικοινωνία με την κομμουνιστική ηγεσία της Κίνας και της Ε.Σ.Σ.Δ. Στο εσωτερικό της χώρας κυριαρχούσε η κοινωνική λιτότητα, ενώ για πρώτη φορά εμφανίστηκε η «κόκκινη τρομοκρατία» από την επαναστατική οργάνωση «17 Νοέμβρη».⁷⁷ Υπό αυτές τις συνθήκες τον Σεπτέμβριο του 1977 ο Τσάτσος μαζί με τον Πρωθυπουργό διέλυσαν τη Βουλή και προκήρυξαν εκλογές. Οι βασικοί κομματικοί συνδυασμοί που συμμετείχαν σε αυτές ήταν η Νέα Δημοκρατία υπό τον Καραμανλή, η Ένωση Δημοκρατικού Κέντρου υπό τον Μαύρο, το ΠΑΣΟΚ υπό τον Παπανδρέου, το ΚΚΕ υπό τον Χαρίλαο Φλωράκη, η Συμμαχία Προοδευτικών και Αριστερών Δυνάμεων υπό τον Ηλιού, η Εθνική Παράταξη υπό τον Στεφανόπουλο και τον Θεοτόκη και τέλος το Κόμμα των Νεοφιλελεύθερων υπό τον Μητσοτάκη.⁷⁸ Νικητής της

⁷⁴ Αναστασιάδης, Γ. (1998). *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας (1993-1998)*. Θεσσαλονίκη: Αλέξανδρος.

⁷⁵ Γιοβάνης, Χ. (επίμ.) (1975). *Ο Εθνάρχης Καραμανλής*. Αθήνα: Γιοβάνης ΕΠΕ.

⁷⁶ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁷⁷ Βουρνάς, Τ. (1998). *Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας, 1967-1974. Χούντα, Φάκελος Κύπρου*, Τομ. ΣΤ'. Αθήνα: Πατάκης.

⁷⁸ Αναστασιάδης, Γ. (1998). *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας (1993-1998)*. Θεσσαλονίκη: Αλέξανδρος.

συγκεκριμένης εκλογικής διαδικασίας ήταν και πάλι το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας.

Στην περιοχή της Φλώρινας υπήρχαν 117 εκλογικά τμήματα, ενώ νικητής και εδώ όπως και στην υπόλοιπη Ελλάδα αναδείχθηκε η Νέα Δημοκρατία. Ακολουθούσε η Ε. ΔΗ. Κ, το ΠΑΣΟΚ, η Εθνική Παράταξη, το ΚΚΕ, η Συμμαχία Αριστερών και Προοδευτικών Δυνάμεων και συνδυασμός των ανεξαρτήτων Τσούλη και Αλτίνη. Βουλευτές Φλώρινας εκλέχθηκαν ο Ανδρεάδης και ο Μαυρίδης από τη Νέα Δημοκρατία.⁷⁹

2.2.4 Πολιτική ζωή 1981-1990

2.2.4.1 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1981

Σχετικά με το κυβερνητικό έργο της Νέας Δημοκρατίας αυτό αφορούσε αρχικά την εισαγωγή του ενιαίου μισθολογίου, την έναρξη των συζητήσεων για τη δημιουργία ενός νέου αεροδρομίου στην πρωτεύουσα καθώς και για το φράγμα του Μόρνου, ενώ γίνονταν προσπάθειες να καλυφθούν διάφορα κοινωνικά ζητήματα, οι οποίες όμως δεν ικανοποιούσαν τον λαό. Γεγονός που καταξίωσε του κυβέρνηση στους συμμάχους της και την απαξίωσε στα μάτια των αντιπάλων της ήταν η υπογραφή της συμφωνίας για την ένταξη Ελλάδας στην ΕΟΚ τον Μάιο του 1979. Σχετικά με την οικονομία η πετρελαϊκή κρίση του 1979 επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την Ελλάδα, η κυβέρνηση όμως δεν κάνει καμία προσπάθεια να ελέγξει τα πράγματα. Αντίθετα αυξάνει τις δαπάνες, γεγονός που δεν μπορεί να το αντέξει η ελληνική οικονομία.⁸⁰

Τον Καραμανλή στην ηγεσία του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας διαδέχθηκε ο Ράλλης, ο οποίος επιδίωκε μία μετριοπαθή πολιτική με κύριο χαρακτηριστικό τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της, γεγονός το οποίο προκάλεσε

⁷⁹ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁸⁰ Καζάκος, Π. (1990). *Οικονομική πολιτική και εκλογές. Ο πολιτικός έλεγχος της οικονομίας στην Ελλάδα: 1979-1989*, στο Χ. Λυριντζής και Η. Νικολακόπουλος (επίμ.) *Εκλογές και Κόμματα στη Δεκαετία του '80. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος*. Αθήνα: Θεμέλιο.

αντιδράσεις. Ο Καραμανλής όμως επενέβη εγκαίρως και κατάφερε να διαφυλάξει την ενότητα του κόμματος του.⁸¹ Ο νέος Πρωθυπουργός, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, χαρακτηρίστηκε από τις μετριοπαθείς θέσεις του κάτι που οδήγησε στην αύξηση της αρνητικότητας του λαού απέναντι στην κυβέρνηση.⁸² Πλέον οι νέες εκλογές είναι αναπόφευκτες. Ο Παπανδρέου τον Ιανουάριο συναντάται με τον Πρωθυπουργό και ζητά να διαλυθεί άμεσα η Βουλή και να προκηρυχθούν εκλογές. Τον Ιούνιο πραγματοποιείται έκτακτο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας που στόχο έχει να ομαλοποιηθούν οι σχέσεις ανάμεσα στον Ράλλη και στον Αβέρωφ και να οριστεί μία κοινή ιδεολογική γραμμή για το κόμμα. Τελικά ο Πρωθυπουργός με τη συμφωνία όλων των πολιτικών δυνάμεων τις χώρες στέλνει επιστολή προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και εισηγείται τη διεξαγωγή εκλογών τον Οκτώβριο. Ο Καραμανλής καλεί τον Πρωθυπουργό να διαλύσει τη Βουλή μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου ώστε οι εκλογές να διεξαχθούν στις 18 Οκτωβρίου. Βασικό χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης εκλογικής περιόδου είναι η πλήρης πόλωση μεταξύ της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ. Οι εκλογές αυτές είναι οι εκλογές της αλλαγής.⁸³ Όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης με πρωτοστάτη το ΠΑΣΟΚ υιοθετούν την αλλαγή ως προεκλογικό τους σύνθημα, όπως ακριβώς είχε κάνει και η ΕΠΕΚ υπό τον Πλαστήρα 30 χρόνια νωρίτερα.⁸⁴ Τελικά στις εκλογές συμμετείχαν η Νέα Δημοκρατία υπό τον Γεώργιο Ράλλη, το ΠΑΣΟΚ υπό τον Ανδρέα Παπανδρέου, το ΚΚΕ υπό τον Χαρίλαο Φλωράκη, το Κόμμα των Προοδευτικών υπό τον Μαρκεζίνη και η Ε.ΔΗ.κ. υπό τον Ζίγδη. Τέλος εκτός από το ΚΚΕ και το ΚΚΕ εσωτερικού δραστηριοποιήθηκε και το Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος καθώς και το μαρξιστικό-λενινιστικό.⁸⁵ Τελικά νικητής της αναμέτρησης αναδείχθηκε το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου.

Στη Φλώρινα στις εκλογές της 18ης Οκτωβρίου 1981 συμμετείχαν οι συνδυασμοί της Νέας Δημοκρατίας, του ΠΑΣΟΚ, του ΚΚΕ, του ΚΚΕ εσωτερικού,

⁸¹ Μπεκίρης, Β. (1999). *Ο Πολιτικός Παναγιώτης Κανελλόπουλος*. Αθήνα: Νέα Σύνορα.

⁸² Χατζηβασιλείου, Ευ. (2000). *Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας: Πολιτική πορεία (1946-1990)*. Αθήνα: Ίδρυμα Αβέρωφ-Τοσίτσας, Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας, (1908-1990).

⁸³ Λούλης, Γ. (1995). *Η κρίση της πολιτικής στην Ελλάδα. Εκλογές – Κοινή Γνώμη, Πολιτικές Εξελίξεις. 1980-1995*. Αθήνα: Σιδέρης.

⁸⁴ Clogg, R. (2003). *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδας, 1770-2000*, μτφρ. Α. Παπαδάκη & Μ. Μαυρομάτη. Αθήνα: Εκδ. Κάτοπτρο.

⁸⁵ Οπ.π.

του Κόμματος των Προοδευτικών καθώς και ο συνασπισμός ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ με την Κ.Α.Ε. και η Ε.ΔΗ.Κ. Σε αντίθεση με τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα όλης της χώρας στην εκλογική περιφέρεια της Φλώρινας η Νέα Δημοκρατία συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό των ψήφων, ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ, το Κόμμα των Προοδευτικών, το ΚΚΕ εσωτερικού, ο συνασπισμός ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ και ΚΑΕ και στο τέλος η Ε.ΔΗ.Κ. Οι βουλευτές που κατάφεραν να εκλεγούν ήταν ο Παύλος Στεφανίδης από το ΠΑΣΟΚ και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από τη Νέα Δημοκρατία.⁸⁶

2.2.4.2 Το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα και οι εκλογές στην Φλώρινα το 1985

Τον Μάρτιο του 1985 στη Νέα Δημοκρατία αποφασίστηκε η στήριξη του Καραμανλή για την θέση της Προεδρίας της δημοκρατίας. Ο Παπανδρέου ανακοίνωσε ότι δεν προτείνει για την θέση της του Προέδρου της δημοκρατίας τον Καραμανλή, αλλά τον Αρεοπαγίτη Σαρτζετάκη. Ο Παπανδρέου ήθελε με αυτό τον τρόπο να επανακτήσει όλα όσα είχε χάσει από το χώρο της αριστεράς, αφού συνεργάστηκε με τη Νέα Δημοκρατία για να τη θέσπιση νέου εκλογικού νόμου.⁸⁷ Το γεγονός αυτό οδήγησε τον Καραμανλή να υποβάλει την παραίτησή του και να αντικατασταθεί προσωρινά από τον Αλευρά. Τελικά ο Σαρτζετάκης εκλέχθηκε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Τον Μάρτιο του ίδιου έτους ξεκίνα να δημιουργείται και πάλι ένα κλίμα πόλωσης με την αξιωματική αντιπολίτευση να τονίζει ότι πρόκειται για συνταγματικό πραξικόπημα, ενώ κυβέρνηση να τονίζει ότι πραγματοποιήθηκε μία νίκη της δημοκρατίας. Μέσα σε αυτό το κλίμα αποφασίστηκε η διενέργεια εκλογών για αναθεωρητική Βουλή τον Ιούνιο του 1985. Στην εκλογική αναμέτρηση αυτή θα συμμετέχουν το ΠΑΣΟΚ, η Νέα Δημοκρατία, το ΚΚΕ, το ΚΚΕ εσωτερικού, το Κόμμα των Φιλελευθέρων, η ακροδεξιά ΕΠΕΝ, οι Ελεύθεροι, το σοσιαλιστικό ΑΣΚΕ καθώς και οι ακροαριστεροί συνδυασμοί του ΕΚ.Κ.Ε., της ΕΔΕ -Τροτσκιστες και της Κομμουνιστικής Αριστεράς. Για πρώτη φορά θα βάλουν υποψηφιότητα στην Ξάνθη και στη Ροδόπη μουσουλμάνοι. Νικητής της εκλογικής αναμέτρησης αναδείχθηκε για άλλη μία φορά το ΠΑΣΟΚ (Αναστασιάδης, 1998).

⁸⁶ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

⁸⁷ Δημητράς, Π. (1991). *Πολιτικός Περίγυρος, Κόμματα και Εκλογές στην Ελλάδα*. Αθήνα: Λύχνος.

Στις κοινοβουλευτικές εκλογές πραγματοποιήθηκαν και στη Φλώρινα στις 2 Ιουνίου 1985 υπήρχαν 128 εκλογικά τμήματα. Οι συνδυασμοί που συμμετείχαν ήταν το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ εσωτερικού, η Νέα Δημοκρατία, η ΕΠΕΝ, το Κόμμα των Ελευθέρων, το Κόμμα των Φιλελευθέρων, το ΑΣΚΕ, το ΕΚ.Κ.Ε., η ΕΔΕ και η Κομμουνιστική Αριστερά. Ο μόνος ανεξάρτητος υποψήφιος ήταν ο Τσούλης. Για ακόμη μία φορά βουλευτές κατάφεραν να εκλεγούν ο Παύλος Στεφανίδης από το ΠΑΣΟΚ και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης από τη Νέα Δημοκρατία.⁸⁸

Κεφάλαιο 3

3.1 Ο Θεοχαρίδης μέσα από το Μητρώο βουλευτών

Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης γεννήθηκε στις 10 Ιουλίου 1914 και υπήρξε ένας πολύ γνωστός Έλληνας δικηγόρος, αλλά και πολιτικός. Κατάφερε να εκλεγεί πολλές φορές βουλευτής της Φλώρινας με διάφορα κόμματα. Πιο συγκεκριμένα κατάφερε να εκλεγεί για οκτώ βουλευτικές θητείες, ενώ όταν πέθανε ήταν ο μεγαλύτερος εν ζωή πολιτικός από τον χώρο της Νέας Δημοκρατίας. Ο ίδιος γεννήθηκε στο χωριό Αγραπιδιές της Φλώρινας. Σπούδασε Νομική και άρχισε έτσι να εξασκεί τη δικηγορία του. Την πρώτη φορά που εξελέγη Βουλευτής Φλωρίνης κατέβηκε στις εκλογές με την ΕΠΕΚ το 1951 και το 1952. Στη συνέχεια εξελέγη για άλλη μία φορά Βουλευτής με την ΕΠΕΚ το 1956. Αυτήν τη φορά Φλωρίνης-Καστοριάς. Επανεκλέχθηκε Βουλευτής Φλώρινας το 1961, το 1963 και το 1964 με την Ένωση Κέντρου, ενώ κατά τη διάρκεια της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών συνελήφθη και οδηγήθηκε στις φυλακές του Αμαρουσίου και εξορίστηκε στην Μακρόνησο. Κατά τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης υπήρξε υποψήφιος βουλευτής της Φλώρινας, ενώ το 1977 κατέβηκε και πάλι στις εκλογές με την ΕΔΗΚ, χωρίς όμως να καταφέρει να εκλεγεί. Τελικά επανεξελέγη με τη Νέα Δημοκρατία το 1981, αλλά και το 1985. Εδώ θα πρέπει να

⁸⁸ Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά

τονιστεί ότι ο ίδιος ο Καραμανλής τον είχε διορίσει Γενικό Γραμματέα Βορείου Ελλάδος.⁸⁹

3.2 Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ως αυτοβιογραφούμενος.

Για την οικογένειά του ο ίδιος δίνει πληροφορίες, οι οποίες είναι άγνωστες στο ευρύ κοινό. Είχε δύο αδελφές, οι οποίες είχαν παντρευτεί εκπαιδευτικούς, ενώ και αυτές ήταν δασκάλες. Τονίζει ότι επειδή ήταν Έλληνες όταν πήγαν να διδάξουν στο Ξινό νερό δεν τους έδιναν δωμάτια, αφού ήθελαν να ιδρυθεί σλαβικό σχολείο στην περιοχή. Για αυτόν τον λόγο εγκαταστάθηκαν σε ένα δωμάτιο που βρισκόταν μέσα στο ελληνικό σχολείο (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Μάλιστα αναφέρει ότι τους απέλυσαν μετά το Γ΄ Ψήφισμα με την κατηγορία ότι ήταν μισημένοι στο ΕΑΜ, κάτι το οποίο έγινε και σε πολλούς άλλους εκπαιδευτικούς (συνέντευξη σε Κουρεμένου, 27-4-2015). Σχετικά με την άσκηση της δικηγορίας ο ίδιος αναφέρει ότι όταν βρισκόταν στην Αθήνα κάποιος συμφοιτητής του έθεσε για πρώτη φορά το θέμα της άδειας άσκησης επαγγέλματος, ενώ ο ίδιος του ανέφερε ότι αμέσως μετά την μικρασιατική εκστρατεία η άδεια δόθηκε σε όλους τους τελειόφοιτους της νομικής, οι οποίοι όμως είχαν συμμετάσχει στον πόλεμο. Για αυτόν τον λόγο επισκέφτηκε τον Υπουργό Μπάκο, ο οποίος του ζήτησε ένα νομοσχέδιο. Όντως αργότερα στη Φλώρινα έμαθε για την έγκριση του νομοσχεδίου με βασική προϋπόθεση την πιστοποιημένη συμμετοχή του στον πόλεμο, κάτι το οποίο έκανε ο Κικιλίντζας (Ηλιάδου- Τάχου, 2019).

Επιπλέον ο ίδιος αναφέρει και πάρα πολλές λεπτομέρειες για τον πόλεμο του 1940, όπως τον έζησε ο ίδιος. Ήταν σιτιστής στο 28ο Σύνταγμα, ενώ δίνει και τη λεπτομερή αναφορά των εντολών που τους δίνονταν και της συμμετοχής τους στις μάχες. Αναφέρει ότι η ζωή ήταν πάρα πολύ δύσκολη και οι πιθανότητες επιβίωσης ήταν ελάχιστες (Ηλιάδου-Τάχου, 2019). Το 28ο στράτευμα άνηκε στη 15η Μεραρχία. Τονίζει ότι η εντολή που τους δόθηκε για το Μουμπέσι ήταν λανθασμένη, αφού το μέρος ήταν πολύ ορεινό και δεν είχαν τρόφιμα. Για αυτόν τον λόγο έπαθαν και μεγάλη ζημιά εξαιτίας των βομβαρδισμών (συνέντευξη σε Ηλιάδου-Τάχου, 6-6-2015). Τονίζει ότι δε βρισκόταν στην εαρινή επίθεση, αφού είχε φύγει στην Αθήνα με

⁸⁹ Βουλή των Ελλήνων. *Μητρώο γεροισιαστών και βουλευτών 1929-1974*. Ανακτήθηκε από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/1929-1974.pdf>

την αδερφή του που ήταν εκπαιδευτικός. Με το που μπήκαν οι Γερμανοί όμως στην Αθήνα έφυγε από κει και πήγε στην Πάτρα (Ηλιάδου-Τάχου, 2019).

Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ξεκίνησε να δικηγорεί το 1941 στο Αγρονομείο Αμυνταίου. Λίγο αργότερα ήρθε και σε μία πρώτη επαφή με το ΕΑΜ, όταν ο γραμματέας του Αγρονομείου Αμυνταίου, Σταύρος Κουτσόπουλος, του ζήτησε να αναλάβει το Αγροτικό Κόμμα, το οποίο υπηρετούσε την ιδεολογία του ΕΑΜ (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6- 2015). Πράγματι δέχτηκε να αναλάβει το Αγροτικό Κόμμα και πιο συγκεκριμένα να γίνει γραμματέας τόσο αυτού όσο και του εαμικού Αγροτικού Κόμματος. Παρίστατο σε διάφορες συνελεύσεις των πολιτικών του ΕΑΜ, ενώ έδωσε το παρών και στη μεγάλη συγκέντρωση του κόμματος που έγινε στη Θεσσαλονίκη (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Οργανώθηκε στο ΕΑΜ το 1943. Περιγράφει πως γυρνούσε σε όλα τα χωριά χωρίς όμως να χρησιμοποιεί τους δημοσίους δρόμους για να μην τον πιάσουν (Ηλιάδου-Τάχου, 2019). Ο ίδιος διαφωνούσε με την απόφαση του ΕΑΜ μη συμμετάσχει στις εκλογές γιατί τη θεωρούσε λανθασμένη και ότι αργότερα θα έχει άσχημα αποτελέσματα για τους ίδιους. Κατά τα λεγόμενά του δυστυχώς οι φόβοι του επιβεβαιώθηκαν αμέσως μετά την έκρηξη του Εμφυλίου πολέμου (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Όσο δραστηριοποιούνταν στο ΕΑΜ υπέγραψε πολλές διακηρύξεις και ήταν δικηγόρος όσων συλλαμβάνονταν (συνέντευξη σε Ηλιάδου-Τάχου, 19-6-2015). Αναφέρει ότι υπερασπίστηκε γύρω στις 70 με 80 πολιτικούς κρατούμενους. Προσπαθούσε να δικαιολογήσει τη στάση όσων ήταν απλά στελέχη του ΕΑΜ και έριχνε περισσότερο την ευθύνη στην ηγεσία και στην Αριστερά, τονίζοντας ότι οι κατηγορούμενοι παραπλανήθηκαν. Έτσι κατάφερε να γλιτώσει πολλούς από τη θανατική καταδίκη (συνέντευξη σε Ηλιάδου-Τάχου, 19-6-2015).

Με πολύ γλαφυρό τρόπο ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης περιγράφει τις συγκρούσεις που πραγματοποιούνταν στην περιοχή της Φλώρινας, τη βία τους και την αθλιότητα. Χαρακτηρίζει τον Εμφύλιο πόλεμο έναν «εμφύλιο σπαραγμό» και τονίζει ότι ήταν μεγάλο λάθος του Κομμουνιστικού Κόμματος που άκουσε τον Στάλιν. Σε καμία περίπτωση δεν θεωρεί ότι θα έπρεπε να ακολουθήσει τη γραμμή του, γεγονός το οποίο πλήρωσε ακριβά (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης θεωρούσε ότι οι περισσότεροι Έλληνες δεν ήταν κομμουνιστές, απλά προσπαθούσαν να γλιτώσουν τη σύλληψη τους από τους Γερμανούς και για αυτόν τον λόγο γίνονταν αντάρτες. Έτσι οι πιο πολλοί θεωρήθηκαν εαμίτες (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Σίγουρα όπως

υποστηρίζει υπήρχαν και κάποιοι που τους πήραν με τη βία πάνω στο βουνό, ενώ πολλούς από αυτούς τους εκτέλεσαν ως αντιφρονούντες (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Για τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη το ΕΑΜ είχε έναν βασικό στόχο, να μπορέσει να πάρει στα χέρια του την εξουσία. Για αυτόν τον λόγο έκανε και τον αγώνα του, για να εξαφανιστούν από τη σκηνή όλοι οι αντίπαλοι του, οι στρατιωτική, όπως τονίζει ο ίδιος (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Σχετικά με τη δικηγορική του πορεία αυτήν τη περίοδο αναφέρει ότι ακόμα και όταν ήταν στέλεχος του ΕΑΜ συμμετείχε σε πολλές δικές. Είχε καταφέρει να αθωώσει εκπαιδευτικούς που είχαν αποσπαστεί από το ΕΑΜ και είχαν περάσει πλέον στην πλευρά των Σκοπίων (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 6-12-2015).

Λόγω του ότι το ΕΑΜ ήθελε να κερδίσει με το μέρος του τους σλαβόφωνους τους έταξε ότι θα μπορέσουν να λειτουργήσουν σλαβικά σχολεία. Κάποιοι εκπαιδευτικοί δέχτηκαν να το κάνουν και κάποιοι άλλοι όχι. Τελικά δεν επιτράπη ποτέ η λειτουργία των συγκεκριμένων ιδρυμάτων (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης επιβεβαιώνει την πολύ μεγάλη παρουσία των σλαβόφωνων στην Φλώρινα την εποχή του Εμφυλίου. Έδρα τους ήταν πάρα πολλά χωριά με επίκεντρο τη Μελίτη (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015). Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης δεν ταυτίζει την ομιλία της σλαβικής γλώσσας με την εθνική ταυτότητα. Για αυτό άλλωστε αναφέρει ότι οι πιο πολλοί εκπαιδευτικοί ήταν σλαβόφωνοι, αλλά συγχρόνως ήταν και Έλληνες (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 27-4-2015). Ο ίδιος αναγνωρίζει την γλώσσα των σλαβόφωνων ως μητρική, αλλά θεωρεί ότι είναι δίγλωσσοι, αφού ξέρουν και ελληνικά και σλαβικά. Δεν είναι απόλυτος και δεν συμφωνεί με την απαγόρευση της συγκεκριμένης γλώσσας και με τα τραγούδια αυτά. Πιστεύει ότι η ίδια η Κατοχή ήταν η αιτία δημιουργίας όλων των προκαταλήψεων που αφορούν τους σλαβόφωνους (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 27-4-2015).

Το 1951 τονίζει ότι δημιουργείται κυβέρνηση του Πλαστήρα και του Βενιζέλου και ο ίδιος εκλέχτηκε ως βουλευτής. Βασικό χαρακτηριστικό της αστυνομίας ήταν η διάκριση μεταξύ δεξιών, αριστερών και εθνικοφρόνων (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 27-4-2015). Όσον αφορά στην πολιτική του σταδιοδρομία αναφέρει ότι το 1958 προσχώρησε στους Φιλελεύθερους υπό τον Σοφοκλή Βενιζέλο, που δέχτηκαν να τον συμπεριλάβουν στο ψηφοδέλτιο τους. Αντίθετοι σε αυτό ήταν ο Τέγος Σαπουντζής και ο Λιάκος. Ο πρώτος μάλιστα έκανε και ένα διάβημα στο γραφείο του Σοφούλη, ο οποίος δεν δέχτηκε να σβήσει το

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Θεοχαρίδη από το ψηφοδέλτιο (συνέντευξη στην Ηλιάδου, 6-6-2015). Αναφέρει ότι στις εκλογές του 1961 ήρθε σε επαφή με το Βενιζέλο και προσπάθησε να συζητήσει μαζί του την πιθανότητα να πάρουν δύο έδρες από την τετραεδρική Φλώρινα. Τελικά τα πράγματα δεν πήγαν καλά για τους ίδιους στη συγκεκριμένη εκλογική αναμέτρηση (συνέντευξη στην Ηλιάδου-Τάχου, 2015).

Ο ίδιος αναφέρεται βέβαια και στην πονεμένη περίοδο της ζωής του όταν βρέθηκε το 1948 εξόριστος στη Μακρόνησο. Είχε καταταχθεί στο Αμύνταιο ως σιτιστής και στη συνέχεια κάποιος τον πήρε από τον Άγιο Παντελεήμονα και έγινε λοχίας με μετεκπαίδευση στα όπλα. Τελικά στο φορτηγό για τον πόλεμο μπήκε ως στρατιώτης. Ήταν ύποπτος ως εθνικόφρων και για αυτόν τον λόγο τον έστειλαν στη Μακρόνησο, όπου έμεινε 13 μήνες (συνέντευξη στην Ηλιάδου-Τάχου, 19-6-2015).

4. Ερευνητικό μέρος

4.1 Θεματικές κατηγορίες

4.2 Ποσοτική Ανάλυση περιεχομένου

Γράφημα 5: Γνωριμία με τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 6: Η προσωπική ζωή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη

Γράφημα 7: Η δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 8: Η συμμετοχή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στο ΕΑΜ

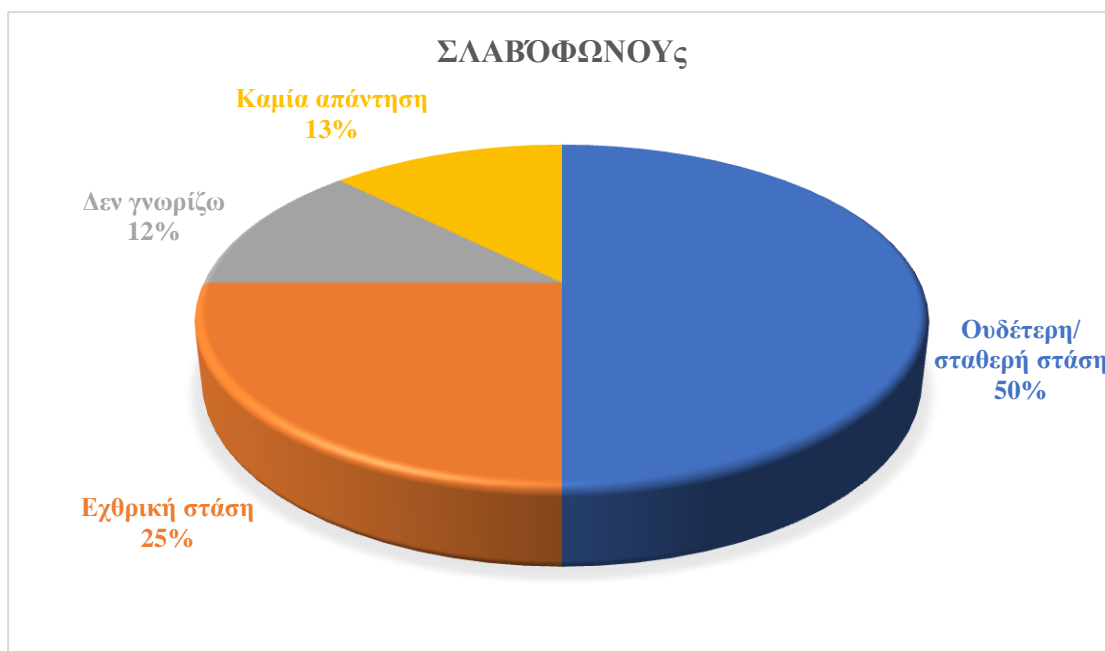

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 9: Που βρισκόταν ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης κατά την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

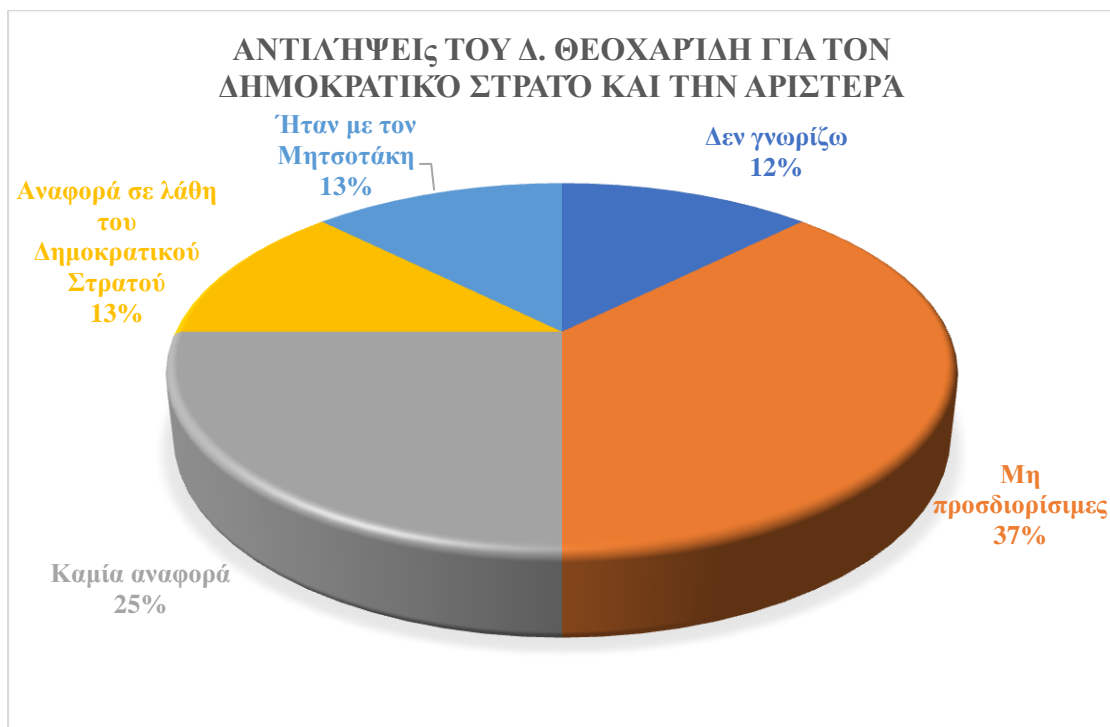
Γράφημα 10: Η στάση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη απέναντι στους Σλαβόφωνους

Γράφημα 11: Η συμμετοχή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στον εμφύλιο

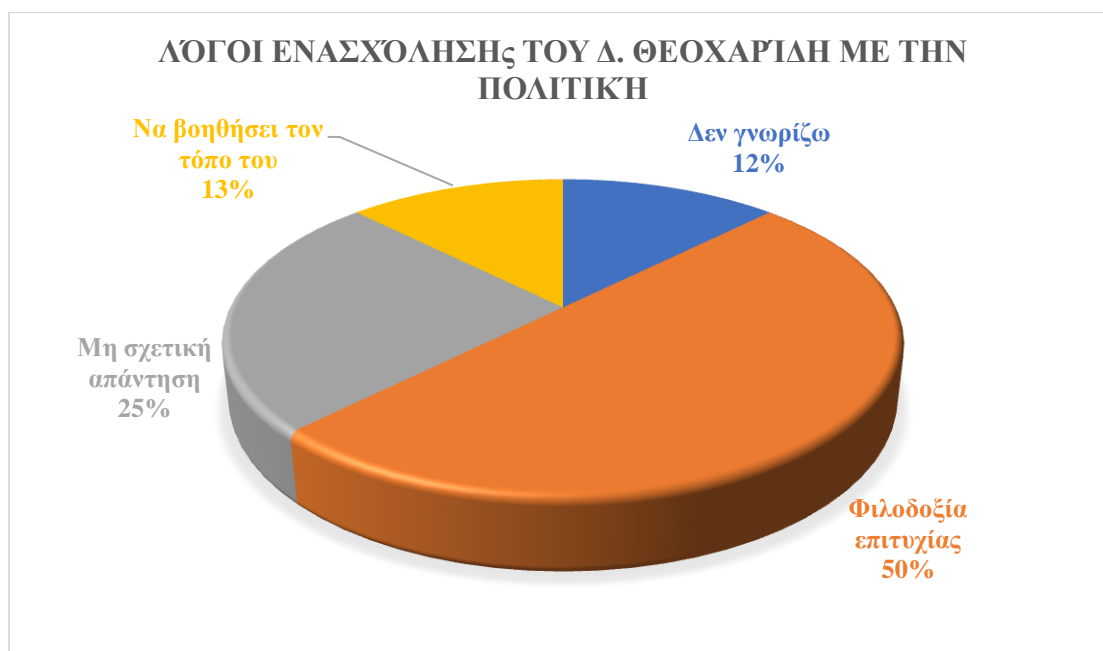

Γράφημα 12: Αντιλήψεις για Δημοκρατικό Στρατό και Αριστερά

Γράφημα 13: Λόγοι ενασχόλησης του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με τη πολιτική

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 14: Πολιτική παράταξη του Δημοσθένη Θεοχαρίδη

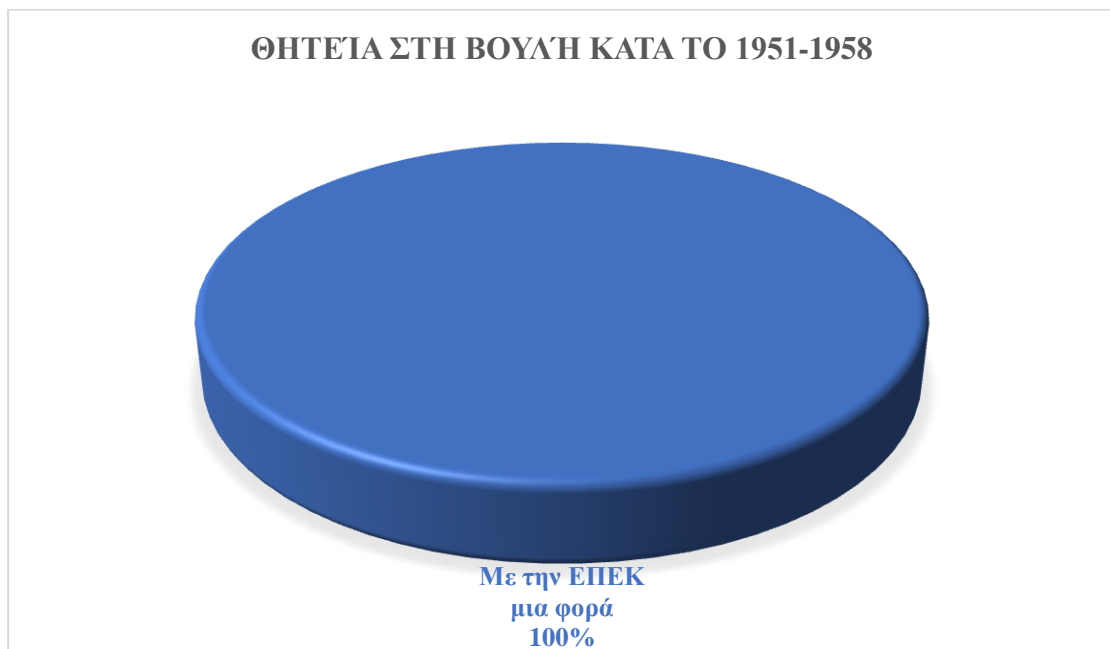

Γράφημα 15: Η συμμετοχή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη σε πολιτικά κόμματα

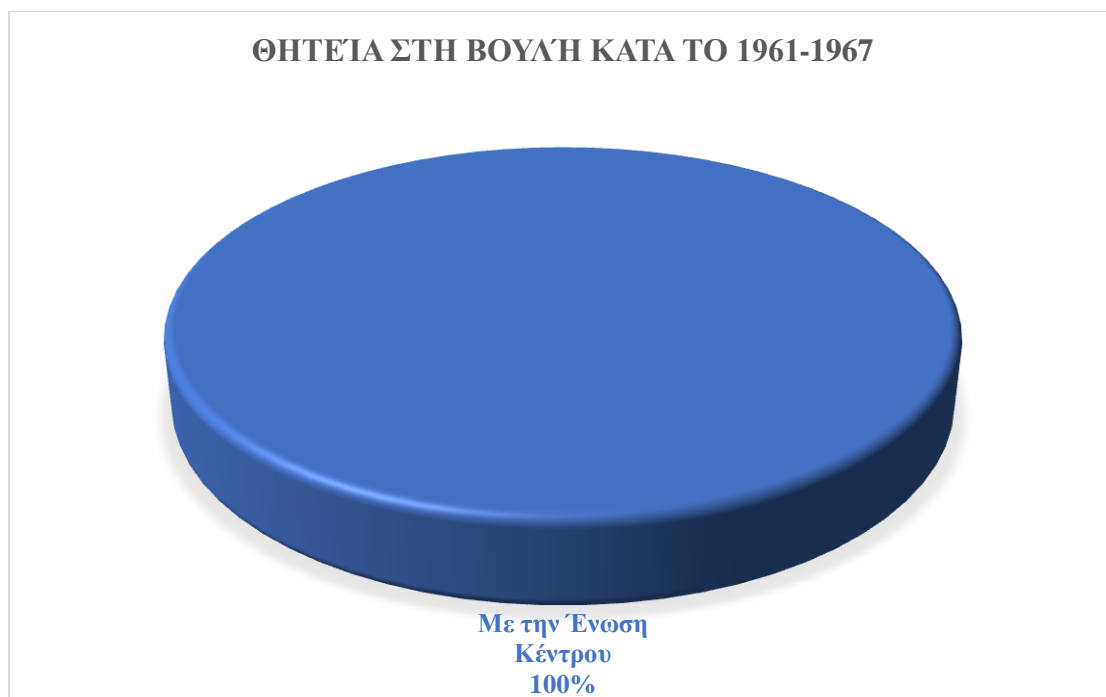
Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

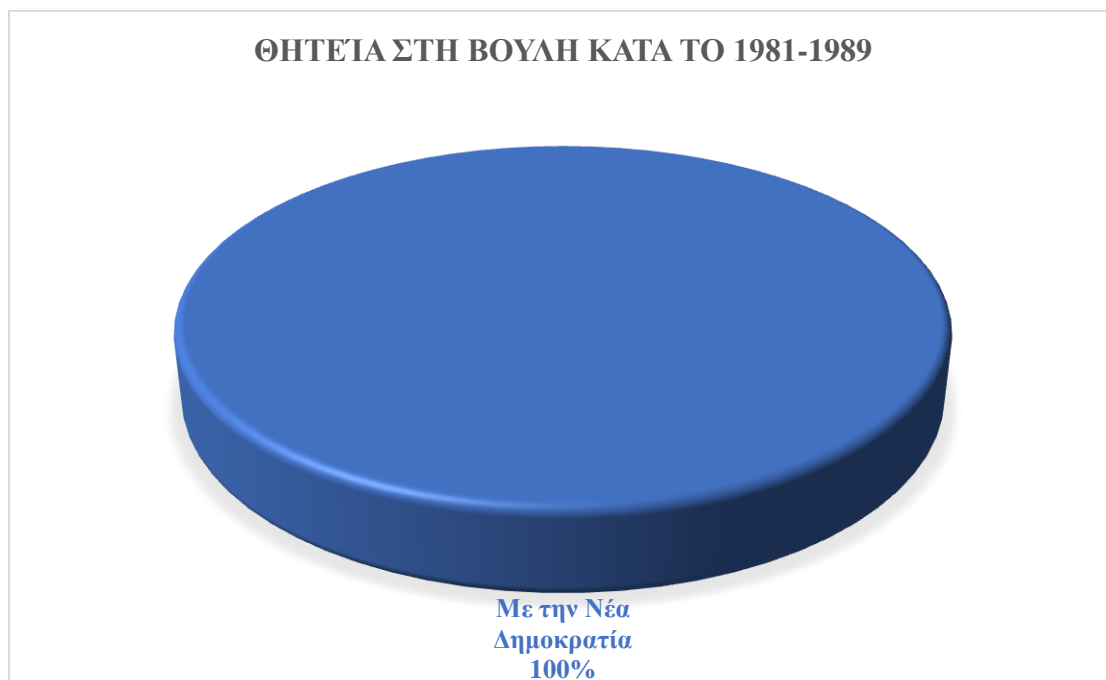
Γράφημα 16: Η θητεία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη Βουλή κατά τα έτη 1951-1958

Γράφημα 17: Η θητεία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη Βουλή κατά τα έτη 1961-1967

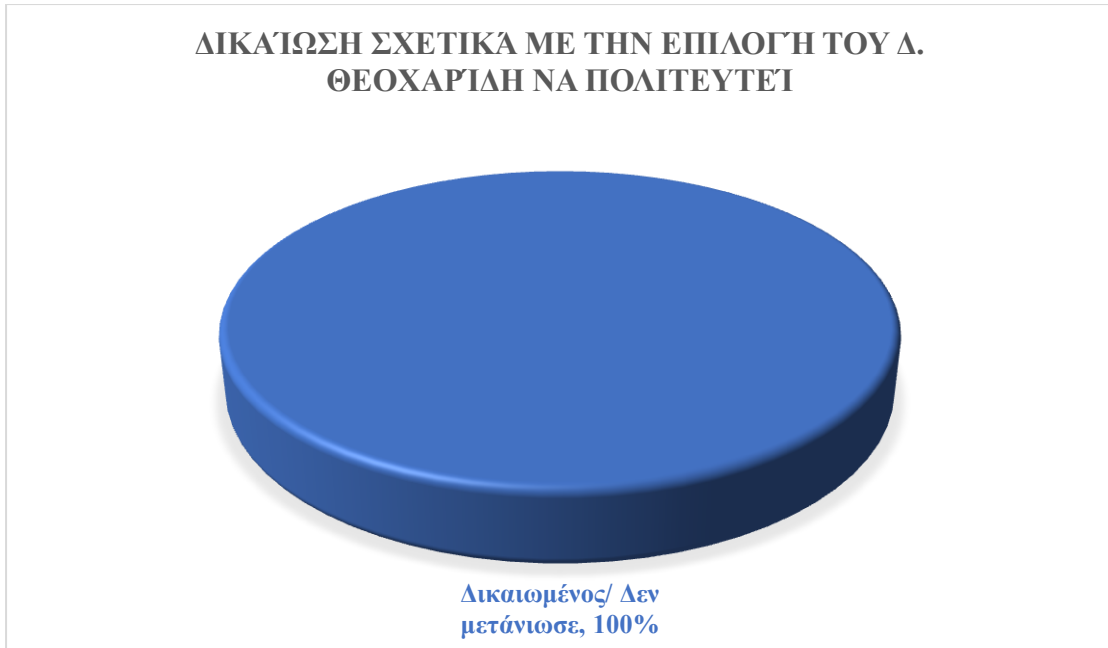

Γράφημα 18: Η θητεία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη Βουλή κατά τα έτη 1981-1989

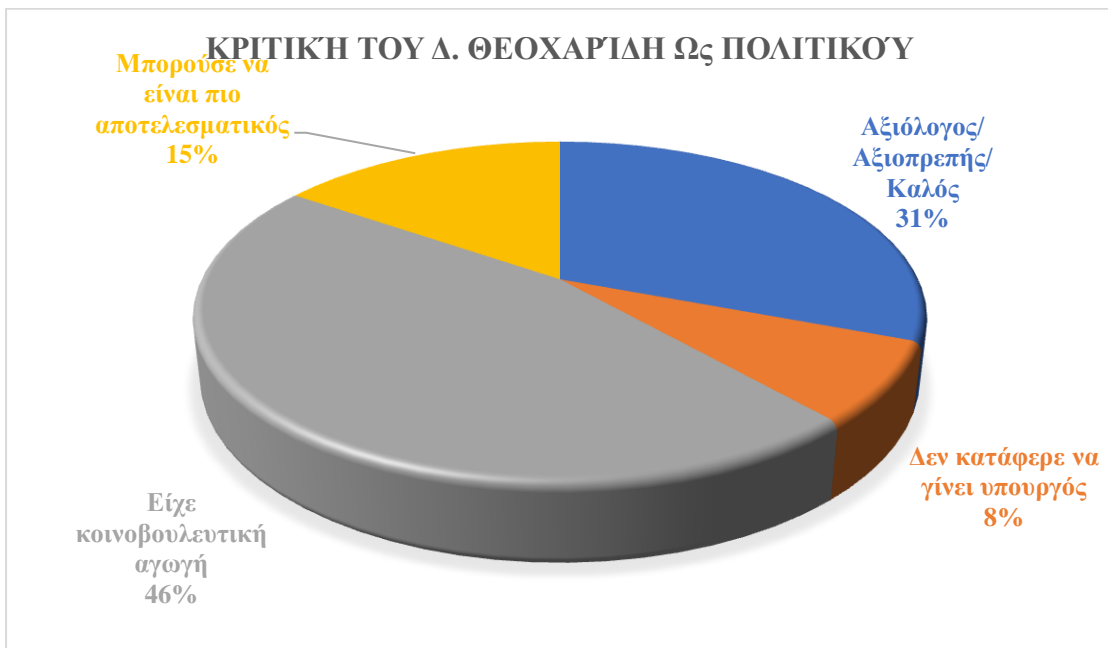

Γράφημα 19: Δικαίωση του ίδιου του Δημοσθένη Θεοχαρίδη σχετικά με την επιλογή του να πολιτευτεί

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 20: Κριτική του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ως πολιτικού

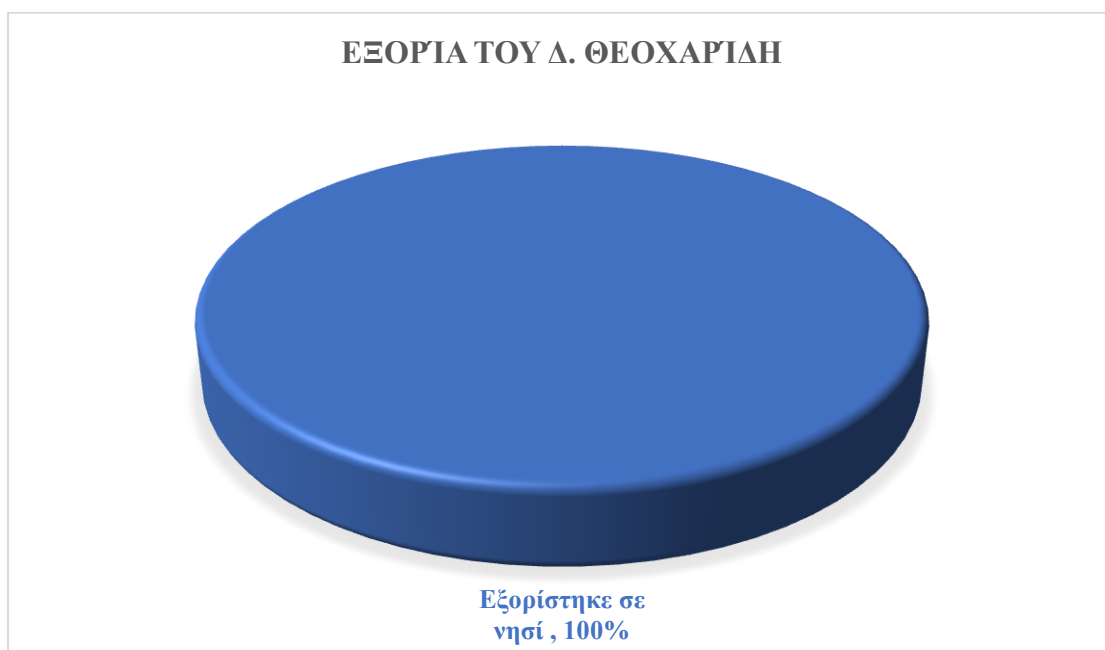

Γράφημα 21: Μεταβολή προσωπικής & πολιτικής ζωής του Δημοσθένη Θεοχαρίδη

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

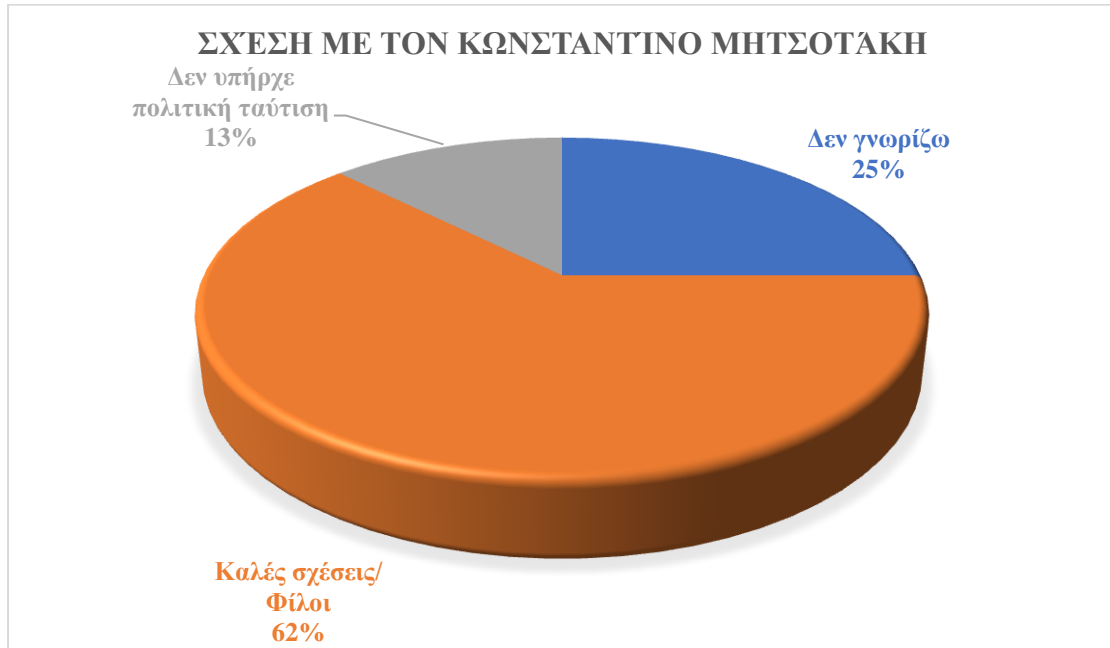

Γράφημα 22: Εξορία

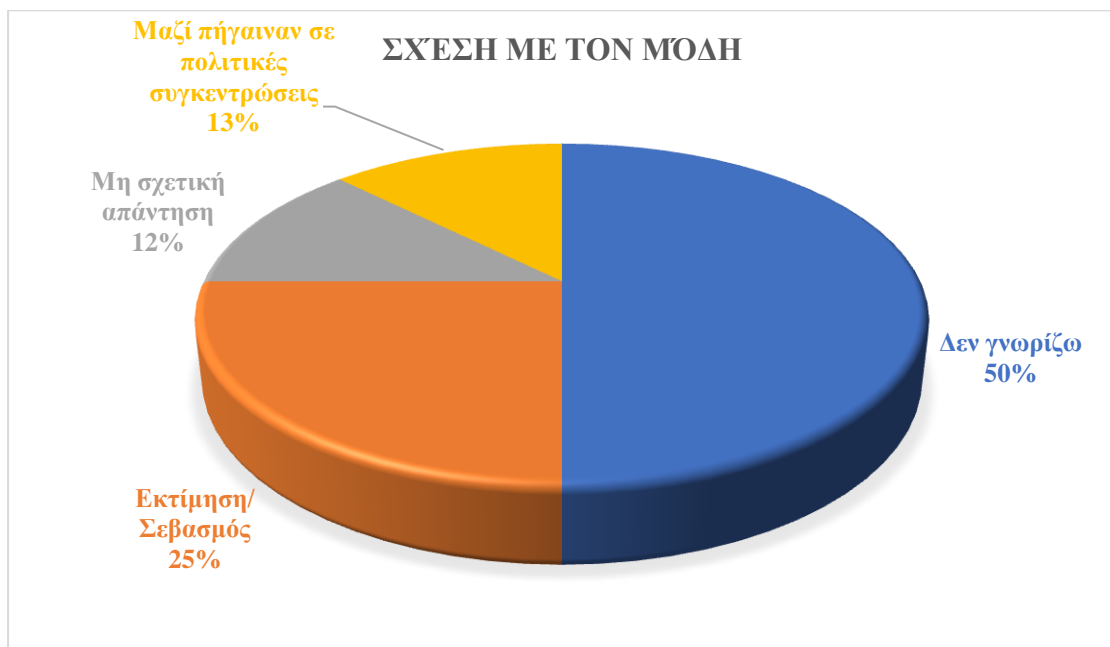

Γράφημα 23: Η σχέση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη

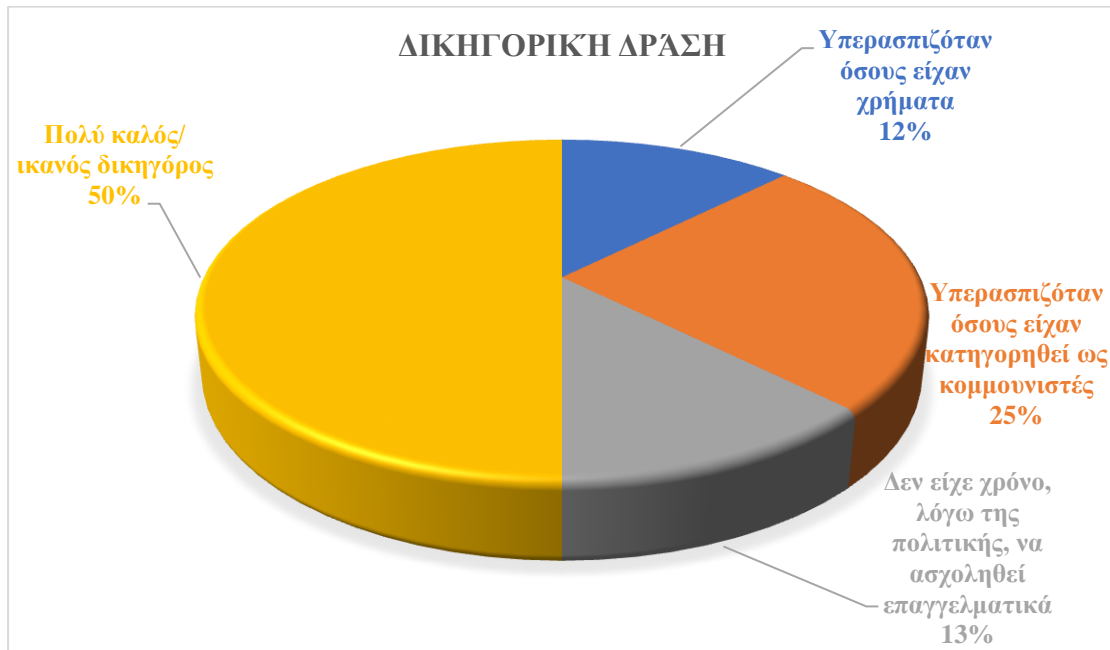
Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 24: Η σχέση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με τον Μόδη

Γράφημα 25: Η δικηγορική δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη

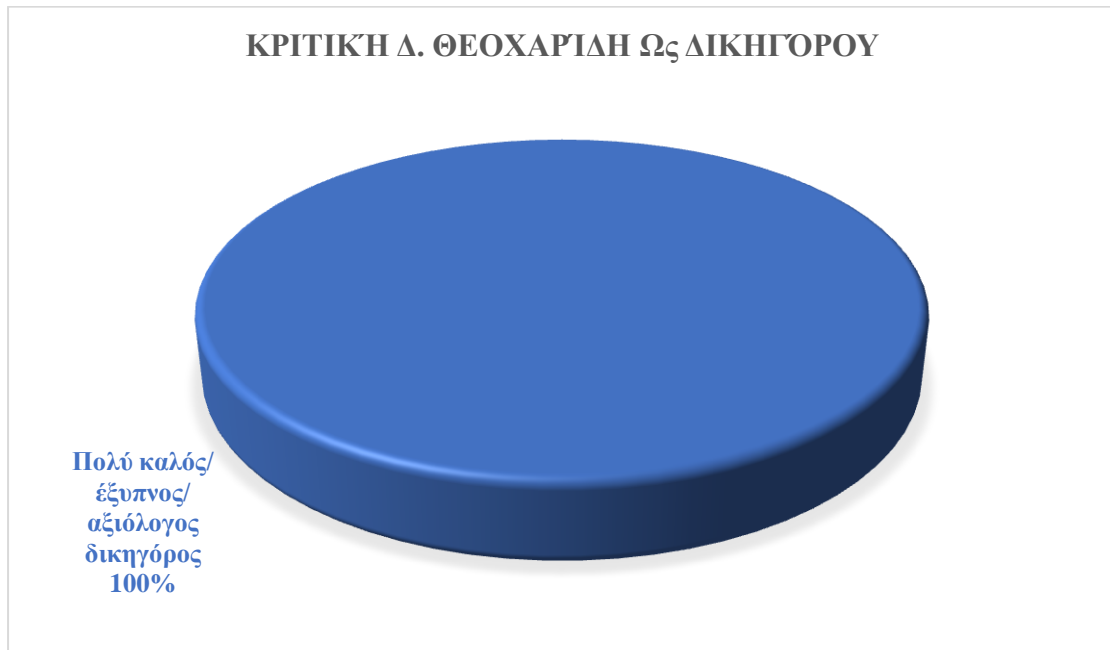

Γράφημα 26: Υποθέσεις υπεράσπισης

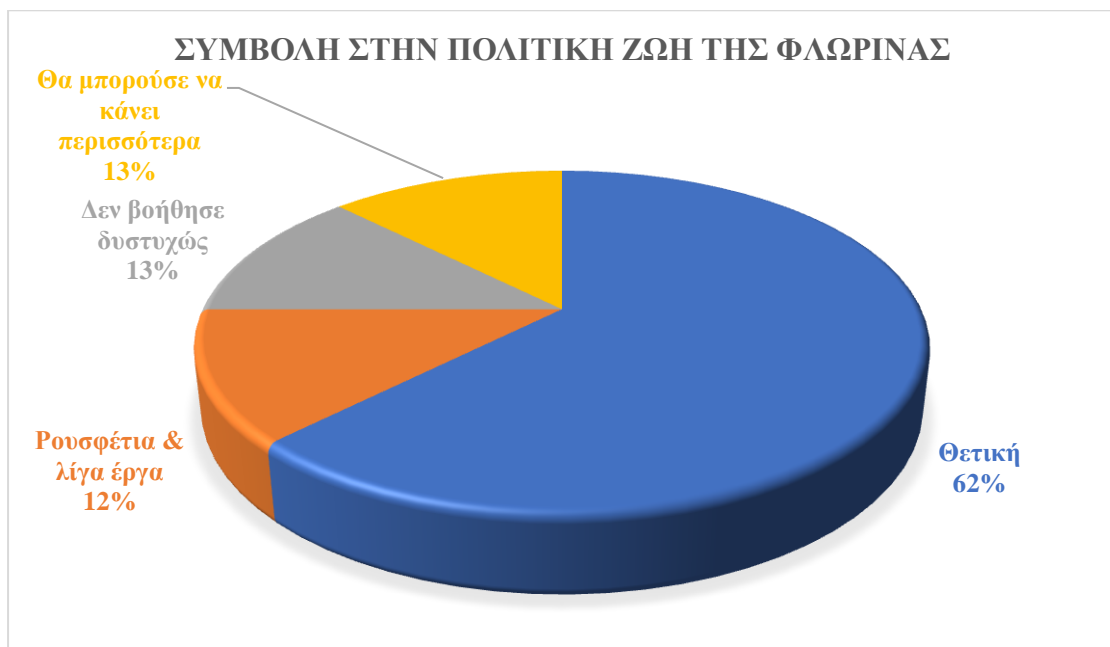

Γράφημα 27: Κριτική Δημοσθένη Θεοχαρίδη ως δικηγόρου

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

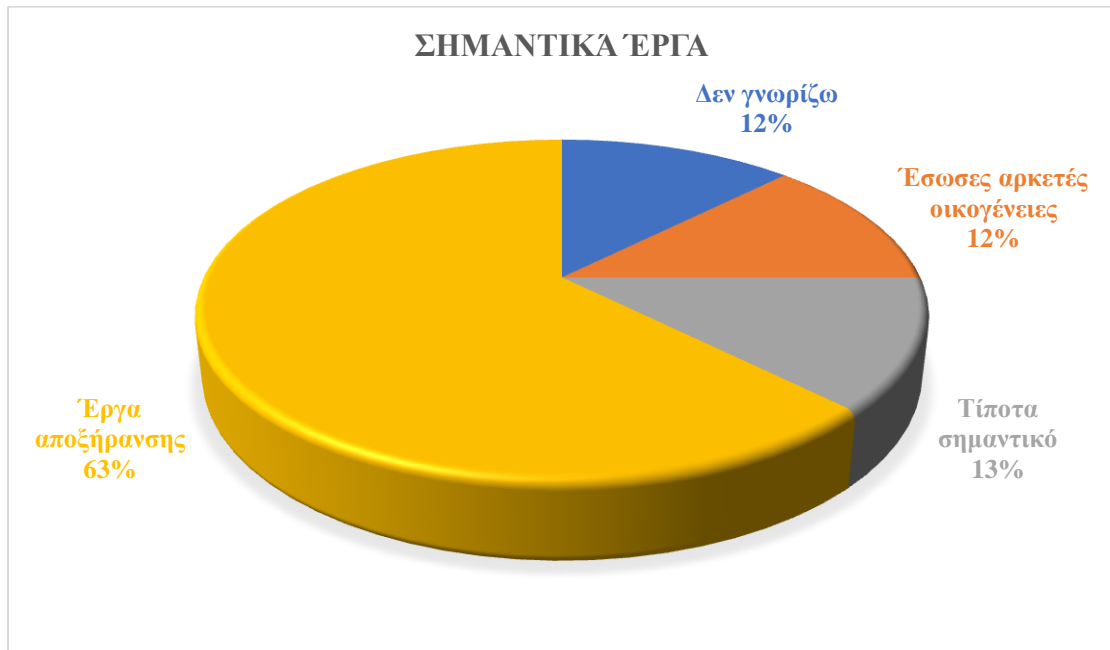

Γράφημα 28: Συμβολή Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας

Γράφημα 29: Σημαντικά έργα Δημοσθένη Θεοχαρίδη

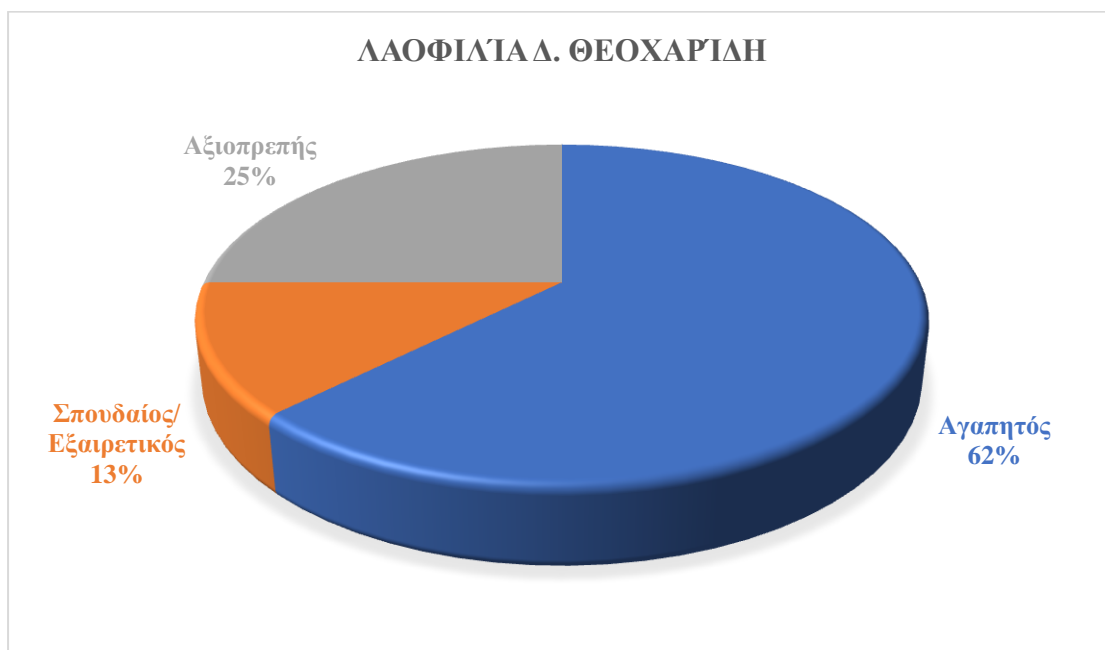
Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γράφημα 30: Συμπεριφορά Δημοσθένη Θεοχαρίδη προς τους κατοίκους

Γράφημα 31: Λαοφιλία Δημοσθένη Θεοχαρίδη

Γράφημα 32: Καθιέρωση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη μνήμη του λαού

4.3 Ποιοτική Ανάλυση περιεχομένου

4.3.1 ¹ Θεματική κατηγορία: Προσωπικά στοιχεία Θεοχαρίδη

Η πρώτη θεματική κατηγορία αφορά τα προσωπικά στοιχεία του κ. Θεοχαρίδη. Η συγκεκριμένη κατηγορία χωρίζεται στις ακόλουθες δύο υποκατηγορίες: στη «Γνωριμία με τον Θεοχαρίδη» και στην «Προσωπική ζωή του Θεοχαρίδη».

4.3.1.1 Γνωριμία με Θεοχαρίδη

Στην πρώτη κατηγορία, στη «Γνωριμία με τον Θεοχαρίδη» παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι συνεντευξιαζόμενοι γνώρισαν αυτήν τη μεγάλη πολιτική φυσιογνωμία της Φλώρινας. Κάποιοι από αυτούς τον γνώρισαν τυχαία σε κάποιο καφενείο της γειτονιάς τους, ενώ άλλοι τον γνώριζαν από τα παιδικά τους χρόνια και είχαν οικογενειακές σχέσεις μαζί του. Ήταν μία πολύ γνωστή προσωπικότητα της Φλώρινας και για αυτόν τον λόγο δεν ήταν δύσκολο όπως φαίνεται να τον προσεγγίσεις. Όπως άλλωστε τονίζει και μέσα από τις συνεντεύξεις ήταν «μία εμβληματική φυσιογνωμία» και δεν ήταν δύσκολο να τον γνωρίσεις (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Κυκλοφορούσε μέσα στην πόλη της Φλώρινας και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός του ότι, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, κάποιοι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα τον γνώρισαν τυχαία μέσα σε ένα καφενείο (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Έτσι αρχικά ο πρώτος αναφέρει ότι «πριν από δέκα χρόνια ήρθε ξαφνικά στο καφενείο μας και μην έχοντας ο άνθρωπος τι να κάνει ήρθε στην παρέα μας», ενώ δεύτερος τονίζει ότι τον κύριο Θεοχαρίδη το γνώριζε από το καφενείο του πατέρα του και από μία ομιλία που είχε κάνει εκεί. Υπάρχουν βέβαια και οι συμμετέχοντες που γνώριζαν πολλά χρόνια τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη και είχαν οικογενειακές σχέσεις μαζί του. Άλλοι έμεναν στην ίδια γειτονιά με αυτόν, ενώ άλλοι είχαν αποκτήσει συγγενικούς δεσμούς με αυτόν (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.1.2 Προσωπική ζωή Θεοχαρίδη

Η δεύτερη υποκατηγορία είναι η «Προσωπική ζωή του Θεοχαρίδη». Όσον αφορά αυτή, οι πληροφορίες που γνώριζαν οι συμμετέχοντες της έρευνας ήταν πολύ λίγες και επικεντρώνονταν κυρίως στην οικογενειακή του κατάσταση. Κανένας δεν γνώριζε να πει περισσότερες πληροφορίες για τις φιλικές του σχέσεις ή για το πώς ήταν αυτός ο άνθρωπος στην προσωπική του ζωή. Όσον αφορά τους γνωστούς και τους φίλους του μία αναφορά γίνεται μόνο από έναν συνεντευξιαζόμενο στον «κύριο Πέρκα», τον δικηγόρο. Εκτός από αυτό τονίζεται η κοινωνικότητα του και η δυναμικότητα του, τίποτα όμως περισσότερο για τα προσωπικά του στοιχεία (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Μία αναφορά γίνεται από έναν συνεντευξιαζόμενο στην οικογενειακή του ζωή, ο οποίος αναφέρει ότι είχε δεν είχε οικογένεια με την έννοια του ότι δεν είχε αποκτήσει παιδιά. Για αυτόν τον λόγο θεωρεί ότι η προσωπική του ζωή ήταν «μία ζωή χωρίς ιδιαίτερα ενδιαφέροντα σε ότι αφορά την οικογένεια». Τονίζει ότι είχε πάθος με την πολιτική και έτσι είχε αφοσιωθεί σε αυτήν και είχε παραμελήσει τη δημιουργία οικογένειας (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Φαίνεται λοιπόν ότι ο κύριος Θεοχαρίδης δεν αφήνει να διαρρεύσει η προσωπική του ζωή προς τον υπόλοιπο κόσμο και για αυτόν τον λόγο άλλωστε είναι ελάχιστες οι λεπτομέρειες που γνώριζαν ακόμα και οι φίλοι του για αυτήν. Για την οικογένειά του ο ίδιος δίνει πληροφορίες, οι οποίες είναι άγνωστες στο ευρύ κοινό. Είχε δύο αδελφές, οι οποίες είχαν παντρευτεί εκπαιδευτικούς, ενώ και αυτές ήταν δασκάλες (συνέντευξη στην Κουρεμένου, 12-6-2015).

4.3.2 2^η Θεματική κατηγορία: Κατοχή

Η δεύτερη θεματική κατηγορία αναφέρεται στη διάρκεια της Κατοχής. Οι υποκατηγορίες από τις οποίες αποτελείται είναι οι ακόλουθες: «Η δράση κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας», «Η συμμετοχή στο ΕΑΜ», η «Εναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου» και η «Στάση απέναντι στους Σλαβόφωνους».

4.3.2.1 Η δράση κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας

Η πρώτη υποκατηγορία της δεύτερης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στη δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής περιοχής Φλώρινας από τις Δυνάμεις του Άξονα. Η κατοχή υπήρξε μία πολύ δύσκολη περίοδος για την πόλη της Φλώρινας, όπως άλλωστε και για όλη την Ελλάδα. Οι συμφορές για την πόλη της Φλώρινας ξεκίνησαν μόλις κατέρρευσε το Αλβανικό μέτωπο και εισέβαλαν οι Γερμανοί στην Πόλη. Κατά τη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού πολέμου η Φλώρινα εφοδιάζε ολόκληρο το Αλβανικό Μέτωπο. Για αυτό άλλωστε η αεροπορία των Ιταλών και δε σταμάτησε στιγμή να τη βομβαρδίζει.⁹⁰

Στις 9 Απριλίου 1941 οι Γερμανοί πέρασαν τα σύνορα με τη Σερβία και κατέλαβαν την πόλη της Φλώρινας.⁹¹ Αμέσως μόλις πραγματοποιήθηκε η είσοδος των Γερμανών στην περιοχή παρατηρήθηκε ένα κενό στην εξουσία. Η πόλη όπως την βρήκαν οι Γερμανοί είχε εγκαταλειφθεί από τους φορείς εξουσίας, ενώ ο μόνος που είχε παραμείνει σε αυτήν ήταν ο δήμαρχος της Νικόλαος Χάσος.⁹² Το Υπουργείο Εσωτερικών διέταξε τον Νομάρχη Χριστόπουλο να επιβάλει την αποχώρηση όλων των αρχών της Φλώρινας προς τον Νότο. Αποτέλεσμα ήταν να υπάρξει μεγάλη αναρχία και λεηλασία των αποθηκών του στρατού.⁹³ Οι κάτοικοι ζητούν από τον δήμαρχο να έρθει σε άμεση συνεργασία με τον Σιάκο, ο οποίος ήταν γερμανομαθής και πολιτικός, ώστε να γίνει καλύτερη η αντιμετώπιση της κατάστασης, η οποία τους φόβιζε ολοένα και περισσότερο.⁹⁴ Αφού οι Γερμανοί κατέκτησαν τη Φλώρινα, την περιοχή άρχισαν να διεκδικούν και οι σύμμαχοι του Άξονα Βούλγαροι.⁹⁵

⁹⁰ Τζώρτζης, Γ. (1953). *Η Φλώρινα. Ιστορία και αγώνες. Σε Λεύκωμα Πόλεως Φλωρίνης, Φλώρινα. Η ακριτική Εθνική Σκοπιά* (44-70). Φλώρινα: Εφημερίδα «Εθνος».

⁹¹ Αθανασιάδης, Α. (2011). *Οι μετα...κινούμενες εθνοτικές ομάδες στη Φλώρινα κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου*. Δυτική Μακεδονία από την αναζήτηση ταυτότητας ως σήμερα: Επιστημονική διημερίδα. Ανακτήθηκε από: <http://emfilios.blogspot.gr>

⁹² Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2007). Η ίδρυση του φιλολογικού Συλλόγου «Αριστοτέλης» στη Φλώρινα την περίοδο της Κατοχής. *Μακεδονικά*, 36, 207

⁹³ Τζώρτζης, Γ. (1953). *Η Φλώρινα. Ιστορία και αγώνες. Σε Λεύκωμα Πόλεως Φλωρίνης, Φλώρινα. Η ακριτική Εθνική Σκοπιά* (44-70). Φλώρινα: Εφημερίδα «Εθνος».

⁹⁴ Οπ.π.

⁹⁵ Τσακίριδου, Ε. & Τάχου-Ηλιάδου, Σ. (2005). Εθνική ιδεολογία και τοπική κοινωνία: «Η λειτουργία της Παιδαγωγικής Ακαδημίας στη Φλώρινα, την περίοδο 1941-1956». Στο Δ. Θωϊδης & Σ. Ηλιάδου-Τάχου (Επιμ.), *Μανόλης Γ. Σαρρής. Ψυχολόγος-Παιδαγωγός* (σ. 14-45). Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, Τμήμα Δημοτικής Εκπ/σης.

Σχετικά με τη δράση του κυρίου Θεοχαρίδη κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας από τις Δυνάμεις του Άξονα οι πληροφορίες παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ τους, ενώ υπάρχουν και κάποιοι συμμετέχοντες που δε γνωρίζουν κάτι για το συγκεκριμένο γεγονός. Ένας εξ αυτών υποστηρίζει ότι ο τρόπος δράσης του δεν έδινε στον κόσμο «αφορμές να καταλάβει προς ποια πλευρά ακριβώς γέρνει» ο ίδιος ο Θεοχαρίδης. Δύο από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρουν ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης την περίοδο αυτή δε βρισκόταν στην περιοχή της Φλώρινας (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Βέβαια ο καθένας εξ αυτών παρουσιάζει διαφορετικούς λόγους για αυτό. Ο ένας τονίζει ότι δεν λειτουργούσε στη Φλώρινα, αλλά στην περιφέρεια Αμυνταίου και ότι στην πόλη της Φλώρινας ήρθε «κατά την περίοδο της δημοκρατίας». Ο δεύτερος παρουσιάζει με διαφορετικό τρόπο τα πράγματα, εφόσον τονίζει ότι σε όλη τη διάρκεια της κατοχής προσπαθούσε να κρυφτεί από τους Γερμανούς, οι οποίοι γνωρίζοντας ποιος ήταν ο Θεοχαρίδης τον κυνηγούσαν συνεχώς. Για αυτό το λόγο λοιπόν έβρισκε καταφύγιο σε διάφορα χωριά της πόλης, όπως είναι το Λιμνοχώρι και το Νυμφαίο, και έτσι κατάφερε να αποφύγει τη σύλληψη του (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Μέσα από τις συνεντεύξεις τονίζεται ότι κανένας δεν μπορούσε να χρεώσει στον Δημοσθένη Θεοχαρίδη κάποια αρνητική συμπεριφορά καθόλη τη διάρκεια του πολέμου. Ένας από τους γνωστούς του αναφέρει ότι «συμμετείχε στον πόλεμο και έκανε το καθήκον του σαν Έλληνας». Φυσικά υπογραμμίζει ότι δεν έγιναν γνωστοί κάποιοι ιδιαίτεροι ηρωισμοί του, αλλά ούτε και δειλίες του. Τέλος ένας μόνο από τους συμμετέχοντες τονίζει την ενεργητικότητά του Δημοσθένη Θεοχαρίδη κατά τη διάρκεια της Κατοχής (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Ο ίδιος αναφέρει ότι «διαμόρφωνε στάσεις στην τοπική κοινωνία... Ενημέρωνε και δημιουργούσε κατά κάποιο τρόπο μαγιά αντίστασης,... συλλογικής δράσης δηλαδή εναντίον του καθεστώτος Κατοχής» (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Την απουσία του από τη Φλώρινα εκείνη την εποχή επιβεβαιώνει και ο ίδιος σε συνέντευξη που έδωσε στην κ. Ηλιάδου- Τάχου (2015). Μέσα σε αυτήν λοιπόν αναφέρει ότι είχε επισκεφτεί το Ξινό νερό Αμυνταίου για να δει την αδερφή του και τον γαμπρό του που ήταν δάσκαλοι, ενώ στη συνέχεια ο ίδιος βρισκόταν στην Αθήνα.⁹⁶

⁹⁶ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

4.3.2.2 Συμμετοχή στο ΕΑΜ

Η δεύτερη υποκατηγορία της πρώτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στη δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στο ΕΑΜ. Το ΕΑΜ ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Κ.Κ.Ε. και πριν από αυτό είχαν ιδρυθεί και διάφορες άλλες οργανώσεις μέσα στις οποίες άνηκαν «Η Ελευθερία», που ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη, «Η Εθνική Αλληλεγγύη», που ιδρύθηκε στην Αθήνα, «Το Πατριωτικό Μέτωπο», που ιδρύθηκε στα Γιάννενα και πολλές άλλες. Μετά από απόφαση του Κ.Κ.Ε. δέχθηκαν να συνεργαστούν μεταξύ τους το Σοσιαλιστικό Κόμμα Ελλάδος (ΣΚΕ), το Αγροτικό Κόμμα Ελλάδας (ΑΚΕ) και οι Ένωση Λαϊκής Δημοκρατίας (ΕΛΔ). Όλοι οι αντιπρόσωποι από τα τέσσερα αυτά κόμματα αποφάσισαν να ιδρύσουν το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΑΜ). Έτσι σε 27 Σεπτεμβρίου 1941 σε ένα σπίτι σε κάποια περιοχή της Αθήνας συναντήθηκαν οι τέσσερις αντιπρόσωποι κάτω από άκρα μυστικότητα και επικύρωσαν την ίδρυση της οργάνωσης. Αυτοί που υπέγραψαν το Ιδρυτικό ήταν οι ακόλουθοι: ο Λευτέρης Αποστόλου από το ΚΚΕ, ο Χρήστος Χωμενίδης από το Σοσιαλιστικό Κόμμα Ελλάδας, ο Ηλίας Τσιριμώκος από την Ένωση Λαϊκής Δημοκρατίας και ο Απόστολος Βογιατζής από το Αγροτικό Κόμμα Ελλάδας.⁹⁷

Στις 2 Νοεμβρίου 1944 μπαίνουν στην πόλη της Φλώρινας ο στρατός του ΕΛΑΣ, αλλά και οι αρχές του ΕΑΜ και από εκείνη τη στιγμή ξεκινά η εαμοκρατία στην περιοχή. Μέχρι και τον Απρίλιο του 1945 εξουσιάζει ο ΕΑΜ στη Φλώρινα, ενώ στη συνέχεια όλες οι δυνάμεις του αναγκάζονται να υποχωρήσουν.⁹⁸ Σύμφωνα με τα λεγόμενα του ίδιου του Δημοσθένη Θεοχαρίδη το ΕΑΜ της Φλώρινας τον Οκτώβριο του 1944, λίγο πριν δηλαδή την έναρξη της εαμοκρατίας, διευθυνόταν από το ΚΚΕ και γραμματέας του ήταν ένα μέλος του ΚΚΕ, το οποίο ονομαζόταν «Θάνος». Δύο από τους συμμετέχοντες στην έρευνα αναφέρουν το γεγονός συμμετοχής του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στο ΕΑΜ στη θέση του γραμματέα. Ο πρώτος αναφέρει ότι μετά το τέλος της Κατοχής ο ίδιος, όντας γραμματέας του ΕΑΜ, κρατούσε μία πολύ συγκεκριμένη στάση και αυτή ήταν να υποστηρίζει όλους τους κομμουνιστές που

⁹⁷ Ρήγας, Ο. (2016). *Αθήνα 1944*. Αθήνα: εκδ. ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ.

⁹⁸ Τσακίριδου, Ε. & Τάχου-Ηλιάδου, Σ. (2005). Εθνική ιδεολογία και τοπική κοινωνία: «Η λειτουργία της Παιδαγωγικής Ακαδημίας στη Φλώρινα, την περίοδο 1941-1956». Στο Δ. Θωϊδης & Σ. Ηλιάδου-Τάχου (Επιμ.), *Μανόλης Γ. Σαρρής. Ψυχολόγος-Παιδαγωγός* (σ. 14-45). Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, Τμήμα Δημοτικής Εκπ/σης.

ήταν υπό δίωξη κατά τη διάρκεια του καθεστώτος της περιόδου μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας. Ο δεύτερος συμφωνεί στο ότι είχε διατελέσει γραμματέας του ΕΑΜ.⁹⁹

Γενικότερα η αντίσταση στο νομό Φλωρίνης παρατηρήθηκε σε δύο επίπεδο. Αρχικά σε όλους όσους εκπροσωπούσαν τα αγροτικά και εργατικά στρώματα, οι οποίοι συμμεμάχησαν με το ΕΑΜ για τη διεξαγωγή ενός αντιφασιστικού αγώνα. Τέλος στα αστικά στρώματα, τα οποία ακολουθούσαν μία φιλογερμανική πολιτική για να μπορέσουν να αποδυναμώσουν το βουλγαρικό στοιχείο της Φλώρινας.¹⁰⁰

Όπως προκύπτει και από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσα από τη συνέντευξη περίπου οι μισοί από τους συμμετέχοντες δεν γνώριζαν κάτι σχετικά με τη συμμετοχή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στο ΕΑΠ. Μάλιστα ένας από αυτούς τονίζει ότι δεν ήταν ξεκάθαρο το αν συμμετείχε κυρίως γιατί ο ίδιος δεν αναφερόταν ποτέ σε αυτό το θέμα, ενώ κάποιος άλλος από τους συνεντευξιαζόμενους υποστηρίζει πολύ γενικά ότι συμμετείχε σε κάποιες συγκεντρώσεις που έκανε το ΕΑΜ στη Θεσσαλονίκη (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης σε συνέντευξη που έδωσε στην Ηλιάδου -Τάχου (19-6-2015) επιβεβαιώνει την παρουσία του στην αντιπροσωπεία του ΕΑΜ Φλώρινας στην Παμμακεδονική Συνδιάσκεψη στη Θεσσαλονίκη, η οποία πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα «Αίγλη». Αναφέρει ότι σε αυτή συμμετείχαν ο Βακιρτζής, ο Γρηγοριάδης και ο Σακελλαρόπουλος. Μάλιστα ο ίδιος τονίζει ότι επειδή διαφωνούσε μαζί τους σε πολιτικά θέματα τον απομόνωσαν κατηγορώντας τον ότι επιδιώκει να εκλεχθεί ως βουλευτής.¹⁰¹

Τέλος ένας εξ αυτών υποστηρίζει ότι δε διακρίθηκε για τη δράση του στο ΕΑΜ. Ο ίδιος τονίζει ότι Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης επικεντρωνόταν κυρίως στη «διάδοση ιδεών και προπαγάνδας». «Προσπαθούσε δηλαδή με αυτόν τον τρόπο να συγκρατήσει τις ακραίες θέσεις του ΕΑΜ, αλλά και της ακραίες συμπεριφορές των ανθρώπων, οι οποίοι χρέωσαν το ΕΑΜ με αρνητικές δράσεις» Πιστεύει μάλιστα ότι πολύς κόσμος κατέκρινε την προσχώρηση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στο ΕΑΜ (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Ο ίδιος ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης θεωρεί ότι αν του δινόταν σε αυτόν η ευκαιρία να είναι γραμματέας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στο ΕΑΜ τότε θα είχε καταφέρει να διπλασιάσει σχεδόν τον αριθμό των φίλων του μέσα από την

⁹⁹ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

¹⁰⁰ Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2006). *Η εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους στη Μακεδονία στο πλαίσιο του μακεδονικού ζητήματος. Το παράδειγμα της Δυτικής Μακεδονίας*. Αθήνα: Gutenberg.

¹⁰¹ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

πολιτική που θα ακολουθούσε. Θεωρούσε ότι η εξτρεμιστική πολιτική και οι αντιπαλότητες δεν προσέγγιζαν τους πολίτες, αντίθετα τους έδιωχναν, γεγονός που σύμφωνα με τον οποίο έδειχνε μεγάλη απειρία εκ μέρους των μελών του ΕΑΜ. Φυσικά όπως τονίζει η δράση του ΕΑΜ ήταν περισσότερη οικονομική και πολιτική και δεν συμπεριελάμβανε δολοφονίες (συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020). Μάλιστα ο ίδιος αντέδρασε έντονα όταν είδε ότι μέλη του ΕΑΜ συνέλαβαν κάποιους προύχοντες της περιοχής της Φλώρινας θεωρώντας ότι είναι αντίπαλοι τους και μάλιστα τους οδήγησαν στα δικαστήρια. Υποστηρίζει ότι παρόλο που υπήρχε εαμοκρατία στη Φλώρινα το ΕΑΜ ποτέ δεν ακολούθησε ακραία συμπεριφορά. Φυσικά δεν τη θεωρεί και πολιτικά σωστή. Ο κόσμος πλέον είχε διχαστεί. Μπορεί να μην γινόταν δολοφονίες, όμως η φορολογία που επιβλήθηκε ήταν μεγάλη, το ίδιο και οι επιτάξεις των ειδών από διάφορα μαγαζιά.¹⁰²

Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης τονίζει ότι πριν την υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας κανένας δεν είχε να προσάψει κάτι είτε εναντίον του ΕΑΜ ή εναντίον του ΕΛΑΣ. Η Συμφωνία της Άγκυρας ήταν ένα πολύ σημαντικό γεγονός και αποτελούνταν από 9 άρθρα. Το πρώτο αναφερόταν στη δημιουργία μιας δημοκρατικής πολιτείας, στην οποία θα υπήρχαν όλες οι πολιτικές ελευθερίες. Το δεύτερο στην κατάργηση του στρατιωτικού νόμου. Το τρίτο στην αμνηστία όλων των πολιτικών αδικημάτων, τα οποία σημειώθηκαν μετά το τις 3 Δεκεμβρίου 1944. Το τέταρτο αναφερόταν στην πλήρη απελευθέρωση όλων των συλληφθέντων εκ μέρους του ΕΛΑΣ. Το πέμπτο στη δημιουργία ενός νέου Εθνικού στρατού, το έκτο στην διάλυση του ΕΛΑΣ και στον αφοπλισμό του, το έβδομο στην εξυγίανση των δημοσίων υπηρεσιών, το όγδοο στην εξυγίανση των σωμάτων ασφαλείας και το ένατο και τελευταίο στην διενέργεια δημοψηφίσματος σχετικά με το πολιτειακό ζήτημα, αλλά και εκλογών στις οποίες θα συμμετείχαν διεθνείς παρατηρητές. Η συμφωνία της Άγκυρας οδήγησε στην ολοκλήρωση του αφοπλισμού του ΕΛΑΣ στις 12 Φεβρουαρίου 1945, οπότε και υπογράφηκε.¹⁰³

Σύμφωνα με τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη λοιπόν όλα ξεκίνησαν μετά τα Δεκεμβριανά, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως η Συμφωνία της Βάρκιζας παρείχε αμνηστία σε όλους τους ηθικούς αυτουργούς για να μην κατηγορηθούν οι Υπουργοί

¹⁰² Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

¹⁰³ Λυμπεράτος, Μ. (2006). *Στα Πρόθυρα του Εμφυλίου Πολέμου*. Αθήνα.

που ήταν υπεύθυνοι. Γενικά το ΕΑΜ προσπαθούσε συνεχώς να υποκαταστήσει το κράτος στο όνομά της ΠΕΑ.¹⁰⁴

Αναλυτικότερα αναφέρει πως κατά το διάστημα 1945-1946 δραστηριοποιήθηκε στο ΕΑΜ, υπέγραφε διακηρύξεις και ήταν δικηγόρος όσων συλλαμβάνονταν επιβεβαιώνοντας τα λεγόμενα των συμμετεχόντων στην έρευνα. Σύμφωνα με τον ίδιο υπερασπίστηκε γύρω στα 70 με 80 στελέχη του ΕΑΜ. Κατέβαλε προσπάθειες να δικαιολογήσει τη στάση τους ρίχνοντας κυρίως τις ευθύνες στην ηγεσία της Αριστεράς και δηλώνοντας ότι όλοι οι κατηγορούμενοι απλά περιπλανιόντουσαν, εφόσον ήταν μέλη του ΕΑΜ. Αναφέρει ότι αμέσως μετά την υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας, που βοήθησε πολλούς υπουργούς, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, να γλιτώσουν την καταδίκη, ο ίδιος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν δυνατόν να γίνει αποδεκτή η δίωξη των στελεχών που απλά εκτελούσαν εντολές άλλων. Μπορεί βέβαια να υπερασπιζόταν τους καταδιωκόμενους, αλλά δεν τους εμπιστευόταν στον χορό της ηγεσίας.¹⁰⁵

4.3.2.3 Έναρξη Β΄ Παγκοσμίου πολέμου

Η τρίτη υποκατηγορία της δεύτερης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στην έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και πιο συγκεκριμένα στο που βρίσκει αυτήν τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος ξεκίνησε το 1939 και τελείωσε το 1945. Φυσικά κάποιες συγκρούσεις που σχετίζονται με αυτόν είχαν ξεκινήσει και νωρίτερα. Συμμετοχή είχαν τα περισσότερα κράτη του κόσμου, μέσα στα οποία ανήκαν όλες οι μεγάλες δυνάμεις (ΗΠΑ Ε.Σ.Σ.Δ., Αγγλία, Γαλλία και Γερμανία), οι οποίες και δημιούργησαν δύο συμμαχίες: τους Συμμάχους, που αποτελούνταν από τις ΗΠΑ, την Αγγλία και τη Γαλλία, και τις Δυνάμεις του Άξονα που αποτελούνταν από τη Γερμανία, την Ιταλία και την Ιαπωνία. Οι περισσότεροι ιστορικοί θεωρούν ότι ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος ουσιαστικά είναι μία συνέχεια του Α΄ γιατί τα αίτια από τα οποία προκλήθηκε είναι τα ίδια. Μερικά από τα βασικότερα είναι η όροι που είχαν επιβληθεί στη Γερμανία μετά την υπογραφή της Συνθήκης των Βερσαλλιών και η

¹⁰⁴ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

¹⁰⁵ Συνέντευξη στην Ηλιάδου- Τάχου, 6-6-2015

επιθυμία που είχαν οι χώρες του φασιστικού άξονα να κυριαρχήσουν σε όλο τον κόσμο.¹⁰⁶

Στη Γερμανία την εξουσία είχε από το 1933 ο Χίτλερ, ο οποίος ήθελε να εκδικηθεί τους Αγγλογάλλους εξαιτίας της ήττας του κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου. Στην Ιταλία από την άλλη πλευρά την εξουσία είχε στα χέρια του ο Μουσολίνι από το 1922, ενώ η Ιαπωνία χαρακτηριζόταν από στρατοκρατία. Αφορμή για την έναρξη του πολέμου ήταν η απαίτηση που είχαν οι Γερμανοί να αποκαταστήσουν την κυριαρχία τους στην πόλη Ντάντσιχ και να μπορούν να επικοινωνούν πιο εύκολα με την Ανατολική Πρωσία. Φυσικά αυτό αποτελούσε μόνο το πρόσχημα για να επιτεθεί ο Χίτλερ στην Πολωνία. Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος ήταν η μεγαλύτερη ένοπλη σύγκρουση στην ιστορία του ανθρώπου, εφόσον σε αυτήν έλαβαν μέρος πάνω από 30 χώρες. Τα γεγονότα που τον σημάδεψαν ήταν οι μαζικές εκτελέσεις και οι θάνατοι. Οι ναζιστές του Χίτλερ πραγματοποίησαν μαζικούς θανάτους κυρίως Εβραίων, όλοι άλλωστε γνωρίζουν το ολοκαύτωμα, και πολλά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Συνολικά έχασαν τη ζωή τους πάνω από 11 εκατομμύρια άνθρωποι.¹⁰⁷

Σχετικά με το που βρίσκει έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου τον Θεοχαρίδη η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν γνώριζαν κάτι να πουν. Τρεις από αυτούς συμφώνησαν στο ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης εκείνη την περίοδο υπηρετούσε στο στρατό. Πιο συγκεκριμένα ένας από αυτούς ανέφερε ότι απλά συμμετείχε στον πόλεμο, ο δεύτερος έγινε πιο συγκεκριμένος λέγοντας ότι «βρισκόταν στο στρατό και έλαβε μέρος σε μάχες κατά των φασιστών Ιταλών ενώ μόλις τελείωσε όλοι είναι ο τελικός πόλεμος επέστρεψε στη Φλώρινα όπου και άσκησε τη δικηγορία του», και τέλος ο τρίτος είπε συγκεκριμένα ότι ήταν στρατευμένος με το 28ο Σύνταγμα (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Ο ίδιος ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης σε συνέντευξη που έδωσε στην Ηλιάδου-Τάχου (6-6-2015) επιβεβαιώνει τα λεγόμενα των γνώριμων του υποστηρίζοντας ότι ήταν σιτιστής στο 28ο Σύνταγμα εκείνη την περίοδο. Μάλιστα από τις περιγραφές του φαίνεται ότι ήταν πράγματι στην πρώτη γραμμή της μάχης, εφόσον αναφέρει

¹⁰⁶ Mitchell, G. (2013). After Hiroshima, Truman Failed to Pause--and Nagasaki 'War Crime' Followed. *Huffington Post*.

¹⁰⁷ Λίντελ, Χ. (1988). *Ιστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, τόμος α*. ΑΘΗΝΑ: CASSEL LTD, ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ.

περιστατικά τα οποία πραγματοποιήθηκαν πάνω στη γραμμή του πυρός. Μιλάει για τις μάχες που γίνονταν ενώ αυτός βρισκόταν στη 15η Μεραρχία που αποτελούνταν από το 28ο,33ο και το 90ο Σύνταγμα Φλώρινας, για τις διαταγές που έδινε ο υπασπιστής τους και για την κατάσταση που επικρατούσε.¹⁰⁸

4.3.2.4 Στάση απέναντι σε Σλαβόφωνους

Η τέταρτη και τελευταία υποκατηγορία της δεύτερης θεματικής κατηγορίας αφορά την άποψη που είχε ο κύριος Θεοχαρίδης για τους Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας. Οι Βούλγαροι επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό με τη δράση τους τη ζωή των κατοίκων της περιοχής. Είναι γνωστό ότι για πάρα πολλά δεινά που συνέβησαν στον πληθυσμό της Φλώρινας έφταιγε σε μεγάλο βαθμό ο αξιωματικός Καλτσεφ, ο οποίος αμέσως μετά την υπογραφή της συνθήκης του Νεϊγύ πήγε ως μετανάστης από τα σπήλαια της Καστοριάς, όπου βρισκόταν στη Βουλγαρία. Ο Κάλτσεφ υπήρξε αξιωματικός σύνδεσμος των Γερμανικών Φρουραρχείων της Εδέσσης και της Φλώρινας, ενώ ήταν μέλος και μιας ομάδας βουλγάρων Αξιωματικών που ήταν διαπιστευμένοι στο αρχηγείο των γερμανικών δυνάμεων Θεσσαλονίκης- Αιγαίου. Οι Βούλγαροι αξιωματικοί έπρεπε να λειτουργούν ως προστάτες των Βουλγαριζόντων που κατοικούσαν στις ζώνες που ήταν υπό την κατοχή των Γερμανών και των Ιταλών στη Μακεδονία, να μεταφέρουν τις εντολές που έδιναν οι κατακτητές προς τον ελληνικό πληθυσμό και τέλος να μεταφέρουν οι ίδιοι στις κατοχικές αρχές τα παράπονα που είχαν οι Σλαβόφωνους.¹⁰⁹

Ο Κάλτσεφ φαίνεται αναμειγμένος με μία βουλγαρική προπαγανδιστική οργάνωση, η οποία έχει μείνει γνωστή ως «Οχράνα» που στα ελληνικά σημαίνει άμυνα και είχε παράρτημα και στη Φλώρινα, το οποίο ονομαζόταν «Βουλγαρομακεδονική επιτροπή». Η οργάνωση αυτή περνούσε στον λαό την ιδέα ότι θα υπάρξει μία αυτόνομη Μακεδονία που θα συμπεριλαμβάνει και την Ελληνική. Στην ουσία βέβαια απώτερος στόχος ήταν να ενσωματωθεί όλη αυτή η περιοχή στη Βουλγαρία. Για να πετύχουν αυτόν τον στόχο χρησιμοποιούσαν τη δήλωση βούλησης της βουλγαρικής ταυτότητας από όλους σλαβόφωνους που βρίσκονταν στην περιοχή,

¹⁰⁸ Συνέντευξη στην Ηλιάδου- Τάχου, 6-6-2015

¹⁰⁹ Κολιόπουλος, Ι. (1995β). *Ληλασία Φρονημάτων Β΄. Το Μακεδονικό ζήτημα στην περίοδο του Εμφυλίου πολέμου (1945-1949) στη Δυτική Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βανιάς.

την προσέλευση όλων των βουλγαροφίλων ώστε να προάγουν την ιδέα της ανεξάρτητης και κυρίως της ενιαίας Μακεδονίας, ενώ τέλος επιδίωκαν και τη συνεργασία ολοένα και περισσότερων ανθρώπων με τους ίδιους.¹¹⁰

Όλα αυτά οδηγούν στην ίδρυση εκ μέρους τους το 1943 του «Σλαβομακεδονικό Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου» (ΣΝΟΦ) στην Φλώρινα. Στην ουσία επρόκειτο για μία αντιστασιακή οργάνωση των σλαβόφωνων, που έμοιαζε με αυτήν του ΕΑΜ. Στόχος ήταν να κερδίσει να πάρει με το μέρος της του σλαβόφωνους και να τους ξεσηκώσει ώστε να ενισχυθεί η σλαβομακεδονική ταυτότητα. Η οργάνωση υιοθέτησε διάφορες αυτονομιστικές αρχές, γεγονός που την οδήγησε να έχει συγκρούσεις με τον ΕΛΑΣ και να αναζητήσει συμμάχους στους Γιουγκοσλάβους και στους Βούλγαρους πράκτορες. Τελικά διαλύθηκε από το ΚΚΕ εξαιτίας αυτών τον Μάιο του 1944.

Οι σλαβόφωνοι της περιοχής σύμφωνα με την Ηλιάδου- Τάχου (2006) δοκίμασαν σε μεγάλο βαθμό την ενότητα του πληθυσμού. Συγχρόνως η ανοχή που έδειχνε το ΚΚΕ απέναντι στις αυτονομιστικές τάσεις που είχαν οδηγήσει ουσιαστικά στο να ταυτιστούν πολλά από τα μέλη του με μία μερίδα σλαβόφωνων αυτονομιστών. Άρχισε να παρατηρείται ολοένα και μεγαλύτερη πόλωση ανάμεσα στην αστική και στην αγροτική τάξη.¹¹¹ Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της Φλώρινας είχε στραφεί εναντίον του Καλτσεφ. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός το ότι στη δική του, η οποία έγινε αμέσως μετά από την αποχώρηση των στρατευμάτων των Γερμανών πάρα πολλοί μάρτυρες θεώρησαν αυτόν υπεύθυνο για τις συλλήψεις που έκαναν οι γερμανικές αρχές και που οδήγησαν στον απαγχονισμό 15 ατόμων στις 9 Αυγούστου 1943 σε μία περιοχή κοντά στο χωριό Κλαδοράχη.¹¹²

Η έχθρα που ένιωθαν οι Έλληνες για τους Βούλγαρους αξιωματικούς αποδεικνύεται και από τα λόγια που λέει ο ίδιος ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης περιγράφοντας το ακόλουθο γεγονός. Παρουσιάζει τον πυροβολισμό του Βούλγαρου αξιωματικού Μπελάντωφ από έναν χωροφύλακα, ενώ τον είδε να περνάει μπροστά

¹¹⁰ Κολιόπουλος, Ι. (1995β). *Ληλασία Φρονημάτων Β΄. Το Μακεδονικό ζήτημα στην περίοδο του Εμφυλίου πολέμου (1945-1949) στη Δυτική Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βανιάς.

¹¹¹ Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2006). *Η εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους στη Μακεδονία στο πλαίσιο του μακεδονικού ζητήματος. Το παράδειγμα της Δυτικής Μακεδονίας*. Αθήνα: Gutenberg.

¹¹² Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2007). Η ίδρυση του φιλολογικού Συλλόγου «Αριστοτέλης» στη Φλώρινα την περίοδο της Κατοχής. *Μακεδονικά*, 36, 207

του με το αυτοκίνητο. Για τον Καλτσεφ υποστηρίζει ότι ο ΕΛΑΣ τον παρέδωσε στη δικαιοσύνη και καταδικάστηκε σε θάνατο.¹¹³

Σχετικά με τη στάση που διατηρούσε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης απέναντι στους Σλαβόφωνους με βάση τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων οι απόψεις δίστανται. Υπάρχουν ορισμένοι εκ των συμμετεχόντων που υποστηρίζουν ότι ο ίδιος κρατούσε μία εχθρική στάση απέναντί τους. Κάποιος από αυτούς αναφέρει ότι είχε μία στάση ενάντια στους Σλαβόφωνους, ενώ άλλος το τονίζει ακόμα περισσότερο λέγοντας ότι ήταν εντελώς αντίθετος με αυτούς. Μάλιστα δε διστάζει να χρησιμοποιήσει και τη λέξη εχθρικός. Δύο από τους συνεντευξιζόμενους αποδίδουν τη στάση που κρατούσε ο ίδιος απέναντι στους Σλαβόφωνους στην καταγωγή του. Τονίζουν λοιπόν ότι επειδή ο ίδιος ήταν πόντιος είχε πολύ έντονο το εθνικό συναίσθημα μέσα του. Παρόλα αυτά όμως θεωρούν ότι δεν επιδίωκε να έρθει ποτέ σε σύγκρουση μαζί τους, εφόσον είχε οφέλη από αυτό μέσω της αύξησης των ψήφων του (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Τέλος υπάρχουν και δύο από τους συμμετέχοντες που υποστηρίζουν ότι κρατούσε μία στάση ουδετερότητας. Ο πρώτος θεωρεί ότι παρά του ότι τον στεναχώρησε πάρα πολύ το συγκεκριμένο θέμα δεν έκανε το λάθος να κατακρίνει και να φέρεται εχθρικά απέναντι σε αυτούς τους ανθρώπους. Ορισμένες φορές μάλιστα έδειχνε και κατανόηση απέναντι στα προβλήματα που είχαν με αποτέλεσμα να δικαιολογεί κάποιες από τις συμπεριφορές τους. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης θεωρούσε άδικη τη φυλάκιση και την εξορία κατοίκων, οι οποίοι μιλούσαν απλά και μόνο το σλαβικό ιδίωμα. Τέλος ο δεύτερος υποστηρίζει ότι η τοποθέτηση του Θεοχαρίδη ήταν σαφέστατη. Παρόλα αυτά βέβαια σε καμία περίπτωση δεν καταλόγιζε ευθύνες χωρίς να κρίνει, ενώ συνεχώς προσπαθούσε να ενημερώνεται για τα πάντα (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.3 3^η Θεματική κατηγορία: Εμφύλιος

¹¹³ Συνέντευξη σε Ηλιάδου - Τάχου, 19-6-2015

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Η τρίτη θεματική κατηγορία αναφέρεται στον Εμφύλιο πόλεμο. Η ίδια αποτελείται από δύο υποκατηγορίες: η πρώτη είναι η «Συμμετοχή στον Εμφύλιο» και η δεύτερη οι «Αντιλήψεις για Δημοκρατικό Στρατό και Αριστερά».

4.3.3.1 Συμμετοχή στον Εμφύλιο

Η πρώτη υποκατηγορία της τρίτης θεματικής κατηγορίας αφορά στη συμμετοχή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στον Εμφύλιο πόλεμο. Ο Εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα έγινε ανάμεσα στον Εθνικό στρατό και στον Δημοκρατικό Στρατό που προερχόταν από το κομμουνιστικό κόμμα Ελλάδος. Η διάρκειά του ήταν από τον Μάρτιο του 1946 μέχρι και τον Αύγουστο του 1949. Τελικά ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδος (ΔΣΕ) ηττήθηκε. Ο Εμφύλιος της Ελλάδας θεωρείται ο προπομπός του Ψυχρού πολέμου, ενώ ήταν η μεγαλύτερη σε απώλειες πολεμική σύγκρουση που βίωσε η χώρα.¹¹⁴ Ο συγκεκριμένος πόλεμος ξεκίνησε όταν μία ομάδα αποτελούνταν από πρώην αντάρτες του ΕΛΑΣ, την ηγεσία της οποίας είχε ο Αλέξης Ρόσιος ή αλλιώς «καπετάν Υψηλάντης», επιτέθηκε στον σταθμό της χωροφυλακής στο Λιτόχωρο της Πιερίας στις 30 Μαρτίου 1946. Η ημέρα αυτή δεν ήταν τυχαία καθώς ήταν η παραμονή των εκλογών που θα πραγματοποιούνταν και που είχαν στόχο να απελευθερωθούν οι ΕΛΑΣίτες και οι ΕΑΜίτες κρατούμενοι. Η επίθεση αυτή ήταν στην ουσία μία απάντηση σε όλα τα δεινά που βίωναν οι πολίτες που ανήκαν στον ΕΛΑΣ και στο ΕΑΜ αμέσως μετά την υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας. Ο πόλεμος ξεκίνησε με εντολή του Νίκου Ζαχαριάδη, που την εποχή εκείνη ήταν γραμματέας του ΚΚΕ. Πολλοί έχουν χαρακτηρίσει τον Εμφύλιο ως «συμμοριτοπόλεμο» ή ως «δεύτερο αντάρτικο».¹¹⁵

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στη συνέντευξη αναφέρουν ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης δεν ήταν στη Φλώρινα κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου και δε συμμετείχε σε αυτόν. Ένας από αυτούς τονίζει ότι «τον είχαν γραμμένο για να συμμετέχει, αλλά έφυγε κάποια στιγμή στην εξορία». Άλλος αναφέρει ότι την περίοδο εκείνη είχε αποστρατευτεί και είχε εξοριστεί στη Μακρόνησο. Τονίζει ότι

¹¹⁴ Μαργαρίτης, Γ. (2000). *Η Ιστορία του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου, 1946-1949*, τ.1. Αθήνα: Βιβλιόραμα.

¹¹⁵ Γρηγοριάδης, Φ. (1980). *Ιστορία του Εμφυλίου Πολέμου 1945-49 (Το Δεύτερο Αντάρτικο)*. Καμαρινού.

κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου δε βρισκόταν στη Φλώρινα. Με το γεγονός αυτό συμφωνεί και άλλο συμμετέχοντας, ο οποίος τονίζει ότι δε συμμετείχε ενεργά στον πόλεμο και το γεγονός αυτό το αποδίδει στο χαρακτήρα του, «ήταν ένας άνθρωπος, ο οποίος ανήκε στον αριστερό χώρο, αλλά δεν θα επιδίωκε να συμμετέχει σε εμπόλεμες καταστάσεις και σε συγκρούσεις». Φυσικά όμως υποστηρίζει πως πιστεύει πως συμμετείχε στην προπαγάνδα και στη διάδοση ορισμένων ιδεών. Ένας ακόμα συνεντευξιαζόμενος αναφέρει ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης «δεν ήταν ένοπλος, αλλά ήταν στο ιδεολογικό κομμάτι, εφόσον ήταν ένα άτομο που μπορούσε να επηρεάσει τα πλήθη, που συνάρπαζε». Ο τελευταίος που αναφέρεται στο συγκεκριμένο θέμα τονίζει ότι δε συμμετείχε στον Εμφύλιο εφόσον εκείνη την περίοδο ασκούσε το επάγγελμα του δικηγόρου και υποστήριξε πολλούς που διώκονται για τα πολιτικά τους φρονήματα (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Σε αντίθεση με όσα υποστηρίζουν οι συμμετέχοντες της έρευνας από τα λεγόμενα του ίδιου του κυρίου Θεοχαρίδη γίνεται κατανοητό ότι δεν έλειπε όλη την περίοδο του Εμφυλίου από τη Φλώρινα. Ο ίδιος σε συνέντευξη που έδωσε στην Ηλιάδου- Τάχου (19-6-2015) αναφέρει διάφορα περιστατικά, λεηλασίες και βομβαρδισμούς που πραγματοποιούνταν εκείνο το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στην πόλη. Μάλιστα τοποθετεί και τον εαυτό του ανάμεσα στους πολίτες που υπέστησαν όλα αυτά τα δεινά. Θεωρεί τον πόλεμο αδικαιολόγητο και πιστεύει ότι η Αριστερά έπρεπε να κατέβει σε εκλογές.¹¹⁶

4.3.3.2 Αντιλήψεις για Δημοκρατικό Στρατό και Αριστερά

Η δεύτερη και τελευταία υποκατηγορία της τρίτης θεματικής κατηγορίας αφορά στις αντιλήψεις που είχε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης σχετικά με τον Δημοκρατικό Στρατό και με την Αριστερά. Όσον αφορά στον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας (ΔΣΕ) ήταν ένας στρατός που προερχόταν από το κομμουνιστικό κόμμα Ελλάδος και ιδρύθηκε αποκλειστικά και μόνο για τον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο. Για αυτόν τον λόγο και μετά την ήττα του σε αυτόν διαλύθηκε. Η επωνυμία που του δόθηκε δεν είναι τυχαία, εφόσον έγινε για να συνδεθεί το όνομα του με το, Στρατό των Δημοκρατικών Ανταρτών που πολέμησαν στον Εμφύλιο πόλεμο της Ισπανίας

¹¹⁶ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

(Βουρνάς, 1981). Στον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδος συμμετείχαν πολλοί πολίτες, ενώ κατά το 1948 αυτοί είχαν φτάσει τις 26 χιλιάδες. Οι περισσότεροι ήταν αγρότες ή κάτοικοι αγροτικών περιοχών. Γενικότερα ο Δημοκρατικός Στρατός αποτελούνταν από διάφορους νέους αγρότες, αλλά και αγρότισσες καθώς και από αρκετούς σλαβομακεδόνες Βούλγαρους που δεν είχαν όμως καμία σχέση με τους στόχους που ήθελε να πετύχει το ΚΚΕ.¹¹⁷

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων στην έρευνα ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης δεν είχε θετικές αντιλήψεις για τον Δημοκρατικό Στρατό. Ένας εκ των συμμετεχόντων τονίζει ότι ο κύριος Θεοχαρίδης ανέφερε «συχνά λάθη του Δημοκρατικού Στρατού, τραγικά λάθη και το γεγονός κυρίως ότι έχασε στον πόλεμο και ότι με αυτό τον τρόπο χρεώθηκε και άλλες ιστορίες. Όλα αυτά τον στεναχώρησαν πάρα πολύ τον ίδιο και για αυτόν τον λόγο έλεγε συνεχώς ότι δεν έκανε ο Δημοκρατικός Στρατός τίποτα καλό». Την κριτική στάση του κ. Θεοχαρίδη απέναντι στο συγκεκριμένο ζήτημα τονίζει και ένας ακόμα από τους συμμετέχοντες, ο οποίος αναφέρει ότι έβλεπε κριτικά κάποια πράγματα. Τονίζει ότι ο ίδιος «ήταν ένας άνθρωπος δημοκρατικός και παρά το ότι είχε την ευκαιρία να κινείται σε πολλούς χώρους, και μάλιστα σε δύσκολες χρονικές περιόδους, δεν έχασε σε καμία περίπτωση την πίστη που είχε και τα ιδανικά που πρέσβευε, αυτά δηλαδή της ελευθερίας και της δημοκρατίας» (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Ο ίδιος ήταν υπέρ της Αριστεράς και σύμφωνα με έναν από τους συνεντευξιζόμενους λόγω του ότι δεν μπορούσε να εκφραστεί ελεύθερα κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου, εφόσον ήταν σε επιστράτευση, μόλις επέστρεψε από την εξορία ταυτίστηκε με την αριστερή εκδοχή, ενώ ένας ακόμα αναφέρει ότι όντως ο ίδιος «ως αριστερός ήταν πολύ διαφορετικός και δεν είχε καμία συμμετοχή ούτε στον Δημοκρατικό Στρατό και μάλιστα δεν συμμετείχε και σε καμία από τις οργανώσεις του εκείνη την εποχή. Δεν επιθυμούσε ποτέ» σύμφωνα με τον ίδιο «να συμμετέχει στις διαμάχες που είχε ο Δημοκρατικός με τον Εθνικό στρατό» (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

¹¹⁷ Κόντης, Β. (2000). *Η παλινόρθωση της μοναρχίας και η γενίκευση των συγκρούσεων*. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τομ. ΙΣΤ', Εκδοτική Αθηνών.

4.3.4 ⁴ Θεματική κατηγορία: Πολιτική σταδιοδρομία

Η τέταρτη θεματική κατηγορία αφορά την πολιτική σταδιοδρομία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Η ίδια αποτελείται από τις ακόλουθες υποκατηγορίες. Η πρώτη είναι «Οι λόγοι ενασχόλησης με την πολιτική», η δεύτερη η «Πολιτική παράταξη», η τρίτη η «Συμμετοχή σε πολιτικά κόμματα», η Τετάρτη η «Θητεία στη Βουλή κατά τα έτη 1951-1958» ακολουθεί η «Θητεία στη Βουλή κατά τα έτη 1961-1967» και τελευταία έρχεται η «Θητεία στη Βουλή 1981-1989». Επόμενη υποκατηγορία είναι η «Δικαίωση σχετικά με την επιλογή του να πολιτευθεί» και τελευταία η «Κριτική του Θεοχαρίδη ως πολιτικού».

4.3.4.1 Λόγοι ενασχόλησης με την πολιτική

Η πρώτη υποκατηγορία της Τετάρτης θεματικής κατηγορίας αφορά τους λόγους ενασχόλησης του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με την πολιτική. Δε γνώριζαν όλοι οι συμμετέχοντες κάτι σχετικά με τους λόγους που ώθησαν τον μεγάλο αυτόν δικηγόρο να ασχοληθεί με την πολιτική. Ένας από αυτούς που γνώριζε τονίζει ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης είχε κατανοήσει τα πραγματικά «θέλω» του κόσμου εκείνης της εποχής. Για αυτόν τον λόγο, όπως λέει ο ίδιος, «έκανε ρουσφέτια και με αντάλλαγμα μπορούσε να κινηθεί άνετα σε όποιον χώρο ο ίδιος ήθελε». Άλλοι τονίζουν ότι ο βασικότερος λόγος για να ασχοληθεί με την πολιτική ήταν οι φιλοδοξίες που είχε να γίνει βουλευτής. Ένας λοιπόν από τους συμμετέχοντες αναφέρει ότι την απόφαση να ασχοληθεί με την πολιτική την έλαβε όταν «ο Μακρής τον κάλεσε να αναλάβει τη θέση του με απώτερο στόχο να εκλεγεί ο ίδιος βουλευτής». Με αυτό συμφωνεί και άλλος ένας από τους συμμετέχοντες που τονίζει ότι επέλεξε την πολιτική για όλες τις δυνατότητες που μπορούσε να του προσφέρει. Ένας από τους γνωστούς του αναφέρει ότι φιλοδοξούσε να γίνει βουλευτής και μάλιστα το κατόρθωσε. Μόνο ένας εξ αυτών τονίζει ότι βασικός λόγος ενασχόλησης του Δημοσθένη Θεοχαρίδη με την πολιτική ήταν το ότι δεν ήθελε να παραμείνει αποκλειστικά και μόνο στο ρόλο του δικηγόρου και να είναι ένας από τους πολλούς που υπήρχαν στη Φλώρινα. «Ήθελε να κάνει κάτι διαφορετικό με το οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει τον τόπο και για αυτόν τον λόγο και ασχολήθηκε με την πολιτική» (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.4.2 Πολιτική παράταξη

Η δεύτερη υποκατηγορία της τέταρτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στην πολιτική παράταξη, στην οποία ανήκε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης. Δεν υπάρχει μία αντίληψη σχετικά με την πολιτική παράταξη, στην οποία ο ίδιος θα μπορούσε να ενταχθεί. Ο πρώτος συμμετέχοντας αναφέρει ότι στην αρχή της πολιτικής του σταδιοδρομίας ανήκει στην αριστερά, όπου και δραστηριοποιήθηκε. Στο τέλος όμως πέρασε στη δεξιά. Κατά τον δεύτερο συμμετέχοντα ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης θα μπορούσε να τοποθετηθεί σε κάθε πολιτική παράταξη και μάλιστα τονίζει ότι το κατόρθωσε αυτό σε μία περιοχή δύσκολη, όπως είναι η Φλώρινα, που ήταν πάντα δεξιά. Άλλος ένας από τους συμμετέχοντες αναφέρει ότι είναι δύσκολο να δοθεί μία σαφή απάντηση σχετικά με το που ανήκε πολιτικά ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης, εφόσον είναι απαραίτητη η κατάτμηση της πολιτικής σταδιοδρομίας του σε χρονικές περιόδους. Ένας ακόμα από τους συμμετέχοντες αναφέρει πως θεωρεί «δυστύχημα το ότι το κόμμα που του ταίριαζε ήταν το ΠΑΣΟΚ», αφού θεωρεί ότι ο ίδιος δεν ήταν ούτε ακροαριστερός ούτε όμως ακροδεξιός. Στη συνέχεια αναφέρεται ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης έχει περάσει από όλες τις πολιτικές παρατάξεις, εφόσον ξεκίνησε από την ΕΠΕΚ, βρισκόταν στην αριστερά, προχώρησε στη συνέχεια στην Ένωση Κέντρου, που βρισκόταν στο Κέντρο, και τελικά κατέληξε στη δεξιά με τη Νέα Δημοκρατία. Τέλος υπάρχουν και δύο συμμετέχοντες που τονίζουν ότι ήταν Κεντρώος (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.4.3 Συμμετοχή σε πολιτικά κόμματα

Η τρίτη υποκατηγορία της τέταρτης θεματικής κατηγορίας αφορά τη συμμετοχή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στα πολιτικά κόμματα. Όπως φαίνεται και από το βιογραφικό του, το οποίο παρατέθηκε παραπάνω, ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης συμμετείχε σε τρία πολιτικά κόμματα. Το γεγονός αυτό, όπως φάνηκε, γνώριζαν και οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα. Έτσι ένας αναφέρει ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης πρώτη φορά κατέβηκε στις εκλογές με την ΕΠΕΚ και στη συνέχεια μετακινήθηκε στην Ένωση Κέντρου. Τονίζει ότι απέφυγε να μπει στο ΠΑΣΟΚ, αν και ο ίδιος θεωρεί ότι αν το είχε κάνει θα μπορούσε να είχε γίνει μέχρι και υπουργός. Άλλος συνεντευξιαζόμενος αναφέρει ότι πολιτεύτηκε αρχικά με την ΕΠΕΚ, στη συνέχεια πέρασε στην Ένωση Κέντρου και τέλος έκλεισε την πολιτική του

σταδιοδρομία με τη Νέα Δημοκρατία. Ένας ακόμα εκ των συμμετεχόντων συμφωνεί με τα λεγόμενα των δύο προηγούμενων και αναφέρει ότι καταρχήν πολιτεύτηκε με την ΕΠΕΚ του Πλαστήρα, στη συνέχεια πέρασε στην Ένωση Κέντρου, στην οποία και βρισκόταν μέχρι και τη μεταπολίτευση, οπότε προσχώρησε στη Νέα Δημοκρατία, «λόγω κάποιων ανοιγμάτων που είχε κάνει ο Καραμανλής». Μάλιστα ο ίδιος αναφέρει ότι τότε πρέπει να ήταν γύρω στα 78 εκείνη την περίοδο. Με όλα τα παραπάνω συμφωνούν και οι ισχυρισμοί των τριών επόμενων συνεντευξιαζόμενων ενώ ο τελευταίος δεν γνώριζε κάτι σχετικά με τα πολιτικά κόμματα που άλλαξε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Ορισμένοι από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρουν και τους λόγους, για τους οποίους ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης άλλαξε τα πολιτικά κόμματα. Έτσι ένας υποστηρίζει ότι θεωρεί πως γενικότερα «στην πολιτική ζωή τα κόμματα απαξιώνονται και δημιουργούνται καινούργια», οπότε τονίζει ότι η «εναλλαγή είναι μία φυσιολογική εξέλιξη, οδηγεί τον άνθρωπο σήμερα να είναι εδώ αύριο να είναι εκεί», ενώ σχετικά με αυτό το θέμα ένας άλλος συνεντευξιαζόμενος αναφέρει ότι πολύ σημαντικό ρόλο στην απόφαση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη να αλλάξει τα πολιτικά κόμματα, στα οποία συμμετείχε, ήταν ο αρχηγός που αυτά είχαν (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.4.4 Θητεία στη Βουλή

Η τέταρτη υποκατηγορία της τέταρτης θεματικής κατηγορίας χωρίζεται τρεις τομείς, ο καθένας εκ των οποίων αφορά τη θητεία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη Βουλή κατά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Ο πρώτος σχετίζεται με τα έτη 1951-1958, ο δεύτερος με τα 1961-1967 και ο τρίτος με τα 1981-1989. Σχετικά με την πρώτη χρονική περίοδο τέσσερις εκ των συμμετεχόντων γνώριζαν ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης εκλέχθηκε ως βουλευτής με την ΕΠΕΚ, κάτι που επιβεβαιώνεται και από το βιογραφικό του. Τρεις μόνο από αυτούς γνωρίζουν λεπτομέρειες για τη θητεία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στη Βουλή κατά τα έτη 1961 με 1967, οι οποίοι επιβεβαιώνουν ότι κατά τα έτη αυτά είχε ενταχθεί στην Ένωση Κέντρου υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου και εξελέγη βουλευτής. Τα λεγόμενά τους επιβεβαιώνουν και πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα των εκλογών στις περιοχές της Φλώρινας, που αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Τέλος τρεις από τους συνεντευξιαζόμενους γνώριζαν για την παρουσία του στη Βουλή κατά τα έτη 1981-1989, κατά τη διάρκεια των οποίων εξελέγη βουλευτής με τη Νέα Δημοκρατία. Ένας από τους συμμετέχοντες αναφέρει ότι με τη Νέα Δημοκρατία κατέβηκε υποψήφιος δεν γνωρίζει όμως ότι είχε εκλεγεί τότε. Το μόνο που θυμάται είναι ότι έχει αναλάβει τα καθήκοντά του Γραμματέα του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.4.5 Δικαίωση σχετικά με την επιλογή του να πολιτευθεί

Η πέμπτη υποκατηγορία της τέταρτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στη δικαίωση που ένιωθε ο ίδιος ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης σχετικά με την επιλογή του να πολιτευτεί. Όλοι σχεδόν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι ένιωθε απόλυτα δικαιωμένος από αυτή του την απόφαση. Έτσι αναφέρεται ότι αισθανόταν δικαιωμένος, αφού μπόρεσε να εξασφαλίσει πολλά πράγματα μέσα από την πολιτική. Ένας από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρει ότι δεν μετάνιωσε, εφόσον συμμετέχοντας στην πολιτική ζωή άφησε ένα θετικό όνομα. Φυσικά διερωτήθηκε αρκετές φορές, σύμφωνα με τον ίδιο, σχετικά με την πολιτική του σταδιοδρομία, αλλά δεν μετάνιωσε ποτέ. Ένας ακόμα από τους συμμετέχοντες αναφέρει ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ήταν ένας άνθρωπος ειλικρινής που είχε κριτική σκέψη. Έτσι τονίζει ότι σε καμία περίπτωση δεν μετάνιωνε για την επιλογή του να συμμετέχει στην πολιτική. Όλες οι απόψεις λοιπόν των συμμετεχόντων συγκλίνουν στο γεγονός της πλήρους δικαίωσης του Δημοσθένη Θεοχαρίδη από τη συμμετοχή του στην πολιτική (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.4.6 Κριτική του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ως πολιτικού

Στην έκτη και τελευταία υποκατηγορία της τέταρτης δημοτικής κατηγορίας παρουσιάζεται μία κριτική του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ως πολιτικού. Παρά τις μικρές διαφορές μεταξύ των απόψεων των συμμετεχόντων όλοι συμφωνούν στο ότι υπήρξε ένας αξιόλογος πολιτικός παράγοντας του τόπου. Ο πρώτος από αυτούς αναφέρει ότι το μεγάλο ζήτημα και πρόβλημα του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ήταν το ότι ο ίδιος δεν κατάφερε ποτέ να υπουργοποιηθεί, γιατί μόνο έτσι θα μπορούσε να προσφέρει ακόμη περισσότερα στην πόλη του. Με την αντίληψη αυτή συμφωνεί και ένας ακόμα από τους συμμετέχοντες, ενώ όλοι σχεδόν αναφέρουν ότι είχε κοινοβουλευτική αγωγή και

ήταν αξιοπρεπής άνθρωπος, ήταν ένας καλός πολιτικός. Ένας από τους συνεντευξιαζόμενους μάλιστα αναφέρει ότι αν ο ίδιος ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης «αποτολμούσε να οριοθετήσει τη ταυτότητα του με περισσότερη σαφήνεια και να μην αφήσει τον εαυτό του να ενσωματωθεί σε συλλογικότητες, οι οποίες είχαν ξεπεραστεί, θα μπορούσε να ήταν πολύ πιο αποτελεσματικός».

4.3.5 5^η Θεματική κατηγορία: Δικτατορία

Η πέμπτη θεματική κατηγορία αναφέρεται στη Δικτατορία. Η ίδια αποτελείται από τις εξής υποκατηγορίες: «Μεταβολή προσωπικής και πολιτικής ζωής» και «Εξορία».

4.3.5.1 Μεταβολή προσωπικής και πολιτικής ζωής

Η πρώτη υποκατηγορία της πέμπτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στο πώς η δικτατορία των συνταγματαρχών οδήγησε στη μεταβολή τόσο της προσωπικής όσο και της πολιτικής ζωής του Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Η Δικτατορία των Συνταγματαρχών ή αλλιώς Στρατιωτική δικτατορία στην Ελλάδα διήρκησε από το 1966 έως το 1967 η στρατιωτική αυτή η Δικτατορία, επιβλήθηκε μετά από το στρατιωτικό πραξικόπημα που πραγματοποιήθηκε στις 21 Απριλίου του 1967, για αυτό και άλλωστε κάποιον την ονομάζουν ως «δικτατορία της 21ης Απριλίου». Ηγέτες της έτσι ήταν οι Απριλιανοί. Η διάρκεια της ήταν επτά χρόνια και για αυτό έχει μείνει στην ιστορία ως η «επταετία» της δικτατορίας. Το 1967 και πιο συγκεκριμένα τον Οκτώβριο για πρώτη φορά το δικτατορικό καθεστώς χαρακτηρίστηκε ως «Χούντα», ενώ την εξουσία κατείχαν οι πραξικοπηματίες συνταγματάρχες από τους οποίους και ονομάστηκε «Χούντα των συνταγματάρχων» ή αλλιώς Δικτατορία των συνταγματάρχων.¹¹⁸

Στην επταετία αυτή δημιουργήθηκαν τέσσερις κυβερνήσεις οι οποίες ήταν οι ακόλουθες: η κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Κόλλια το 1967, η κυβέρνηση του Γεωργίου Παπαδόπουλου επίσης το 1967, η κυβέρνηση του Σπύρου Μαρκεζίνη το 1973 και η κυβέρνηση του Αδαμάντιου Ανδρουτσοπούλου επίσης το 1973.¹¹⁹ Ο αγώνας κατά της δικτατορίας ήταν έντονος και αποκορύφωμά του ήταν η απόπειρα

¹¹⁸ Καλλιβερέτακης, Λ. (2013). Χούντα: σημαίνον και σημαινόμενα. Οι περιπέτειες μιας λέξης. *Αρχειοτάξιο* 15, 109-132.

¹¹⁹ Οπ.π.

δολοφονίας κατά του Παπαδόπουλου το 1968, το Κίνημα του Ναυτικού που πραγματοποιήθηκε το 1973 από τον Σπύρο Μουστακλή και φυσικά η εξέγερση στο Πολυτεχνείο το 1973. Το 1974 η τελευταία κυβέρνηση δικτατορίας δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει με σωστό τρόπο την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο και έτσι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, Φαίδων Γκιζίκης, διόρισε πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή που σχημάτισε την κυβέρνηση Εθνικής ενότητας και ξεκίνησε σταδιακά να αποκαθίσταται η κοινοβουλευτική δημοκρατία στην Ελλάδα. Η δικτατορία των συνταγματαρχών, όπως ακριβώς και ο Εμφύλιος που αναφέρθηκε παραπάνω, θεωρείται μία ακόμα φάση του Ψυχρού πολέμου.¹²⁰

Όπως ήταν φυσικό κατά την περίοδο της δικτατορίας επηρεάστηκε η ζωή όλων των Ελλήνων. Φυσικά μέσα σε αυτούς ήταν και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνουν και οι συμμετέχοντες στην έρευνα, οι οποίοι, εκτός από έναν που αναφέρει πως ο ίδιος ο Θεοχαρίδης δεν μιλούσε πολύ, οπότε δεν τον είχε ακούσει να αναφέρει κάτι για τη ζωή του κατά την περίοδο της δικτατορίας, συμφωνούν στο ότι ταλαιπωρήθηκε πολύ. Αναφέρεται λοιπόν ότι η δικτατορία τον βρήκε σε μία πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση και για αυτόν τον λόγο τον επηρέασε περισσότερο επαγγελματικά, εφόσον όντας εξόριστος δεν μπορούσε να εργαστεί. Η δικτατορία λειτούργησε αρνητικά για τον ίδιο και σύμφωνα με άλλον συμμετέχοντα, ο οποίος τονίζει ότι όλοι οι πολιτικοί κατά την περίοδο της δικτατορίας δυσκολεύτηκαν να ασχοληθούν με το επάγγελμά τους, εφόσον σε αυτούς έστρεφε όλη την προσοχή της η δικτατορία και δη σε όσους ήταν παλαιότεροι. Έλεγε το πώς σκέφτονται, το πώς κινούνται και γενικότερα όλες τις κινήσεις τους. Επομένως δεν υπήρχε σε καμία περίπτωση η δυνατότητα να ασχοληθεί κάποιος ελεύθερα με τα πολιτικά ζητήματα σε εκείνη τη χρονική περίοδο. Ένας από τους συνεντευξιζόμενους αναφέρει ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης εργαζόταν κατά την περίοδο της δικτατορίας, αλλά κρυφά εφόσον είχε εκτοπιστεί και ο ίδιος δεν επιδίωκε να επικοινωνεί ιδιαίτερα με τον λαό της Φλώρινας θέλοντας να τον προφυλάξει, σύμφωνα μάλιστα με τα λεγόμενα ενός άλλου συμμετέχοντα ο κ. Θεοχαρίδης ήταν «κυνηγημένος» (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

¹²⁰ Παπακωνσταντίνου, Μ. (1998). *Η παραγμένη εξαετία (1961-1967)*. Αθήνα: Εκδόσεις Προσκήνιο.

4.3.5.2 Εξορία

Η δεύτερη υποκατηγορία της πέμπτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στην εξορία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη, ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο της ζωής του, το οποίο και τον σημάδεψε. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα γνώριζαν πολύ γενικές πληροφορίες σχετικά με την εξορία του, ενώ δεν ήταν σε θέση να αναφέρουν περισσότερες λεπτομέρειες για αυτήν. Ο πρώτος εξ αυτών τονίζει ότι δεν είναι σίγουρος, αλλά από ότι έχει ακούσει είχε εξοριστεί στη Μακρόνησο μαζί με κάποιους άλλους πολιτικούς, ενώ ο δεύτερος αναφέρει ότι στην εξορία πήγε μαζί με τη γυναίκα του. Αξιοσημείωτο είναι πως κάποιοι από τους συμμετέχοντες αναφέρουν ότι παρά τις δύσκολες συνθήκες που αντιμετώπισε κατά τη διάρκεια της εξορίας του και στιγματίστηκε και ταλαιπωρήθηκε στο νησί, κατάφερε «να περάσει εκείνη τη δύσκολη περίοδο με αξιοπρέπεια». Η εξορία είναι εξορία παρόλο αυτά ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης σύμφωνα με έναν από τους γνωστούς του κατάφερε να κρατήσει το μυαλό του μόνο τις καλές στιγμές, οι οποίες αφορούν στους ανθρώπους που γνώρισε εκεί (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Περισσότερες λεπτομέρειες για την εξορία του μαθαίνουμε από τον ίδιο μέσα από τη συνέντευξη που έδωσε στην κυρία Ηλιάδου- Τάχου το 2015. Εκεί αναφέρει ότι εντελώς ξαφνικά βρέθηκε στη Μακρόνησο. Ο ίδιος περιγράφει όλο το ιστορικό που οδήγησε στην εξορία του. Αρχικά κλήθηκε να παρουσιαστεί στο Αμύνταιο και πιο συγκεκριμένα τοποθετήθηκε σιτιστής στον Άγιο Παντελεήμονα. Αμέσως μόλις κατάλαβε ότι τα πράγματα είχαν χειροτερεύσει έστειλε τη γυναίκα του στη Φλώρινα και ο ίδιος, ως στρατιώτης πλέον, αναμείχθηκε με όλους τους υπόλοιπους. Κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης των εθνικοφρόνων και μη ήταν που θεωρήθηκε ύποπτος και για αυτόν τον λόγο τον έστειλαν στη Μακρόνησο. Ενημερώθηκε ότι πηγαίνει εκεί μόνο αφότου έφτασε στην Αθήνα μαζί με όλους τους υπόλοιπους. Σίγουρα η ζωή εκεί δεν ήταν εύκολη, ενώ ο ίδιος τονίζει ότι 13 μήνες παρέμεινε στη Μακρόνησο.¹²¹

4.3.6 6^η Θεματική κατηγορία: Μεταπολίτευση

Η 6η Θεματική κατηγορία αναφέρεται στη Μεταπολίτευση και αποτελείται από τις ακόλουθες υποκατηγορίες. Η πρώτη είναι η «Σχέση με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη» και η δεύτερη η «Σχέση με τον Μόδη».

¹²¹ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

4.3.6.1 Σχέση με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη

Η πρώτη υποκατηγορία της έκτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στην σχέση που είχε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη. Ως Μεταπολίτευση νοείται η περίοδος αμέσως μετά την πτώση της Χούντας των Συνταγματαρχών το 1974. Τότε ακριβώς πραγματοποιήθηκε μία αλλαγή του πολιτεύματος και εγκαθιδρύθηκε η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Η Μεταπολίτευση ως περίοδος της Ελληνικής ιστοριογραφίας ονομάζεται Τρίτη Ελληνική Δημοκρατία. Το βασικά γνωρίσματα κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών της Μεταπολίτευσης είναι η νομιμοποίηση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος, αλλά και διαφόρων άλλων αριστερών κομμάτων, η ψήφιση νέου Συντάγματος καθώς και η προσπάθεια να βελτιωθούν και να εξαλειφθούν κάποια προβλήματα που προέκυψαν από τη Δικτατορία των Συνταγματαρχών. Αμέσως μόλις ανέλαβε την πρωθυπουργία ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ξεκίνησε να ανασυγκροτεί την πολιτική ζωή, καταργήθηκαν όλοι οι νόμοι που θεωρήθηκαν ανελεύθεροι, ενώ βασική είναι η δημιουργία των δύο μεγάλων κομμάτων, της Νέας Δημοκρατίας υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή και του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος ΠΑΣΟΚ υπό τον Ανδρέα Παπανδρέου.¹²²

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, ένα από τα κόμματα με τα οποία συμμετείχε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ήταν Νέα Δημοκρατία. Οι συμμετέχοντες της έρευνας αναφέρουν ότι ο ίδιος είχε καλές σχέσεις με τον ηγέτη του κόμματος Κωνσταντίνο Μητσοτάκη. Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ένωσης Κέντρου, ενώ συμμετείχε και στον ανένδοτο αγώνα που στόχος του ήταν να ρίξει την κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Κατά τη Μεταπολίτευση ο ίδιος ίδρυσε το Κόμμα των Νεοφιλελεύθερων, ενώ ένα χρόνο αργότερα, δηλαδή το 1978, εντάχθηκε στη Νέα Δημοκρατία¹²³. Ένας από αυτούς τονίζει ότι οι σχέσεις μαζί του ήταν πολύ καλές, χωρίς να αναφέρει λεπτομέρειες, ενώ άλλος προσθέτει ότι μπορεί να «μην ταυτίζονταν πάντα στις απόψεις τους, αλλά ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης τον εκτιμούσε σε μεγάλο βαθμό τον Θεοχαρίδη». Ακόμα αναφέρεται ότι ο Θεοχαρίδης δεν είχε ακολουθήσει ποτέ τον Μητσοτάκη, αφού προτίμησε να πάει στην ΕΠΠΕΚ του Παπαπολίτη. Κατά τη διάρκεια της

¹²² Διαμαντόπουλος, Θ. (1997). *Η ελληνική πολιτική ζωή: Από την προβενιζελική στην μεταπαπανδρεϊκή εποχή*. Αθήνα: Παπαζήσης.

¹²³ Παπαχελάς, Α. (1997). *Ο βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ο Αμερικανικός παράγων, 1947-1967*. Αθήνα: εκδ. Εστία.

Μεταπολίτευσης συμμετείχε σε πολιτική ομάδα που προερχόταν από την Ένωση Κέντρου και όχι από το Κόμμα των Νεοφιλελευθέρων, στο οποίο ανήκε αρχικά ο Μητσοτάκης. Φαίνεται δηλαδή ότι «οι δρόμοι τους ήταν παράλληλοι και ίσως από κάποια στιγμή και έπειτα απέκλιναν μεταξύ τους». Παρόλα αυτά βρέθηκαν ξανά μαζί στη Νέα Δημοκρατία και άρχισαν να συνυπάρχουν (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.6.2 Σχέση με τον Μόδη

Η δεύτερη και τελευταία υποκατηγορία της έκτης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στις σχέσεις που είχε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης με τον Μόδη. Ο Γεώργιος Μόδης υπήρξε για πολλά χρόνια βουλευτής του νομού Φλώρινας, αλλά και νομάρχης του κατά την περίοδο 1940-1943 ήταν γενικός διοικητής της Ηπείρου, ενώ κατά τη γερμανική κατοχή συνελήφθη από τους Γερμανούς και στη συνέχεια έφυγε στο εξωτερικό. Επέστρεψε στην Ελλάδα τον Οκτώβριο του 1944, όταν ο Γεώργιος Παπανδρέου τον διόρισε Γενικό Διοικητή της Μακεδονίας. Το 1950 ανέλαβε το Υπουργείο Εσωτερικών και το 1952 ήταν υφυπουργός Παιδείας.¹²⁴ Σχετικά με τη σχέση του Θεοχαρίδη με τον Γεώργιο Μόδη ελάχιστοι από τους συμμετέχοντες γνώριζαν κάτι. Ένας εξ αυτών ανέφερε ότι λόγω του ότι ο Θεοχαρίδης ανήκει στην ΕΠΕΚ πήγαινε συχνά στις εκλογικές συγκεντρώσεις μαζί με τον Μόδη και με τον Σπυρόπουλο, ενώ ένας άλλος ότι τον εκτιμούσε και μιλούσε πάντα με τα πιο κολακευτικά λόγια για τον Μόδη. Τέλος ο τρίτος συμμετέχοντας που γνώριζε κάποιες λεπτομέρειες σχετικά με αυτό ανέφερε ότι συνυπήρξαν μαζί στην Ένωση Κέντρου και για αυτόν τον λόγο ο Θεοχαρίδης τον σεβόταν και τον εκτιμούσε. Πράγματι ο Θεοχαρίδης εκτιμούσε σε μεγάλο βαθμό τον Γεώργιο Μόδη και αυτό φαίνεται και από τον τρόπο που μιλάει για αυτόν σε συνέντευξη που έδωσε στην Ηλιάδου -Τάχου (2015). Εκεί αναφέρει ότι ο Γεώργιος Μόδης υπερείχε ως πολιτικός.¹²⁵

¹²⁴ Συλλογικό έργο (1975). *Αγώνες στη Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Μπαρμπουνάκη.

¹²⁵ Συνέντευξη σε Ηλιάδου -Τάχου, 19-6-2015

4.3.7.7¹ Θεματική κατηγορία: Δικηγορική σταδιοδρομία

Η 7^η Θεματική κατηγορία αναφέρεται στη δικηγορική σταδιοδρομία του Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Οι υποκατηγορίες της είναι η «Δικηγορική δράση» του, οι «Υποθέσεις υπεράσπισης» και η «Κριτική του Θεοχαρίδη ως δικηγόρου».

4.3.7.1 Δικηγορική δράση

Η πρώτη υποκατηγορία της έβδομης θεματικής κατηγορίας αφορά τη δικηγορική δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες που γνώριζαν για τη δικηγορική δράση του Δημοσθένη Θεοχαρίδη τονίζουν ότι υπερασπιζόταν διάφορους κομμουνιστές και ότι όλα αυτά γίνονταν με το «αζημίωτο φυσικά». Ένας εκ των συμμετεχόντων λέει πως ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ήταν ένας πολύ καλός δικηγόρος, αλλά λόγω του ότι δεν του δινόταν η ευκαιρία να συμμετέχει σε μεγάλες δίκες αποφάσισε να ασχοληθεί με την πολιτική. Από εκεί και πέρα σταμάτησε να ασκεί τη δικηγορία. Ένας ακόμα συμμετέχοντας αναφέρει ότι ήταν ένας από τους πιο ικανούς και πιο γνωστούς δικηγόρους, ενώ πέρα από το ότι είχε πολλές γνώσεις κατάφερε να κερδίσει και τον κόσμο. Τέλος αναφέρεται ότι ήταν αξιόλογος δικηγόρος και πετυχημένος και ότι δεν ασχολούνταν μόνο με υποθέσεις του Πρωτοδικείου της Φλώρινας, αλλά υπερασπίζονται κατηγορούμενους και σε άλλους νομούς (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.7.2 Υποθέσεις υπεράσπισης

Η δεύτερη κατηγορία της έβδομης θεματικής κατηγορίας αφορά τις υποθέσεις υπεράσπισης του Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Ελάχιστοι από τους συμμετέχοντες γνώριζαν λεπτομέρειες για κάποιες από τις υποθέσεις του. Όλοι συμφώνησαν στο ότι δεν είχε αναφέρει ποτέ κάποια συγκεκριμένη που να τον σημάδεψε ως δικηγόρο. Συμφωνούν στο ότι υπερασπιζόταν τους διωκόμενους και κυρίως αυτούς που υποστήριζαν την Αριστερά και για αυτόν τον λόγο εκδιώχθηκε. Σε αυτό ένας ακόμα συμμετέχοντας συμπληρώνει ότι οι διωκόμενοι αυτοί ήταν άνθρωποι τους οποίους ο δεξιά έχει θέσει στο περιθώριο και πολύ κατηγορούνταν για συμμετοχή σε διάφορες οργανώσεις ή σχετιζόνταν με κομμουνιστική δράση. Γενικότερα όμως υπερασπιζόταν όλους όσους είχαν ανάγκη υπεράσπισης. Όπως τονίζεται επέλεγε να υπερασπιστεί

όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από την πολιτική που υποστήριζαν. Αυτό εξάλλου ήταν κάτι που τον βοηθούσε, αφού κέρδιζε περισσότερους ψηφοφόρους (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Σχετικά με τους κατηγορούμενους που επέλεγε να υπερασπιστεί επιβεβαιώνει και ο ίδιος μέσα από τη συνέντευξη του στη Ηλιάδου- Τάχου (2015) ότι υπερασπιζόταν διάφορα στελέχη του ΕΑΜ, ενώ τονίζει ότι ήταν δικηγόρος των καταδιωκόμενων.

4.3.7.3 Κριτική του Θεοχαρίδη ως δικηγόρου

Η τρίτη υποκατηγορία της έβδομης θεματικής κατηγορίας είναι στην ουσία μία κριτική του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ως δικηγόρου. Όλοι οι συμμετέχοντες είχαν θετικά λόγια να πουν σχετικά με αυτό. Έτσι αναφέρουν ότι είχε μεγάλη ευφράδεια λόγου και για αυτόν τον λόγο μπορούσε να χειριστεί πολλά θέματα και ήταν ένας καλός και πολύ έξυπνος δικηγόρος. Είχε πάθος με το επάγγελμα του και για αυτό έκανε ότι περνάει από το χέρι του για να βοηθήσει όσους υπερασπιζόταν. Όλοι τους αναφέρουν ότι επειδή ήταν πολύ καλός τον τιμούσαν όλοι οι Φλωρινιώτες (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.8^η Θεματική κατηγορία: Ο Θεοχαρίδης ως Βουλευτής της Φλώρινας

Η 8η θεματική κατηγορία αναφέρεται στον Θεοχαρίδη ως βουλευτή της Φλώρινας. Αυτή αποτελείται από τις εξής υποκατηγορίες: «Συμβολή στην πολιτική ζωή της Φλώρινας» και «Σημαντικά έργα».

4.3.8.1 Συμβολή στην πολιτική ζωή της Φλώρινας

Η πρώτη υποκατηγορία της ογδόης θεματικής κατηγορίας είναι η συμβολή του Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας. Εδώ υπάρχουν οι θετικές απόψεις και αυτές, οι οποίες είναι πιο μετριοπαθείς. Ξεκινώντας από τις δεύτερες αναφέρουν ότι έκανε κάποια, λίγα βέβαια έργα, ενώ αναφέρουν και κάποια ρουσφέτια που έκανε. Σε αυτό το πλαίσιο ενός ακόμα συμμετέχοντα αναφέρει ότι αν ήταν ο ίδιος υπουργός θα είχε βοηθήσει πολύ περισσότερο την περιοχή της Φλώρινας. Πέρα από αυτές τις αντιλήψεις υπάρχουν και συμμετέχοντες, οι απόψεις των οποίων είναι πλήρως θετικές. Ένας από αυτούς αναφέρει ότι η συμπεριφορά του Θεοχαρίδη ήταν καθοριστική και απόλυτα θετική, ενώ ένας ακόμα τονίζει ότι βοήθησε πάρα πολύ

κόσμο έχοντας το γραφείο του πάντα ανοιχτό για τον λαό της Φλώρινας, γεγονός πολύ σημαντικό στον χώρο της πολιτικής. Τέλος ένας ακόμα συμμετέχοντας τονίζει ότι βοήθησε πάρα πολύ την περιοχή. Ενδιαφερόταν για το κοινωνικό συμφέρον χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει ότι δεν έκανε και κάποιες ατομικές εξυπηρετήσεις, τα λεγόμενα ρουσφέτια, στα οποία αναφέρθηκαν και άλλοι συμμετέχοντες παραπάνω (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.8.2 Σημαντικά έργα

Η δεύτερη υποκατηγορία της όγδοης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στα σημαντικά έργα που έκανε ο Θεοχαρίδης. Όλοι όσοι γνώριζαν κάτι για αυτά αναφέρονται στο σημαντικότερο έργο για το οποίο έμεινε γνωστός και το οποίο δεν είναι άλλο από την αποξήρανση της λίμνης Χειμαδίτιδας. Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης όντως βουλευτής της ΕΠΕΚ τον Αύγουστο του 1953 μετά από διάφορους διάφορες διπλωματικές και πολύ αποτελεσματικές ενέργειες κατόρθωσε να εντάξει την Χειμαδίτιδα λίμνη στις δημόσιες επενδύσεις της κυβέρνησης Παπάγου. Η αποξήρανσή της ήταν πάρα πολύ σημαντική για τον νομό της Φλώρινας, εφόσον πάρα πολλά στρέμματα καλλιεργήσιμων εκτάσεων δόθηκαν σε φτωχές οικογένειες της περιοχής. Από εδώ και στο εξής η Φλώρινα άρχισαν να διεκδικεί έναν ενεργότερο ρόλο στον πρωτογενή τομέα της χώρας.¹²⁶

Σε αυτό ακριβώς το έργο αναφέρονται όσοι γνωρίζουν τα σημαντικότερα έργα της πορείας του, χωρίς ωστόσο να γνωρίζουν όλοι το ποια ήταν συγκεκριμένα η λίμνη που βοήθησε να αποξηρανθεί. Ένας από τους συμμετέχοντες αναφέρει πως δεν γνωρίζει να συνέδεσε το όνομα του με κάτι σημαντικό καθώς τονίζει ότι βοηθούσε κυρίως σε προσωπικά ζητήματα ανθρώπων και ψηφοφόρων. Όλοι οι υπόλοιποι όμως πιστεύουν ότι με το μεγάλο αυτό έργο έδωσε προς εκμετάλλευση σε όλους τους γεωργούς πάρα πολλά στρέμματα καλλιεργήσιμης γης. Τέλος ένας από τους συμμετέχοντες αναφέρει και κάποιο έργο που έκανε και αφορούσε την άρδευση στην περιοχή των Πρεσπών. Το έργο αυτό βέβαια συμπληρώνει ότι ξεκίνησε στις μέρες του, αλλά τελειοποιήθηκε αργότερα (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

¹²⁶ Διγκαβές, Κ. (1986). *Οι εκλογές στην Ελλάδα 1844-1985*. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης-Παιδεία.

4.3.9 9^η Θεματική κατηγορία: Αποδοχή του Θεοχαρίδη από την κοινωνία της Φλώρινας

Η 9η Θεματική κατηγορία αφορά την αποδοχή του Θεοχαρίδη από την κοινωνία της Φλώρινας. Η ίδια αποτελείται από τις ακόλουθες υποκατηγορίες: «Συμπεριφορά προς τους κατοίκους», «Λαοφιλία Θεοχαρίδη» και «Καθιέρωση στη μνήμη του λαού».

4.3.9.1 Συμπεριφορά προς τους κατοίκους

Η πρώτη υποκατηγορία της ένατης θεματικής κατηγορίας αφορά στη συμπεριφορά του Δημοσθένη Θεοχαρίδη προς τους κατοίκους. Όλοι οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι ήταν ένας πολύ ευγενικός και ειλικρινής άνθρωπος που βοηθούσε γενικά τον λαό της Φλώρινας. Ήταν επικοινωνιακός και κυρίως δεν κρατούσε εμπάθειες. Δεν υποτιμούσε σε καμία περίπτωση ούτε λοιδορούσε τους κατοίκους της Φλώρινας, όποια καταγωγή και αν είχαν αυτοί. Εξάλλου «πολιτικάντης ήταν άνθρωπος. Επομένως ήξερε να κινείται, ήξερε να κερδίζει την αποδοχή του λαού». Μάλιστα όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ήταν από μία περιοχή που είχε δύσκολη πολιτική ιστορία, γεγονός το οποίο αναφέρει και εδώ ένας από τους συμμετέχοντες τονίζοντας ότι η πόλη της Φλώρινας είχε πάντα δεξιά τοποθέτηση και για αυτόν τον λόγο όσοι πολιτικοί είχαν διαφορετική θα έπρεπε να διανύσουν μεγάλη απόσταση για να καταφέρουν να κερδίσουν τον κόσμο. Όλοι πάντως συμφωνούν πώς βοήθησε πολύ κόσμο της Φλώρινας (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.9.2 Λαοφιλία Θεοχαρίδη

Η δεύτερη υποκατηγορία της ένατης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στη λαοφιλία του Θεοχαρίδη και στην αποδοχή του από τον λαό της Φλώρινας. Όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν στο ότι ο λαός Φλώρινας έτρεφε μεγάλη εκτίμηση προς το Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Ένας συμμετέχοντας αναφέρει ότι είχε μία πολύ πληθωρική προσωπικότητα και για αυτόν τον λόγο ήταν αγαπητός από το λαό, ενώ ένας άλλος συμπληρώνει τονίζοντας ότι ήταν πολύ έξυπνος, δεν έκανε κακό σε κανέναν και για αυτόν τον λόγο τον αγαπούσε όλη η Φλώρινα. Μάλιστα είχε τέτοια δυναμική ώστε πολλές φορές σύμφωνα με έναν από τους συμμετέχοντες άτομα τα

οποία δεν ήθελαν να δώσουν μία ταμπέλα στον εαυτό τους και να θεωρηθούν ως κομμουνιστές ή ως κεντρώοι έλεγαν ότι «ανήκουν στον Θεοχαρίδη». Σύμφωνα με τα λεγόμενα των περισσότερων ήταν ένας αξιοπρεπέστατος άνθρωπος σεβαστός χωρίς να του έχει προσάψει κανένας κάποια άσχημη συμπεριφορά. Ξεχώριζε για την κοινωνικότητα του και για την αγάπη που έτρεφε για τον νομό της Φλώρινας (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

4.3.9.3 Καθιέρωση του Θεοχαρίδη στη μνήμη του λαού

Η τρίτη και τελευταία υποκατηγορία της ένατης θεματικής κατηγορίας αναφέρεται στο πώς καθιερώθηκε ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης στη μνήμη του λαού. Στο ερώτημα αν ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης έμεινε γνωστός στη Φλώρινα ως πολιτικός ή ως δικηγόρος η απάντηση της συντριπτικής πλειοψηφίας των συμμετοχών ήταν ξεκάθαρη: ως πολιτικός, εφόσον οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι η δικηγορία του ήταν στην αρχή μόνο της σταδιοδρομίας του, αφού αμέσως μετά ασχολήθηκε με την πολιτική και σε αυτό τον τομέα διέπρεψε. Μπορεί βέβαια όπως υποστηρίζει ένας συνεντευξιαζόμενος να μην έκανε τόσο σπουδαία έργα σαν πολιτικός, αλλά είχε μία πολύ αξιοπρεπή πορεία και ανθρώπινη γεγονός που τον βοήθησε να αφήσει πίσω του ένα πολύ καλό όνομα. Μόνο ένας από τους συμμετέχοντες, και πιο συγκεκριμένα ο τελευταίος, αναφέρει ότι έμεινε στην μνήμη του λαού ως δικηγόρος, άποψη όμως για την οποία, όπως και ο ίδιος τονίζει, δεν είναι απολύτως σίγουρος (Συνέντευξη σε Γιαννουτάκη, 2020).

Συμπεράσματα

Απώτερος στόχος της παραπάνω διπλωματικής εργασίας ήταν να παρουσιάσει τη μεγάλη προσωπικότητά του πολιτικού και δικηγόρου Δημοσθένη Θεοχαρίδη και μέσα από αυτό να γίνει αντιληπτό το κατά πόσο συνέβαλε στη διαμόρφωση της πολιτικής ζωής της Φλώρινας. Όσοι συμμετείχαν ήταν φίλοι ή γνωστοί του Δημοσθένη Θεοχαρίδη τον γνώρισαν κάτω από διάφορες περιστάσεις, όλοι τους όμως αναφέρουν ότι δεν ήταν δύσκολο να τον πλησιάσεις, ενώ ακόμα και από τον τρόπο γνωριμίας τους φαίνεται ότι ήταν ένας άνθρωπος προσιτός που κυκλοφορούσε στην πόλη της Φλώρινας. Για την προσωπική του ζωή είναι δύσκολο να αναφέρει κανείς κάποιες πληροφορίες πέρα από το ότι δεν είχε αποκτήσει οικογένεια. Ίσως για αυτόν τον λόγο δεν έγινε και ευρέως γνωστή.

Στη μεγάλη σταδιοδρομία του συμπεριλαμβάνονται διάφορα ιστορικά γεγονότα που σημάδεψαν ολόκληρη την Ελλάδα. Ένα από αυτά ήταν και η Κατοχή. Κατά την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης υπηρετούσε τη θητεία του στο στρατό και πολλές φορές συμμετείχε σε διάφορες μάχες. Σχετικά με την περίοδο του Εμφυλίου ο ίδιος δεν έμεινε ποτέ για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα σε μία περιοχή λόγω του φόβου της σύλληψης του. Παρόλα αυτά η δράση του ήταν πολύ σημαντική, αφού μπορεί να μην βρισκόταν στην πρώτη γραμμή της μάχης, βοηθούσε όμως στον ιδεολογικό τομέα με τη δράση του. Διαφωνούσε πλήρως με τις ενέργειες του Δημοκρατικού Στρατού, ενώ οι απόψεις του ταυτίζονταν

σε μεγαλύτερο ποσοστό με τον χώρο της Αριστεράς. Πολύ σημαντική στιγμή της πορείας του υπήρξε και η συμμετοχή του στο ΕΑΜ, ήταν μάλιστα γραμματέας του. Βοήθησέ με αυτό τον τρόπο την αντίσταση ενάντια στους κατακτητές, ενώ ως δικηγόρος που ήταν υπερασπιζόταν όλα τα στελέχη διαβάλλονταν άδικα τις περισσότερες φορές.

Όπως κάθε μορφωμένος και σκεπτόμενος άνθρωπος, έτσι και ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης είχε την άποψή του για όλα τα ζητήματα. Ένα από αυτά ήταν και Βούλγαριζοντες της περιοχής της Φλώρινας. Εξαιτίας της καταγωγής του δεν ήταν πολύ θετικός απέναντι στην ύπαρξή τους στην περιοχή της Φλώρινας, παρόλα αυτά όμως ποτέ δεν έδειξε απέναντί τους κάποια εχθρική συμπεριφορά. Αντίθετα όταν έβλεπε να γίνονται αδικίες εις βάρος τους, τους υπερασπιζόταν, ενώ δεν συνηγόρησε ποτέ στο να εκδιωχθούν από την πόλη.

Στον στίβο της πολιτικής ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ξεκίνησε από την ΕΠΕΚ, η οποία ανήκε στον αριστερό χώρο και στη συνέχεια προσχώρησε στην Ένωση Κέντρου. Η πολιτική σταδιοδρομία του βέβαια έληξε στη Νέα Δημοκρατία, η οποία ανήκει στον δεξιό χώρο. Πέρασε δηλαδή από όλες τις πολιτικές παρατάξεις και μπόρεσε να προσαρμοστεί σε κάθε μία από αυτές. Εκτός από πολιτικός βέβαια θα πρέπει να τονιστεί ότι ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ξεκίνησε σαν δικηγόρος, ο οποίος ήταν επιφορτισμένος να υπερασπίζεται κάθε διωκόμενο. Είχε επιλέξει να υπερασπίζεται κυρίως ανθρώπους κατατρεγμένους που έχρηζαν άμεσης ανάγκης υπεράσπισης και μέσα σε αυτούς ανήκαν και κάποια αριστερά μέλη του ΕΑΜ ή κάποιοι που διώκονταν με την κατηγορία του κομμουνισμού. Δεν έχει μείνει βέβαια μέχρι σήμερα γνωστή κάποια υπόθεση του από τις πολλές που είχε αναλάβει.

Σίγουρα δεν ήταν ένας άνθρωπος που αποφάσισε από τη μία στιγμή στην άλλη να εγκαταλείψει τη δικηγορία και να ασχοληθεί με την πολιτική. Ήταν άλλωστε ένας επιτυχημένος δικηγόρος και για αυτόν τον λόγο θα έπρεπε να συμβεί κάτι που θα τον οδηγήσει σε αυτήν την κατεύθυνση. Οι περισσότεροι αναφέρουν ότι δεν ήταν ικανοποιημένος απλά και μόνο όταν ασκούσε τη δικηγορία, εφόσον ένιωθε ότι αυτό που κάνει δεν ήταν κάτι το μοναδικό και ότι δεν του δίνονταν όλες οι ευκαιρίες που θα ήθελε για να βοηθήσει τον λαό της Φλώρινας. Αυτό σε συνδυασμό με την επιθυμία που είχε να αποκτήσει κάποιο αξίωμα τον οδήγησαν στο να πάρει την απόφαση να συμμετέχει στην πολιτική ζωή της Ελλάδας. Η επιτυχία του ήταν μεγάλη, αφού κατάφερε να εκλεγεί Βουλευτής και με τα τρία κόμματα στα οποία συμμετείχε, την ΕΠΕΚ, την Ένωση Κέντρου και τη Νέα Δημοκρατία. Άλλαξε τα

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

κόμματα είτε εξαιτίας του αρχηγού που είχαν είτε γιατί έβλεπε ότι οι αντιλήψεις του από ένα χρονικό σημείο και μετά δεν συμπορεύονταν με αυτές της υπόλοιπης ηγετικής ομάδας των κομμάτων. Ο ίδιος θεωρούσε ότι ήταν απόλυτα δικαιωμένος από την απόφαση που πήρε να ασχοληθεί με την πολιτική ζωή και αυτό αποδεικνύει ολοφάνερα και η πολιτική του πορεία.

Μία μελανή σελίδα στη ζωή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη ήταν η περίοδος της δικτατορίας, κατά την οποία ο ίδιος ταλαιπωρήθηκε πολύ, εφόσον βρέθηκε σε δεινή κατάσταση τόσο στην οικονομική όσο και στην προσωπική του ζωή. Δεν μπορούσε να εργαστεί, τον κυνηγούσε η δικτατορία και για αυτόν τον λόγο προσπαθούσε αρχικά να σώσει τη ζωή του και στη συνέχεια να καταφέρει να επιβιώσει. Αποκορύφωμα των άσχημων καταστάσεων που ζούσε ήταν η ξαφνική εξορία του στη Μακρόνησο με τη δικαιολογία ότι ήταν εθνικοφρονας.

Κατά τη διάρκεια της Μεταπολίτευσης κατάφερε να έχει καλές σχέσεις τόσο με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη όσο και με τον Γεώργιο Μόδη. Με τον πρώτο εξ αυτών παρά το ότι οι πολιτικές αντιλήψεις τους διέφεραν σε πολλά σημεία, ποτέ δεν ήλθε σε ρήξη. Αντίθετα σεβόντουσαν ο ένας τον άλλον και για αυτόν τον λόγο κατάφεραν να συνυπάρξουν μέχρι και στο ίδιο κόμμα. Γενικότερα ως πολιτικός βοήθησε πολύ την περιοχή της Φλώρινας, ενώ αναμφισβήτητα το μεγαλύτερο έργο του ήταν η αποξήρανση της λίμνης Χειμαδίτιδας, έργο για το οποίο έγινε ευεργέτης πολλών φτωχών αγροτών.

Ο λαός της Φλώρινας αγάπησε τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη και σε αυτό συνέβαλε πολύ και η συμπεριφορά που είχε ο ίδιος προς τους κατοίκους της. Άκουγε πάντα τα προβλήματα τους, δεχόταν να τους μιλήσει, ήταν προσιτός απέναντί τους και σε καμία περίπτωση δε θα χαρακτήριζε κανέναν, ακόμα κι αν κάποιος ήταν εχθρός του ή δεν τον ψήφιζε. Δεν κρατούσε ποτέ κακίες και με τον τρόπο αυτόν κατάφερνε να αυξάνει συνεχώς τον αριθμό των ψηφοφόρων του. Το σίγουρο είναι ότι για τους Φλωρινιώτες ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης ήταν πρώτα ένας μεγάλος άνθρωπος και στη συνέχεια ένας πολύ πετυχημένος δικηγόρος και πολιτικός.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1

-Πείτε μας πότε γνωρίσατε τον κύριο Θεοχαρίδη και πώς έγινε η γνωριμία σας;

Πριν από δέκα χρόνια περίπου ήρθε ξαφνικά στο καφενείο μας, διότι ήταν ο Βασίλης ο Παγούδης, ήταν γνωστός του και συμπολεμιστής στην πολιτική και μην έχοντας ο άνθρωπος τι να κάνει ήρθε στην παρέα μας αυτό.

-Πώς ήταν η προσωπική του ζωή. Μπορείτε να αναφέρετε κάποιες πτυχές της;

Προσωπική ζωή. Τώρα εγώ τον γνώρισα μετά το θάνατο της γυναίκας του και η προσωπική του ζωή. Να σας πω. Είχε έναν φίλο τον κύριο Πέρκα, τον δικηγόρο, ο οποίος όμως έφυγε γρήγορα και αυτός αναγκάστηκε να έρθει και στη παρέα μας. Αυτό είναι.

- Πολύ ωραία. Θυμάστε που τον βρίσκει ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον κ. Θεοχαρίδη. Από αυτά που σας είχε πει;

Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος. Όχι δεν έχει αναφερθεί σε αυτό, αλλά έχει αναφερθεί στον Εμφύλιο πόλεμο.

-Μπορείτε να μας αναφέρετε, εφόσον γνωρίζετε αν είχε κάποια δράση κατά την τριπλή κατοχή της Φλώρινας από τις δυνάμεις του Άξονα.

Να σας πω δεν ξέρω. Είναι λίγο συγκεκριμένη ιστορία. Τώρα τι να πω εγώ; Ακούγοντας όταν ήμουν μικρό παιδί τον κύριο Θεοχαρίδη να ανήκει στην αριστερά πτέρυγα και να δραστηριοποιείται εκεί. Αλλά, αλλά τελικά κατέληξε να είναι στη δεξιά. Λοιπόν αυτό το πράγμα το ξέρετε και το έχουν πει και άλλοι δηλαδή. Βέβαια ήταν μια προσωπικότητα πολύ ενδιαφέρουσα και τώρα που τον γνώρισα καλύτερα και με τις συζητήσεις που κάναμε η προσέγγιση του πάντα ήτανε διπλωματική. Δηλαδή όλα τα θέματα έτσι τα αντιμετώπιζε διπλωματικά, χωρίς να πιέζει χωρίς να σε εκνευρίζει κ.τ.λ.

- Γνωρίζετε κάτι για την περίοδο του Εμφυλίου, αν συμμετείχε ενεργά;

Απ' ότι ξέρω όχι. Διότι φαντάζομαι, φαντάζομαι γιατί είχε αναφέρει κάποτε Μακρονήσους και τέτοια και εκτοπισμούς. Βέβαια αυτό συνέβη και στη δικτατορία, αλλά νομίζω ότι δεν είχε καμία συμμετοχή. Δεν ξέρω αν είχε συμμετοχή.

- Γνωρίζετε να μας αναφέρετε για κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ, σύμφωνα με αυτά που σας έλεγε;

Δεν πολύδεχotan, τον πείραζε ο Βασίλης Μαυρουδής. Δεν πολυδεχόταν, δεν ήταν ξεκάθαρο, δεν αναφερόταν σε αυτό το θέμα.

- Πώς περιγράφετε τη στάση του απέναντι στις Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Ναι, είχε μία στάση, το είχε πει πολλές φορές. Είχε πει είχε μία στάση ενάντια στους Σλαβόφωνους.

- Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί αριστερά, δεξιά ή κεντρώος;

Παντού θα μπορούσε να ενταχθεί. Διότι εδώ είναι το περίεργο στη Φλώρινα, που ήτανε πάντα δεξιά, τουλάχιστον μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και μετά τον Εμφύλιο πάντοτε δεξιά, αυτός στάθηκε σε όλες τις περιπτώσεις. Άρα ήταν μια πληθωρική προσωπικότητα. Ήταν ένας ωραίος άντρας, είχε λέγειν, είχε μόρφωση είχε είχε πολιτική έτσι είχε πολιτική, μπορούσε να σταθεί.

-Γνωρίζετε για την δικηγορική του δράση;

Ε για την δικηγορική του δράση τί να σας πω τώρα ουσιαστικά όλοι όσοι είχαν κατηγορηθεί πολύ, που είχαν κατηγορηθεί για κομμουνιστές, για τον Εμφύλιο πόλεμο, αυτός ήταν υπερασπιστής, με το αζημίωτο βέβαια.

- Μπορείτε να αναφέρετε ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε;

Δεν μπορώ να το ξέρω, δεν το ξέρω.

-Υπάρχει κάποια δικαστική υπόθεση να σας είχε αναφέρει που τον στιγμάτισε σαν δικηγόρο;

Όχι, δεν το είχε αναφέρει ποτέ σε μένα τουλάχιστον.

- Γνωρίζετε εάν ανέλαβε να υπερασπιστεί κάποια υπόθεση κατατρεγμένου αριστερού ή και αριστερό;

Κατά καιρούς έλεγε ότι, αλλά δεν ανέφερε ονόματα.

- Ποιοι ήταν οι λόγοι πιστεύετε, που ένας επιτυχημένος δικηγόρος, σαν τον κύριο Θεοχαρίδη, αποφάσισε να εισέλθει στην πολιτική αρένα και πότε πήρε αυτή την απόφαση;

Αυτός πρωτοκατέβηκε με την ΕΠΕΚ. Εν συνεχεία μετακινήθηκε στην Ένωση Κέντρου. Εν συνεχεία αυτό που έλεγε πάντα ήταν, ότι όταν ο Ανδρέας Παπανδρέου έκανε το κόμμα του έτσι το ΠΑΣΟΚ, αυτός απέφυγε να μπει στο κόμμα αυτό, αν και μπορούσε να μπει και αν είχε μπει θα είχε γίνει και υπουργός. Έτσι αυτός προτίμησε να μείνει έξω.

- Για ποιο λόγο, ανέφερε ποτέ;

Ακούστε αυτός είχε ιδιαίτερες σχέσεις με κάποιον Παπαπολίτη και ουσιαστικά εκεί ήτανε μπερδεμένος. Μάλλον ήθελε τον Μητσοτάκη, ήθελε τον Μητσοτάκη να ηγηθεί της Ενώσεως Κέντρου. Δεν τα κατάφερε, έγινε η αποστασία και κάπως έτσι έμεινε έξω.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα πολιτεύτηκε;

Πολιτεύθηκε με την ΕΠΕΚ, πολιτεύτηκε με την Ένωση Κέντρου και πολιτεύτηκε με τη Νέα Δημοκρατία. Τελευταία με τη Νέα Δημοκρατία.

- Πόσες φορές κατάφερε να γίνει βουλευτής;

Με τη Νέα Δημοκρατία μια φορά, με την Ένωση Κέντρου δεν νομίζω ότι μια φορά πάλι και με την ΕΠΕΚ μια φορά εκεί είναι το θέμα δεν ξέρω, τώρα δεν τα ξέρω αυτά τα πράγματα, πόσες φορές εξελέγη, νομίζω μία φορά.

- Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι άλλαξε πολιτικά κόμματα. Για ποιο λόγο θεωρείτε εσείς;

Ακούστε. Είχε καταλάβει ότι ο κόσμος ζητάει τέτοιες περιπτώσεις. Έκανε ρουσφέτια και αφού έκανε ρουσφέτια, μπορούσε άνετα να κινηθεί σε όλους τους χώρους.

- Γνωρίζετε αν υπήρχε κάποιο γεγονός που τον προβλημάτισε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Δεν νομίζω. Νομίζω το μόνο γεγονός που κατά τη γνώμη μου, τον προβλημάτισε είναι όταν περίμενε να ηγηθεί της Ένωσης Κέντρου ο Μητσοτάκης. Έγινε η αποστασία και κάπου μπερδεύτηκε και δεν έγινε.

- Θεωρείτε ότι ένιωθε δικαιωμένος από την απόφασή του να ασχοληθεί με την πολιτική;

Ασφαλώς δικαιωμένος, θεωρείται δικαιωμένος διότι βεβαίως και εξασφάλισε πολλά πράγματα την πολιτική.

- Πώς επηρεάστηκε η προσωπική και η πολιτική του ζωή κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Ε τότε αν θυμάμαι καλά, μάλλον δεν θυμάμαι καλά γιατί απουσίαζα στη Θεσσαλονίκη, το διάστημα εκείνο, τι να πω τώρα; Νομίζω ότι επί δικτατορίας εξορίστηκε στη Μακρόνησο. Εκτοπίστηκε κάπου με κάποιους άλλους πολιτικούς που έλεγε και τα ονόματα δεν τα θυμάμαι, λοιπόν και νομίζω έτσι τελείωσε.

- Στην περίοδο της Μεταπολίτευσης ποια ήταν η σχέση του με τον κύριο Κωνσταντίνο Μητσοτάκη;

Πάντα είχε καλές σχέσεις με τον Μητσοτάκη πάντα είχε καλές σχέσεις, αλλά πια ήταν η σχέση ακριβώς, δε ξέρω. Πάντα είχε καλές σχέσεις και ήταν συμπαθών, συμπαθούσε τον κ. Μητσοτάκη.

- Γνωρίζετε κάτι αντίστοιχο για τις σχέσεις του με τον κ. Μόδη;

Ουσιαστικά έλεγε ότι κάποιος, στην αρχή με την ΕΠΕΚ νομίζω μαζί πηγαίνανε στις εκλογικές συγκεντρώσεις με τον Μόδη και με τον Σπυρόπουλο και τα λοιπά. Τα λέγε αυτά τα πράγματα.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή της Φλώρινας;

Ακούστε στα ρουσφέτια βοήθησε και έκανε και δύο τρία έργα, δεν μπορώ να πω. Ένα έργο την αποξήρανση της Χειμαδιτιδας, ενώ ήταν στην αντιπολίτευση τότε κυβερνούσε ο Μαρκεζίνης, πήγε μαζί με τον Μαρκεζίνη στο έργο της Χειμαδίτιδος

και μπόρεσε και κατάφερε και αποξήρανε και μοίρασε , όχι ο ίδιος, μοίρασε η κυβέρνηση κομμάτια γης. Ένα αυτό και ένα πάντα που έλεγε, για ένα έργο που ξεκίνησε στην Πρέσπα, ένα αρδευτικό έργο.

- Πολύ ωραία! Ο κύριος Θεοχαρίδης ο πολιτικός, θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Ναι είχε το ταλέντο να είναι αγαπητός. Είχε το ταλέντο να είναι αγαπητός. Κατ' αρχήν ήταν ωραίος άνδρας, τον ψήφιζαν όλες οι γυναίκες, δηλαδή ήταν άντρας πολύ ωραίος και στα γεράματα του, αλλά και σαν νέος, ήτανε χολιγουντιανού στυλ.

- Γνωρίζετε πως συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκους των χωριών της Φλώρινας και κατάφερε να τον ψηφίζουν;

Τους έκανε ρουσφέτια. Ξέρω μια περίπτωση κάθονταν ένα παιδί του γυμνασίου στο σπίτι μου, ο πατέρας μου ήταν πρόεδρος της κοινότητας. Τι έκανε; Έκανε, πλησίαζε τους προέδρους της κοινότητας, τους έκανε ρουσφέτια και τους διόριζε. Μόλις τελείωσε το σχολείο τον διόρισε. Τέτοια ρουσφέτια έκανε πολλά και έτσι λοιπόν ήταν αγαπητός.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ή ως δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Ως πολιτικός. Ως πολιτικός. Δεν υπάρχει αμφιβολία. Τώρα ως δικηγόρος αυτός δικηγόρησε αρχικά, εν συνεχεία μπήκε στην πολιτική τελείωσε η δικηγορία του.

- Ποια η άποψή σας για τον κύριο Θεοχαρίδη, τον άνθρωπο;

Για μένα ήταν εξαιρετικός, ενώ στην αρχή είχαμε κοντράρει. Εγώ δούλευα, η δουλειά μου ήταν στα λεγόμενα βασιλικά ιδρύματα. Βέβαια δεν ήμουν καθόλου βασιλικός. Αυτό δεν είχε καμία σημασία. Έδωσα κάποιες εξετάσεις, είχα ένα πτυχίο λογιστού, και με πήραν ας πούμε, αλλά εγώ διορίστηκα το 66, πριν από τη δικτατορία. Λοιπόν, όταν γνωριστήκαμε μου έκανε κάποιες επίθεσεις, αλλά του έδωσα να καταλάβει ότι ήταν λάθος και το κατάλαβε. Τότε ο οργανισμός είχε δημιουργήσει παιδοπόλεις και όλα αυτά είχαν δημιουργήσει σχολές ραπτικής, σχολές μαραγκών, σχολές σιδεράδων και όλα αυτά, χαλιών, τυροκομεία, όλα αυτά δεν μπορούσε να τα αμφισβητήσει.

- Ποια η άποψή σας για τον κ. Θεοχαρίδη τον δικηγόρο;

Δεν έχω άποψη. Ξέρω ότι είχε ευφράδεια λόγου, μπορούσε να χειριστεί τα θέματα, είχε ευφράδεια λόγου. Μπορούσε.

-Και ποια η άποψή σας για το κ. Θεοχαρίδη τον πολιτικό;

Τι να πω; Πολιτικός... Δεν κατάφερε όμως να υπουργοποιηθεί. Εδώ το θέμα, γιατί δεν κατάφερε; Εδώ είναι το μεγάλο πρόβλημα, ενώ και απορώ γιατί ασχολούμαστε, δηλαδή ασχολείστε άλλο με αυτό το θέμα είναι Θεοχαρίδης. Υπήρχαν άλλοι που θα μπορούσατε να ασχοληθείτε Μακρής, Μόδης και όλα αυτά. Δεν ξέρω αν ασχολήθηκαν άλλοι, αλλά εν πάση περιπτώσει. Τι να πω; Διότι ίσως έζησε εκατό πέντε, διότι άλλαξε πολιτικά πολύ εύκολα πολιτικές στάσεις. Τί να πω; Ουσιαστικά ήθελε, αγαπούσε τον εαυτό του. Δεν υπάρχει περίπτωση. Έτσι και αυτός ήταν λόγος. Ε βέβαια δεν ήταν και οικογένεια ο άνθρωπος, δεν είχε οικογένεια λέγοντας, δεν είχε παιδιά και δεν μπορούσε να αντιληφθεί ορισμένα πράγματα.

- Πολύ ωραία, το ερωτηματολόγιο έχει τελειώσει αν θέλετε μπορείτε οτιδήποτε άλλο θα θέλατε να πείτε για τον κ Θεοχαρίδη.

Τι να πω για μένα ήταν ένας ευγενής, ήταν ευγενικός, ήταν ευγενής πολύ ευγενής άνθρωπος. Όταν ερχόμασταν σε κάποια σύγκρουση στις συζητήσεις πάντα προσέγγιζε διπλωματικά και όχι εριστικά. Δηλαδή ήταν καλός, ήταν ευγενής και για να είμαι ειλικρινής και μαζί μου ήταν πολύ καλός, γιατί καμιά φορά τον βοηθούσα να σηκωθεί και να κάτσει, και με συμπαθούσε και με κερνούσε καμιά φορά και καφέ, που δεν κερνούσε εύκολα, που δεν κερνούσε εύκολα, αλλά ίσως επειδή τον βοηθούσα, όχι εγώ βέβαια περισσότερο ο Γιάννης Παπαδόπουλος, που ήταν και συγγενής του, αλλά όσες φορές βρισκόμασταν μόνοι ναι ήταν καλός πολύ καλός.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2

- Πείτε μας πότε γνωρίσατε τον κύριο Θεοχαρίδη και πώς έγινε η γνωριμία σας;

Γνωρίζω πολλά χρόνια, πάρα πολλά χρόνια, παρόλο που έχουμε πολύ μεγάλη διαφορά ηλικίας. Ο κ. Θεοχαρίδης έφυγε από τη ζωή στα 105. Προτού ενάμιση με δύο χρόνια εμείς είχαμε οικογενειακές σχέσεις. Καταλάβατε; Από εκεί τον γνωρίζω. Ήταν ένα σπουδαίο πρόσωπο για τη Φλώρινα. Το ατύχημα ήταν ότι προήλθε από την Αριστερά.

- Πώς ήταν η προσωπική του ζωή; Αναφέρετέ μας μερικές πτυχές;

Στην προσωπική του ζωή ήτανε, με μένα ήταν φίλος με μένα, δεν ξέρω με τους άλλους, με μένα ήταν φίλος. Είχαμε οικογενειακές σχέσεις. Δηλαδή, όταν κάναμε τραπέζι εμείς τον φωνάζαμε όταν έκαμε αυτός μας φώναζε. Ήταν εξαιρετικός. Αν θέλετε να σας πω πως ανέλαβε εξουσία και τέτοια πράγματα.

- Πείτε μας λιγάκι θυμάστε που βρίσκει ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον κ. Θεοχαρίδη;

Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, δεν μπορώ να πω δε θυμάμαι. Άλλοι λένε ότι ήταν εξορία.

- Μπορείτε να μας αναφέρετε ορισμένα στοιχεία για τη δράση του κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής από τις δυνάμεις του Άξονα;

Ήταν ένας τύπος, τον οποίο εκτιμούσα εγώ. Έξυπνος, πάρα πολύ έξυπνος. Δεν έδωσε τέτοιες αφορμές να καταλάβουμε πού ακριβώς γέρνει. Με καταλάβατε; Λοιπόν να σας πω πως έγινε κ. Γενικός Γραμματέας;

- Θέλετε να μου πείτε αν γνωρίζετε αν συμμετείχε ενεργά στον Εμφύλιο;

Όχι.

- Σας είπε κάτι τέτοιο;

Όχι δεν συμμετείχε, δεν συμμετείχε. Απλώς ήτανε, τον είχανε γραμμένο, ας πούμε ξέρετε πως εκείνη την εποχή και είχε πάει και εξορία.

- Πως έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό και την Αριστερά της εποχής εκείνης ο κ. Θεοχαρίδης;

Δεν ανέφερε ποτέ κανέναν. Δεν ανέφερε ποτέ ούτε ποτέ διότι εγώ τον γνώρισα, εμείς κάναμε παρέα πάρα πολύ παρέα όταν είχε αρχίσει ήδη και θα σας πω πως ήρθε στη δεξιά...

- Γνωρίζετε κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ;

Θα σας πω μια φορά για αστείο. Θα σας πω μια φορά για αστείο, είμαστε σε ένα οικογενειακό φίλο όταν έγινε όταν έγινε η τέτοια, όταν έγινε το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου. Περνώντας εμείς από το βουνό όπου τον πήγα τον δήλωσα σπίτι, σαν μεγαλύτερος που ήτανε, και περνώντας για καλαμπούρι του λέω, Δήμο δεν ανεβαίνουμε στο βουνό σε λίγο θα πέσουν αυτοί και θα κατέβουμε νικητές και τροπαιούχοι. Όχι μου λέει τα ξέρω εγώ αυτά τα πράγματα, μη μου λες διαμόρφωσε εμένα, τα ξέρω.

- Πως περιγράφετε την στάση του απέναντι στους Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Α, ήταν αντιθέτος εντελώς αντίθετος ήτανε. Μέχρι που θα σας πω, μέχρι τη λέξη εχθρικός, παρόλο που υπάρχουν εδώ, ας πούμε, οι λεγόμενοι ρουφιανίζοντες που μπορούν να πουν το ένα το άλλο, ο Δήμος σε τέτοια θέματα ήταν καθαρός.

- Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί ο κύριος Θεοχαρίδης αριστερά δεξιά ή κεντρώος;

Ο κ. Θεοχαρίδης, μου είχαν πει, εγώ ήμουνα υποψήφιος και στο ΠΑΣΟΚ. Ήμουνα κατ' αρχάς ήμουν διοικητής τέσσερα χρόνια στο νοσοκομείο, και όταν ήρθε, όταν κάναμε παρέα πολλές φορές ας πούμε. Ήτανε να σας πω τώρα, είναι ένα μυστικό αυτό, ο Μακρής ήταν ο μεγάλος πολιτικός της Φλώρινας, όταν κάποτε εξετάστηκε και η διάγνωση είναι ότι δεν έχει πολύ, δεν του έχει μείνει πολύ, δεν ήθελε τον άλλον το δικό του και έτσι πήρε τον Δήμο πηρέ τον Δήμο, με καταλάβατε; Λοιπόν πήρε τον Δήμο. Ο Δήμος μου είχαν πει οι αδερφοί Τότοι, μην βασίζεσαι τόσο πολύ ας πούμε, γιατί εγώ σας λέω υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ στη Φλώρινα, μη βασίζεσαι γιατί στο γραφείο του Μακρή έρχεται ο Δήμος ο Θεοχαρίδης. Αυτοί οι Τότηδες, είχανε τότε, που έχανε πάνω το, το ξέραμε.. λοιπόν μου λέγαν ότι έρχεται τακτικά και συζητάνε με τον Μακρή. Να σας πω κάτι. Αυτό είναι πολύ προσωπικό. Ο Μακρής όταν κατάλαβε ότι η ζωή του τελειώνει θέλησε κατά κάποιο τρόπο να μην αφήσει τον αντίπαλό του, με τον οποίο δεν τα πήγαινε καλά και βρήκε τον Θεοχαρίδη, τον οποίο πήρε και ο Θεοχαρίδης ζήτησε υπουργείο, του δώσανε δεν μπορούσα και του δώσαν Γενική Γραμματεία, δηλαδή υφυπουργός, κι έτσι έγινε Υφυπουργός βορείου Ελλάδος, με τον τίτλο Γενικός Γραμματέας Βορείου Ελλάδος και από τότε και μετά

πήγε στην δεξιά. Τώρα η ψυχή του μέσα τι έλεγε, κανείς δεν μπορεί κανένας να γνωρίζει.

- Τι γνωρίζετε για τη δικηγορική του δράση;

Ήταν καλός δικηγόρος. Ήταν πολύ καλός δικηγόρος. Μερικοί λένε ότι ήθελε πρώτα το 'να τ' άλλο, αλλά εγώ δεν έχω, δεν έτυχε ποτέ να συζητήσω. Πάντως σαν δικηγόρος πάρα πολύ καλός και σαν άνθρωπος ήταν καλός και σαν άνθρωπος πάρα πολύ καλός. Κακό δεν έκανε σε κανέναν.

- Μπορείτε να αναφέρετε ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε να υπερασπιστεί;

Όλους. Όλους όσοι είχαν λεφτά.

- Υπάρχει κάποια δικαστική υπόθεση που γνωρίζετε να τον σημάδεψε ως δικηγόρος;

Όχι δεν γνωρίζω αν τον σημάδεψε. Πάντως τον είχα δει για καλό δικηγόρο, ήταν πάρα πολύ καλός άνθρωπος, ήταν πολύ έξυπνος και νομίζω ότι αν είχε αναλάβει αυτός προτού κάνει αυτή την... θα ήταν πολύ ωφέλιμος για τη Φλώρινα και πολύ θετικός γιατί έκανε όταν περνούσε από το χέρι του, έκανε ορισμένα έργα αποζηράνσεις και τέτοια πράγματα.

- Γνωρίζετε αν ανέλαβε να υπερασπιστεί κάποια υπόθεση κατατρεγμένων αριστερού ή αριστερών;

Υποστήριζε τους πάντες. Τώρα σαν δικηγόρος ειδικά να πάει για αριστερό δεν το γνωρίζω αυτό. Δεν μπορώ να σας πω ότι...

- Ποιοι ήταν οι λόγοι που ωθούν τον κ. Θεοχαρίδη, έναν επιτυχημένο δικηγόρο να εισέλθει στην πολιτική αρένα και τότε λαμβάνει αυτή του την απόφαση;

Την λαμβάνει αυτή την απόφαση όταν το Μακρής τον καλεί και του λέει ότι θα έρθεις στη θέση μου. Δεν είχε λάβει μέχρι τότε, δεν είχε ανακατευτεί καθόλου με πολιτικές. Στην πολιτική δεν είχε... Ήτανε, άλλο τι πίστευε κι άλλο πως έδειχνε πως το έδειχνε έξω. Θα σας πω ένα ευτράπελο, ένα ευτράπελο, όταν έγινε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου. εγώ ΠΑΣΟΚ, φανατικός ΠΑΣΟΚ τότε είχε την εποχή, δεν του μιλούσα και ο Δήμος κάθετα με τους δύο αστυνομικούς με το υπηρεσιακό του αμάξι κάθετα μπροστά στην πόρτα του σπιτιού μου, στο κέντρο. Ε μόλις

κατεβαίνω εγώ ανοίγει την πόρτα ο ένας αστυνομικός λέει παρακαλώ ο κύριος Γενικός σας θέλει να μπειτε μέσα. Εγώ δεν μπορούσα να πω όχι δεν θα μπω. Μπαίνω μέσα και αυτός με πήγαινε στο Φλάμπουρο σε μία ταβέρνα να φάμε. Λοιπόν και τους έλεγε, μεταξύ μας, τους έλεγε στρίψτε δεξιά, από εδώ κόψτε από εκεί. Άρχισα να γελάω εγώ. Μου λέει γιατί γέλασε ρε; Ρε Δήμο του λέω, πρώτη φορά είναι που σε βάζουν αστυνομικοί μέσα και τους λες εσύ από πού να πάνε, μέχρι τώρα όταν σε βάζανε, σε πηγαίνανε όπου θέλαν αυτοί. Οπότε άρχισε να γελάει ο Δήμος, να γελάν οι αστυνομικοί και καταλάβατε.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα πολιτεύτηκε;

Πολιτεύτηκε με την, πολιτεύτηκε με τη Νέα Δημοκρατία, με τη Νέα Δημοκρατία.

- Πότε βγήκε βουλευτής;

Δε μπορώ, δεν θυμάμαι. Δεν θυμάμαι ακριβώς.

- Με τη Νέα Δημοκρατία όμως βγήκε, λέτε;

Δεν ούτε αυτό το θυμάμαι. Αν είχε εκλεγεί προτού, γιατί έχουμε πολύ μεγάλη διαφορά ηλικίας.

- Ναι από αυτά που θυμάστε και μόνο, από αυτά που σας έχει πει.

Μου έλεγε τα πάντα, μου έλεγε τα πάντα. Σας λέω, καθόμασταν, αφού πήγαμε, σαν Γενικός Γραμματέας ήθελε να πάμε να φάμε μαζί και μπήκαμε με τους αστυνομικούς και άρχισα να γελάω εγώ. Να τους λέει τώρα στρίψτε από δω, στρίψτε από εκεί. Μέχρι τώρα Δήμο λέω άμα σε βάζαν αυτοί σε πήγαιναν όπου θέλανε αυτοί. Τώρα τους πηγαίνεις εσύ, άλλαξαν τα πράγματα.

- Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο γεγονός που τον προβλημάτισε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Νομίζω τον προβλημάτισε το γεγονός ότι ήθελε να εκλεγεί βουλευτής. Μόνο αυτό ήταν το μεγάλο του...., ήθελε να εκλεγεί βουλευτής.

- Θεωρείτε ότι ένιωθε δικαιωμένος από την απόφασή του να πολιτευτεί;

Ένωθε δικαιωμένος. Ήτανε καλός, ήτανε έξυπνος ήτανε καλόψυχος, δεν ήταν από τους ανθρώπους ...και για τη Φλώρινα ήταν δηλαδή... μακάρι που λένε να είχαμε έναν βουλευτή σαν τον Δήμο. Ήτανε για έργα ότι πρέπει.

- Πώς επηρεάστηκε η προσωπική και πολιτική του ζωή κατά την περίοδο της δικτατορίας; Γνωρίζετε κάτι;

Νομίζω ήταν πάρα πολύ... Δεν ανοιγότανε, δεν μιλούσε και να σας πω, ποτέ δεν τον είχα ακούσει να λάβει μέρος, ας πούμε, για να πει κάτω οι δικτάτορες, κάτω αυτό, κάτω εκείνο. Ήταν πάρα πολύ συνεσταλμένος. Εγώ πιστεύω ότι αν ο Δήμος ο Θεοχαρίδης, Δήμο τον λέμε, εκλεγότανε θα ήταν καλό για τη Φλώρινα. Ήτανε άνθρωπος δραστήριος, ήταν άνθρωπος δραστήριος. Αυτός κάποτε όταν περνούσε έκανε την αποξήρανση 2 δύο λίμνες του Αμύνταιου, οι οποίες ήτανε βάλτοι. Ήτανε εξαιτίας του Θεοχαρίδη, αλλά εκείνο που δεν με άρεσε, να πούμε ένα μακάβριο τώρα, ήταν ότι εδώ στην εξόδιο ακολουθία δεν υπήρχε κόσμος.

- Όταν πέθανε λέτε;

Ναι. Στην εξόδιο ακολουθία δεν υπήρχε. Εγώ έφυγα πιο νωρίς γιατί λέω θα υπάρχουνε ας πούμε όργανα, θα υπάρχουν μπάντες, θα υπάρχουν αυτό ... ένας τώως υπουργός ας πούμε...δεν είχε κόσμο.

- Ναι κατάλαβα τί λέτε. Γνωρίζετε κάτι για την εξορία του στα νησιά κατά την περίοδο της δικτατορίας; Ήρθαμε στην εξορία λοιπόν.

Τον είχανε στείλει στην εξορία μαζί με τη γυναίκα του για παράδειγμα. Γνωρίζω ναι είχε πάει, τον είχανε στείλει. Δεν θυμάμαι σε ποιο νησί.

- Στην περίοδο της Μεταπολίτευσης ποια ήταν η σχέση του με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη;

Στην Μεταπολίτευση; Δεν μου είχε μιλήσει ποτέ, δε μου είχε μιλήσει ποτέ επίσημα το να τ'άλλο ποτέ.

- Μόνο ότι ξέρετε ότι σας έχει πει. Γνωρίζετε κάτι για τις σχέσεις του με τον κύριο Μόδη;

Τον εκτιμούσε, τον εκτιμούσε και μιλούσε πάντοτε με τα πιο κολακευτικά λόγια για τον Μόδη, τον ...

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή και πείτε μας κάποια παραδείγματα όπως μας είπατε για τις λίμνες;

Μπορούσε να βοηθήσει. Δεν είχε την..., δεν υπουργοποιήθηκε, αν ήταν υπουργός ο Δήμος θα είχε βοηθήσει πάρα πολύ την περιοχή, αλλά δεν είχε τα... Ήτανε στα αριστερά...αριστερά ξέρετε πώς ήταν εκείνη την εποχή . Ύστερα τον πήρε ο Μακρής, ο οποίος ήθελε να τον κάνει βουλευτή γιατί δεν χώνευε κάποιον που μπορούσε να γίνει και τίποτε άλλο δεν είχε...

- Ποια έργα ξέρετε; Αυτά με τις λίμνες που μου είπατε κάτι άλλο που έκανε έστω και σαν Υφυπουργός σαν Γενικός Γραμματέας;

Σαν Γενικός Γραμματέας, δεν μπορώ να θυμηθώ κανένα έργο.

- Ο κύριος Θεοχαρίδης ο πολιτικός θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Τον αγαπούσε, τον αγαπούσε η Φλώρινα και οι αντίπαλοι του τον αγαπούσαν...και οι αντίπαλοί του ακόμα, τον αγαπούσανε. Δεν ήταν από τους μισητούς ανθρώπους να πεις ότι αυτός εδώ είναι , ανήκει εκεί που δεν ανήκω εγώ και δεν τον θέλω. Ήταν άνθρωπος, τον οποίο αγαπούσαμε.

- Γνωρίζετε πως συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκους των χωριών της Φλώρινας και κατάφερνε να τον ψηφίζουν;

Πάρα πολύ καλά, ευγενικά πάρα πολύ καλά. Κι αν μπορούσε να τους βοηθήσει σε κάτι τους βοηθούσε.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ή ως δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Ως πολιτικός, ως πολιτικός.

- Πείτε μας λίγα λόγια.

Σας λέω ως πολιτικός είχε όταν έγινε Γενικός Γραμματέας κοίταζε τη Φλώρινα, δεν είχε, δεν είχε άλλο αξίωμα δεν είχε πάρει άλλο αξίωμα. Τότε η Αριστερά που ανήκε προτού ας πούμε, έρθει σε επαφή με τον Μακρή, το να τ'άλλο, δεν μπορούσε να προσφέρει τίποτα στη Φλώρινα. Κάποτε που μπόρεσε να προσφέρει στην αποξήρανση των λιμνών είναι έργο δικό. Είναι έργο δικό του ήτανε δύο Ζάζαροι

νομίζω λεγότανε, οι οποίοι είχανε γίνει βάλτοι και ο Δήμος εκεί τους έκανε, τους έκανε έδαφος για να καλλιεργηθεί και να βρουνε δουλειά οι κάτοικοι των χωριών.

- Ποια είναι η άποψή σας για τον κύριο Θεοχαρίδη τον άνθρωπο πρώτα απ' όλα.

Εγώ τον εκτιμούσα πάρα πολύ. Τον εκτιμούσα πάρα πολύ, του είχα εμπιστοσύνη τον εκτιμούσα πάρα πολύ. Σας λέω ποτέ δεν έλειψε από μία εκδήλωση του σπιτιού μου ή ποτέ δεν λείψαμε εμείς από μια δήλωση δική του.

- Ποια η άποψή σας για τον κύριο Θεοχαρίδη τον δικηγόρο;

Δεν έχω άποψη γιατί δεν είχα σχέση με αυτά.

- Από αυτά που ακούσατε.

Νομίζω ήτανε όπως όλοι οι δικηγόροι.

- Έτσι οικονομικοί οι λόγοι. Ποια η άποψή σας για τον κύριο Θεοχαρίδη τον πολιτικό;

Θετική, θετική. Πιστεύω ότι αν ο κ. Θεοχαρίδης, ο μακαρίτης Θεοχαρίδης, ήτανε στη θέση άλλων που περάσανε θα είχε προσφέρει πολλά περισσότερα.

- Θέλετε... οι ερωτήσεις έχουν τελειώσει, θέλετε να μου πείτε κάτι άλλο που μπορεί να μην σας ρώτησα για τον κ Θεοχαρίδη; Είναι ανοιχτή η ερώτηση.

Νομίζω ότι είπαμε όλα... ήτανε άνθρωπος, ο οποίος σε κάνει να τον αγαπήσεις να τον πιστέψεις. Είχε τον ανιψιό του, ο οποίος ήταν πρόεδρος του Αρείου Πάγου, ο Μιχάλης ο Θεοχαρίδης, του αδερφού του παιδί. Αυτός ως Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, ο Μιχάλης Θεοχαρίδης και ο Χρόνης, κάποιον Χρόνη τον λένε, με τον οποίο διατηρούμε ακόμη σχέσεις, έρχεται μας βλέπει το να τ' άλλο.

- Που βρίσκονται αυτοί;

Ο Μιχάλης πρέπει να βρίσκεται στην Αθήνα, ο τέως Πρόεδρος του Αρείου Πάγου.

- Και ο Χρόνης;

Ο Χρόνης Θεσσαλονίκη και Αμύνταιο. Αλλά ο πρόεδρος του Αρείου Πάγου ήτανε πάρα πολύ έτσι... όταν ήρθε μια φορά στο καφενείο που καθόμασταν συνοδευόταν από 3-4 αστυνομικούς, Πρόεδρος του Αρείου πάγου τώρα. Κατέβηκε και μπήκε στο καφενείο μέσα. Πρώτα μπήκανε δύο αστυνομικοί κοίταξαν αριστερά- δεξιά. Έκανε

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

και μπήκε να μας χαιρετήσει. Ο Μιχάλης, ο Μιχάλης Θεοχαρίδης, ανιψιός του, ο Θεοχαρίδης Μιχάλης Πρόεδρος του Αρείου Πάγου.

- Πάρα πολύ ωραία.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3

- Πότε γνωρίσατε τον κ. Θεοχαρίδη και πως έγινε η γνωριμία σας;

Παιδιόθεν. Καθόταν απέναντι από το σπίτι μου.

- Πώς ήταν η προσωπική του ζωή; Είναι δυνατόν να αναφέρετε ορισμένες πτυχές της;

Όχι δε θα αναφερθώ στην προσωπική του ζωή από σεβασμό. Σε αυτό μπορούν να έρθουν μονάχα οι συγγενείς του.

- Θυμάστε που βρίσκει ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον κ. Θεοχαρίδη;

Στρατευμένο με τον 28ο σύνταγμα.

- Μπορείτε να μας αναφέρετε ορισμένα στοιχεία για τη δράση του κατά την διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας από τις δυνάμεις του Άξονα;

Ο Θεοχαρίδης είχε γεννηθεί και ζούσε στην Αγραπιδιά την εποχή εκείνη, η οποία είναι η ιδιαίτερη πατρίδα του. Είναι Θρακιώτης στην καταγωγή, από την περιοχή της Αδριανουπόλεως. Δεν λειτούργησε στην περιφέρεια Φλωρίνης, αλλά στην περιφέρεια Αμυνταίου. Στη Φλώρινα εμφανίζεται προς το τέλος της Κατοχής, την περίοδο της Εαμοκρατίας. Συνεπώς η δράση του έχει να κάνει περισσότερο με την περιοχή του Αμυνταίου, άρα τα όσα συνδέονται με την αντιστασιακή του δραστηριότητα θα πρέπει να τα αναζητήσετε μέσω ανθρώπων στην περιοχή αυτή. Μετά την παρουσία του στη Φλώρινα, είναι πλέον αναγνωρίσιμος στο σύνολο του νομού και εκεί μπορώ να αναφερθώ περισσότερο, αλλά σίγουρα είναι έξω από τα όρια της Κατοχικής περιόδου η περίοδος αυτή. Μπορείτε όμως να απευθυνθείτε σε ανθρώπους της περιοχής του Αμυνταίου, οι οποίοι είχαν ενδεχομένως προσωπική σχέση με τον Θεοχαρίδη την εποχή εκείνη.

- Γνωρίζετε αν κατά την περίοδο του Εμφυλίου συμμετείχε ενεργά;

Ήταν φαντάρος, ήταν φαντάρος καταρχήν. Επιστρατεύτηκε και ήτανε εξόριστος στη Μακρόνησο. Δεν γνωρίζω ακριβώς πότε αποστρατεύτηκε, πάντως στην περίοδο του Εμφυλίου είχε παντρευτεί προηγουμένως, άρα την περίοδο του Εμφυλίου απουσίαζε από τη Φλώρινα. Πιο νωρίς όμως είχε διατελέσει γραμματέας του ΕΑΜ.

- Πως έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό και την Αριστερά της εποχής εκείνης θεωρείτε;

Νομίζω ότι η πολιτική του ταυτότητα δεν είναι ιδιαίτερα προσδιορισμένη την περίοδο του Εμφυλίου, καθότι τελούσε σε συνθήκες εξορίας και επιστράτευσης ως φαντάρος και δεν είχε περιθώριο να εκφραστεί πέραν των ορίων αυτών, αλλά από την στιγμή που επέστρεψε από την εξορία ταυτίστηκε με το, με την αριστερή εκδοχή. Πιο νωρίς ήταν όπως σας είπα και γραμματέας του ΕΑΜ με την αριστερή εκδοχή του χώρου της Ενώσεως Κέντρου και πιο ειδικότερα με το κόμμα του Πλαστήρα.

- Γνωρίζετε να αναφέρετε κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ;

Σας είπα ότι όχι στην περίοδο την Κατοχική. Γνωρίζω όμως ότι τη δύσκολη περίοδο μετά προς το τέλος της Κατοχής ως γραμματέας του ΕΑΜ είχε μια συγκεκριμένη στάση, με την οποία υποστήριζε τους διωκόμενους κομμουνιστές στο καθεστώς της μεταβαρκιζιανής περιόδου κλπ κλπ. Λοιπόν αυτή είναι η σχέση του με την Αριστερά της εποχής εκείνης. Ότι ήτανε ως δικηγόρος υπεράσπισης των διωκόμενων, πολιτικά υποστηρικτής της Αριστεράς που στη συνέχεια σας είπα.

- Πως περιγράφετε την στάση του απέναντι στις Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Δεν καταλαβαίνω τι εννοείτε με τον όρο Σλαβόφωνους. Αυτός είναι ένας όρος (...) που καλό είναι δυνατόν να τον ορίζει με σαφήνεια αυτός που ρωτάει γιατί έχει ποικίλο περιεχόμενο και δεν μπορώ να αποδώσω εγώ το περιεχόμενο, το οποίο ενδεχομένως να μην ταυτίζεται με αυτό που εσείς κατά νούν. Ίσως ο όρος είναι αδόκιμο να το χρησιμοποιείτε για την περιοχή μας.

-Ναι έχετε δίκιο. Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί και ο Θεοχαρίδης στην αριστερά, στη δεξιά ή κεντρώος;

Ο Θεοχαρίδης έχει ένα ευρύτατο χρονικό διάστημα δραστηριοποίησης, συνεπώς θα πρέπει να καταταμίσετε σε επιμέρους περιόδους αυτή τη συμμετοχή στην πολιτική για

να δείτε πώς κινείται η πολιτική του καριέρα στα πλαίσια της δυναμικής που εξελίσσεται σε κεντρικό χώρο.

- Γνωρίζετε κάτι για την δικηγορική του δράση;

Βεβαίως, ήταν από τους δικηγόρους της περιόδου 40-50. Απ' ότι θυμάμαι ότι ο πόλεμος του 40, και από τις συζητήσεις που έλεγε, τον βρήκε ως ασκούμενο δικηγόρο και μάλιστα, δεν ολοκλήρωσε την άσκηση. Του αναγνωρίστηκε το δικαίωμα του γεγονότος ότι ο πόλεμος τον εμπόδισε να συνεχίσει και συνεπώς του απεδόθη εν τέλει με τη λήξη του πολέμου η ιδιότητα του δικηγόρου, την οποία ήσκησε εν Φλωρίνη, κατά τον τρόπο που σας είπα ας πούμε. Την περίοδο εκείνη το κύριο θέμα με το οποίο ασχολούνταν τα εδώ δικαστήρια ήταν η υπεράσπιση του κατηγορουμένου στα στρατοδικεία, το Γ' Ψήφισμα και οι πολύ δύσκολες συνθήκες της εποχής εκείνης ας πούμε, όπου δικηγορούσε με διακύβευμα τη ζωή των κατηγορουμένων.

- Μπορείτε να αναφέρετε ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε να υπερασπιστεί;

Οι αριστεροί καθαρά, οι διωκόμενοι.

- Υπάρχει κάποια δικαστική υπόθεση που γνωρίζετε να τον σημάδεψε ως δικηγόρο;

Όχι καμιά συγκεκριμένη. Ας πούμε αν θέματα ρουτίνας. Για τη Φλώρινα οι δικηγόροι της, συνέχεια τα πρωτοδικεία και τα δικαστήρια στην περιοχή μας παρήγαγαν κατηγορούμενους και ενόχους.

- Γνωρίζετε εάν ανέλαβε να υπερασπιστεί κάποια υπόθεση αριστερών ή αριστερού κατηγορούμενου;

Βεβαίως, πολλούς, την εποχή εκείνη. Αφού ήταν βιομηχανία παραγωγής ενόχων εκείνη η περίοδος και κατηγορουμένων.

- Ποιοι ήταν οι λόγοι που τον ωθούν έναν επιτυχημένο δικηγόρο να εισέλθει στην πολιτική αρένα και πότε λαμβάνει αυτή την απόφαση θεωρείτε;

Κατά η έννοια του επιτυχημένου είναι ταυτισμένη με την έννοια του του είδους της επιτυχίας. Η επιτυχία του συνίσταται στο ότι την εποχή εκείνη συνηγορούσε μιας συγκεκριμένης πολιτικής παράταξης, η οποία εκφράζει ένα μεγάλο μέρος του ελληνικού λαού. Με την έννοια αυτή είναι αποδεκτός.

- Σωστά.

Από από την ομάδα αυτή της κοινωνίας, και αυτό συνιστά την επιτυχία του, αλλά αυτό συγχρόνως είναι η άλλη όψη της πολιτικής του ταυτότητας. Συνεπώς δεν έχω να πω τίποτα περισσότερο πάνω σε αυτό. Είναι τα ταυτισμένα σαν δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα πολιτεύτηκε;

Καταρχήν πολιτεύτηκε με την ΕΠΕΚ ,το κόμμα του Πλαστήρα. Στη συνέχεια πέρασε με την Ένωση Κέντρου, με την οποία πολιτεύτηκε μέχρι και τη Μεταπολίτευση. Εξορίστηκε την περίοδο της Δικτατορίας, λοιπόν, και προσχώρησε στη Νέα Δημοκρατία σε κάποια από τα ανοίγματα που είχε κάνει τότε ο Καραμανλής και ειδικότερα μέσω του τοπικού εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας τότε του Μακρή του Τάκου. Λοιπόν αν δεν κάνω λάθος πρέπει να ήτανε το 78 οπότε και τοποθετήθηκε γραμματέας Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Βορείου Ελλάδος και εν συνεχεία εξελέγη βουλευτής το 81 με τη Ν. Δημοκρατία και λοιπά. Και κάπως έτσι έκλεισε την πολιτική του σταδιοδρομία.

- Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι άλλαξε τα πολιτικά κόμματα με τα οποία πολιτευόταν;

Πολύ σχηματικό το ερώτημά σας. Δεν εκφράζει το πνεύμα του προβληματισμού και της δυναμικής υπό την οποίαν τελούσαν οι άνθρωποι αυτοί, οι οποίοι μετακινούνταν από εδώ εκεί, με τέτοια σχηματοποίηση αδικείται η περίπτωση του Θεοχαρίδη.

- Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο γεγονός που τον προβλημάτισε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Πάλι θεωρώ ότι τα ερωτήματα σας είναι σχηματικά. Δηλαδή, δεν καταγράφουν τη δυναμική της κατάστασης πώς εξελίσσεται. Αν τα αποκόψουμε για να τα

απαντήσουμε. Έτσι δεν... νομίζω τον αδικούν, δεν περιγράφουν τον πραγματικό Θεοχαρίδη και τους ανθρώπους σαν τον Θεοχαρίδη.

- Σωστά.

Ίσως πρέπει να αναθεωρήσετε το ερωτηματολόγιο σας στο σημείο αυτό να το αφήσετε πιο ελεύθερο.

- Σωστά. Γι' αυτό και πάω παρακάτω. Θεωρείτε ότι ένιωθε δικαιωμένος από την απόφαση του να ασχοληθεί με την πολιτική;

Δεν νομίζω ότι μπορούσε να δει διαφορετικά τον εαυτό του. Ούτε τον είδε διαφορετικά τον εαυτό του. Σίγουρα καυχάτο για πολλές πολιτικές του παρεμβάσεις, για πολλές πολιτικές τοποθετήσεις, αλλά συγχρόνως αναγνώριζε και ένα σύνολο λαθών, πολιτικών λαθών, τα οποία θα μπορούσε, θα μπορούσαν να είχαν δώσει μια διαφορετική λύση στις συζητήσεις μας και εγώ του χρέωνα πολλάκις πολιτικές πολιτικά λάθη και πολιτικές ευθύνες. Τα παραδέχονταν με τον δικό του τρόπο.

- Πως επηρεάστηκε η προσωπική και πολιτική της ζωή κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Πολύ πολύ. Ο Θεοχαρίδης και αυτό μπορώ να το πω απέναντι στη μνήμη του από ότι έλεγε ότι η δικτατορία τον βρίσκει σε μια πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση και τον επηρέασε και επαγγελματικά διότι του στερήθηκαν και οι επαγγελματικές δυνατότητες να εργαστεί όντας εξόριστος και οτιδήποτε άλλο. Οπότε του απαγόρευσε να έρχεται στη Φλώρινα οπότε αναγκάστηκε να δικηγορεί στην Αθήνα, σε δευτερεύουσες νομικές εργασίες προκειμένου να επιβιώσει.

- Γνωρίζετε κάτι για την εξορία του στα νησιά κατά την περίοδο αυτή;

Πολλά έλεγε, πως πέρασε. Εν πάση περιπτώσει ήταν ένας ευφυής άνθρωπος, ο οποίος κατάφερε να περάσει τη δύσκολη περίοδο εκείνη στη Μακρόνησο με αξιοπρέπεια.

- Στην περίοδο της Μεταπολίτευσης ποια ήταν η σχέση του με τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη;

Καταρχήν δεν προέρχονταν, δεν ταυτίζονταν με τον Μητσοτάκη στην ίδια εκδοχή της Ενώσεως Κέντρου. Ο Θεοχαρίδης δεν είχε περάσει με το ΠΙΔΙ αυτό που λέμε αποστάτες, ούτε είχε ακολουθήσει τον Μητσοτάκη. Ο Θεοχαρίδης ήταν της ΕΠΕΚ του Παπαπολίτη, στην οποία, με την οποία και με το γιο του Παπαπολίτη. Στη

συνέχεια συνέχισε στη Μεταπολίτευση σε μία τελείως διαφορετική πολιτική ομάδα προερχόμενη βέβαια από την Ένωση Κέντρου, όχι από το κόμμα των Φιλελευθέρων όμως από το οποίο προερχόταν ο Μητσοτάκης. Συνεπώς ήταν δύο δρόμοι παράλληλοι και από ένα σημείο και πέρα αποκλείοντες, Ξαναβρέθηκαν μαζί στη Νέα Δημοκρατία από διαφορετική κατεύθυνση και βέβαια συνυπήρξαν στη συνέχεια. Βέβαια ο Θεοχαρίδης είχε ένα πολύ σημαντικό προσόν, ήταν άνθρωπος που είχε την κοινοβουλευτική αγωγή. Έτσι η σχέση του ακόμη και με τους αντιπάλους ήταν λειτουργική. Δεν σημαίνει ότι επειδή δεν ταυτίζονταν με το ίδιο πολιτικό ρεύμα δεν είχε σχέση με τον Μητσοτάκη. Ήταν ένας άνθρωπος με πολιτική αγωγή ακριβώς.

- Γνωρίζετε κάτι αντίστοιχο για τις σχέσεις του με τον κ. Μόδη;

Βεβαίως, με τον Μόδη, παρόλο που ο Μόδης προέρχονταν από την Ένωση Κέντρου από Φιλελεύθερους συνυπήρξαν μαζί στην Ένωση Κέντρου. Βέβαια ο Μόδης ήταν ιεροφάντης των Φιλελευθέρων εκεί πέρα πάνω. Ο Θεοχαρίδης του απένειμε τον προσήκοντα σεβασμό ως γηραιότερου και πρυτάνεως μεταξύ των πολιτευτών της Ενώσεως Κέντρου και πάντα με σεβασμό αναφερόταν στον Μόδη, αλλά γενικότερα ο Δήμος αναφέρονταν σε όλους τους πολιτικούς του αντιπάλους ή συνοδοιπόρους πάντα με σεβασμό.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή της Φλώρινας και αν ναι ποια έργα μπορείτε να μας αναφέρετε ότι υλοποιήθηκαν;

Και πάλι επαναλαμβάνω ότι ο Θεοχαρίδης υπήρξε για μεγάλο διάστημα πολιτευτής και συνεπώς ο ρόλος του είναι διαφορετικός στις διάφορες εκφάνσεις της πολιτικής πορείας της χώρας. Άλλος είναι ο ρόλος του την περίοδο των διωγμών, όπου και η σχέση του νόμου είναι οι σχέσεις διαφορετικές άλλες είναι την περίοδο της ΕΡΕ, άλλες είναι την περίοδο της μεταδικτατορικής εποχής. Σε πρώτη φάση, τη φάση δηλαδή των διωγμών, ο Θεοχαρίδης ήταν ένας από τους νέους δικηγόρους, ο οποίος σήκωσε ψηλά τη σημαία της συμφιλίωσης και βοήθησε τους διωκόμενους αριστερούς. Βέβαια μέσα από μία εκδοχή όχι της κομμουνιστικής προσέγγισης των πραγμάτων, αλλά όπως εκφραζόταν από το κόμμα της ΕΠΕΚ. Κατά τον ίδιο τρόπο συνέχισε στη δεύτερη φάση στην Ένωση Κέντρου μέσα από την πολιτική του Παπαπολίτου, του κόμματος της ΕΠΕΚ, δηλ. των διαδόχων του Πλαστήρα. Αν θέλουμε να ορίσουμε τη συμβολή του στην εξέλιξη των πραγμάτων όσον αφορά μεν το θέμα της πρώτης περιόδου το μείζον πρόβλημα είναι οι συνέπειες των διώξεων

εδώ πέρα πάνω. Ήταν πολύ σκληρές οι συνθήκες της μετεμφυλιακής κατάστασης και η συμπεριφορά του Θεοχαρίδη ήταν ιδιαίτερα καθοριστική και απόλυτα θετική. Δεν θα μπορούμε να την αναζητήσουμε σε μία διαφορετική κατεύθυνση την πολιτική του παρέμβαση, άρα μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ότι αυτό που τον χαρακτηρίζει ήταν η υπεράσπιση των διωκόμενων αγωνιστών της εθνικής αντίστασης της Αριστεράς και όχι μόνον. Λοιπόν άρα νομίζω ότι εκεί πρέπει να αναζητηθούν οι ουσιαστικές παρεμβάσεις. Συγχρόνως όμως σε κάποια φάση της περιόδου εκείνης όταν υπουργός είναι ο Μαρκεζίνης με τον οποίον ο Θεοχαρίδης διατηρεί όπως σας είπα, λόγω των δυνατοτήτων που έχει να επικοινωνεί και με τους πολιτικούς αντίπαλους, όταν ο Μαρκεζίνης ως Υπουργός Οικονομίας υπεύθυνος της οικονομικής πολιτικής όταν Παπάγου παρεμβαίνει κυρίως στην περιοχή της Εορδαίας, Αμυνταίου με την προοπτική της εκμετάλλευσης των λιγνιτών και και και.. υπάρχει μια παρέμβαση του Θεοχαρίδη αρκετά ορθολογική για την εποχή εκείνη, η οποία γίνεται κατανοητή από τον Μαρκεζίνη και ενσωματώνεται στα προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται και αφορούν την αποξήρανση εδαφών από τις λίμνες της περιοχής εκείνης και την απόδοση στρεμμάτων προς καλλιέργεια στους αγρότες της περιοχής, το οποίο είναι ένα θετικό έργο. Για αυτό είναι μια ουσιαστική παρέμβαση από μέρους του Θεοχαρίδη. Ουσιαστικές παρεμβάσεις σε άλλα θέματα αναπτυξιακού τύπου δεν μπορώ να πω, άλλωστε η σχέση του με την εξουσία δεν είναι ιδιαίτερα στενή λαμβανομένου υπόψη ότι είναι βουλευτής της αντιπολίτευσης δεν είναι βουλευτής κυβερνητικός. Περιορίζεται στα γνωστά ρουσφέτια και στις πελατειακές εξαρτήσεις κατά τον τρόπο της εποχής εκείνης και στο μέτρο της ανταπόκρισης του. Οπότε έχουμε μετά την ιστορία αυτή, τη μεταδικτατορική περίοδο. Για την περίοδο αυτή δεν μπορώ να αποτιμήσω κανένα ουσιαστικό και θετικό έργο μέσα από την παρέμβαση του. Είναι απλά μία αξιοπρεπής κοινοβουλευτική παρουσία εκεί και ουδέν πέραν τούτου.

- Ο κ Θεοχαρίδης ο πολιτικός Θεωρείται ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Ναι, ναι για ένα διάστημα αποτελούσε την ταυτότητα ενός κοινωνικού ρεύματος. Για ένα διάστημα δηλαδή όσοι δεν θέλαν εκείνοι την εποχή να ορίσουν τον εαυτό τους ως κομμουνιστή ούτε συγχρόνως ως κεντρώων αν είχαν παρελθόν ΕΑΜικό, έλεγαν εγώ είμαι του Θεοχαρίδη, δηλαδή ένας πρώην ΕΑΜίτης, ο οποίος δεν ταυτίζεται με τους

ΚΚΕδες, αλλά είναι στο Κέντρο και εξ ανάγκης. Αρά εξέφραζε κατά κάποιον τρόπο μια πολιτική ταυτότητα.

- Γνωρίζετε πως συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκων των χωριών της Φλώρινας και κατάφερε να τον ψηφίσουν;

Ναι ναι ήτανε ήτανε απόλυτα λειτουργικός και επικοινωνιακός και δεν είχε εμπάθειες ο Δημοσθένης. Δηλαδή δεν υπήρξε περίπτωση να διώξει πολιτικό αντίπαλο ακόμη και όταν ήταν στην εξουσία. Εξαίρεση μιας περιπτώσεως δεν θυμάμαι τώρα ποιας, για την οποία αναγκάστηκα να το κάνω διότι το κοινωνικό αίτημα πλέον να απομακρυνθεί αυτός ο άνθρωπος όποιος είχε γίνει η καταπίεση μιας συγκεκριμένης περιοχής.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ως δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Ως πολιτικός, ως πολιτικός με την έννοια όχι ότι έδωσε νέες ιδέες, διότι τροφοδότησε με πολιτικό σκεπτικό την κατάσταση, αλλά ότι την εποχή εκείνη εξέφρασε και υποστήριξε διωκόμενους κλπ. Εκεί εξαντλείται η πολιτική του εμβέλεια. Δεν μπορώ να πω ότι ο Θεοχαρίδης ήταν ένας άνθρωπος, ο οποίος όρισε πολιτικές ταυτότητες ή ορίζοντες ή ξέρω γω και λοιπά λοιπά. Ήταν όμως μία αναφορά ενός ρεύματος πολιτικού της εποχής εκείνης.

- Ποια είναι η άποψή σας για τον Θεοχαρίδη τον άνθρωπο;

Ήταν ένας αξιοπρεπής άνθρωπος. Δεν ήταν μνησικάκος. Ένα αγροτόπαιδο, το οποίο μπόρεσε να σπουδάσει και λοιπά και λοιπά. Ένας αρκετά ευφυής άνθρωπος, ο οποίος μπορούσε να λειτουργήσει και στον αστικό χώρο με τον οποίο στον οποίο λειτούργησε πάρα πολύ καλά. Εκπροσώπησε καλά τηρουμένων των αναλογιών την παράταξή του. Δεν έχω να ορίσω αρνητικά στοιχεία. Βέβαια για τα πολιτικά του λάθη...

- Ποια είναι η άποψή σας για τον κ Θεοχαρίδη τον πολιτικό;

Νομίζω ότι αν αποτολμούσε να οριοθετήσει την ταυτότητά του με περισσότερη σαφήνεια και να μην αφήσει τον εαυτό του να ενσωματωθεί σε συλλογικότητες, οι οποίες είχαν ξεπεραστεί, θα μπορούσε να ήταν πιο αποτελεσματικός. Δηλαδή να ταυτιστεί με καινούργιες εκδοχές πολιτικών προσεγγίσεων και θα μπορούσε, δεν το

κάνε. Απεναντίας η ενσωμάτωσή του σε προγενέστερες ή εξαντλημένες πολιτικές εκδοχές τον οδήγησε σε επαναδιατυπώσεις της προσωπικής του πολιτικής πορείας, η οποία μάλλον του αφαιρεί παρά του προσθέτει.

- Και η άποψη σας για τον κ. Θεοχαρίδη τον δικηγόρο;

Ένας δικηγόρος που ανταποκρίνονται στα δεδομένα της εποχής του 50 και του 60, δηλαδή της εποχής των διώξεων. Από εκεί και πέρα βεβαίως είχε την ευχέρεια επειδή είχε συμμετοχή στο Κοινοβούλιο και γνώριζε από πρώτο χέρι τους νόμους του κράτους να προσαρμόσει την πληροφόρηση του και τη γνώμη του εμπλουτίζοντας τις με το νέο νομικό απόθεμα, αλλά ως δικηγόρος δεν το ίσχυσε διότι δεν άσκησε τη δικηγορία ...

- Το ερωτηματολόγιο έχει τελειώσει, αν θέλετε μπορείτε να μας πείτε οτιδήποτε άλλο.

Δεν μπορώ να σας πω τίποτα άλλο. Αυτά είναι σε γενικές γραμμές με τον Δήμο τον Θεοχαρίδη. Πάντα λέω, θα το πω και σε εσάς ο προσωπικός φίλος των ανθρώπων είναι οι φίλιες του. Λοιπόν μέσα στις φίλιες που να εισπράττει κανείς μέσα από τις φίλιες να εισπράττει το ηδύν και το άλικο, όπως έχω πει σε κάποια ομιλία μου κάποτε. Αλλά είναι δυνατόν από κάποιες φίλιες να εισπράττει κανείς και το διδακτικόν. Λοιπόν εγώ εν πάση περιπτώσει τη σχέση μου τον Θεοχαρίδη την τοποθετώ στις σχέσεις που ορίζουν τις φίλιες μου, δηλαδή στον προσωπικό μου πλούτο. Μη με ρωτάτε όμως αν είναι ο πολίτιμος. Αυτά έχω να σας πω, τώρα, για τον Θεοχαρίδη θα μπορώ να μιλάω πολλές πολλές ώρες, καθότι για μεγάλο διάστημα αποτελούσε τη μία αν όχι μία, την κορυφαία και όχι μόνο την κορυφαία, αλλά την παραδεδομένη από τις προηγούμενες γενιές πολιτική ταυτότητα στις νεότερες γενιές. Θα μπορούσε να είχε οδηγήσει τα πράγματα σε καλύτερες επιλογές, αν αν δεν τον είχαν καταβάλει αυτά που σας είπα πριν. Ειδικότερα μετά την Μεταπολίτευση, για την οποία μπορώ να έχω και προσωπική γνώμη καλύτερη διότι έχω δικαιωθεί και δεν το γνωρίζω έτσι απλά, αλλά το ζω. Θα μπορούσε να ήταν πιο αποφασιστική η πολιτική του παρέμβαση και ενδεχομένως η Φλώρινα να είχε εμπλουτιστεί κατά διαφορετικν τρόπο και ίσως να είχε αποφύγει και αυτόν τον κατακλυσμιαίο λαϊκισμό και την τραγικότητα που επήλθε με την παρουσία του Λιάνη και λοιπά και λοιπά, το λαϊκισμό και την εκδοχή αυτή. Αν είχε κάνει κάποιες επιλογές λίγο διαφορετικές.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4

- Πότε γνωρίσατε τον κύριο Θεοχαρίδη και πώς έγινε η γνωριμία σας;

Καταρχάς θέλω να πω, ότι χαίρομαι για τις δηλώσεις που θα κάνω γιατί ο κύριος Θεοχαρίδης είναι μια προσωπικότητα και το να μιλάω για μια προσωπικότητα είναι τιμή μου. Δε θα ερχόμουν για τον οποιονδήποτε να μιλήσω γιατί δεν είναι εύκολο κανείς να εκφράσει την άποψή του για έναν άλλον άνθρωπο. Τον κύριο Θεοχαρίδη είχα την τύχη να τον γνωρίσω από μικρός, διότι έμενε στην ωραία γειτονιά που είναι το σπίτι μου, παλιό, παραδοσιακό σπίτι και αυτός δέκα μέτρα παρακάτω σε ένα ωραίο σπίτι, μονοκατοικία, με ωραία αυλή, στο οποίο έμενε ο άνθρωπος με ενοίκιο. Και γνώρισα τον κ. Θεοχαρίδη από μικρή ηλικία σχετικά, τη σύζυγό του την κυρία Αικατερίνη, το γένος Πείου, την οποία ο κ Θεοχαρίδης έλεγε επίμονα Κατίνα και εμείς καμιά φορά τον διορθώναμε, η παρέα, αλλά ο κ. Δήμος αυτό ήθελε που ήταν πιο ανθρώπινο, πιο λαϊκό αυτό, εντάξει, κανένα πρόβλημα. Η σύζυγός του ήταν δυναμική και τον βοήθησε πάρα πολύ γενικά, γιατί ο κύριος Δήμος ήτανε μια προσωπικότητα που είχε έναν ισχυρό χαρακτήρα, ήταν πράγματι μια προσωπικότητα, αυτό που εξέπεμπε ήταν δυναμικό και δεν ήταν εύκολο κανείς να είναι δίπλα του δηλαδή σύζυγος. Τώρα, εγώ τον γνώρισα λοιπόν από μικρή ηλικία, αλλά λόγω ιστορικών γεγονότων, εξελίξεων και τα λοιπά άρχισα μαζί του να συζητάω μετά την ενηλικίωσή μου, να συζητάω, να γνωριζόμαστε καλύτερα, να μιλάμε για πολιτική και μάλιστα δυστυχώς μετά τη δικτατορία. Γιατί πριν τη δικτατορία 7 χρόνια ολόκληρα, ήμουν νέος και σπούδαζα και δεν είχα την ευκαιρία να είμαι κοντά στον Θεοχαρίδη. Από το 74 και μετά βλέπομασταν, συζητούσαμε, ανταλλάσσαμε απόψεις, οι οποίες ήταν σημαντικές.

- Πώς ήταν η προσωπική του ζωή; Είναι δυνατόν να αναφέρετε ορισμένες πτυχές της δικής του ζωής, της προσωπικής ζωής;

Η ερώτηση είναι πολύ κρίσιμη και δύσκολη. Κατ' αρχάς ο κ. Δήμος, το λέω αυτό μετά λόγου γνώσεως, μπορούσε να είναι Βουλευτής και είναι θετικό που ήταν βουλευτής Φλώρινας, διότι όπως σας είπα από την αρχή είναι προσωπικότητα και μπορώ να πω ότι στέκεται άξια δίπλα στους διατελέσαντες βουλευτές και Υπουργούς Φλώρινας, ξεκινώντας από τον κύριο Μόδη, τον κύριο Μακρή, ο ίδιος πιο νωρίς και μετά ο κ. Λιάνης, με τον οποίο είχα ιδιαίτερη σχέση, φιλική παιδιόθεν και μετά

πολιτική. Ήταν ένας άνθρωπος αξιοπρεπής, σεβαστός. Δεν υπάρχουν ενδείξεις κακής συμπεριφοράς από μέρους του, παρόλο που η πολιτική δεν είναι όπως λένε δεν είναι ανθόσπαρτο λιβάδι. Η πολιτική είναι μια ιστορία δύσκολη και πολύ περισσότερο στη Φλώρινα, η οποία Φλώρινα, είναι μια περιοχή πολιτικά ιδιαίτερα δύσκολη. Το λέω κι αυτό γνωρίζοντας τι συμβαίνει και κάνω μία αναφορά σύντομη στον νομό Φλώρινας, στη Φλώρινα. Στο νομό Φλώρινας πέρασαν όλοι οι πόλεμοι στην πιο δύσκολη μορφή τους: Μακεδονικός, Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος, Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος και ο χειρότερος από όλους ο Εμφύλιος και αφήσανε μεγάλες πληγές και καταστάσεις πολύ δύσκολες. Επομένως το να είναι κανείς σε έναν τέτοιο νομό βουλευτής, να πολιτευτεί ήταν ιδιαίτερα δύσκολο.

- Που τον βρίσκει ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη;

Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον Δημοσθένη Θεοχαρίδη. Δεν είμαι σίγουρος, αλλά νομίζω ότι ο Θεοχαρίδης συμμετείχε στον πόλεμο. Νομίζω ότι συμμετείχε σε αυτόν τον πόλεμο και μάλιστα ήτανε στην πρώτη γραμμή ήτανε, γιατί ο πόλεμος εδώ πέρα είχαμε ξεκινήσει, ξεκίνησαν από εδώ προς την Αλβανία. Πρώτα μπήκαν οι Ιταλοί, μετά ακολούθησαν οι Γερμανοί και νομίζω ότι συμμετείχε στον πόλεμο, ήταν νέος στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.

- Μπορείτε να μας αναφέρετε ορισμένα στοιχεία για τη δράση του κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας από τις δυνάμεις του Άξονα;

Ο κ. Θεοχαρίδης, παρόλο που δεν υπάρχουν απ' ότι γνωρίζουμε, λέω προκαταβολικά ότι μπορεί να κάνω και λάθη γιατί ήμουν αρκετά νέος, ο κύριος Θεοχαρίδης δεν έχει χρεωθεί με αρνητικές συμπεριφορές στη διάρκεια του πολέμου. Ήτανε καθαρός. Συμμετέχει στον πόλεμο αυτόν. Έκανε το καθήκον του σαν Έλληνας, δεν υπάρχουν ενδείξεις για ιδιαίτερους ηρωισμούς από μέρους του, αλλά ούτε και για δειλίες ή άλλα πράγματα που ήτανε δυσάρεστα. Όπως σας είπα είναι θέμα προσωπικότητας, είναι αυτό που εκπέμπει, το ίματζ είναι αυθεντικό και νομίζω ότι όλα αυτά επηρέασαν το αποτέλεσμα να βγει Βουλευτής ύστερα, διότι δεν κουβάλησε μαζί του κάτι αρνητικό.

- Γνωρίζετε αν κατά την περίοδο του Εμφυλίου συμμετείχε ενεργά;

Δε νομίζω ότι συμμετείχε ενεργά γιατί κρίνοντας από τον χαρακτήρα του ο κύριος Θεοχαρίδης δεν εκδηλώνονταν απόλυτα προς τη μία πλευρά. Πίστευε αυτό που πίστευε. Ήταν στον αριστερό χώρο τότε, αλλά δεν θα ήταν από τους ανθρώπους που θα αναμειγνύεται και θα συμμετείχε σε εμπόλεμες εμπόλεμες καταστάσεις και σε συγκρούσεις. Προφανώς θα συμμετείχε στην προπαγάνδα και στη διάδοση ορισμένων ιδεών και τα λοιπά. Ήταν υπέρ του αριστερού του αριστερού μοντέλου. Δεν ήταν του κομμουνιστικού, του αριστερού ρεύματος γενικότερα και εκεί κράτησε τη θέση του και εκεί διαμόρφωσε την πολιτική του, η οποία αργότερα, κρίνοντας από τον εαυτό του και με την αυτογνωσία του, τον έπεισε, διότι πρέπει να είναι ο εαυτός σου να σε οδηγήσει, τον έπεισε να είναι υποψήφιος Βουλευτής.

- Πώς έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό και την Αριστερά την εποχή εκείνη;

Νομίζω ότι αυτό προκύπτει από τις συζητήσεις που κάναμε μετά, όταν η παρέα μας ήταν πολύ σημαντική και κράτησε πολλά χρόνια. Κάναμε συζητήσεις εξαιρετικά. Νομίζω ότι ανέφερε συχνά λάθη του Δημοκρατικού Στρατού. Τραγικά λάθη και το γεγονός ότι έχασε τον πόλεμο και ότι χρεώθηκε ένα σωρό άλλες ιστορίες τον στεναχωρούσαν πάρα πολύ και το κατέκρινε ότι δεν κάνανε καλά. Μπορούσαν να μην τα κάνουν αυτά, μπορούσαν να κάνουν μια συμφιλίωση, μπορούσαν να κάνουν μια συμφωνία, οπότε θα είχαν μείνει στην ιστορία θετικά και θα είχαν διεκδικήσει την ενδεχομένως και τη διακυβέρνηση της χώρας με όρους δημοκρατικούς και όταν λέω δημοκρατικούς, όχι κομμουνιστικούς.

- Βεβαίως. - Γνωρίζετε να αναφέρετε κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ;

Πάλι θα πω ότι η δράση του ΕΑΜ δεν ήταν και δεν ήταν ένοπλη, ήταν δράση διάδοση ιδεών και προπαγάνδας στην κατεύθυνση να συγκρατεί τις ακραίες θέσεις του ΕΑΜ και τις ακραίες συμπεριφορές των ανθρώπων, οι οποίοι χρέωσαν το ΕΑΜ με αρνητικές ορισμένες φορές αρνητικές δράσεις. Ίσως ίσως λέω, εκ των υστέρων, η προσχώρηση του, η οποία ήταν κατακριτέα από πολύ κόσμο, στη Νέα Δημοκρατία είχε να κάνει με κακές αναμνήσεις και πικρίες από εκείνη την περίοδο.

- Πώς περιγράφετε τη στάση του απέναντι στους Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Το θέμα, γελάω μελαγχολικά, το θέμα είναι ιδιαίτερα δύσκολο και τραυματικό. Ο κύριος Δήμος δεν είναι γηγενής, εννοώ, αποφεύγω τη λέξη ντόπιος γιατί όλοι όσοι γεννήθηκαν εδώ πέρα είναι ντόπιοι. Δεν είναι γηγενής, δηλαδή οι γονείς και οι παππούδες και τα λοιπά, νομίζω ότι έχουν έρθει από την Μικρά Ασία ή από εκείνη την περιοχή. Τον στενοχωρούσε αυτό το θέμα πάρα πολύ, αλλά δεν έκανε λάθη να το κατακρίνει, να φέρεται εχθρικά σε αυτούς τους ανθρώπους και έδειχνε μια μέρα από τη μία και με μια μεγαλοκαρδία απέναντι στα προβλήματα που είχανε. Διότι το λέω αυτό γιατί πάρα πολλοί πολίτικοι, πολύ που, όχι πάρα πολλοί, πολλοί πολιτικοί φέρθηκαν σε αυτό το ζήτημα πολύ άσχημα. Δικαιολογούσε πολλές συμπεριφορές, βοηθούσε να αποδείξει ότι αυτοί, παρόλο το ιδίωμα που μιλούσαν, που ήταν σλαβικό, τους εξέθετε και τα λοιπά, ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν Έλληνες πατριώτες και όσες φορές ταλαιπωρήθηκαν, φυλακίστηκαν και εξορίστηκαν ήταν άδικο. Και μάλιστα θυμάμαι τότε, ελπίζω να μη κάνω λάθος γιατί είναι σημαντικό, ότι και ο κ. Θεοχαρίδης εξορίστηκε.

- Βέβαια θα τα πούμε αμέσως μετά. Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί στην αριστερά στη δεξιά ή κεντρώος;

Το λέω μιλιτι, δυστυχώς το κόμμα του ταίριαζε και που ταίριαζε και στις ιδέες του και στην ιδεολογία του ήταν το ΠΑΣΟΚ, σοσιαλιστικό, αφού δεν ήταν κομμουνιστής ακραίος σκληρός, αφού δεν ήταν δεξιός σκληρός. Έκανε στην Ένωση Κέντρου, η οποία αποδείχτηκε λίγη για την ιστορία του τόπου. Το λέω πάλι έτσι απλά του ταίριαζε πολιτικά το ΠΑΣΟΚ, το οποίο εγώ βίωσα 20 χρόνια γιατί ήμουν στέλεχος του ΠΑΣΟΚ. Όπως είπαμε κοντά στον Λιάνη. Ο Γιώργος Λιάνης ήταν ο τυχερός, ο οποίος εμφανίστηκε την κατάλληλη στιγμή με το τάιμινγκ όπως λένε οι Αμερικανοί, που έχει μεγάλη σημασία για την πολιτική, στον κατάλληλο χρόνο όπου όλα λειτουργούσαν υπέρ του ΠΑΣΟΚ και κέρδισε την ιδιότητα του Βουλευτή, την οποία θα μπορούσε να έχει κερδίσει άνετα ο κ Θεοχαρίδης αν ήταν αντίπαλός του, που δεν ήταν αντίπαλος του Γιώργου του Λιάνη.

- Τι γνωρίζετε για τη δικηγορική του δράση;

Ο κ Θεοχαρίδης και μόνο που αυτό που εξέπεμπε όπως σας είπα το μιατζ , τη σοβαρότητα του, η εξυπνάδα του κ.τ.λ. θα μπορούσε να είναι ένας καλός δικηγόρος και ήταν ένας καλός δικηγόρος, που εντυπωσίαζε, αλλά δεν του δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθεί ιδιαίτερα με περιπτώσεις και ενώπιον δικαστηρίων και δικαστικών αρχών

διότι ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την πολιτική. Δε του έμενε χρόνος δηλαδή να ασχοληθεί επαγγελματικά.

- Μπορείτε να αναφέρεται ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε να υπερασπιστεί;

Επέλεγε να υπερασπιστεί όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα τον χώρο που υποστήριζαν και την πολιτική που υποστήριζαν. Αυτό βέβαια έχει να κάνει όχι μόνο με το πού με του χαρακτήρα του μια καλή διάθεση και ήταν μια πολιτική εξυπνάδα για να πείθει τους ανθρώπους που τον υποστηρίζουν και να τον ψηφίζουν και τα λοιπά και ήταν ένας πολιτικός ελιγμός, ο οποίος πολλές φορές έδειχνε και σκοπιμότητα, πολιτική σκοπιμότητα, αλλά στην πολιτική δεν είναι κατακριτέο αυτό αρκεί να μην το παρακάνει κανείς. Διότι εγώ, όπως σας είπα εκ των υστέρων όντας κοντά στον Γιώργο τον Λιάνη, οποίος ήταν μια προσωπικότητα ισχυρή και πώς να το πω.. ιδιαίτερα, θα πω τη λέξη δυνατή, εκεί έμαθα τι μπορεί να κάνει κανείς με την πολιτική, τι δεν μπορεί να κάνει και πόσο δύσκολο είναι για να μην ευτελιστεί, να μην εκτεθεί και να μην ευτελιστεί στο ρουσφέτι και σε άλλα πράγματα, άλλα ζητήματα. Στο οικονομικό θέμα ..

- Υπάρχει κάποια δικαστική υπόθεση που γνωρίζετε ότι τον σημάδεψε ως δικηγόρο;

Μας διηγόνταν κάποιες υποθέσεις στην παρέα, οι οποίες για τις οποίες ήταν υπερήφανος και ήταν υπέρ αυτού, τις οποίες έλεγε ότι είχε το θάρρος να τις υποστηρίξει παρότι διακινδύνευε διακινδύνευε τις αρχές του και την πίστη του στην πολιτική, δεν δίστασε να τους υποστηρίξει ακόμα και τους ,όπως είπαμε, γηγενείς, οι οποίοι μιλούσαν το ιδίωμα και ήταν αρνητικά στοχευμένοι, καταγεγραμμένοι και ταλαιπωρημένοι. Και ήταν υπερήφανος γι' αυτό, αλλά δεν ξέρω συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν ξέρω αν αυτό ..

- Γνωρίζετε εαν ανέλαβε να υπερασπιστεί κάποια υπόθεση κατατρεγμένου αριστερού ή αριστερών;

Δεν γνωρίζω, αλλά είμαι σίγουρος, είμαι σίγουρος ότι ανέλαβε. Δεν θα ήταν αυτός ο οποίος θα έλεγε όχι ακόμα κι αν δεν τον συνέφερε. Ενώ ήταν πολιτικάντης, έκανε αυτό που τον συνέφερε, αλλά εκεί ήταν θέμα αρχών. Δε θα έλεγε να διαδοθεί έξω ότι

ο Δήμος δίστασε, του ζήτησε να υπερασπιστεί και δίστασε. Δε θα το επέτρεπε στον εαυτό του. Αυτό λέω εγώ.

- Ποιοι ήταν οι λόγοι που ωθούν τον κύριο Θεοχαρίδη, έναν επιτυχημένο δικηγόρο να εισέλθει στην πολιτική αρένα και πότε λαμβάνει αυτή την απόφαση; Πότε εισήλθε στην πολιτική αρένα και γιατί;

-Και ποιοι λόγοι τον ώθησαν να μπει στην πολιτική αρένα θεωρείτε εσείς;

Η εμπειρία μου λέει, γιατί και εγώ ασχολήθηκα αρκετά με την πολιτική έχω διατελέσει νομαρχιακός σύμβουλος στην πρώτη τετραετία που καθιερώθηκε ο θεσμός και μάλιστα με την ιδιότητα του αντινομάρχη γιατί είχα ρόλο, ήμουν διευθυντής της κτηνιατρικής. Ο νομός Φλώρινας ήταν ο πρώτος του κτηνοτροφικού νομού τη χώρα σε αναλογία έκτασης και πληθυσμού. Λίγοι το ξέρουν αυτό. Είχα πέραση και είχα και αναμειχθεί στην πολιτική. Η πολιτική είναι κάτι που ξεκινά από μέσα απ' το μυαλό σου απ' τον εγκέφαλο σου, από την ιδεολογία σου. Ο κύριος Θεοχαρίδης θεωρούσε ότι ο ρόλος του δικηγόρου, το να παραμείνει μόνο στο ρόλο του δικηγόρου. Γι' αυτόν τον λόγο και ήθελε να ασχοληθεί με την πολιτική και φυσικά να βοηθήσει τον τόπο με αυτήν την ιδιότητα. Διότι στη Φλώρινα ξέρετε υπάρχουν 80 δικηγόροι στο νομό Φλώρινας. Είναι ένα νούμερο για μια τέτοια περιοχή πολύ μεγάλο. Ο Θεοχαρίδης έλεγε, εγώ θα είμαι ένας από τους 80; Θα γίνω πολιτικός, προφανώς διαβλέποντας και ότι θα πετύχει.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα πολιτεύτηκε;

Λοιπόν θα πρέπει να έχει εκλεγεί, τέσσερις-πέντε φορές. Πολιτεύτηκε με το με την ΕΠΕΚ του Πλαστήρα. Δεν μπορώ να θυμηθώ όνομα.

- Δεν πειράζει.

Ναι και έχω την εντύπωση ότι εκλέχθηκε την πρώτη φορά, με την πρώτη φορά που έβαλε. Πολιτεύτηκε και με την Ένωση Κέντρου. Δεν πολιτεύτηκε με το ΠΑΣΟΚ, είπα προηγουμένως ότι αυτό ήταν λάθος, και μετά προσχώρησε στη Νέα Δημοκρατία. Δεν ξέρω αν εκλέχθηκε με τη Νέα Δημοκρατία, αν και είναι το πιο πρόσφατο.

- Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο γεγονός που τον προβλημάτισε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Δεν παραπονιόταν πολύ. Α, σας είπα, λέω εκ προοιμίου, όταν ο Δημοσθένης ο Θεοχαρίδης έφτασε σε μια ηλικία που δεν μπορούσε να είναι πολιτικός, επέλεξε και ήρθε σε μια παρέα που είχαμε εμείς. Ήμασταν 10-12 άτομα, ήμασταν όλοι πολιτικοποιημένοι, ήμασταν προχωρημένης ηλικίας και γι' αυτόν ήταν η καλύτερη παρέα και εκεί μέσα ακούγαμε και μας διηγούνταν με ωραίο τρόπο, είχε ευφράδεια, μας διηγούνταν από την πολιτική του πορεία και μάλιστα ήτανε, πρέπει να το πω, αυτό δεν έγινε, δεν ξέρω αν θα με ρωτήσετε τον χαρακτήρα του αργότερα

- Βεβαίως.

Θα το αφήσω για εκεί λοιπόν.

- Μπορείτε να το πείτε και δύο φορές.

Θα το αφήσω εκεί πέρα. Λοιπόν, δεν παραπονιόταν ακόμα και για τις αποτυχίες του, λυπόταν, στενοχωριόταν καμιά φορά, αλλά δεν είπε ποτέ τι ήθελα να έρθω στην πολιτική, κάτι που το λένε πολλοί. Νομίζω ότι ήταν ικανοποιημένος γιατί έκανε αυτό που ονειρευόταν και που του άρεζε.

- Η αμέσως επόμενη ερώτηση. Θεωρείτε ότι ένιωθε δικαιωμένος από την απόφασή του να ασχοληθεί με την πολιτική;

Σας είπα και προηγουμένως δεν μετάνιωσε, αλλά αν θεωρείτε την ερώτηση αυτή εννοείται ότι προσέφερε ότι έκανε έργο και ότι με αυτό τον τρόπο άφησε όνομα θετικό και τα λοιπά. Και καλά έκανε που αναμίχθηκε. Νομίζω ότι, επειδή τον γνώριζα πολύ καλά, είχε ορισμένα ερωτηματικά για την πολιτική του πορεία ως προς τον εαυτό του.

- Πώς επηρεάστηκε η προσωπική και πολιτική του ζωή κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Είπα προηγουμένως, και νομίζω ότι δεν κάνω λάθος, ο κ. Θεοχαρίδης ταλαιπωρήθηκε κατά την περίοδο της δικτατορίας, επειδή ξεκίνησε από το κόμμα που είπαμε και μετά από την Ένωση Κέντρου προφανώς ήταν στιγματισμένος, οπότε πήγε σε νησί και ταλαιπωρήθηκε εκεί πέρα. Ασφαλώς και ταλαιπωρήθηκε ο άνθρωπος, αλλά νομίζω ότι σε ένα βαθμό δεν ήταν του χειριού της δικτατορίας έναν άνθρωπο για να

τον αντιμετωπίσουν με άσχημο τρόπο, διότι ξέρανε, και αυτοί ήθελαν να έχουν όνομα, στη δικτατορία, ξέρανε ότι αυτό θα λειτουργήσει πάρα πολύ αρνητικά γι' αυτούς και από κει και πέρα δεν ταλαιπωρήθηκε ιδιαίτερα όπως άλλοι.

- Γνωρίζετε κάτι για την εξορία του στα νησιά κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Κάτι ιδιαίτερο δεν γνωρίζω, παρόλο που μας ανοιγόταν κάποια πράγματα και μας έλεγε κάποια πράγματα, αλλά δεν γνωρίζω κάτι ιδιαίτερο. Να πω ότι ήταν ένα θέμα δύσκολο.

- Στην περίοδο της μεταπολίτευσης ποια ήταν η σχέση του με τον κύριο Κωνσταντίνο Μητσοτάκη;

Νομίζω ότι ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης τον εκτιμούσε τον Δήμο τον Θεοχαρίδη. Σαφώς ο Μητσοτάκης δέχτηκε και νομίζω ότι ήταν υποψήφιος τότε ξανά ο Δήμος ο Θεοχαρίδης και του έδωσε το χρίσμα για να είναι υποψήφιος σε αυτό. Μάλιστα αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι όταν απέτυχε ο κ. Δήμος έγινε Γενικός Γραμματέας, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος. Δεν θα δίναν αυτή τη θέση αν δεν ήταν στην εκτίμηση του κ. Μητσοτάκη.

- Γνωρίζετε κάτι αντίστοιχο για τις σχέσεις του με τον κύριο Μόδη;

Όχι ο κ Μόδης είναι πολύ πίσω, ο πρώτος επώνυμος βουλευτής και υπουργός του νομού. Εγώ ήμουν μικρός και δεν τον ήξερα τη σχέση του.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή;

Αν βοήθησε την περιοχή;

-Ναι και αν ξέρετε κάποιον που έκανε κάποια γεγονότα που έκανε, κάποια έργα μάλλον;

Αυτό που θα πω τώρα θα το πω με λύπη μου, αλλά οφείλω να είμαι ειλικρινής. Δεν συνέδεσε το όνομά του με κάτι σημαντικό. Δυστυχώς. Ήταν έντιμος, ασχολήθηκε με την πολιτική, βοήθησε περισσότερο προσωπικά ζητήματα ανθρώπων, ψηφοφόρων κ.α., αλλά δεν συνέδεσε την πολιτική του πορεία με κάποιο σημαντικό έργο που να χτίσει όνομα και μάλιστα, εμένα με φαινόταν ότι με συμπαθεί και με εκτιμούσε παρόλο που ήξερε ότι δεν τον ψήφισα και αυτό τον τιμά. Γιατί εγώ είχα μια διάρκεια,

μια διαρκή στήριξη, τον Γιώργο Λιάνη και με πείραξε γι' αυτό και γελούσε. Ο Θεοχαρίδης είχε ένα χαρακτηριστικό, αυτοσαρκαζόταν πολύ και ζητήματα πολιτικής. Όταν λοιπόν κάναμε συζήτηση και πολλές φορές με ρωτούσε για τον Λιάνη και γελούσε και τα λοιπά και έλεγε άφηνε υπονοούμενα ότι δεν τον κατηγορούσε ποτέ, αλλά δεν ήταν αυτός που έπρεπε να είναι, γιατί είχε ευκαιρίες, ερχόταν στον Παπανδρέου κτλ. Εγώ τον ρωτούσα, εσείς κύριε Δήμο, με ποιο έργο έχετε συνδέσει την πολιτική σας, και δεν ήξερε τι να μου απαντήσει και μου έλεγε μια φορά θυμάμαι που μου είπε με την αποξήρανση της Βεγορίτιδας λίμνης και εγώ άρχισα να γελάω , και μου λέει τι γελάς; Κ. Δήμο λέω, μη μου λέτε για ένα τέτοιο έργο, μου αναφέρετε μόνο μία περίπτωση, εδώ με τέτοια θητεία που είχατε, θα περίμενα να μου πείτε τουλάχιστον πέντε περιπτώσεις, έκανα αυτό, έκανα αυτό, έκανα αυτό και μη με αναγκάζετε να σας πω πέντε μεγάλα έργα του Γιώργου του Λιάνη, τα οποία άφησαν εποχή. Έτσι έκανα σύγκριση δηλαδή.

- Ο κύριος Θεοχαρίδης ο πολιτικός θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Ήταν αγαπητός σε όλους ο Δήμος.

- Ως πολιτικός;

Ως πολιτικός ήταν αξιοπρεπής, ακόμα κι εγώ δεν τον ψήφισα, αλλά τον εκτιμούσα τον άνθρωπο. Δεν μου μίλησε ποτέ άσχημα. Δεν με δεν μου εξέφρασε ποτέ το παράπονό του που δεν τον ψήφισα, ενώ το ήξερε που δεν ήταν λίγο να κάνουμε παρέα μαζί, να μένουμε στην ίδια γειτονιά, να ανταλλάσσουμε απόψεις. Τον βοήθησα σαν διευθυντής κτηνιατρικής. Με έπαιρνε τηλέφωνο να με ρωτήσει πώς πρέπει αυτό το ζήτημα να το κάνω τι πρέπει να προωθήσω, τι πρέπει να κάνω, πώς πρέπει να αντιμετωπίσω, θα πάω και να μιλήσω τι πρέπει να πω. Του τα έλεγα όλα αυτά και με ευχαριστούσε ιδιαίτερα και δεν ήμουν ποτέ αλλά εσύ γιατί δεν τον ψηφίζεις και η Φλώρινα τον εκτιμούσε για αυτόν το χαρακτήρα. Ευχαριστώντας αυτούς που τον ψηφίζουν, τίποτα ούτε ευχαριστώ, αλλά ούτε και αρνητικά σε αυτούς που δεν τον ψηφίζουν.

- Γνωρίζετε πώς συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκους των χωριών της Φλώρινας και κατάφερνε να τον ψηφίζουν;

Πολιτικάντης ήταν ο άνθρωπος, είχε τις δυνατότητες. Δεν ήταν τυχερός, συμπεριφερόταν με τον καλύτερο τρόπο. Οι ίδιοι καταλάβαιναν ότι ο κύριος Θεοχαρίδης όχι μόνο από πράξεις του και τοποθετήσεις του πολιτικά, αλλά και από αυτό που είχε μεσ' την ψυχή του ότι δεν τους περιφρονούσε, δεν τους υποτιμούσε, δεν τους λιοιδορούσε και το πρώτο που εκτιμούσαν οι ψηφοφόροι της Φλώρινας, οι γηγενείς, και το λέω αυτό γιατί είναι γνωστό ότι η Φλώρινα έχει μια ιδιαιτερότητα, η οποία ενώ ο πολυπολιτισμός της, πολιτισμός και πολιτικός πολιτισμός, ενώ αλλού θα λειτουργούσε θετικά σε ευρωπαϊκά κράτη, εδώ λειτουργούσε αρνητικά. Οι γηγενείς, οι Πόντιοι, Μικρασιάτες. Θα πω Μικρασιάτες καλύτερα, οι Βλάχοι και οι Αρβανίτες που υπάρχουν. Καταλαβαίνετε δηλαδή ο κάθε Θεοχαρίδης πρέπει να προσαρμόζει τις θέσεις του και τις ομιλίες του σε τέσσερα φύλλα. Καταλαβαίνετε ο άνθρωπος τι έπρεπε να κάνει. Αυτά τα γνωρίζω από τον Γιώργο τον Λιάνη, που πήγανε στην αρχή εγώ τον παρουσίαζα στα χωριά, γιατί με ξέραν οι άνθρωποι ας πούμε, λοιπόν, ξέρω τι έκαμε, πως το έπαιζε. Ο Δήμος ο Θεοχαρίδης ήταν καθαρός, τον εκτιμούσε κόσμος.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ή ως δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Αναφανδόν ως πολιτικός, ασφαλώς ως πολιτικός. Ασφαλώς ως πολιτικός γιατί είναι και λογικό αυτό, αφού και τη μεγαλύτερη θητεία του και τη μεγαλύτερη θητεία του και σε καλύτερη ηλικία ήταν η θητεία του πολιτικού.

- Ποια η άποψή σας για τον κ Θεοχαρίδη τον άνθρωπο πρώτα απ' όλα; Αυτό που θέλατε να μου πείτε πριν.

Ναι. Λοιπόν ο κ. Θεοχαρίδης από την αρχή ξεκίνησα λέγοντας ότι είναι αξιοπρεπής άνθρωπος, σωστός, ευγενής. Δε θυμάμαι, η πολιτική είναι μια δύσκολη ιστορία το επαναλαμβάνω, δε θυμάμαι να λογομάχησε και να ήρθε σε σκληρή αντιπαράθεση για πολιτικούς λόγους με κάποιον συζητητή του. Στην παρέα που ήμασταν 10 άτομα είχαμε και διαφορετικές πολιτικές θέσεις. Η συζήτηση πολλές φορές, ανέβαιναν οι τόνοι στη συζήτηση. Πολλές φορές του λέγαμε πράγματα που δεν τον τιμούσαν κιόλας, αλλά ο Δήμος δε θύμωνε ποτέ. Απαντούσε, έλεγε ένα λάθος κανείς και έκλεινε εκεί πέρα. Ήταν σωστός ο άνθρωπος και γι' αυτό μπόρεσε να σταθεί ο άνθρωπος σε έναν, όπως είπα προηγουμένως νομό δύσκολο, όπως είπα προηγουμένως, όπου οι άνθρωποι τον τιμούσαν και δεν τον λιοιδούσε κανείς ποτέ.

- Για τον Δημοσθένη τον δικηγόρο ποια η άποψη σας;

Ήθελα να προσθέσω προηγουμένως, θα πω κάτι που αφορά τον άνθρωπο τον κ. Θεοχαρίδη. Θα πω κάποια πράγματα, δε θέλω να παρεξηγηθώ, αλλά αυτά τα πράγματα λέγονται για έναν πολιτικό γιατί καθημερινά ακούμε από τις τηλεοράσεις για πολιτικούς, για τις σχέσεις του, τις απόψεις του, για το για τη ζωή και την ερωτική για τη ζωή του με το άλλο φύλο και τα λοιπά. Ο κύριος Θεοχαρίδης ήταν ωραίος άνδρας στα νιάτα του και μέχρι τα γεράματα, ήταν εντυπωσιακός. Είχε εξαιρετική μνήμη, η μνήμη του ήταν... μας άφηνε όλους έκπληκτους. 100 χρονών να θυμάται ονόματα, ημερομηνίες, γεγονότα πολιτικά. Μας εξέπληττε όλους και του έλεγα, ρε Δήμο πήγαινε σε μια ομάδα, στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης που σε γνωρίζουμε, πήγαινε σε μια ομάδα επιστημόνων, ψυχολόγων κτλ να δούνε και να μελετήσουν πώς είναι δυνατόν να έχει τέτοια μνήμη να δούνε ας πούμε το DNA σου, τη ζωή σου και τα λοιπά και γελούσε, μου έλεγε τώρα είναι αργά. Λοιπόν ήταν είχε μεγάλη αδυναμία στις γυναίκες, στο γυναικείο φύλο. Ήταν τύπος, λαϊκά θα το πω, μερακλής, σύγχρονος όρος για να γίνω αντιληπτός, σεξιστής, αλλά και σε αυτό λειτουργούσε με αξιοπρέπεια. Δηλαδή δεν εξέθεσε ποτέ γυναίκα, έφτανε μέχρι ένα σημείο κι αν έβλεπε ότι ξεφεύγει ας πούμε σταματούσε εκεί πέρα. Αυτό βέβαια έχει γίνει γνωστό στη Φλώρινα και το ξέραν, και ο κόσμος μας εδώ πέρα είναι λίγος, η κοινωνία είναι μικρή, το ξέραν και οι γυναίκες και τον πείραζαν καμιά φορά και μας έλεγε όλη μέρα ιστορίες. Η παρέα και εμείς ξεκαρδιζόμασταν στα γέλια. Γι' αυτό τον αγαπούσαμε.

- Για τον Θεοχαρίδη τον δικηγόρο, ποια η άποψή σας;

Ήτανε καλός δικηγόρος ο Θεοχαρίδης, αφού είχε δυνατό μυαλό, στη δικηγορία ασφαλώς έχουν, ασφαλώς έχουν σημασία οι σπουδές το τι έμαθε κάτι, το πόσο διάβαζε και τα λοιπά, αλλά έχει μεγάλη σημασία το πώς βγάζει προς τα έξω τις σπουδές και πώς τις εκπέμπεις. Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης καταλαβαίνετε τώρα τέτοια εμπειρία και όλα αυτά που είχε ήταν καλός δικηγόρος.

- Και για τον Δημοσθένη, τον πολιτικό, η άποψή σας;

Είπα ότι ήταν. Ο Δημοσθένης Θεοχαρίδης τον εαυτό του αδίκησε. Βέβαια υπάρχει ένα ερώτημα, το οποίο το κάνουμε και στον εαυτό μου, που είπα προηγουμένως και επέμεινα πάρα πολύ στο ταιμινγκ, δηλαδή, αν οι περίοδοι στις οποίες διετέλεσε βουλευτής είχαν περιθώρια, κι αυτό εξαρτάται από την τότε κυβέρνηση, να γίνουν έργα στο νομό και να εκμεταλλευθεί ο Θεοχαρίδης αυτήν τη συγκυρία και για να

είναι αυτός που θα προωθούσε τα έργα. Αυτό δεν το ξέρω γιατί είναι πολύ δύσκολο και όπως είπα και στην αρχή μετά λόγου γνώσεως ,δεν συνέδεσε τον εαυτό του κάποιο έργο που να αφήσει το αποτύπωμά του και το λέω αυτό σε αντίθεση με τον Γιώργο τον Λιάνη που άφησε το αποτύπωμα για πολλά έργα και για να μη θεωρηθεί ότι αναφέρομαι συχνά σ αυτόν τον παινεύω. Τέλος πάντων είχαμε φιλική σχέση και πολιτική ουσία, στο τέλος όμως διαφωνήσαμε σε ένα ζήτημα πολύ σοβαρό, και η σχέση μας δεν είναι καλή. Διαφωνήσαμε με το θέμα του κράτους των Σκοπίων, στο θέμα της ονομασίας γενικότερα. Δε λέω λεπτομέρειες γιατί είναι δυσάρεστες.

- Η συνέντευξη, οι ερωτήσεις της συνέντευξης έχουν τελειώσει. Θέλετε να μου πείτε κάτι άλλο που θέλετε για τον κύριο Δημοσθένη;

Λοιπόν σας είπα για αυτήν τη, το χαρακτηριστικό που είχε, το οποίο στο τέλος της ζωής του ας πούμε μας έλεγε κάποτε περαστικά και γελούσαμε και αυτοσαρκάζονταν. Υπάρχει κάτι άλλο που δεν ξέρω αν το είχε, το κουβαλούσε από τα νιάτα του, γι' αυτό καμιά φορά είναι ψυχολογικό και έχει να κάνει με άλλα πράγματα. Ενώ, αφού διετέλεσε δικηγόρος και νομίζω έπαιρνε σύνταξη και από δικηγόρος και ασφαλώς από Βουλευτής από πολιτικός, επομένως δεν είχε οικονομικό πρόβλημα, τα χρόνια που τον γνώρισα και κυρίως τα δέκα τελευταία χρόνια έκανε κάποια πράγματα που δεν ήταν καλά στα ζητήματα τα οικονομικά. Δηλαδή κάποια πράγματα που τον εξέθεταν κι εγώ επειδή τον αγαπούσα, είχα το θάρρος να του το λέω ας πούμε, δεν παρεξηγιότανε. Κάποιοι τον προσβάλλαν μια-δυο φορές, του λέω να μην το κάνεις το δικαίωμα αυτό μην το κάνεις αυτό. Τέλος πάντων, περιμένεις να σε κεράσει κάποιος και το λέω αυτό με εισαγωγικά, αυτό δεν ήταν ωραίο. Λυπάμαι και μάλιστα στεναχωριόμουν που το έβλεπα πώς θα κλείσω.

- Φυσικά.

Υπάρχει μια παροιμία που λέει σημασία δεν έχει μόνο τι παίρνει κάνεις μαζί του, αλλά τι άφησε πίσω του. Ο κύριος Θεοχαρίδης, όπως επίμονα είπα, δεν πήρε μαζί του σημαντικά έργα σαν πολιτικός κτλ, αλλά πήρε γενικά μια πορεία αξιοπρεπή, ευγενική και ανθρώπινη και άφησε πίσω του ένα όνομα καλό και σπάνια ακούς πλέον ανθρώπους όταν τον θυμούνται, και τον θυμόμαστε συχνά, να μιλάν άσχημα για τον κ. Θεοχαρίδη.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 5

- Ποτέ γνωρίσατε τον κύριο Θεοχαρίδη και πώς έγινε η γνωριμία σας;

Καταρχήν ο κ. Θεοχαρίδης, Θεοχαρίδης ας το πούμε τον μακαρίτη τώρα, ήταν ένα και κατά την κατατομή και κατά την παρουσία και κατά τον τρόπο που λειτουργούσε γενικότερα, θα έλεγα σαν μια εμβληματική φυσιογνωμία. Συνεπώς ήταν εύκολο να τον γνωρίσεις. Τώρα από εκεί και πέρα οι ευκαιρίες του να τον γνωρίσεις όταν λέμε να τον γνωρίσω όχι μόνο να τον βλέπεις, αλλά και εν πάση περιπτώσει να έρθει να συζητήσεις και να δεις πώς λειτουργεί έχει αρκετά χρόνια. Από τότε που αντιλαμβανόμαστε τα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας, τον τρόπο που λειτουργεί με τα κόμματα η Ελληνική Δημοκρατία, ο ίδιος ήταν παρών. Βέβαια πέρυσι που πέθανε ήταν αν θυμάμαι καλά 103-104 χρονών, που σημαίνει ότι πάνω από 100 χρόνια ζωής όλη την πολυτάραχη ιστορία της Ελλάδας και τη βίωσε και συμμετείχε σε ένα σημαντικό ποσοστό τουλάχιστον σε ότι αφορά στα τοπικά και στο μέτρο της ενασχόλησης με την τοπική και στα ευρύτερα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας. Θα τον χαρακτήριζα δημοκράτη, όχι γιατί όπως πολλοί συνηθίζουν για μένα στρεβλά επειδή ανήκει κάπου και εκεί λέγεται δημοκρατικό και δημοκράτης και τέτοια, αλλά κατά τη ζωή του, κατά την παρουσία του και νομίζω ότι αυτό έχει σημασία. Βέβαια ..

- Να ρωτήσω, παίρνω λίγο το βήμα, στην προσωπική του ζωή είναι δυνατόν να αναφέρετε ορισμένες πτυχές της; Ας ξεκινήσουμε από εκεί.

Καταρχήν ήταν κοινωνικό άτομο, δεν του άρεσε ποτέ να καθίσει μόνος του. Ήταν άτομο.. που του διάλογου, διότι συνήθως ο Έλληνας μονολογεί, θέλει να εξαντλήσει αυτό που λέει και μετά δεν προσέχει. Αυτός συζητούσε, άκουγε, όταν ερωτώνταν ήταν ακριβής και αυτό το διατήρησε μέχρι και στα βαθύτατα γεράματα. Μέχρι το τέλος της ζωής του είχε μία πνευματική διαύγεια μοναδική. Θυμόταν τα πάντα. Συνεπώς πέραν του τρόπου που κουβέντιαζε ήταν και ευχάριστος κατά την συζήτηση. Στα χρόνια εκείνα τα ιδιαίτερα, Κατοχή, μετά την Κατοχή και λοιπά, έτσι όπως διαβάζουμε την παρουσία του, είχε και ο ίδιος τοποθετηθεί βέβαια κατά της παρουσίας της γερμανικής, είχε ενταχθεί σε διάφορες κινήσεις και σχήματα, είχε υπερασπιστεί πολλούς κατά τους χρόνους εκείνους. Συμμετείχε στα πολιτικά πράγματα, ήταν υποψήφιος με την ΕΠΕΚ, όπως μου δείξατε κιόλας ψηφοδέλτιο, αφίσα ήταν εκεί και μετά την Μεταπολίτευση του 74 είχε εκλεγεί και μάλλον είχε

εκλεγεί Βουλευτής μία φορά με την Ένωση Κέντρου. Νομίζω και από εκεί και πέρα είχε πολιτευτεί με την Νέα Δημοκρατία και ήταν Γενικός Γραμματέας Βορείου Ελλάδος. Πότε τον γνώρισα; Παράλληλα σε ένα βαθμό ασχολήθηκα και εγώ με τα κοινά οπότε σαν άνθρωποι των κοινών, δεν μπορώ να πω ότι ήμουν πολιτικός, αλλά άνθρωπος των κοινών, μας δόθηκε πάρα πολλές φορές η ευκαιρία έτσι να κουβεντιάσουμε. Ενδιαφέρονταν για τα τοπικά πράγματα, ρωτούσε για τα πράγματα του δήμου και ενδιαφέρονταν γενικότερα για την περιοχή. Θέματα τρέχοντα του δήμου, αλλά και θέματα τα οποία τα είχε υπηρετήσει παλιότερα αρέσκετο να τα παρουσιάζει. Διέκρινα ότι ήταν ένα άτομο διεισδυτικό προς τον απέναντι. Ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθέτησης μπορούσε με άνεση να στραφεί προς κρατούσες πολιτικές καταστάσεις ούτως ώστε να υπηρετήσει τα πράγματα εδώ της περιοχής και τα κατάφερνε. Ρωτούσε πολλές φορές και μέσα από την κουβέντα μας, σε ένα βαθμό και αυτός με είχε γνωρίσει και ρωτούσε ρε δήμαρχε πως αυτό, πως εκείνο, που βρίσκεται το ένα, πού βρίσκεται το άλλο, πώς βλέπεις διάδοχους. Δεν ξέρω τι άλλο ή πριν και τέτοια και προγενέστερες λοιπόν και μου έλεγε εσύ είσαι άλλης έκδοσης. Δηλαδή του λέω; Εσύ εξυπηρετείς κάνεις, ράνεις και λοιπά πλην όμως αφήνεις στην ευχέρεια του, λέει, τον άλλον, από εκεί και πέρα σε εύθετο χρόνο αν χρειαστείς ή δε τον καλό λόγο ήτοι την προτίμηση του και λοιπά και λοιπά, να περιμένεις με αυτήν τη συμπεριφορά. Εγώ ήμουνα παλαιοκομματικός και στο λέω ευθέως, έλεγα σε εξυπηρετώ αλλά να με θυμάσαι. Ήταν σαν να με θυμάσαι λοιπόν.

- Θυμάστε που βρίσκεται ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος;

Ε, δεν ξέρω.

- Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποια στοιχεία για τη δράση του κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας από τις δυνάμεις του Άξονα;

Αυτός τότε από έλεγε ότι έλεγε διαμόρφωνε στάσεις στην τοπική κοινωνία. Εδώ, κατά τις κρατούσες καταστάσεις τους Γερμανούς ενημέρωνε και δημιουργούσε κατά κάποιο τρόπο μαγιά έτσι να το πω αντίστασης, να το πω συλλογικής δράσης κατά του καθεστώτος της Κατοχής. Πολλές φορές και στα θέματα τα εσωτερικά υπερασπιζόνταν σε υποθέσεις διαφόρων, οι οποίοι για λόγους πολιτικής τοποθέτησης βρίσκονταν υπό κρίσεις και αυτά και λοιπά και ένιωθε άνετα γιατί λειτουργεί κατά τον τρόπο που λειτουργεί.

- Γνωρίζετε κατά την περίοδο του Εμφυλίου συμμετείχε ενεργά;

Από ότι απ' ότι ξέρω, από ότι ξέρω δεν ήταν ένοπλος, ήταν στο ιδεολογικό κομμάτι ο κύριος Θεοχαρίδης. Ήταν άτομο που συνόρπαζε. Ήταν από συναρπάζει ο Θεοχαρίδης και ως προς αυτό μπορώ να πω ότι πράγματι διαμόρφωνε καταστάσεις.

- Πώς έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό και την Αριστερά εκείνης της εποχής;

Θα έλεγα ότι την έβλεπε κατά πρώτον σε ότι είχε σχέση με τους στόχους και τους σκοπούς. Τους υιοθετούσε, από εκεί και πέρα όμως, έβλεπε και κριτικά κάποια πράγματα. Γιατί και μετά την εξέλιξη έλεγε ότι ως προς αυτό διαφωνήσαν με αυτό με κοινό και λοιπά, αλλά ήταν σίγουρα προς την πλευρά την τότε. Εκείνο που έχω να πω για την συνολική του στάση για τα πράγματα ήταν ένας δημοκρατικός άνθρωπος με την εξής έννοια. Τότε βέβαια τα πολιτικά ήθη από ότι έχουν καταγραφεί σε ιστορίες και λοιπά ήταν πιο στεγανά πιο αυτά και λοιπά. Και όμως ο άνθρωπος αυτός παρότι κινήθηκε, λειτούργησε και έδρασε μέσα σε χρόνους δύσκολους, στεγασμένους χρόνους, εντούτοις είχε την, είχε έτσι την μεγαλοσύνη να το πω υπό την αντίληψη την ευρεία να κινηθεί και σε άλλους χώρους, πάντοτε όμως έχοντας σαν αναφορά τις πεποιθήσεις του αυτές, της ελευθερίας, των ιδανικών, της δημοκρατίας και λοιπά. Ήταν άτομο έτσι που με όποιους μετά και με την Ένωση Κέντρου και με τη Νέα Δημοκρατία ήταν αυτό το άτομο το οποίο ήταν αποδεκτό με ότι κουβαλούσε.

- Γνωρίζετε να μας αναφέρετε κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ;

Όχι δε ξέρω.

- Πως περιγράφετε τη στάση του απέναντι στους Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Το θέμα των Βουλγαρίζοντων. Ξέρετε οι περιοχές των συνόρων και πολύ περισσότερο οι περιοχές των συνόρων που είναι σε επαφή με κράτη, με τα οποία η πατρίδα μας είχε διαφορές και τα οποία επιβουλευόνταν οι συνθήκες ήταν πάντα δύσκολες. Δύσκολες γιατί κάτω από την οθωμανική κυριαρχία τότε σύνορα δεν υπήρχαν, προπαγάνδες υπήρχαν από όλες τις πλευρές και βέβαια ένα ποσοστό του πληθυσμού μπορεί είτε να διάκειται φιλικά φιλικά προς εκεί, αλλά και πολλές φορές ξέρετε σε χρόνους τέτοιους δημιουργούνται και τριβές εσωτερικές μεταξύ των ανθρώπων και αυτές οι τριβές πολλές φορές, ειδικότερα των μικρών κοινωνιών οδηγούν, πολλές φορές τον κόσμο από λόγους μικρότητας ή ότι άλλο να

χαρακτηρίσει ή του να εν πάση περιπτώσει θα στραφεί προς υπηρεσίες προκειμένου να... Ο Θεοχαρίδης γνώριζε λεπτομέρειες, ήταν σαφέστατα τοποθετημένος ο ίδιος. Από εκεί και πέρα βέβαια τίποτε άκριτα δεν καταλόγιζε, αλλά ήταν ένα άτομο, το οποίο προσπαθούσε για κάθε περίπτωση να όσο γίνεται να είναι πιο ενήμερος, ούτως ώστε από εκεί και πέρα να πει αυτό ή εκείνο και ξέρετε επίσης ότι όσο απώτερα είναι κάποιος, μακριά από τα σύνορα τόσο ευκολότερα βέβαια διαμορφώνει γνώμη. Από εδώ και από εκεί, και ξέρετε πολλές φορές αυτή η Αθηνοκεντρική αντίληψη της ελληνικής πολιτείας, η οποία για χρόνια εξαντλούνταν μέσα στα όρια του αθηναϊκού κράτους, από εκεί και πέρα και η ίδια η πολιτεία άφηνε τις περιοχές αυτές να συγχρονται και να επηρεάζονται και από εκεί και πέρα να δημιουργούνται θέματα.

- Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί ο κ. Θεοχαρίδης, αριστερά δεξιά, κεντρώος;

Ο κύριος Θεοχαρίδης δεν ξέρω κατά πόσον τώρα αυτό που λέγεται αριστερά, δεξιά, κεντρώος. Εάν σήμερα είναι τόσο διακριτά δεν είναι διακριτά τόσο και νομίζω ότι ο καθένας ό τι υποδομή κουβαλάει μέσα του όταν όχι από λόγους χρησιμοθηρίας ή ωφελιμιστικούς, αλλά από λόγους αντίληψης μιας ενδεχόμενης δυνατότητας. Με αυτή, την πλευρά αυτού του χώρου του πολιτικού ότι μέσω αυτού του χώρου σε αυτόν τον χρόνο, σε αυτήν τη χρονική περίοδο θα μπορούσε να μπει και να προσφέρει όπως και το έκανε, αλλά ποτέ κανένας όμως δεν αναφέρεται σε αυτό το γνώρισμα του των αρχών όπως είπα της δημοκρατίας.

- Τι γνωρίζετε για τη δικηγορική του δράση;

Νομίζω ήταν ένας από τους ικανούς δικηγόρους, από τους γνωστούς δικηγόρους και όπως είπα και προηγουμένως ήταν άτομο θορυβώδες, που όταν αυτό το ζωντανό και το θορυβώδες συνδέεται και συνδυάζεται και με την τεκμηρίωση την επιστημονική, από εκεί και πέρα μετά τυγχάνει και της προτίμησης. Πιστεύω ότι ήταν από τους πολύ καλούς δικηγόρους και αυτή η ικανότητα τότε, όσες φορές του δόθηκε η δυνατότητα να ασχοληθεί με τα κοινά, αυτήν τη δυνατότητα την υλοποίησε στο έπακρο.

- Μπορείτε να αναφέρετε ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε να υπερασπιστεί;

Οι άνθρωποι τους οποίους επέλεγε ήταν κατά πρώτον με βάση την τοποθέτηση όποιοι είχαν θέματα. Αυτό τον ενδιέφερε, γιατί πολλές φορές πέραν της δικιάς του τοποθέτησης, ξέρετε ότι υπήρχαν οι διαβολές και όταν γνωρίζεις και λίγο από μέσα κάποια πράγματα ακόμα περισσότερο έχεις διάθεση να ασχοληθείς με τις περιπτώσεις αυτές.

- Υπάρχει κάποια δικαστική απόφαση που γνωρίζετε τον σημάδεψε ως δικηγόρο;

Όχι.

- Γνωρίζετε αν ανέλαβε να υπερασπιστεί κάθε υπόθεση κατατρεγμένων αριστερών;

Δεν ξέρω.

- Ποιοι ήταν οι λόγοι που ωθούν τον κύριο Θεοχαρίδη έναν επιτυχημένο δικηγόρο να εισέλθει στην πολιτική αρένα και τότε λαμβάνει αυτή την απόφαση;

Ο επιτυχημένος μπαίνει ο ίδιος στην πολιτική, δεν τον βάζουν στην πολιτική. Συνεπώς αυτό συμβαίνει σήμερα βέβαια τόσο. Τα πράγματα δεν είναι έτσι όπως ήταν παλιά. Σήμερα τα πράγματα, κάποιες καταστάσεις, ενδεχόμενα είτε για λόγους το σύστημα να κάνει καλύτερα και ευκολότερα την δουλειά του είτε για λόγους συγκυριακούς, όπως μπορείτε να δείτε και περιπτώσεις, οι οποίες στο πουθενά μπήκαν κάπου, αλλά τότε όμως δεν ήταν τόσο εύκολο. Τότε για να μπει κάπου, ένα θα πρέπει, εάν ήταν προς την δύσκολη πλευρά να ήσουν ο μαχητής, ο αγωνιστικός και λοιπά, αλλά και αν ήταν ένα άτομο το οποίο ήταν ικανό. Το ικανό ξέρετε ότι το προσέχουν και το ζητούν. Δεν ήταν δηλαδή, ήταν η συνολικότερη του δυνατότητα ήταν εκείνη εκεί που νόμιζε ότι τον έστρεψε και προς την πολιτική, την οποία δεν την εγκατέλειψε, μη συμμετέχουν βέβαια, δεν την εγκατέλειψε στην καθημερινότητά του καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα;

Νομίζω μία φορά με την ΕΠΕΚ, με το κόμμα της Ένωσης Κεντρώων, αυτό νομίζω αυτό. Με τη Νέα Δημοκρατία κατέβηκε υποψήφιος, δεν είχε εκλεγεί τότε, αλλά του είχαν ανατεθεί τα καθήκοντα του Γραμματέα του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος και

από εκεί το στίγμα του το κατέκτησε και μάλιστα πάρα πολύ καλά. Τώρα από εκεί αν με την ΕΔΑ κάπου αλλού δεν μπορώ να σας πω.

- Για ποιον λόγο θεωρείτε ότι άλλαξε τα πολιτικά κόμματα με τα οποία πολιτευόταν;

Κοιτάζετε τα πολιτικά κόμματα είτε τα αλλάζεις, είτε τα ίδια με την πρόοδο του χρόνου απαξιώνονται και δημιουργούνται καινούρια. Οπότε αυτή η εναλλαγή και αυτή είναι η φυσιολογική εξέλιξη οδηγεί τον άνθρωπο στο σήμερα να είναι εδώ, αύριο να είναι εκεί. Και αυτό βέβαια δε συνέβη μόνο με τον κ. Θεοχαρίδη, αλλά συμβαίνει και με πολλές άλλες περιπτώσεις και η σημερινή η πολιτική πραγματικότητα βλέπουμε να έχει πλήθος περιπτώσεων τέτοιων. Το θέμα είναι το εξής: το αν άλλαξε ή δεν άλλαξε. Αν και όταν αλλάζω κόμμα δεν αλλάζω τη φιλοσοφία με την οποία λειτουργώ και στο βαθμό που υπάρχει αυτή η φιλοσοφία κάπου άλλου πας εκεί για όσο διάστημα θα πας και φροντίζεις μέσα από αυτήν τη φιλοσοφία να λειτουργήσεις.

- Γνωρίζετε αν υπάρχει κάτι που τον προβληματίσε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Δεν ξέρω έτσι αλλά, όμως, στη ζωή του, ξέρετε οι επιλογές δεν είναι πάντα οι ορθές και εκ του αποτελέσματος αξιολογούνται οι επιλογές. Είχε όμως Θεοχαρίδης την ειλικρίνεια να πει εκείνα ήταν λάθος. Ήταν λάθος εκτίμηση και αυτό ή εκείνο, αλλά δεν μετάνιωνε και είναι σημαντικό πράγμα. Διδασκόταν, αλλά δε μετάνιωνε γιατί μετανιώνω σημαίνει ότι μετανιώνω και κλείνει το θέμα, ενώ αναγνωρίζω και από εκεί και πέρα προσπαθώ να είμαι όσο γίνεται πιο...

- Θεωρείτε ότι ήταν δικαιωμένος από την απόφασή του να ασχοληθεί με την πολιτική;

Νομίζω ότι ήταν πολιτικό ον ο Θεοχαρίδης, δικαιωμένος δεν μπορούσε να μη ήτανε, ήταν πολιτικό ον ούτε συζήτηση για αυτό.

- Πώς επηρεάστηκε η προσωπική και η πολιτική ζωή στην περίοδο της δικτατορίας;

Γενικότερα οι πρώην πολιτικοί στην περίοδο της δικτατορίας, είχαν δυσκολίες στο να ασχοληθούν γιατί και η ίδια η δικτατορία εν πάση περιπτώσει έστρεφε την προσοχή

της και προς τους παλαιότερους πολιτικούς. Το τι και πώς σκέφτεται πώς κινούνται μέσα είτε στον σκοπό το σκοπό της αυτοσυντήρησης της είτε για άλλους λόγους και λοιπά. Άρα στα χρόνια εκείνα εκεί, δεν υπήρχε μεγάλη δυνατότητα του να ασχοληθεί κανείς με τα πολιτικά μετά αυτά. Τώρα από εκεί και πέρα αν ο ίδιος παρασκηνίως και μέσα από διασυνδέσεις και μέσα από αυτά και λοιπά ασχολήθηκε και έκανε τι έκανε αυτό δεν το γνωρίζω.

- Γνωρίζετε κάτι για την εξορία κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Την έλεγε, ήταν στην εξορία, αλλά την εξορία έτσι όπως την αφηγούντανε. Η εξορία είναι εξορία. Αυτός όμως, πως καμιά φορά φεύγει κάποιος από κάπου και φροντίζει να κρατάει μόνον τις καλές στιγμές, και οι καλές στιγμές για τον κ. Θεοχαρίδη είναι όλος εκείνος και ο κόσμος, τον οποίο τον γνώρισε εκεί ,με τον οποίο συνδέθηκε εκεί και με τον οποίο και στη συνέχεια είχε τις σχέσεις του και λοιπά,. Μπορεί αυτά τα πράγματα για τον χρόνο που κάποιος τα υφίσταται να είναι ιδιαίτερα δυσάρεστα και δύσκολα, αλλά από εκεί και πέρα στην υπόλοιπη ζωή όταν τα παίρνεις από την πλευρά ότι είναι ένας τίτλος για κάποιον από εκεί και πέρα κρατάει το καλό και ..

- Στην περίοδο της Μεταπολίτευσης πώς ήταν η σχέση του με τον κ. Μητσοτάκη;

Καταρχήν ο κ. Θεοχαρίδης δεν όρθωνε ντουβάρια.

- Δηλαδή;

Δεν τραβούσε κουρτίνες πάντα φρόντιζε ,είχε βέβαια τα συμπεράσματα του, είχε τα πάντα, αλλά από εκεί και πέρα δεν χάλαγε τις καλημέρες του και λοιπά. Ακόμα ακόμα και όπως είπα προηγουμένως όταν πολιτεύονταν με άλλους σχηματισμούς είχε τον τρόπο του να έχει σχέσεις με όλους τους άλλους και ιδιαίτερο τρόπο και αυτό το καταθέτω, γιατί ήταν πολύ μαέστρος στη δημιουργία ατμόσφαιρας και προώθησης των διαφόρων θεμάτων.

-Γνωρίζετε κάτι αντίστοιχο για τις σχέσεις του με τον κύριο Μόδη;

Με τον κύριο Μόδη δε γνωρίζω να σας πω την αλήθεια, γνωρίζω όταν αναφέρονταν για τον μακεδονικό αγώνα και γενικότερα έτσι για προσπάθεια την γενικότερη της περιοχής, αλλά και όταν ενεπλάκη και η κυρίως Ελλάδα και λοιπά, ότι στέκεται με

ιδιαίτερη αναγνώριση σε όλους εκείνους εκεί οι οποίοι έλαβαν μέρος και συνέβαλαν στην ευτυχή κατάληξη.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή και αν μπορείτε να αναφέρετε ορισμένα έργα που βοήθησαν;

Νομίζω ότι η παρουσία του βοήθησε. Βοήθησε κατά πρώτον τον κόσμο γιατί, διότι το γραφείο του ήταν ανοιχτό, είναι πολύ μεγάλη ιστορία ξέρετε ενός πολιτικού γραφείου να είναι ανοικτό σε όλο τον κόσμο, γιατί πολλές φορές κι εμείς από τη δικιά μας εμπειρία εδώ βλέπουμε, ψηφοφόροι που ανήκουν στον ίδιο πολιτικό χώρο, επειδή δεν ψήφισαν τον βουλευτή, να μην τολμούν να ανοίξουν την πόρτα, για να πάνε όταν να του προτείνουν κάτι να του ζητήσουν κάτι κάποιο πρόβλημα εν πάση περιπτώσει να του καταθέσουν. Άρα λοιπόν. και μόνο το ότι το γραφείο του ήταν ανοιχτό σε όλους και ειδικότερα θα πρέπει να γνωρίζετε ότι στα χρόνια τα παλιότερα δεν ήταν εύκολη η πρόσβαση σε αυτά τα πράγματα, δεν ήταν εύκολη. Υπήρχαν οι πρόναοι, μέχρι να φτάσεις στο βήμα, που λένε πέρασε αυτά τα πράγματα και βέβαια ανέφερε και αργά κάτι που συζητούσαμε ανάμεσα στα άλλα και μία δεξαμενή ύδρευσης και στο χωριό το δικό μου, ήταν με δικές (Σκοπιά) με δικές του ενέργειες τότε, που διευκόλυνε. Τότε ήταν νομίζω κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Νομίζω ήταν τότε, αλλά εν πάση περιπτώσει, προώθησε το θέμα αυτό και έγινε η δεξαμενή, άλλα και πολλά άλλα και στο Αμύνταιο και σε άλλα τέτοια. Νομίζω ότι ήταν θετική, θετική γιατί έχουμε περιπτώσεις που ήρθαν ήρθανε και φύγανε χωρίς να αφήσουν αποτύπωμα.

- Ο κύριος Θεοχαρίδης ο πολιτικός θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας ;

Γενικότερα ήταν αγαπητός. Τώρα από εκεί και πέρα ξέρετε όταν μιλούμε για τον κόσμο υπάρχει ένας κόσμος, ο οποίος είναι στεγανός και ο οποίος εκφράζει άποψη με βάση του που είναι ο άλλος. Αυτός ο κόσμος πιστεύω δε σας πολύ ενδιαφέρει. Υπάρχει ο άλλος ο κόσμος. Ο άλλος ο κόσμος, ο οποίος βλέπει τον Βουλευτή ως εκπρόσωπο του έθνους. Βλέπει τον Βουλευτή ως έναν άνθρωπο της περιοχής. Βλέπει τον Βουλευτή στο ανά.. έχει την δυνατότητα έχει τη βούληση μεταφέρει, διατυπώνει κατ' αρχήν, μεταφέρει και τελικά σου φέρνει και αποτέλεσμα. Πιστεύω ότι αυτός ο κόσμος αναγνωρίζει τη συνολικότερη του παρουσία.

- Γνωρίζετε πως συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκους των χωριών της Φλώρινας και κατάφερε να τον ψηφίζουν;

Δεν ξέρω αν έχετε ασχοληθεί με τα κοινά και με τους ψήφους.

- Δεν έχω ασχοληθεί.

Το μεγαλύτερο προσόν ενός ανθρώπου που θέλει να ασχοληθεί με τα κοινά είναι να γνωρίζει την ιδιοσυγκρασία των ανθρώπων, των διαφόρων αφενός στρωμάτων και βεβαία και περιοχών. Εάν γνωρίζει την ιδιοσυγκρασία από εκεί και πέρα, κάθε μία περίπτωση μπορεί και να την διαχειριστεί και να απευθυνθεί και να τη ζητήσει και από εκεί και πέρα. Δεν είναι δηλαδή εύκολο πράγμα στον καθένα να πει, ότι θα ασχοληθώ με τα κοινά και από εκεί και πέρα. Υπάρχουνε τύποι έτσι πολιτών, ανθρώπων που αυτός είναι τύπος αυτός ο άλλος είναι τύπος, όσο κι αν τώρα η κινητικότητα είναι μεγαλύτερη και λοιπά, πάντως γιατί ξέρετε τον τύπο του χαρακτήρα και τον τύπο του ανθρώπου τον διαμορφώνουν συνθήκες πολλές, μικρή κοινωνία, ανάγλυφο, ενασχόληση, δυνατότητες, χίλιες δυο τέτοια και λοιπά. Άρα λοιπόν ήταν σε θέση να το διαχειριστεί έτσι όπως ήθελε ο άνθρωπος της υπαίθρου και έτσι όπως ήταν και επίσης και το επίπεδο του ανθρώπου του άστου, γι' αυτόν τον λόγο και κατάφερε. Αλλά σας είπα ότι η περιοχή εδώ επειδή από πλευράς τοποθέτησης ήτανε περισσότερο προς την δεξιά τοποθέτηση κάποιες περιπτώσεις με ιστορικό θα έπρεπε να διανύσουν αρκετή μεγάλη, αρκετή περισσότερη απόσταση προκειμένου να να να να καταφέρουν τους άλλους ούτως ώστε να ξεπεράσουν κάποια πράγματα.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ή ως δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Εγώ τον θυμούμαι πιο πολύ ως πολιτικό, ως πολιτικό γιατί και η δικηγορία του συνδυάζονταν με παράλληλη ενασχόληση και με την πολιτική. Οπότε αυτά τα δύο πηγαίνανε μαζί, αλλά και στο ένα και στο άλλο όμως, ήταν άξιος και αποδοτικός.

- Ποια είναι λοιπόν η άποψή σας για τον κ. Θεοχαρίδη, τον άνθρωπο, τον δικηγόρο και τον πολιτικό;

Κατά πρώτον ως «προφίλος» φυσιογνωμία τον είπα εμβληματικό γιατί ήταν ατελείωτος Μακεδόνας και δεν περνούσε ποτέ απαρατήρητος όταν έβγαινε έξω. Δεύτερον ήταν ένα άτομο κοινωνικό, ένα άτομο το οποίο εύκολα προσέγγιζε τον

απέναντι είτε σε ατομικό είτε σε ευρύτερο επίπεδο παρέας και ακόμα μεγαλύτερο και νομίζω ότι ως προς όλες αυτές τις περιπτώσεις ήταν μία προσωπικότητα, την οποία θα τη θυμούνται οι άνθρωποι της περιοχής και θα τη θυμούνται πάντοτε με ενδιαφέρον και πιστεύω ότι και οτιδήποτε γραφεί με ενδιαφέρον θα τυγχάνει προσφυγής από τους ανθρώπους της περιοχής εδώ προκειμένου να γνωρίσουν και λεπτομέρειες, τις οποίες είναι πολύ φυσικό πάρα πολύ να γνωρίζουνε και σε αυτό βέβαια και εσείς με την εργασία, την οποία αναλαμβάνετε θα βοηθήσετε προς την κατεύθυνση αυτή και θέλω να πιστεύω ότι και κάποιος άλλος όπως εσείς εδώ μπορεί είτε αποκλειστικά να ασχοληθούν με τον κύριο Θεοχαρίδη, είτε παράλληλα και με κάποιους άλλους και με αυτόν, ως μέλος συλλόγων και συλλογικοτήτων που λειτούργησε και είπαν να αναφερθούν πάνω στην παρουσία του τη γενική. Εκείνο που έχω να πω, επειδή ξέρω έχω φίλο έναν ανεψιό του, όταν αναφέρονταν στην οικογένειά του, αναφέρονταν με ιδιαίτερη αγάπη σε όλους. Φρόντιζε μέσα στα χρόνια που η προσφυγή στα γράμματα δεν ήταν πολύ εύκολη και λόγω συνθηκών και λόγω δυνατοτήτων των οικογενειών και λόγω κουλτούρας και λοιπά και λοιπά. Αυτός βοήθησε όσα μέλη από την οικογένεια του είχανε δυνατότητες να προσφύγουνε στα γράμματα και από εκεί και πέρα να εξελιχθούνε και να διαδραματίσουν σημαντικότατο ρόλο στην δημόσια ζωή της πατρίδας μας και στην εκπαίδευση και στη δικαιοσύνη και αλλού.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 6

- Ημερομηνία γέννησης;

Το 35.

- Πολύ ωραία. Θα ήθελα να μου πείτε από πότε γνωρίζετε τον κύριο Θεοχαρίδη και πώς έγινε η γνωριμία σας;

Εγώ τον κύριο Θεοχαρίδη γνώριζα, πρώτα ο πατέρας μου είχε ένα καφενείο, παντοπωλείο κι ερχόταν για ομιλία στο καφενείο μας. Εκεί με τον πατέρα μου, αλλά

όταν ερχόταν εδώ στα άλλα τα μαγαζιά δεν το δεχόντουσαν οι άνθρωποι διότι είχε ένα κόμμα φιλελεύθερο, όπως ήτανε το κόμμα τους με τον Μητσοτάκη και όταν έφυγαν από το κόμμα τους και ο Μητσοτάκης και ο Θεοχαρίδης φύγανε και οι δύο από το κόμμα τους και πήγανε με τη Νέα Δημοκρατία. Ο Θεοχαρίδης όταν μπήκε στη Νέα Δημοκρατία τον βάλανε Υπουργός Μακεδονίας εδώ στη Θεσσαλονίκη και τότες ο Θεοχαρίδης έκανε καλό για όλο το νομό μας εδώ και πήρε μια απόφαση να μη έρχονται από την Αθήνα. Τότες είχαμε εδώ τα κάρβουνα διότι απ' τη ΔΕΗ δούλευαν, αλλά έφερναν ανθρώπους από την Αθήνα εδώ δουλεύανε και ο Θεοχαρίδης έκανε μια απόφαση στη Βουλή και είπε να μην στέλνουν ανθρώπους από την Αθήνα. Έχουμε ανθρώπους στη Φλώρινα. Και από το χωριό μας κάπου πέντε παιδιά τακτοποιήθηκαν στην ΔΕΗ. Είναι ένας ξάδερφός μου εδώ κοντά, αυτός πήγε στη ΔΕΗ δούλεψε και τακτοποιήθηκε η οικογένειά του. Ο καθένας που δούλευε στη ΔΕΗ, τακτοποιήθηκε και η οικογένειά τους. Δηλαδή αυτό ήταν ένα ωραίο για τον νομό μας, όχι ατομικά για μένα, ας υποθέσουμε. Αυτά γνώρισα πρώτα πρώτα τον Θεοχαρίδη. Πριν ξεκινήσω για κάτι δικαστήρια..

- Θα σας ρωτήσω αμέσως. Πώς ήταν η προσωπική του ζωή;

Η προσωπική του ζωή ήτανε τότες επί Χούντας, τότες ο άνθρωπος έπεσε λίγο, είπαν εδώ μερικοί ότι δεν τον θέλανε διότι δεν έχει να φάει ο Θεοχαρίδης. Πως δεν είχε να φάει ο άνθρωπος. Μια γυναίκα είχε, οικογένεια δεν είχε αποκτήσει και δεν είχε να φάει, πως δεν είχε να φάει, μπορούσε, αλλά ερχόταν εδώ σε έναν φίλο του. Τώρα οι φίλοι του από δω ο φίλος του, δηλαδή ο πατέρας του παιδιού, ο πατέρας έφυγε στη θέση του και το παιδί του δηλαδή. Έμεινε μόνο ένα παιδάκι που δεν μπορεί να εξηγήσει αυτά τα πράγματα, αλλά δεν τα ξέρει. Ερχόταν εδώ, και από εκεί γνωριστήκαμε κι εμείς και στο μαγαζί μας που έρχονταν γνωριστήκαμε μαζί του.

- Θυμάστε που τον βρίσκει ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον Θεοχαρίδη;

Ο Παγκόσμιος πόλεμος δηλαδή αναμεταξύ μας που είχαμε.

- Που βρίσκεται ο Θεοχαρίδης τότε; Θυμάστε;

Ο Θεοχαρίδης τότες δεν μπορούσε να κυκλοφορήσει με τον πόλεμο. Δεν τον βλέπαμε εδώ. Εγώ μικρός ήμουν ακόμα τότες. Αυτό το θυμάται αυτός, αλλά εγώ δε το θυμάμαι για τον πόλεμο το τι δράσεις έκανε.

- Ωραία. Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποια στοιχεία κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής από τις δυνάμεις του Άξονα. Από τις δυνάμεις του άξονα; Γνωρίζετε κάτι για το αυτό;

Τι δυνάμεις; Δηλαδή τις δυνάμεις του άξονα. Πώς να το εξηγήσω εγώ αυτό;

- Αν ξέρετε αν έχει κάνει κάτι κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής.

Εδώ τότες όταν ησύχασαν λίγο το πράγμα ο Θεοχαρίδης φάνηκε και είχε πάλι τους φίλους του. Εδώ κάτι δύο παιδιά, Μόγληδες λέγονται στο επίθετό τους, ο ένας ήταν φυλακή ο άλλος φαντάρος πολεμούσε ο πατέρας του, είχε φύγει πάνω στα βουνά πολεμούσε γιος και πατέρας με τέτοιο εμφύλιο πόλεμο. Ακόμα και τότε είχαν βάλει έναν άλλον εδώ του χάλασαν τα σπίτια, εδώ στο χωριό μας κάνανε να χτυπάνε τους πολεμιστές των ανταρτών, ας υποθέσουμε, στα βουνά και είχαν κάνει πολυβολείο, εδώ κάτω που είναι οι Πόντιοι, και μας οι εντόπιοι, μας είχαν αφήσει χωρίς πολυβολεία. Μας είχαν να βασανιζόμαστε, ας υποθέσουμε, γιατί ήρθαν σε μας στο σπίτι μου, ο θείος μου, ο πατέρας εδώ του παιδιού, το πήρανε και το φυλάκισαν μόλις ήρθε από το αλβανικό, από το αλβανικό. Αυτά σαν τα άκουσα από τον θείο μου και τον πατέρα μου. Μόλις ήρθε το παιδί αυτό από το Αλβανικό φαντάρος ήτανε και πεζοί εδώ. Είπαμε εμείς το όχι από πέρα από τη Θεσσαλονίκη, η Γερμανία μας μπήκε μέσα και πήγε στην Αθήνα και εμείς ακόμα εδώ όχι φωνάζαμε. Και τότε παραδώσανε τα όπλα τα παιδιά ήταν πεζοί απ' τα βουνά και τότες αυτό που έγινε με τον Θεοχαρίδη. Ένας άνδρας από το χωριό μας πήγε στους Μόγληδες στα σπίτια να κοιμάται. Δηλαδή τον στείλανε εδώ πάλι οι επιτροπές που ήσανε και όταν ήρθανε να, ησύχασαν λίγο τα πράγματα, οι Μόγληδες μείνανε έξω. Άσχετο που πολεμούσε το παιδί του ένα πατέρα με γιο, και ο άλλος φυλακή, ήρθανε ήθελαν το σπίτι τους. Μόλις πήγαν να πάρουν το σπίτι τους δεν του το δίνε αυτός και έγιναν δικαστήρια. Ήταν και δικηγόρος, δεν ήταν μόνο βουλευτής και καλός δικηγόρος, δηλαδή ακουστός στη Φλώρινα για δικηγόρος.

- Συμμετείχε ενεργά στον Εμφύλιο ο Θεοχαρίδης; Γνωρίζετε;

Αυτό δεν μπορώ να το ξέρω, αυτά θα ήτανε δικά του πράγματα αν δούλευε και αν δε δούλευε.

- Πώς έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό και την Αριστερά στην εποχή εκείνη;

Ο Θεοχαρίδης είχε το δεύτερο κόμμα που λέμε, με τον Μητσοτάκη, μαζί ήσαν αυτοί και μετά πήγαν στη Νέα Δημοκρατία αλλά μαζί πήγαν, πήγανε.

- Πώς περιγράφετε τη στάση του απέναντι στις Σλαβόφωνους της περιοχής, δηλαδή αυτούς που ήταν που μιλούσαν βουλγάρικα;

Η στάση του ήταν σταθερή, άσχετο που ήταν και Πόντιος ο άνθρωπος, αλλά ήτανε με το εντόπιο το στοιχείο δούλευε. Οι Πόντιοι επειδή ήταν τόσο ξύπνιος και τόσο φωνακλάς, είχε μια φωνή γερή και δεν τον ψήφιζαν τόσο, δεν τον στήριζαν, αλλά είχε να κάνει με τους ντόπιους περισσότερο. Είχε μεν και πόντιους μαζί του, γιατί ράτσες ράτσες και τώρα πάλι το ίδιο γίνεται, μπαίνει ένας Πόντιος , τρέχουμε στον Πόντιο, να τον ψηφίσουμε, μπαίνει ένας εντόπιος τρέχουμε στον εντόπιο, δηλαδή ψάχναμε καλούς ανθρώπους. Μερικοί σου λένε όχι δικός μας , ε δικός σας αλλά δεν ήτανε ο σωστός.

- Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσαμε να εντάξουμε τον Θεοχαρίδη στην αριστερά στη δεξιά ή κεντρώος;

Κεντρώικο.

- Κεντρώο θα τον βάζαμε;

Κεντρώος.

- Ωραία, τι γνωρίζετε για τη δικηγορική του δράση; Σαν δικηγόρος τι γνωρίζετε ότι έκανε;

Σαν δικηγόρος εγώ που έπεσα σε κάτι δικαστήρια μαζί του, ένα κορίτσι κλέψαμε εμείς από δω, με το κλέψιμο που κλέψαμε το κορίτσι μας πιάσανε πάλι μας το πήραν το κορίτσι, αλλά δεν το στείλανε με το πατέρα του και ήρθαν τα δικαστήρια τότε αυτομάτως. Με το πιάσιμο που μας πιάσανε μας στείσανε με ένα παιδί άλλο που το ήθελε το κορίτσι, και ο πατέρας του μόνο μας έβριζε εμάς, μας έβριζε, αλλά δεν ήξερε τι έλεγε, εντόπιος εκείνος, μας λέει μέσα, ο οδηγός οδηγάει στο αμάξι του. Μας πιάσανε στην Υδρούσα κάτω και μας λέει σε μας, λέει σε εμάς τα παιδιά τα μπάσταρδα, και ξέρω εγώ αυτό, εγώ τώρα διαφέρθηκα, αυτός ο άνθρωπος για να λέει αυτήν την κουβέντα δεν ξέρει τι έχει συμβεί τώρα. Του λέω κύριε Μήτσο, τι μας λες όλο μπάσταρδους τα παιδιά σου είναι τόσο καλά και εμείς είμαστε όλο μπάσταρδοι; Θέλω να μου εξηγήσεις την κουβέντα, και τότες με μάλωσε ο αστυνομικός. Όταν

ήρθαμε στο δικαστήριο ο πατέρας του κοριτσιού πάλι εκεί, κατηγορήσε το κόμμα του Θεοχαρίδη. Ο Θεοχαρίδης μόνο δύο κουβέντες του είπε. Λέει, κύριε πρόεδρε, όπως μιλούσε έτσι χοντρά, κοιτάζτε τώρα τι μου έκανε αυτός ο άνθρωπος, μου έφερε μια όρεξη του λέει, μου κατηγοράει το κόμμα μου, να τον μηνύσω, του λέει, κι όπου θέλει ας βγει το πράμα και στοπ. Ούτε μίλησε ξανά ο πατέρας του κοριτσιού, δηλαδή ήταν άνθρωπος που έπιανε. Ήταν πολύ καλός για αυτό ήταν. Έτυχε μια άλλη περίπτωση με αυτόν για εμένα μετά. Ήρθε εδώ ο αδελφός μου μικρότερος, μάλωσε με κάτι Αμυνταίοι, δικοί μας, μάλωσε που λες και μας κάνουνε μήνυση, πάμε στα δικαστήρια με τις μηνύσεις. Πήγαμε στα δικαστήρια, αλλά πριν να πάμε στα δικαστήρια, πιάνουμε εμείς εδώ αυτόν φίλο του τον Γιώργο τον Πελίδη που λέμε, Γιώργο έτσι και έτσι τώρα, βρήκαμε έναν δικηγόρο τον Θεοχαρίδη τον βάλαν αυτοί. Εμείς τώρα ποιον να πιάσουμε, θα βάλουμε κι εμείς δικηγόρο. Εμείς βάλαμε έναν άλλον, Αλεξίου Θανάση, τον φωνάζαμε. Επήγαμε εκεί αυτός ο φίλος του λέει, κύριε Δήμο, ξέρεις ποια παιδιά θα δικάσεις; Του λέει αυτός ποια; Του Στέφου του Γεωργιάδη τα παιδιά, που σε δέχεται στο μαγαζί για να μιλάς ομιλίες, τα άλλα τα μαγαζιά δε σε θέλουν, μετά μην ψάχνεις από μένα δύναμη του λέει, δεν μπορώ να σου βρω και μαγαζί. Αυτό ήταν το μαγαζί. Όταν του είπε έτσι αυτός ο φίλος του, του λέει, αμάν βρε φέρε τα παιδιά εδώ, να τα αναγνωρίσω και στο δικαστήριο άλλως; Αλλιώς θα προχωρούσα εγώ, πράγματι πηγαίνουμε πριν να βγει το δικαστήριο την ημέρα, δηλαδή πριν να βγει το δικαστήριο. Την άλλη μέρα δικαστήριο είχαμε. Πάμε εκεί και του λέμε εμείς. Με γνώρισε εμένα και τον μεγάλο τον αδελφό. Εσάς θα δικάζα; Εμάς. Του Στέφου; Τι κάνει ο μπαμπάς σας; Ε καλά είναι, εγώ ξέρω εγώ αυτό εκείνο. Εντάξει μια που ήρθατε καλά, τουλάχιστον να σας γνωρίσω και στο δικαστήριο και όταν πήγαμε στο δικαστήριο μιλούσε μιλούσε ο δικός μας ο δικηγόρος πρώτα για να μας παινέσει, τι καλά παιδιά, ξέρω εγώ πως μιλάνε οι δικηγόροι, τα λέει, που λες όλα, τελείωσε ο δικός μας ο δικηγόρος, του λέει ο πρόεδρος τώρα κύριε Δήμο, κύριε συνήγορε εσύ μπορείς νααα, του λέει όπως μιλούσε κύριε πρόεδρε δεν άφησε ο συνάδελφος να απαντήσω εγώ τίποτα. Όλα αυτά που τα είπε είναι σωστά. Δηλαδή συμφώνησε με τον δικηγόρο τον δικό μας ο Δήμος και ούτε μίλησε άλλο ούτε τίποτε. Οι δικοί μας από δω που μαλώσαμε σηκώθηκαν....

- Ποιους επέλεγε για να υπερασπιστεί συνήθως; Τι ανθρώπους επέλεγε να υπερασπιστεί Θεοχαρίδης;

Τα παιδιά που το πίστευαν τα βοηθούσε, τους ανθρώπους που τον πίστευαν και τον βοηθούσαν τους βοηθούσε. Ένας άνθρωπος που τον έβριζε και αυτός τον έβριζε. Τί να καμνε;

- Υπάρχει κάποιο δικαστήριο που έκανε, που έγινε, που τον σημάδεψε ως δικηγόρο; Που έγινε γνωστός από αυτό το δικαστήριο;

Που να σημάδεψε άλλο δικαστήριο; Δε θυμάμαι.

- Μία υπόθεση η οποία έμεινε στην ιστορία όπως λέμε του Θεοχαρίδη;

Δε θυμάμαι. Αυτά που πέρασαν τα θυμάμαι, αυτά που ξέρω που μένει η ιστορία στην ιστορία να μάλωσε, με ποιον ξεκίνησε. Δεν έτυχε να ήμουν, αν ήμουν στο δικαστήριο θα τα ήξερα. Δεν μπορώ να απαντήσω για όλα τα δικαστήρια, αλλά ήταν δυνατός ο άνθρωπος στη Φλώρινα μέσα, μετρούσε. Για μένα δεν ξέρω για τους άλλους. Μπορεί να τον βρίζανε οι άλλοι, ο κάθε ένας... Έτυχε μια περίπτωση, για να γελάσουμε, ένας από την Παπαγιάννη ήτανε, με ένα μάτι ήταν και πήγε να ζητήσει άδεια για τρακτέρ να οδηγήσει, δίπλωμα και δεν του έδινε η υπηρεσία εδώ στην Φλώρινα και ήρθε αυτός από την Παπαγιάννη ο πελάτης του στο Θεοχαρίδη και δε μου δίνουν αυτό και αυτό, και αυτός παίρνει τηλέφωνο στον υπεύθυνο στη Γεωργική υπηρεσία, ήταν τότε υπεύθυνος ο Διευθυντής και του λέει: Κύριε γιατί δεν του δίνετε του ανθρώπου άδεια στο τάδε όνομα. Ε, του λέει εκείνος από κει μα δεν μπορούμε να δώσουμε σε άνθρωπο που δε βλέπει καλά, το ένα του μάτι του είναι χαζό. Τι σας ενδιαφέρει εσάς αν σκοτωθεί ο άνθρωπος; Θα του δώσετε την άδεια και ας πάει να σκοτωθεί, το θέλει ο άνθρωπος, το ζητάει ο άνθρωπος, όταν ζητάει ένας άνθρωπος κάτι πρέπει να το (παλάξει) να τοπρέπει να το πάρει. Κατάλαβες;

- Πολύ ωραία ιστορία.

Ναι και αυτό έχω ακούσει, και του τη δώσαν, το έδωσα το δίπλωμα το πήρε ο άνθρωπος και δούλεψε..

- Έχετε ακούσει αν υπερασπίστηκε κάποια υπόθεση αριστερού κατατρεγμένου; Κάποιον αριστερό που κυνηγούσαν αν τον υπερασπίστηκε ποτέ.

Αριστεροί, ε αυτοί... οι Μόγληδες για το σπίτι που τους έδιωξαν εκείνο ναι, και το βάλανε, η υπηρεσία το 'βαλε και δούλεψε μαζί τους και το πήρε το σπίτι, και πήγαν τα παιδιά τα δύο, οι Μόγληδες που κάτσανε στο σπίτι τους.

- Πολύ ωραία. Ποιοι είναι οι λόγοι που τον κάνανε επιτυχημένο δικηγόρο και μπόρεσε να μπει στην πολιτική ζωή του;

Οι λόγοι, τώρα η πολιτική ζωή, ξέρω εγώ, από μόνος του , το κόμμα του, είχε ξεκινήσει με εκείνο το κόμμα το φιλελεύθερο. Εκεί τον παίρναν. Τώρα οι λόγοι, πως μπήκε δεν μπορώ να ξέρω, διότι αυτός είναι πολύ μεγαλύτερος από μένα.

- Ξέρετε πότε λαμβάνει την απόφαση να πολιτευτεί; Περίπου; Πότε πήρε απόφαση να κάνει αυτό το κόμμα φιλελεύθερο.

Μα δεν ξέρω, εγώ, το κόμμα το κάναε εδώ. Τώρα μπορεί να τον κάλεσαν από την Αθήνα οι μεγάλοι , και τον βάλανε για να πολιτευτεί και να μάσει ψήφους.

- Πότε περίπου θυμάστε;

Δε θυμάμαι τη χρονιά, δεν μπορώ να θυμηθώ.

- Στο περίπου τότε.

Δεν μπορώ, δεν μπορώ, τι να πούμε. Εγώ θυμάμαι μια περίπτωση όταν μιλούσε εδώ στο καφενείο το δικό μας, και έρχονταν ένα αμάξι, τότες παλιά αμάξια, όχι σαν τώρα τέτοια αμάξια ωραία και τον δέσανε ένα τενεκέ από πίσω με πέτρες στο αμάξι του. Ο άνθρωπος μιλούσε στο καφενείο μας, αλλά παιδιά, αληταρία του δέσανε με πέτρες και χωρίς να ξέρει τελείωσε την ομιλία ανέβηκε στο αμάξι του, ξεκίνησε να φεύγει και ο τενεκές χτυπούσε από πίσω του. Δε θέλανε εκείνο το κόμμα των φιλελευθέρων εδώ το χωριό μας, είχε παιδιά που κυνηγούσαν. Αλλά ο άνθρωπος δεν το παρεξήγησε αυτό. Υπάρχουν και αντίθετοι, Μπορεί να πάω εγώ σε ένα χωριό , να με ζητάν και δέσουνε στον άλλον τον τενεκέ, δηλαδή μα τι κάθονται, όλοι μαλώνανε.

- Θυμάστε πόσες φορές έγινε βουλευτής και με ποια κόμματα;

Τα κόμματα, αυτό που ξέρω το πρώτο, με τον Μητσοτάκη. Το πρώτο πρώτο δεν το ξέρω, πως το λέγανε, ΕΠΕΚ ξέρω 'γω πολλά ονόματα, όπως τα αλλάζουνε. Δεν μπορώ να το ξέρω το πρώτο, αλλά αυτό με τον Μητσοτάκη, έτυχε να πάμε στην Αθήνα. Είχα βγει στο συμβούλιο μέσα στο χωριό και πήγαμε μια βόλτα στο ίδρυμα βασιλίσσης. Εκεί μέσα μας έκανε τραπέζι ο Θεοχαρίδης στην Αθήνα και σηκώθηκε ένας από την Παπαγιάννη σαν ξύπνιος, και λέει κ. Δήμο θα μου επιτρέψεις να τα πληρώσω εγώ. Εγώ του λέω του Δήμου, ασ' τον ρε να στα πληρώσει, μου λέει άσε ρε Παντελή τι θα πληρώσει αυτός, αν τον αφήσω να πληρώσει μετά δε θα μπορώ να το

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

διώξω από το σπίτι, θα τα ζητάει τα λεφτά. Μπορεί στην Αθήνα να πληρώσει ένας απλός άνθρωπος; Άσε βρε μη, στον να το παινεύεται, τέτοιος τύπος είναι, με λέει, από εδώ θα τα δώσει απ' άλλη μετά θα 'ρθει να τα ψάχνει.

- Άλλο κόμμα εκτός από τον Μητσοτάκη που πολιτεύτηκε μετά;

Το πρώτο που το είχε.

- Μπράβο!

Δεύτερο και μετά ήρθε ο Μητσοτάκης, πήγε στη Νέα Δημοκρατία και ο Δήμος στη Νέα Δημοκρατία και από τότε και δώθε έμεινε στη Νέα δημοκρατία ο Θεοχαρίδης. Αυτό ήτανε, αλλά η δράση για το χωριό μας φέρθηκε ωραία, όχι για το χωριό μας, για το νομό μας. Πολλά παιδιά τακτοποιήθηκαν τότε στη ΔΕΗ. Από την Αθήνα ανθρώπους μας φέρνανε και διορίζανε, αλλά από τότε έβγαλε την απόφαση αυτήν ο Θεοχαρίδης, όλα τα παιδιά γύρω από τα χωριά μας που μπήκαν, εξαιτίας του Θεοχαρίδη μπήκανε. Οι βουλευτάδες οι δικοί μας, οι άλλοι που ήταν, δεν ενδιαφέρονταν για τον νομό μας, τα παιδιά τους να βάλουνε. Ο μόνος ο Θεοχαρίδης που ενδιαφέρθηκε και σώθηκαν οικογένειες.

- Για ποιο λόγο νομίζετε ότι άλλαξε συνέχεια κόμματα; Γιατί νομίζετε εσείς, για ποιο λόγο;

Ο λόγος ήτανε τώρα, επειδής εγώ λέω είχε μπλέξει με τον αρχηγό του τον Μητσοτάκη. Έφυγε ο Μητσοτάκης, που θα πήγαινε ο άνθρωπος αυτός τώρα; Τον άρεσε η πολιτική, ήθελε να κάνει την πολιτική και πήγε με τον Μητσοτάκη πάλι. Έφταιγε ο αρχηγός εκεί, ο άνθρωπος μπορεί να μην άλλαζε το κόμμα του, αλλά έφυγε ο αρχηγός του και αυτός ακολούθησε τον αρχηγό.

- Γνωρίζετε αν τον προβλημάτισε κάτι πριν αποφασίσει να γίνει πολιτικός;

Δεν μπορώ να πω.

- Θεωρείτε ότι ένιωθε δικαιωμένος από την απόφαση να γίνει πολιτικός; Θεωρείτε ότι δικαιώθηκε μέσα του; Είχε δίκιο για την απόφαση;

Βεβαίως πρέπει να ευχαριστήθηκε, διότι έβγαине στο νόμο μας. Τώρα μία δυο φορές αν είχε χάσει τότες, όταν ήταν ο Καραμανλής, δυνατή Νέα Δημοκρατία τότες έχανε, δεν έβγαине πάντοτε, αλλά περισσότερο έβγαине.

- Πώς επηρεάστηκε η πολιτική και η προσωπική ζωή κατά τη δικτατορία;

Η πολιτική ζωή. Πάλι δούλευε ο άνθρωπος, αλλά κάπως σαν κρυφά από δω, διότι εδώ ο νομός μας ήταν λίγο πιο άχρηστος από την Αθήνα. Στην Αθήνα πάλι δούλευε ο άνθρωπος. Εμάς κάπως για το σπίτι το δικό μας, μας εξυπηρέτησε για κάτι πράγματα. Ο πατέρας μου έβγαλε μια σύνταξη από το μαγαζί που είχε και όταν ήρθε ο Παπαδόπουλος μας έκοψαν τη σύνταξη εκείνη και εγώ τον πιάνω τον Θεοχαρίδη τότες, του λέω κ. Δήμο, αυτό και αυτό κι αυτό μας συμβαίνει. Μου λέει έχετε τα χαρτιά που πληρωνόταν, που έπαιρνε τη σύνταξη ο πατέρας σου, έχεις χαρτιά; Έχουμε του λέω, τα 'χουμε στο σπίτι. Θα μου φέρεις τα χαρτιά, φέρ' τα χαρτιά, να τα δω, να τα κάνω και θα προσπαθήσω. Και πράγματι τα πήγα τα χαρτιά, τα είδε ο άνθρωπος μου λέει, εντάξει μετά τα χαρτιά κάτι θα κάνουμε, αλλά θα κατέβω στην Αθήνα θα ψάξω, εδώ δεν μπορώ, να ψάξω να βρω. Και ξεκίνησε ο άνθρωπος στην Αθήνα όταν έφυγε, καθόταν εκεί στην Αθήνα, και τα γύρισε τα πράγματα και μας έβγαλε μια σύνταξη, επειδή δε μας πλήρωναν δυο τρία χρόνια έτσι δεν μας πλήρωσε το κράτος. Πήραμε 75 χιλιάδες, τότες οι χιλιάδες ήταν πολύ καλά λεφτά και μας τα έβγαλε ο Θεοχαρίδης και μπορώ να ξεχάσω εγώ την καλοσύνη του Θεοχαρίδη, δεν ξεχνιέται, δηλαδή μας βοήθησε ο άνθρωπος και πήραμε τη σύνταξή μας.

- Γνωρίζετε κάτι για την εξορία του στα νησιά την περίοδο της δικτατορίας;

Δεν ξέρω.

- Στην περίοδο της Μεταπολίτευσης, η περιόδος της μεταπολίτευσης, ποια η σχέση του με τον Μητσοτάκη;

Μεταπολίτευση, δεν μπορώ. Εγώ ξέρω τι έκανε στο χωριό στο νόμο μας.

- Δεν έχει σημασία αν δεν γνωρίζετε δε μου απαντάτε.

Και τι ευχαριστήθηκα εγώ από τον άνθρωπο αυτό. Αυτό θυμάμαι τι άλλο να πω τώρα.

- Γνωρίζετε κάτι για τη σχέση με τον κύριο Μόδη; Τη σχέση που είχε ο Θεοχαρίδης με τον Μοδη;

Α, ο Μοδης, ο παλιός Μοδης, όλοι τον λέγανε σαν τον Μόδη δυνατός. Ο Μόδης όταν πήγαινε (ακουστά από τους γέρους), όταν φώναζε ο Μόδης της Φλωρίνης στην Αθήνα μέσα και το χέρι το χτυπούσε στο τραπέζι (έτσι λέγαν οι γέροι) διότι και ο

Θεοχαρίδης την έλεγε αυτήν την κουβέντα, αν δεν χτυπήσεις το χέρι στο τραπέζι τους δεν φοβούνται οι Αθηναίοι. Πρέπει να χτυπάς το τραπέζι. Ήταν και λίγο αστείος, δηλαδή είχε μια συζήτηση ωραία.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική βοήθησε τον τόπο εδώ, την περιοχή.

Βοήθησε, σου είπα για τα παιδιά, για όλα τα πράγματα, για κάτι πράγματα που μας χτυπούσε εδώ πράγματα. Όταν ήταν στα πράγματα βοηθούσε, για το νόμο ενδιαφερόταν για το νόμο όχι να αποφεύγει τον νόμο.

- Άλλα, τι άλλα έργα θυμάστε να μου πείτε; Για το χαλάζι αυτά που μου είπατε πριν άλλα;

Τί άλλα; Τίποτε. Ενδιαφερόταν για τα παιδιά. Σώθηκαν μερικές, όχι μερικές, αρκετές οικογένειες, πολλές οικογένειες και πολλά χωριά. Οι άλλοι όλοι που μπαίνανε τσέπωναν τα λεφτά τους και φεύγαν από την πολιτική, αλλά αυτός ο άνθρωπος πολύ αγαπούσε τον νομό μας.

- Θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Σε μερικούς όχι σε όλους. Είπαμε δεν ήταν τόσο αγαπητικός σε όλους θα έβγαινε, δε θα έφευγε από τη Φλώρινα. Δε θα μπορούσε να φύγει, δε θα τον αφήναμε, αλλά ο άνθρωπος απόφευγε και φυλαγόταν λίγο διότι τότες μετά τους καιρούς αυτούς που δεν επιτρεπόταν παντού να χώνεται, αλλά έμπαινε.

- Πως συμπεριφέρονται στους πολίτες για να καταφέρνει να παίρνει ψήφους. Τι ξέρετε γι' αυτό; Με ποιον τρόπο έπαιρνε ψήφους από τον κόσμο;

Να πως έπαιρνε. Παράδειγμα εγώ τον είχα συμπαθήσει τον άνθρωπο. Ο άλλος από την άλλη άκρη του χωριού τον είχε συμπαθήσει σε 'μένα μου είπε μια μέρα, μου λέει Παντελή τι σοι έχεις, τι θείους; Μπορείς να τους συγκεντρώσεις στο σπίτι σου τάδε μέρα να έρθω να μιλήσω μαζί τους. Μπορεί άμα μιλήσω μπορεί να γυρίσουμε όλοι οι θείοι. Δεν το πίστευαν, μερικοί δεν τον θέλανε. Του λέω πως έχω τόσο, αυτόν και αυτόν... Τόσα άτομα μπορείς να συγκεντρώσεις στο σπίτι; Μπορώ, και πράγματι μου λέει τάδε μέρα ειδοποίησε τους θα έρθω στο σπίτι του, θα συζητήσουμε και θα τους συγκεντρώσουμε να ξέρουν ποιος είμαι και τι είμαι. Από αύριο μπορεί να τύχουν κάτι

να έχουνε θα 'ρθούνε κοντά μου, αν μπορώ να τους βοηθήσω. Αυτή την κουβέντα μας την έλεγε. Να εδώ στο σπίτι, ήρθε, έμασα 4-5 άτομα δικοί μου που ήταν το σοι μας και κάτσαμε, συζητήσαμε και τα 'λεγε, μπορεί να σας ξέρω, να σας γνωρίζω, μπορεί να τύχετε σε κάτι τους λέει να σας βοηθήσω και αυτό έγινε. Έτσι δούλευε και όταν μιλούσε εδώ, μπορώ να σου πω μιλούσε έξω και ακουγόταν όλο το χωριό ήταν μια πολύ μεγάλη του ανθρώπου, χονδρός, χονδρά έλεγε, ψηλός ήταν τον βλέπαμε τι άλλο να πούμε αυτά.

- Η μεγαλύτερη επίδραση είχε σαν πολιτικός σαν δικηγόρος;

Σαν πολιτικός για μένα. Δικηγόρος ήταν ατομικό, αλλά σαν πολιτικός για όλο τον κόσμο εδώ το νομό μας.

- Βοήθησε περισσότερο;

Κατάλαβες εγώ έτσι το κρίνω το πράγμα. Όταν ένας άνθρωπος ενδιαφέρεται για όλο τον νομό είναι σωστός πολιτικός και άνθρωπος.

- Ποια είναι η άποψή σας λοιπόν για τον Θεοχαρίδη σαν άνθρωπο;

Πώς;

- Ποια είναι η άποψή σας. Πείτε μου μια πρόταση για τον Θεοχαρίδη σαν άνθρωπο.

Σαν καλόν άνθρωπο, όχι σαν άνθρωπο. Έτσι τον γνώρισα και έτσι μας έφυγε. Ήταν καλός άνθρωπος και τώρα στα γρήγορα μας είχε φύγει. Έζησε αρκετά χρόνια.

- Μία πρόταση για το Θεοχαρίδη σαν δικηγόρο;

Σαν δικηγόρος πάντοτε ήταν καλός. Πράξεις που τις άκουσα και που τις έκανε έργο και μας βοήθησε ο άνθρωπος, αλλιώς θα με τιμωρούσαν, γιατί να με τιμωρήσουν, όταν είχαμε τον άνθρωπο και τρέξαμε κι εμείς για αυτόνανε και εκείνος έτσι για μας. Κατάλαβες;

- Και σαν πολιτικό;

Ιερός, καλός, γερός, λέμε πρώτος ο βουλευτής, ο γέρος, πως το λέγαμε τώρα προ ολίγο το είπαμε, ο Μόδης. Και ο Θεοχαρίδης λέγαμε σαν τον Μόδη είναι, φωνάζει τσιρίζει, κτυπάει το χέρι, γερός ήταν, καλός ήταν.

- Πολύ ωραία.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 7

- Πότε γνωρίζετε τον κύριο Θεοχαρίδη και πώς έγινε η γνωριμία σας;

Τον κύριο Θεοχαρίδη τον γνωρίζω πάρα πάρα πολλά χρόνια, από τη δεκαετία του 1960, ο οποίος είχε παντρευτεί με την πρώτη ξαδέρφη του πεθερού μου, του Θόδωρου Τραϊανίδη. Βεβαίως με την μεσολάβηση της δικτατορίας δεν είχαμε σχέσεις διότι και ο Θεοχαρίδης εδιώχθη από τη δικτατορία, αλλά και εμείς είχαμε επιφυλάξεις πολλές να έχουμε σχέσεις με ανθρώπους, τους οποίους η ίδια η δικτατορία εδίωκε.

- Πώς ήταν η προσωπική του ζωή και αν είναι δυνατόν να μας αναφέρετε ορισμένες πτυχές της;

Επειδή δεν απέκτησε παιδιά η προσωπική του ζωή ήταν σχετικά μία ζωή χωρίς ιδιαίτερες, χωρίς ιδιαίτερα ενδιαφέροντα σε ότι αφορά την οικογένεια. Βέβαια είχε πάθος με την πολιτική και γι' αυτόν τον λόγο είχε αφοσιωθεί κατ' αποκλειστικότητα στην πολιτική. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, όπως είπα προηγουμένως, είχε εκτοπιστεί και φρόντιζε να μην έχει επικοινωνία ιδιαίτερα με τον κόσμο της Φλωρίνης, γιατί ήθελε να προφυλάξει και τους ψηφοφόρους του. Μετά τη δικτατορία όμως ανέπτυξε έντονη πολιτική δράση και εντάχθηκε στην Ένωση Κέντρου, με την οποία εξελέγη και βουλευτής. Βεβαίως στην Ένωση Κέντρου δεν εντάχθηκε μετά τη δικτατορία. Από τη δεκαετία του '60 ακόμη, το 1961 εντάχθηκε στην Ένωση Κέντρου υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου και τότε εξελέγη βουλευτής. Πριν όμως από την Ένωση Κέντρου ήταν βουλευτής της ΕΠΕΚ, δηλαδή άρχισε να πολιτεύεται από το 1900, τη δεκαετία του 1950-55-56 αν θυμάμαι καλά.

- Θυμάστε που τον βρίσκει ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος;

Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον βρήκε στο στρατό. Μάλιστα έλαβε μέρος και σε μάχες κατά των φασιστών Ιταλών και με τη λήξη του ελληνοϊταλικού πολέμου επέστρεψε στη Φλώρινα, όπου και δικηγορούσε. Βεβαίως έχουμε στη συνέχεια την Κατοχή, τον Εμφύλιο πόλεμο και λοιπά.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

- Μπορείτε να μας αναφέρετε ορισμένα στοιχεία για τη δράση του κατά την τριπλή κατοχή της Φλώρινας από τις δυνάμεις του Άξονα;

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής προσπαθούσε να κρυφτεί από τους Γερμανούς, γιατί οπωσδήποτε οι Γερμανοί γνώριζαν ποιος είναι ο Θεοχαρίδης και τον κυνηγούσαν. Βρήκε καταφύγιο στο Νυμφαίο, στο Λιμνοχώρι και σε άλλα χωριά. Γι' αυτόν τον λόγο και κατόρθωσε κατά τη διάρκεια της Κατοχής να αποφύγει τη σύλληψή του.

- Γνωρίζετε αν κατά την περίοδο του Εμφυλίου συμμετείχε ενεργά;

Κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου δεν συμμετείχε όπως μου έχει αφηγηθεί. Ήταν δικηγόρος και ασκούσε το επάγγελμα του αυτό. Μάλιστα πολλούς πολίτες, οι οποίοι διώκοντο για τα κοινωνικά τους φρονήματα κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου, τους υπερασπίστηκε σε διάφορες δίκες.

- Πώς έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό και την Αριστερά της εποχής εκείνης;

Όντας αριστερός ο ίδιος δεν..... ήταν διορατικός και δε μετείχε ούτε στον Δημοκρατικό Στρατό, πολύ περισσότερο στις οργανώσεις του Δημοκρατικού Στρατού εκείνης της εποχής. Απέφυγε επιμελώς να λάβει μέρος κατά τις διαμάχες που είχε ο Δημοκρατικός Στρατός με τον εθνικό στρατό.

- Γνωρίζετε να αναφέρετε κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ;

Δε γνωρίζω πολλά γεγονότα. Γνωρίζω μόνο ότι ήταν στο ΕΑΜ και σε ορισμένες συνάξεις του ΕΑΜ στη Θεσσαλονίκη είχε λάβει μέρος. Από εκεί και έπειτα λεπτομέρειες δε γνωρίζω.

- Πώς περιγράφετε τη στάση του απέναντι στους Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Βεβαίως ως Πόντιος στην καταγωγή του ο κύριος Θεοχαρίδης είχε έντονο το συναίσθημα του εθνικού έτσι πολίτου, όμως ως πολιτικός δεν ήθελε να έρθει ποτέ σε σύγκρουση με τους Σλαβόφωνους, διότι αντλούσε και ψήφους από την ομάδα αυτή.

- Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί ο κύριος Θεοχαρίδης στη δεξιά, στην αριστερά ή κεντρώος;

Έχει περάσει όλες τις παρατάξεις. Ξεκίνησε από την ΕΠΕΚ, πήγε στην Ένωση Κέντρου και στη συνέχεια πήγε στη δεξιά. Βέβαια θα πω τούτο, ότι το 1963, όταν

έγινε η αποστασία, μεγάλη αποστασία, είχε προταθεί από τον Μητσοτάκη να τον πάρει μαζί του, αλλά τότε αντιστάθηκε, δεν ακολούθησε τους αποστάτες. Και βέβαια αυτά ανήκουν στα θετικά του στοιχεία, όμως μετά τη δικτατορία, όμως μετά τη δικτατορία και την επάνοδο της δικτατορίας, μετά δηλαδή το 1974 ερωτοτροπούσε με τη δεξιά και τελικά ήταν ίσως ο λόγος που ήθελε να επανεκλεγεί βουλευτής. Και επανεξελέγη βουλευτής, αφού εντάχθηκε στη Νέα Δημοκρατία υπό την αρχηγία τότε του Κωνσταντίνου Καραμανλή και με την προτροπή και τη βοήθεια του Μακρή, του Βουλευτή Μακρή.

- Τι γνωρίζετε για τη δικηγορική δράση του;

Ήταν ένας αξιόλογος δικηγόρος και μάλιστα επιτυχημένος και δεν είχε, δεν ασχολούνταν μόνο με υποθέσεις του Πρωτοδικείου της Φλώρινας, αλλά και από άλλους νομούς.

- Μπορείτε να αναφέρεται ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε να υπερασπιστεί;

Εδώ στη Φλώρινα κατά τη διάρκεια της θητείας του, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '50, συνήθως ήταν οι άνθρωποι τους οποίους η δεξιά είχε θέσει στο περιθώριο και μάλιστα πολλοί από αυτούς κατηγορούνταν για συμμετοχή σε οργανώσεις σχετικά με τη δράση του κομμουνιστικού κόμματος. Όμως ως δικηγόρος υπερασπίζονταν όλους τους έχοντες ανάγκη από υπεράσπιση ενός δικηγόρου, είτε εδώ είτε στην Αθήνα είτε σε άλλα μέρη.

- Υπάρχει κάποια δικαστική του υπόθεση που γνωρίζετε να τον σημάδεψε ως δικηγόρο;

Δε γνωρίζω, αν και μου είπε πολλές, δεν μπορώ να θυμηθώ τώρα. Δεν μπορώ να θυμηθώ.

- Υπάρχει κάποια υπόθεση που γνωρίζετε κατατρεγμένου αριστερού ή αριστερών που υπερασπίστηκε;

Ναι, σας είπα προηγουμένως ότι υπερασπίζονταν τους αριστερούς, και μάλιστα τότε υπήρχε ο φόβος της εκτόπισης των αριστερών, και πάρα πολλοί υπερασπιζόμενοι από τον Θεοχαρίδη κατόρθωσαν να μην πάνε εξορία.

- Ποιοι είναι οι λόγοι που ωθούν τον κύριο Θεοχαρίδη, έναν επιτυχημένο δικηγόρο να εισέλθει στην πολιτική αρένα και πότε αναλαμβάνει αυτήν του την απόφαση;

Όλος ο κόσμος φιλοδοξεί να έχει μια πολιτική καριέρα, πολύ περισσότερο οι δικηγόροι, οι γιατροί και γενικά οι ελεύθεροι επαγγελματίες. Έτσι λοιπόν και ο Θεοχαρίδης φιλοδοξούσε να γίνει βουλευτής και το κατόρθωσε και ήταν επιτυχημένος βουλευτής. Το ότι δεν έγινε υπουργός οφείλεται σε συγκυρίες. Συγκεκριμένα μου έλεγε ότι ο Σοφοκλής ο Βενιζέλος, όταν συγκυβερνούσαν με τον Γεώργιο Παπανδρέου, τον είχε υποσχεθεί ότι θα τον κάνει Υπουργό Γεωργίας και πράγματι είχε μπει στον κατάλογο, αλλά συνέβη το απρόοπτο του θανάτου του Σοφοκλή Βενιζέλου, οπότε και δεν μπόρεσε να γίνει υπουργός. Το έφερνε όμως αυτό έτσι βαρέως που δεν έγινε υπουργός, γιατί όντως είναι ότι ήταν αξιόλογος και έγιναν άλλοι υπουργοί, οι οποίοι ήσαν πάρα πολύ κατώτεροι από τον Θεοχαρίδη.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα πολιτεύτηκε;

Με τα κόμματα που πολιτεύτηκε ήταν η ΕΠΕΚ, η Ένωση Κέντρου και η Νέα Δημοκρατία. Εξελέγη και με την ΕΠΕΚ, εξελέγη και με την Ένωση Κέντρου βουλευτής και με τη Νέα Δημοκρατία. Βέβαια δεν ήταν συνεχόμενη η εκλογή του. Υπήρχαν και πάρα πολλά κενά.

- Για ποιο λόγο θεωρείται ότι άλλαξε τα πολιτικά κόμματα με τα οποία πολιτευόταν;

Αυτό είναι κάτι το οποίο δεν μπορώ να γνωρίζω εγώ. Γνωρίζουμε απλούστατα ότι πάρα πολλοί βουλευτές έχουν αλλάξει κόμματα και έχουν εκλεγεί. Ιδιαίτερα αυτό είναι ένα φαινόμενο, το οποίο δεν είναι σημερινό.

- Γνωρίζετε εάν υπάρχει κάποιο γεγονός που τον προβλημάτισε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Όχι δεν υπήρχε κανένα γεγονός που να τον προβληματίζει. Ήταν φιλόδοξος και αξιόλογος άνθρωπος, γι' αυτό και ασχολήθηκε με την πολιτική.

- Ένιωθε δικαιωμένος από την απόφασή του να ασχοληθεί με την πολιτική;

Βεβαίως και ένιωθε δικαιωμένος, διότι το αξίωμα του βουλευτή δεν είναι και ένα αξίωμα καταφρονεμένο. Έτσι;

- Πώς επηρεάστηκε η προσωπική και πολιτική του ζωή κατά την περίοδο της δικτατορίας.

Κατά την περίοδο της δικτατορίας απέφευγε πάντα να έρχεται στη Φλώρινα. Τον πρώτο καιρό της δικτατορίας είχε εκτοπιστεί και βρίσκονταν σε δεινή οικονομική θέση μπορώ να πω. Άρα τον επηρέασε πάρα πολύ η κατάσταση της δικτατορίας.

- Γνωρίζετε κάτι για την εξορία του στα νησιά κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Λεπτομέρειες δε γνωρίζω.

- Στην περίοδο της Μεταπολίτευσης, ποια ήταν η σχέση του με τον κύριο Κωνσταντίνο Μητσοτάκη;

Με τον Μητσοτάκη, όπως είχα πει και προηγουμένως, ήταν φίλοι και του είχε προτείνει ο Μητσοτάκης τότε το 1963 να τον υπουργοποιήσει, αλλά δε δέχθηκε την πρόταση του. Αργότερα όμως, όπως σας είπα, ο ίδιος επεδίωξε και με τη βοήθεια του Μακρή εντάχθηκε στη Νέα Δημοκρατία και βεβαίως διορίστηκε Γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο Βορείου Ελλάδος και από 'κει δούλεψε περισσότερο για να έχει εκλογική πελατεία στις επόμενες εκλογές και κατόρθωσε να εκλεγεί βουλευτής.

- Γνωρίζετε κάτι αντίστοιχο για τις σχέσεις του με τον κύριο Μόδη;

Πάμε πολύ πίσω τώρα και δε γνωρίζω.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή και αν ναι...;

Τη βοήθησε την περιοχή, τη βοήθησε την περιοχή πάρα πολύ. Ήταν άνθρωπος που ενδιαφερόταν για το κοινό συμφέρον και βεβαίως δεν εξέλειπαν και οι ατομικές εξυπηρετήσεις, τα λεγόμενα ρουσφέτια έτσι, διότι εκείνη την εποχή αν δεν διόριζες κάποιον δεν μπορούσες να αποσπάσεις και ψήφους και μου έλεγε πάρα πολλά περιστατικά ανθρώπων, οι οποίοι ανήκαν σε άλλες πολιτικές παρατάξεις και του 'λέγαν ξέρεις Δήμο αν μου διορίσεις το παιδί θα έχεις τόσους ψήφους. Αυτά είναι γνωστά, ο παραγωντισμός δηλαδή, ιδιαίτερα στην ύπαιθρο ήταν πάρα πολύ μεγάλος και οι διάφοροι πολιτικοί τοπάρχες θεωρούσαν σαν αντιπαροχή την ψήφο που θα

έδιναν στον βουλευτή με τον διορισμό κάποιου παιδιού τους ή συγγενικού τους προσώπου, όμως έκανε και αξιόλογα έργα, τα οποία θα πρέπει να αναφέρουμε όπως είναι η αποξήρανση του έλους της Χειμαδίτιδας με δική του πρωτοβουλία αν και δεν ήταν κυβερνητικός βουλευτής, τότε είχαν τον Μαρκεζίνη υπουργό αν θυμάμαι, με τη μεσολάβηση τη δική του κατόρθωσε να γίνει αυτό το μεγάλο έργο αποξήρανση της Χειμαδίτιδας και να δοθεί προς εκμετάλλευση σε όλους τους γεωργούς. Όπως και το έργο της άρδευσης των Πρεσπών, επί των ημερών του ξεκίνησε και στη συνέχεια τελειοποιήθηκε αργότερα.

- Ο κύριος Θεοχαρίδης, ο πολιτικός, θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Ήταν πάρα πολύ αγαπητός. Αν εξαιρέσουμε βέβαια τις διαμάχες που υπήρχαν μεταξύ κομμάτων κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60 και του '70 δεν ήταν συμπαθής σε άλλες παρατάξεις. Αλλά γενικά όμως ήταν άνθρωπος που έχαιρε εκτιμήσεως και αγάπης από τον πληθυσμό της περιοχής της Φλώρινας.

- Γνωρίζετε πώς συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκους των χωριών της Φλώρινας και κατάφερνε να τον ψηφίζουν;

Συμπεριφερόταν όπως συμπεριφέρονται όλοι οι υποψήφιοι βουλευτές. Δηλαδή τι αιτήματα έχετε, πώς θα τα επιλύσουμε, αν θα τα επιλύσουμε και τι μπορούμε να κάνουμε. Δεν υπόσχονταν όπως λένε μερικοί ότι ξέρεις κάτι θέλεις αυτό θα στο κάνω θα διορίσω το γιό σου θα κάνω. Αυτά είναι λίγο υπερβολές, είναι κάτι το οποίο δεν τον απασχολούσε τόσο πολύ.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ή δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Ως πολιτικός είχε μεγαλύτερη επίδραση.

- Ποια είναι η άποψή σας για την κύριο Θεοχαρίδη τον άνθρωπο, τον δικηγόρο, τον πολιτικό;

Εγώ τον κατατάσσω στους αξιόλογους και επιτυχημένους πολιτικούς και δικηγόρους. Και σαν άνθρωπο ήταν ένας αξιόλογος, ένα αξιόλογο μέλος της κοινωνίας της Φλώρινας.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

- Το ερωτηματολόγιο έχει τελειώσει. Μπορείτε να μου πείτε αν θέλετε και κάτι άλλο αν νιώθετε την ανάγκη.

Δε θυμάμαι κάτι άλλο να πω. Εσείς αν έχετε κάτι άλλο να με ρωτήσετε ευχαρίστως.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 8

- Πότε γνωρίσατε τον κ. Θεοχαρίδη και πως έγινε η γνωριμία σας;

Η γνωριμία με το νομό μου, έγινε όταν ο πατέρας μου είχε μια πατόζα. Συγκεκριμένα, τότε η μάνα μου ήταν έγκυος και η πατόζα πήρε έναν υπάλληλο που δούλευε μέσα, τον σκότωσε. Και από τότε η γνωριμία που είχε με τον Θεοχαρίδη, ήταν δικηγόρος, τον είχε δικηγόρο ο πατέρας μου και από τότε και διέταξε να γίνει νομός όταν γεννηθεί το παιδί του και γεννήθηκα εγώ και με βάπτισε ο Θεοχαρίδης. Από τότε η γνωριμία. Εγώ δεν είχα γεννηθεί, αλλά από κει και πέρα μετά αυτήν τη σταδιοδρομία, έγινε νομός μου και κουμπάρος. Μετά στην πορεία όταν ήταν να παντρευτώ και με στεφάνωσε ο Θεοχαρίδης, η σταδιοδρομία αυτή ήτανε. Ενδιάμεσα έλειπα πολύ καιρό Γερμανία και δεν είχα πολλές σχέσεις με τον νομό μου. Πολλά χρόνια όμως μείνει εδώ για χρόνια. Όταν ήρθα εδώ πέρα για στρατιωτικό αρραβωνιάστηκα και μετά παντρεύτηκα και με στεφάνωσε ο Θεοχαρίδης.

- Πώς ήταν στην προσωπική του ζωή; Είναι δυνατόν να αναφέρετε ορισμένες πτυχές της;

Ήταν δυναμικός άνθρωπος εκείνη την εποχή. Ο Θεοχαρίδης στα νιάτα του ήταν στη Φλώρινα, ήταν υπεράνω, που λένε. Ήταν μέσα στα κόμματα. Βουλευτής ήταν στην Ένωση Κέντρου, ήταν τότε στην Ένωση Κεντρου, ξεκίνησε, στην πορεία μετά άλλαξε, έγινε νεοδημοκράτης. Το γιατί και πως δεν ξέρω. Πήγε στη Νέα Δημοκρατία μετά.

- Θυμάστε που βρίσκεται ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον κύριο Θεοχαρίδη;

Που βρισκότανε; Δε γνωρίζω.

- Μπορείτε να μας αναφέρετε ορισμένα στοιχεία για την δράση του κατά την διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας από τις δυνάμεις του Άξονα;

Όχι δεν γνωρίζω.

- Γνωρίζετε αν κατά την περίοδο του Εμφυλίου συμμετείχε ενεργά;

Απ' ότι είχα ακούσει ναι, συμμετείχε. Νομίζω στη Μακρόνησο είχε πάει την εποχή, εξόριστος στη Μακρόνησο.

- Το πώς έβλεπε τον Δημοκρατικό Στρατό κατά την Αριστερά της εποχής εκείνης;

Δε το γνωρίζω

- Γνωρίζετε να αναφέρετε κάποια γεγονότα από τη δράση του στο ΕΑΜ;

Δε γνωρίζω.

- Πώς περιγράφετε τη στάση του απέναντι στους Σλαβόφωνους της περιοχής της Φλώρινας;

Ούτε αυτό το γνωρίζω.

- Σε ποια πολιτική παράταξη θα μπορούσε να ενταχθεί ο κύριος Θεοχαρίδης, στην αριστερά στην δεξιά ή ήταν κεντρώος;

Κεντρώος, κεντρώος ήτανε.

- Τι γνωρίζετε για τη δικηγορική του δράση;

Ήταν δυναμικός πολύ σαν δικηγόρος, πάρα πολύ καλός και για αυτό η Φλώρινα όλη τον τιμούσε πάρα πολύ.

- Μπορείτε να αναφέρετε ποιοι ήταν συνήθως οι άνθρωποι που επέλεγε να υπερασπιστεί;

Αχ, δεν το γνωρίζω.

- Υπάρχει κάποια δικαστική του υπόθεση που γνωρίζετε να τον σημάδεψε ως δικηγόρο;

Όχι, δε γνωρίζω.

- Γνωρίζετε εάν ανέλαβε να υπερασπιστεί κάποια υπόθεση κατατρεγμένου αριστερού ή αριστερών;

Όχι δεν το γνωρίζω.

- Ποιοι ήταν οι λόγοι που ωθούν τον κύριο Θεοχαρίδη, έναν επιτυχημένο δικηγόρο να εισέλθει στην πολιτική αρένα και πότε λαμβάνει αυτήν του την απόφαση;

Δεν το γνωρίζω. Πιτσιρικάς ήμουν εγώ τότε.

- Θυμάστε πόσες φορές κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής και με ποια κόμματα πολιτεύτηκε;

Α, τώρα μάλιστα. Δεν το ξέρω, δεν το γνωρίζω.

- Για ποιο λόγο θεωρείτε ότι άλλαξε τα πολιτικά κόμματα με τα οποία πολιτευόταν;

Αυτή δύσκολη ερώτηση δεν μπορώ να απαντήσω.

- Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο γεγονός που τον προβλημάτισε ως προς την απόφασή του να πολιτευτεί;

Ούτε αυτό το γνωρίζω.

- Θεωρείτε ότι ένιωθε δικαιωμένος από την απόφασή του να ασχοληθεί με την πολιτική;

Ναι νομίζω ναι. Έλεγε ότι είναι δικαιωμένος που πήγε στην πολιτική.

- Πως επηρεάστηκε η προσωπική και πολιτική του ζωή κατά την περίοδο της δικτατορίας;

Νομίζω δύσκολα. Νομίζω κυνηγημένος λίγο, τώρα για πόσο καιρό δε το γνωρίζω.

- Γνωρίζετε κάτι για την εξορία του στα νησιά κατά την περίοδο της δικτατορίας.

Είχα ακούσει τώρα, αλλά ακριβώς πράγματα δε τα γνωρίζω.

- Γνωρίζετε ότι εξορίστηκε πριν και μετά τον Εμφύλιο πόλεμο;

Πριν, πριν νομίζω ότι στην εξορία. Πριν τον εμφύλιο πόλεμο στην εξορία. Δεν ξέρω.

- Την περίοδο της Μεταπολίτευσης ποια ήταν η σχέση του με τον κύριο Κωνσταντίνο Μητσοτάκη;

Δεν το γνωρίζω.

- Γνωρίζετε κάτι αντίστοιχο για τις σχέσεις του με τον κύριο Μόδη;

Όχι.

- Θεωρείτε ότι η παρουσία του στην πολιτική σκηνή βοήθησε την περιοχή; Μπορείτε να αναφέρετε ορισμένα έργα που βοήθησε να υλοποιηθούν τα γνωρίζουν.

Δεν τα γνωρίζω. Πρέπει να βοήθησε, αλλά δεν τα γνωρίζω συγκεκριμένα (μικρός ήτανε).

- Ο κύριος Θεοχαρίδης, ο πολιτικός, θεωρείτε ότι ήταν αγαπητός στον κόσμο της Φλώρινας;

Πάρα πολύ!

- Γνωρίζετε πώς συμπεριφερόταν στους πολίτες και ειδικά στους κατοίκους των χωριών της Φλώρινας και πως κατάφερνε να τον ψηφίζουν;

Πολύ βοήθησε. Πολύ κόσμο βοήθησε.

- Είχε μεγαλύτερη επίδραση ως πολιτικός ή ως δικηγόρος στην κοινωνία της Φλώρινας;

Ως δικηγόρος.

- Ποια είναι η άποψή σας για τον κύριο Θεοχαρίδη τον άνθρωπο, τον δικηγόρο τον πολιτικό;

Ε τώρα σαν νονός , τις καλύτερες απόψεις τι να πω. Αυτά, ήταν λαμπρός άνθρωπος, ήταν (...)

Υποκατηγορίες	Αναφορές	Συνέντευξη
1η Θεματική Κατηγορία: Προσωπικά στοιχεία Θεοχαρίδη		
1.1 Γνωριμία με τον Θεοχαρίδη	«πριν από δέκα χρόνια περίπου ήρθε ξαφνικά στο καφενείο μας και μη έχοντας ο άνθρωπος τι να κάνει ήρθε στην παρέα μας»	1
	«Γνωρίζω πολλά χρόνια πάρα πολλά χρόνια. Εμείς είχαμε είχαμε οικογενειακές σχέσεις.»	2
	«Παιδιόθεν, καθόταν απέναντι από το σπίτι μου ήδη.»	3
	«Τον κύριο Θεοχαρίδη είχα την τύχη να τον γνωρίσω από μικρός, διότι	

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	έμενε στην ωραία γειτονιά που είναι το σπίτι μου.» «Καταρχήν ο κ. Θεοχαρίδης, ήταν ένα και κατά την κατατομή και κατά την παρουσία και κατά τον τρόπο που λειτουργούσε γενικότερα θα έλεγα σαν μια εμβληματική φυσιογνωμία, συνεπώς ήταν εύκολο να τον γνωρίσεις.» «Εγώ τον κύριο Θεοχαρίδη γνώριζα. Πρώτον ο πατέρας μου είχε ένα καφενείο, παντοπωλείο κι ερχόταν για ομιλία στο καφενείο μας. Εκεί με τον πατέρα μου, αλλά όταν ερχόταν εδώ στα άλλα τα μαγαζιά δεν τον δεχόντουσαν οι άνθρωποι διότι είχε ένα κόμμα φιλελεύθερο.» «Τον κύριο Θεοχαρίδη τον γνωρίζω πάρα πάρα πολλά χρόνια από τη δεκαετία του 1960, ο οποίος είχε παντρευτεί με την πρώτη ξαδέρφη του πεθερού μου του Θεοδωρή.» «Έγινε νονός μου και κουμπάρος. Μετά στην πορεία όταν ήταν να παντρευτώ με στεφάνωσε ο Θεοχαρίδης.»	4 5 6 7 8
1.2 Προσωπική ζωή Θεοχαρίδη	«Είχε έναν φίλο τον κύριο Πέρκα τον δικηγόρο» «Στην προσωπική του ζωή ήταν, με μένα ήταν φίλος με μένα δεν ξέρω με τους άλλους.» «Καταρχήν ήταν κοινωνικό άτομο, δεν του άρεσε ποτέ να καθίσει μόνος του.» «Η προσωπική του ζωή ήταν τότε επί χούντας τότες ο άνθρωπος έπεσε λίγο.» «Επειδή δεν απέκτησε παιδιά η προσωπική του ζωή ήταν σχετικά μία ζωή χωρίς ιδιαίτερα ενδιαφέροντα σε ότι αφορά την οικογένεια. Βέβαια είχε πάθος με την πολιτική και γι' αυτό το λόγο είχε αφοσιωθεί κατ' αποκλειστικότητα στην πολιτική.» «Ήταν δυναμικός άνθρωπος εκείνη την εποχή. Ο Θεοχαρίδης στα νιάτα του ήταν στη Φλώρινα, ήταν υπεράνω, που λένε. Ήταν μέσα στα κόμματα.	1 2 5 6 7 8
2η Θεματική Κατηγορία: Κατοχή		
2.1 Δράση κατά τη διάρκεια της τριπλής κατοχής της Φλώρινας	«Δεν έδωσε τέτοιες αφορμές να καταλάβουμε πού ακριβώς γέρνει.» «Ο Θεοχαρίδης είχε γεννηθεί και ζούσε στην Αγραπιδιά την εποχή εκείνη. Δεν λειτούργησε στην περιφέρεια Φλωρίνης στην περιφέρεια Αμυνταίου. Στη Φλώρινα εμφανίζεται προς το τέλος της κατοχής, την περίοδο της δημοκρατίας.» «Ο κύριος Θεοχαρίδης δεν έχει χρεωθεί με αρνητικές συμπεριφορές στην διάρκεια του πολέμου. Ήταν καθαρός, συμμετέχει στον πόλεμο αυτό, έκανε το καθήκον του σαν Έλληνας. Δεν υπάρχουν ενδείξεις για ιδιαίτερους ηρωισμούς από μέρους του, αλλά ούτε και για δειλίες ή άλλα πράγματα που ήταν δυσάρεστα.» «Αυτός τότε έλεγε ότι διαμόρφωνε στάσεις στην τοπική κοινωνία εδώ, κατά τις κρατούσες καταστάσεις τους Γερμανούς. Ενημέρωνε και δημιουργούσε κατά κάποιο τρόπο μαγιά έτσι να το πω αντίστασης, να το πω συλλογικής δράσης κατά του καθεστώτος της	2 3 4 5

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	κατοχής.» «Κατά τη διάρκεια της κατοχής προσπαθούσε να κρυφτεί από τους Γερμανούς γιατί οπωσδήποτε οι Γερμανοί γνώριζαν ποιος είναι ο Θεοχαρίδης και τον κυνηγούσαν. Βρήκε καταφύγιο στο Νυμφαίο, στο Λιμνοχώρι και σε άλλα χωριά .Γι' αυτό το λόγο κατόρθωσε κατά τη διάρκεια της κατοχής να αποφύγει τη σύλληψή του.»	7
2.2 Συμμετοχή στο ΕΑΜ	«Δεν δεχόταν, τον πείραζε ο Βασίλης Μαυρουδής δεν δεχόταν δεν ήταν ξεκάθαρο δεν αναφερόταν σε αυτό το θέμα» « Πιο νωρίς όμως είχε διατελέσει γραμματέας του ΕΑΜ.» «Μετά το τέλος της κατοχής ως γραμματέας του ΕΑΜ είχε μια συγκεκριμένη στάση με την οποία υποστήριζε τους διωκόμενους κομμουνιστές στο καθεστώς της μεταβαρκιζιανής περιόδου.» «Δράστης του ΕΑΜ δεν ήταν. Ήταν δράση διάδοση ιδεών και προπαγάνδας. Στην κατεύθυνση να συγκρατεί τις ακραίες θέσεις του ΕΑΜ και τις ακραίες συμπεριφορές των ανθρώπων, οι οποίοι χρέωσαν το ΕΑΜ με αρνητικές ορισμένες φορές δράσεις, ίσως ίσως λέω, εκ των υστέρων, η προσχώρηση του οποίου ήταν κατακριτέα από πολύ κόσμο.» «Γνωρίζω ότι ήταν στο ΕΑΜ και σε ορισμένες συνάξεις του ΕΑΜ στη Θεσσαλονίκη είχε λάβει μέρος.»	1 3 4 7
2.3 Έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου	«Στρατευμένο με τον 28ο σύνταγμα.» «Δεν είμαι σίγουρος αλλά νομίζω ότι ο Θεοχαρίδης συμμετείχε στο πόλεμο. Νομίζω ότι συμμετείχε σε αυτόν τον πόλεμο και μάλιστα ήτανε στην πρώτη γραμμή ήτανε.» «Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον βρήκε στο στρατό. Μάλιστα έλαβε μέρος και σε μάχες κατά των φασιστών Ιταλών και με τη λήξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου επέστρεψε στη Φλώρινα, όπου και δικηγορούσε.»	3 4 7
2.4 Στάση απέναντι σε Σλαβόφωνους	«Είχε μία στάση, το έχει πει πολλές φορές είχε πει. είχε μία στάση ενάντια στους Σλαβόφωνους.» «Α, ήταν αντίθετος εντελώς αντίθετος ήτανε. Μέχρι που θα σας πω, μέχρι τη λέξη εχθρικός, παρόλο που υπάρχουν εδώ, ας πούμε, οι λεγόμενοι ρουφιανίζοντες που μπορούν να πουν το ένα το άλλο. Ο Δήμος σε τέτοια θέματα ήταν καθαρός.» «Τον στενοχωρούσε αυτό το θέμα πάρα πολύ, αλλά δεν έκανε λάθη να το κατακρίνει, να φέρεται εχθρικά σε αυτούς τους ανθρώπους και έδειχνε μια μεγάλοκαρδία απέναντι στα προβλήματα που είχανε. Δικαιολογούσε πολλές συμπεριφορές, βοηθούσε να αποδείξει ότι αυτοί παρόλο το ιδίωμα που μιλούσαν που ήταν σλαβικό τους εξέθετε και ότι στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν Έλληνες πατριώτες και όσες φορές ταλαιπωρήθηκαν, φυλακίστηκαν και εξορίστηκαν ήταν άδικο.» «Ο Θεοχαρίδης γνώριζε λεπτομέρειες, ήταν σαφέστατα τοποθετημένος ο	1 2 4

	ίδιος. Από εκεί και πέρα βέβαια τίποτε άκριτα δεν καταλόγιζε, αλλά ήταν ένα άτομο το οποίο προσπαθούσε για κάθε περίπτωση να όσο γίνεται να είναι πιο ενήμερος» «Η στάση του ήταν σταθερή, άσχετο που ήταν και Πόντιος ο άνθρωπος αλλά ήτανε με το ντόπιο το στοιχείο δούλευε.» «Βεβαίως ως πόντιος στην καταγωγή του ο κύριος Θεοχαρίδης είχε έντονο το συναίσθημα του εθνικού πολίτου, όμως ως πολιτικός δεν ήθελε να έρθει ποτέ σε σύγκρουση με τους Σλαβόφωνους, διότι αντλούσε και ψήφους από την ομάδα αυτή.»	5 6 7
3η Θεματική Κατηγορία: Εμφύλιος		
3.1 Συμμετοχή στον Εμφύλιο	«Όχι δεν συμμετείχε, δεν συμμετείχε. Απλώς τον είχαν γραμμένο, ας πούμε ξέρετε πως εκείνη την εποχή είχε πάει εξορία.» «Ήταν φαντάρος καταρχήν, επιστρατεύτηκε και ήταν εξόριστος στη Μακρόνησο. Πάντως στην περίοδο του Εμφυλίου είχε παντρευτεί προηγουμένως, άρα απουσίαζε από τη Φλώρινα. Πιο νωρίς όμως είχε διατελέσει γραμματέας του ΕΑΜ.» «Δεν νομίζω ότι συμμετείχε ενεργά γιατί κρίνοντας από τον χαρακτήρα του ο κύριος Θεοχαρίδης δεν εκδηλώνονταν απόλυτα προς τη μία πλευρά. Πίστευε αυτό που πίστευε. Ήταν στον αριστερό χώρο τότε, αλλά δεν θα ήταν από τους ανθρώπους που θα αναμειγνύεται και θα συμμετείχε σε εμπόλεμες καταστάσεις και σε συγκρούσεις. Προφανώς θα συμμετείχε στην προπαγάνδα και στην διάδοση ορισμένων ιδεών και τα λοιπά.» «Από ότι ξέρω δεν ήταν ένοπλος, ήταν στο ιδεολογικό κομμάτι ο κύριος Θεοχαρίδης. Ήταν άτομο που συνάρπαζε.» «Κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου δεν συμμετείχε όπως μου έχει αντιληφθεί. Ήταν δικηγόρος και ασκούσε το επάγγελμα του αυτό. Μάλιστα πολλούς πολίτες οι οποίοι διώκονταν για τα κοινωνικά τους φρονήματα κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου τους υπερασπίστηκε σε διάφορες δίκες.»	2 3 4 5 7
3.2 Αντιλήψεις για Δημοκρατικό Στρατό και Αριστερά	«Δεν ανέφερε ποτέ κανέναν.» «Νομίζω ότι η πολιτική του ταυτότητα δεν είναι ιδιαίτερα προσδιορισμένη την περίοδο του Εμφυλίου καθότι τελούσε σε συνθήκες εξορίας και επιστράτευσης ως φαντάρος και δεν είχε περιθώριο να εκφραστεί πέραν των ορίων αυτών αλλά, από τη στιγμή που επέστρεψε από την εξορία ταυτίστηκε με την αριστερή εκδοχή.» «Νομίζω ότι ανέφερε συχνά λάθη του δημοκρατικού στρατού. Τραγικά λάθη και το γεγονός ότι έχασε τον πόλεμο και ότι χρεώθηκε ένα σωρό άλλες ιστορίες τον στεναχωρούσαν πάρα πολύ και το κατέκρινε ότι δεν κάνανε καλό.» «Κατά πρώτον σε ότι είχε σχέση με τους στόχους και τους σκοπούς, τους υιοθετούσε, από εκεί και πέρα όμως, έβλεπε και κριτικά κάποια πράγματα. Γιατί και μετά την εξέλιξη έλεγε ότι ως προς αυτό διαφωνήσαν με αυτό με κοινό και λοιπά, αλλά ήταν σίγουρα προς την πλευρά την τότε. Εκείνο που έχω να πω για την συνολική του στάση για τα πράγματα ήταν ένας δημοκρατικός άνθρωπος με την εξής έννοια. Τότε	2 3 4 5

	βέβαια τα πολιτικά ήθη από ότι έχουν καταγραφεί σε ιστορίες και λοιπά ήταν πιο στεγανά πιο αυτά και λοιπά. κι όμως ο άνθρωπος αυτός παρότι κινήθηκε λειτούργησε και έδρασε μέσα σε χρόνους δύσκολους στεγασμένους χρόνους, εντούτοις είχε την μεγαλοσύνη να το πω υπό την αντίληψη την ευρεία να κινηθεί και σε άλλους χώρους, πάντοτε όμως έχοντας σαν αναφορά τις πεποιθήσεις του αυτές, της ελευθερίας, των ιδανικών, της δημοκρατίας και λοιπά.» «Όντας αριστερός ο ίδιος ήταν διορατικός και δεν μετείχε ούτε στο δημοκρατικό στρατό, πολύ περισσότερο στις οργανώσεις του δημοκρατικού στρατού εκείνης της εποχής. Απέφυγε επιμελώς να λάβει μέρος κατά τις διαμάχες που είχε ο δημοκρατικός στρατός με τον εθνικό στρατό.»	7
4η Θεματική Κατηγορία: Πολιτική σταδιοδρομία		
4.1 Λόγοι ενασχόλησης με την πολιτική	«Ακούστε είχε καταλάβει ότι ο κόσμος ζητάει τέτοιες περιπτώσεις έκανε ρουσφέτια και αφού έκανε ρουσφέτια, μπορούσε άνετα να κινηθεί σε όλους τους χώρους.» «Λαμβάνει αυτή την απόφαση όταν ο Μακρής τον καλεί και του λέει θα έρθεις στη θέση μου.... Μόνο αυτό ήταν το μεγάλο του, ήθελε να εκλεγεί βουλευτής.» «Ο κύριος Θεοχαρίδης θεωρούσε ο ρόλος του δικηγόρου, το να παραμείνει μόνο στο ρόλο του δικηγόρου, γι' αυτόν τον λόγο και ήθελε να ασχοληθεί με την πολιτική και φυσικά να βοηθήσει στον τόπο με αυτήν την ιδιότητα. Διότι στη Φλώρινα ξέρετε υπάρχουν 80 δικηγόροι. Είναι ένα νούμερο για μια τέτοια περιοχή πολύ μεγάλο. Ο Θεοχαρίδης έλεγε, εγώ θα είμαι ένας από τους 80; Θα γίνω πολιτικός. Προφανώς διαβλέποντας και ότι θα πετύχει.» «Δεν ήταν η συνολικότερη του δυνατότητα ήταν εκείνη εκεί που νόμιζε ότι τον έστρεψε και προς την πολιτική, την οποία δεν την εγκατέλειψε στην καθημερινότητά του καθόλη τη διάρκεια της ζωής του.» «Ο Θεοχαρίδης φιλοδοξούσε να γίνει βουλευτής και το κατόρθωσε και ήταν επιτυχημένος βουλευτής. Το ότι δεν έγινε υπουργός οφείλεται σε συγκυρίες.»	1 2 4 5 7
4.2 Πολιτική παράταξη	«Ακούγοντας όταν ήμουν μικρό παιδί το κύριο Θεοχαρίδη ανήκε στην αριστερά πτέρυγα και. να δραστηριοποιείται εκεί αλλά τελικά κατέληξε να είναι στη δεξιά» «Παντού θα μπορούσε να ενταχθεί. Διότι εδώ είναι το περίεργο στη Φλώρινα που ήταν πάντα δεξιά, τουλάχιστον μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και μετά τον Εμφύλιο, πάντοτε δεξιά, αυτός στάθηκε σε όλες τις περιπτώσεις.» «Τώρα η ψυχή του μέσα τι έλεγε, κανείς δε γνωρίζει πολύ καλά» «Ο ίδιος έχει ένα ευρύτατο χρονικό διάστημα δραστηριοποίησης. Συνεπώς θα πρέπει να κατατμήσετε σε επιμέρους περιόδους αυτή τη συμμετοχή στην πολιτική για να δείτε πώς κινείται η πολιτική του καριέρα στα πλαίσια της δυναμικής που εξελίσσεται σε κεντρικό χώρο.» «Δυστυχώς το κόμμα του ταίριαζε και που ταίριαζε και στις ιδέες του και στη ιδεολογία του ήταν το ΠΑΣΟΚ, σοσιαλιστικό αφού δεν ήταν κομμουνιστής ακραίος σκληρός, αφού δεν ήταν δεξιός σκληρός, έκανε στην Ένωση Κέντρου, η οποία αποδείχτηκε λίγη για την ιστορία του	1 2 3 4 6

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	τόπου.» «Κεντρώο.» «Έχει περάσει όλες τις παρατάξεις. Ξεκίνησε από την ΕΠΕΚ, πήγε στην Ένωση Κέντρου και στη συνέχεια πήγε στη δεξιά.» «Κεντρώος ήτανε.»	7 8
4.3 Συμμετοχή σε πολιτικά κόμματα	«Αυτός κατέβηκε με την ΕΠΕΚ. Εν συνέχεια μετακινήθηκε στην Ένωση Κέντρου. Εν συνέχεια αυτό που έλεγε πάντα ήταν, ότι όταν ο Ανδρέας Παπανδρέου έκανε το κόμμα του έτσι το ΠΑΣΟΚ, αυτός απέφυγε να μπει στο κόμμα αυτό, αν και μπορούσε να μπει και αν είχε μπει θα είχε γίνει και υπουργός. Έτσι αυτός προτίμησε να μείνει έξω.» «Με την ΕΠΕΚ πολιτεύτηκε, με την Ένωση Κέντρου και πολιτεύτηκε με τη Νέα Δημοκρατία τελευταία με τη Νέα Δημοκρατία.» «Πολιτεύτηκε με την Νέα Δημοκρατία.» «Καταρχήν πολιτεύτηκε με την ΕΠΕΚ, το κόμμα του Πλαστήρα. Στη συνέχεια πέρασε με την Ένωση Κέντρου, με την οποία πολιτεύτηκε μέχρι και τη μεταπολίτευση. Προσχώρησε στη Νέα Δημοκρατία σε κάποια από τα ανοίγματα που είχε κάνει τότε ο Καραμανλής και ειδικότερα μέσω του τοπικού εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας τότε του Μακρή του Τάκου. Αν δεν κάνω λάθος πρέπει να ήταν 78. » «Πολιτεύτηκε και με την Ένωση Κέντρου. Δεν πολιτεύτηκε με το ΠΑΣΟΚ. Μετά προσχώρησε στη Νέα Δημοκρατία. Δεν ξέρω αν εκλέχθηκε με τη Νέα Δημοκρατία, αν και είναι το πιο πρόσφατο.» «Κοιτάζτε τα πολιτικά κόμματα είτε τα αλλάζεις, είτε τα ίδια με την πάροδο του χρόνου απαξιώνονται και δημιουργούνται καινούρια. Οπότε αυτή η εναλλαγή και αυτή είναι η φυσιολογική εξέλιξη οδηγεί τον άνθρωπο στο σήμερα να είναι εδώ, αύριο να είναι εκεί.» «Ο λόγος ήταν, εγώ λέω τώρα είχε μπλέξει με τον αρχηγό του τον Μητσοτάκη. Έφυγε ο Μητσοτάκης, που θα πήγαινε ο άνθρωπος αυτός, του άρεσε η πολιτική, ήθελε να κάνει την πολιτική και πήγε με τον Μητσοτάκη πάλι. Έφταιγε ο αρχηγός εκεί, ο άνθρωπος μπορεί να μην άλλαζε το κόμμα του, αλλά έφυγε ο αρχηγός του και αυτός ακολούθησε τον αρχηγό.» «Με τα κόμματα που πολιτεύτηκε ήταν η ΕΠΕΚ, η Ένωση Κέντρου και η Νέα Δημοκρατία. Εξελέγη και με την ΕΠΕΚ, εξελέγη και με την Ένωση Κέντρου βουλευτής και με τη Νέα Δημοκρατία.	1 2 3 4 5 6 7
4.4.1 Θητεία στη Βουλή 1951-1958	«Δεν νομίζω ότι μια φορά πάλι και με την ΕΠΕΚ μια φορά.» «Λοιπόν θα πρέπει να είχε εκλεγεί να έχει εκλεγεί, τέσσερις-πέντε φορές, πολιτεύτηκε με το με την ΕΠΕΚ. Ναι αυτό ξέρω ότι εκλέχθηκε την πρώτη φορά.» «Νομίζω μία φορά με την ΕΠΕΚ» «Πριν όμως από την Ένωση Κέντρου ήταν βουλευτής της ΕΠΕΚ, δηλαδή άρχισε να πολιτεύεται από τη δεκαετία του 1955-56 αν θυμάμαι καλά.»	1 4 5 7
4.4.2 Θητεία στη	«Με την Ένωση Κέντρου. »	1

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Βουλή 1961-1967	«Με το κόμμα της Ένωσης Κεντρώων αυτό νομίζω αυτό.» «Στην Ένωση Κέντρου δεν εντάχθηκε μετά τη δικτατορία. Από τη δεκαετία του 60 ακόμη το 1961 εντάχθηκε στην Ένωση Κέντρου υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου και τότε εξελέγη βουλευτής.»	5 7
4.4.3 Θητεία στη Βουλή 1981-1989	«Με τη Νέα Δημοκρατία μια φορά» «Εξελέγη βουλευτής το 81 μη τη Ν. Δημοκρατία και λοιπά. Και κάπως έτσι έκλεισε την πολιτική του σταδιοδρομία.» «Με τη Νέα Δημοκρατία κατέβηκε υποψήφιος , δεν είχε εκλεγεί τότε, αλλά του είχαν ανατεθεί τα καθήκοντα του γραμματέα του Υπουργείου βορείου Ελλάδος.» «Τα κόμματα, αυτό που ξέρω το πρώτο, το με τον Μητσοτάκη.»	1 3 5 6
4.5 Δικαίωση του ίδιου σχετικά με την επιλογή του να πολιτευθεί	«Ασφαλώς δικαιωμένος, θεωρείται δεδομένο, βεβαίως και εξασφάλισε πολλά πράγματα την πολιτική.» «Δεν μετάνιωσε. Με αυτό τον τρόπο άφησε όνομα θετικό και τα λοιπά. Νομίζω ότι, επειδή τον γνώριζα πολύ καλά, είχε ορισμένα ερωτηματικά για την πολιτική του πορεία ως προς τον εαυτό του.» «Είχε όμως Θεοχαρίδης την ειλικρίνεια να πει εκείνα ήταν λάθος. Ήταν λάθος εκτίμηση και αυτό ή εκείνο , αλλά δεν μετάνιωσε. Και είναι σημαντικό πράγμα, διδασκόταν, αλλά δεν μετάνιωσε. Γιατί μετανιώνω σημαίνει ότι μετανιώνω και κλείνει το θέμα, ενώ αναγνωρίζω και από εκεί και πέρα προσπαθώ να είμαι όσο γίνεται πιο καλός». «Νομίζω ότι ήταν πολιτικό ον ο Θεοχαρίδης, δικαιωμένος δεν μπορούσε να μη ήτανε, ήταν πολιτικό ον ούτε συζήτηση για αυτό.» «Βεβαίως πρέπει να ευχαριστήθηκε, διότι έβγαине στο νόμο μας.» «Βεβαίως και ένιωθε δικαιωμένος διότι το αξίωμα του βουλευτή δεν είναι και ένα αξίωμα καταφρονεμένο.» «Ναι νομίζω ναι, έλεγε ότι είναι δικαιωμένος που πήγε στην πολιτική.»	2 4 5 6 7 8
4.6 Κριτική του Θεοχαρίδη ως πολιτικού	«Πολιτικός... δεν κατάφερε όμως να υπουργοποιηθεί. Εδώ το θέμα, γιατί δεν κατάφερε εδώ είναι το μεγάλο πρόβλημα.» «Πιστεύω ότι αν ο κ . Θεοχαρίδης ήταν στη θέση άλλων που περάσανε θα είχε προσφέρει πολλά περισσότερα.» «Ο Θεοχαρίδης είχε ένα πολύ σημαντικό προσόν, ήταν άνθρωπος που είχε την κοινοβουλευτική αγωγή.» «Νομίζω ότι αν αποτολμούσε να οριοθετήσει την ταυτότητά του με περισσότερη σαφήνεια και να μην αφήσει τον εαυτό του να ενσωματωθεί σε συλλογικότητες οι οποίες είχαν ξεπεραστεί, θα μπορούσε να ήταν πιο αποτελεσματικός.» «Ως πολιτικός ήταν αξιοπρεπής ακόμα κι εγώ δεν το ψήφισαν ,αλλά εκτιμούσα τον άνθρωπο. Ευχαριστώντας αυτούς που τον ψήφισαν, τίποτα ούτε ευχαριστώ αλλά ούτε και αρνητικά σε αυτούς που δεν τον ψήφισαν.» «Και ο Θεοχαρίδης σαν τον Μόδη είναι, φωνάζει τσιρίζει, κτυπάει	1 2 3 4 6

	το χέρι, γερός ήταν, καλός ήταν.»	
5η Θεματική Κατηγορία: Δικτατορία		
5.1 Μεταβολή προσωπικής και πολιτικής ζωής	«Δεν ανοιγότανε, δεν μιλούσε και να σας πω, ποτέ δεν τον είχα ακούσει να λάβει μέρος, ας πούμε, για να πει κάτω οι δικτάτορες.»	2
	«Πολύ πολύ. Ο Θεοχαρίδης και αυτό μπορώ να το πω απέναντι στη μνήμη του από ότι έλεγε ότι η δικτατορία τον βρίσκει σε μια πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση. Τον επηρέασε και επαγγελματικά διότι του στερήθηκαν και οι επαγγελματικές δυνατότητες να εργαστεί όντας εξόριστος και οτιδήποτε άλλο. Οπότε αναγκάστηκε να δικηγორεί στην Αθήνα, σε δευτερεύουσες νομικές εργασίες προκειμένου να επιβιώσει.»	3
	«Ο κ. Θεοχαρίδης ταλαιπωρήθηκε κατά την περίοδο της Δικτατορίας, επειδή ξεκίνησε από το κόμμα που είπαμε και μετά την Ένωση Κέντρου. Ασφαλώς και ταλαιπωρήθηκε ο άνθρωπος, αλλά, νομίζω ότι σε ένα βαθμό, δεν ήταν του χεριού της Δικτατορίας έναν άνθρωπο για να τον αντιμετωπίσουν με άσχημο τρόπο. Διότι ξέρανε, και αυτοί ήθελαν να έχουν όνομα, στη Δικτατορία ξέραν ότι αυτό θα λειτουργήσει πάρα πολύ αρνητικά γι' αυτούς και από κει και πέρα δεν ταλαιπωρήθηκε ιδιαίτερα όπως άλλοι.»	4
	«Γενικότερα οι πρώην πολιτικοί στην περίοδο της δικτατορίας, είχαν δυσκολίες στο να ασχοληθούν γιατί και η ίδια η δικτατορία εν πάση περιπτώσει έστρεφε την προσοχή της και προς τους παλαιότερους πολιτικούς. Στο τι και πώς σκέφτονται, πώς κινούνται μέσα είτε στον σκοπό της αυτοσυντήρησης της είτε για άλλους λόγους και λοιπά. Άρα στα χρόνια εκείνα εκεί, δεν υπήρχε μεγάλη δυνατότητα του να ασχοληθεί κανείς με τα πολιτικά.»	5
	«Η πολιτική ζωή πάλι δούλευε ο άνθρωπος, αλλά κάπως κρυφά από δω, διότι ο νομός μας ήταν λίγο πιο άχρηστος από την Αθήνα.»	6
	«Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, όπως είπα προηγουμένως είχε εκτοπιστεί. Φρόντισε να μην έχει επικοινωνία ιδιαίτερα με τον κόσμο της Φλωρίνης γιατί ήθελε να προφυλάξει και τους ψηφοφόρους του.»	
	«Κατά την περίοδο της δικτατορίας απέφευγε πάντα να έρχεται στη Φλώρινα. Τον πρώτο καιρό της δικτατορίας είχε εκτοπιστεί και βρισκονταν σε δεινή οικονομική θέση μπορώ να πω. Άρα τον επηρέασε πάρα πολύ κατάσταση της δικτατορίας.»	7
«Νομίζω δύσκολα, νομίζω κυνηγημένος λίγο, τώρα για πόσο καιρό δε το γνωρίζω.»	8	
5.2 Εξορία	«Νομίζω ότι επί Δικτατορίας εξορίστηκε στη Μακρόνησο. Εκτοπίστηκε κάπου με κάποιους άλλους πολιτικούς που έλεγε για τα ονόματα δεν τα θυμάμαι, λοιπόν νομίζω.»	1
	«Τον είχαν στείλει στην εξορία μαζί με τη γυναίκα Γνωρίζω ναί	2

	είχε πάει, τον είχαν στείλει, δεν θυμάμαι σε ποιο νησί.» «Εν πάση περιπτώσει ένας ευφυής άνθρωπος ο οποίος κατάφερε να περάσει τη δύσκολη περίοδο εκείνη στη Μακρόνησο. με αξιοπρέπεια.» «Προφανώς ήταν στιγματισμένος, οπότε πήγε σε νησί και ταλαιπωρήθηκε εκεί πέρα.» «Την έλεγε, ήταν στην εξορία αλλά την εξορία έτσι όπως την αφηγούντανε. Η εξορία είναι εξορία. Αυτός όμως, πως καμιά φορά φεύγει κάποιος από κάπου και φροντίζει να κρατάει μόνον τις καλές στιγμές, και οι καλές στιγμές για τον κ. Θεοχαρίδη είναι όλος εκείνος ο κόσμος, τον οποίο τον γνώρισε εκεί ,με τον οποίο συνδέθηκε εκεί και με τον οποίο και στη συνέχεια είχε τις σχέσεις του και λοιπά.»	3 4 5
6η Θεματική Κατηγορία: Μεταπολίτευση		
6.1 Σχέση με Κωνσταντίνο Μητσοτάκη	«Πάντα είχε καλές σχέσεις με τον Μητσοτάκη, αλλά ποια ήταν ακριβώς, δε ξέρω. Πάντα είχε καλές σχέσεις και συμπαθούσε τον κ. Μητσοτάκη.» «Δεν ταυτίζονταν με τον Μητσοτάκη στην ίδια εκδοχή της Ενώσεως Κέντρου. Ο Θεοχαρίδης δεν είχε περάσει με το ΠΠΔΙ ούτε είχε ακολουθήσει τον Μητσοτάκη. Ο Θεοχαρίδης ήταν της ΕΠΕ λόγω Παπαπολίτη. Στη συνέχεια συνέχισε στη Μεταπολίτευση σε μία τελείως διαφορετική πολιτική ομάδα προερχόμενη βέβαια από την Ένωση Κέντρου, όχι από το Κόμμα των Φιλελευθέρων όμως από το οποίο προερχόταν ο Μητσοτάκης. Συνεπώς ήταν δύο δρόμοι παράλληλοι και από ένα σημείο και πέρα αποκλείοντες. Ξαναβρέθηκαν μαζί στη νέα δημοκρατία από διαφορετική κατεύθυνση και βέβαια συνυπήρξαν.» «Νομίζω ότι ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης τον εκτιμούσε τον Δήμο τον Θεοχαρίδη. Σαφώς ο Μητσοτάκης δέχτηκε και νομίζω ότι ήταν υποψήφιος τότε ξανά ο Θεοχαρίδης και του έδωσε το χρίσμα για να είναι υποψήφιος σε αυτό. Μάλιστα αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι όταν απέτυχε ο κ.Δήμος έγινε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου βορείου Ελλάδος. Δεν θα δίναν αυτή τη θέση αν δεν ήταν στην εκτίμηση του κ. Μητσοτάκη.» «Δεν τραβούσε κουρτίνες πάντα φρόντιζε ,είχε βέβαια τα συμπεράσματα του, είχε τα πάντα, αλλά από εκεί και πέρα δεν χάλαγε τις καλυμμένες του και λοιπά. Ακόμα ακόμα και όπως είπα προηγουμένως όταν πολιτεύονταν με άλλους σχηματισμούς είχε τον τρόπο του να έχει σχέσεις με όλους τους άλλους και με ιδιαίτερο τρόπο και αυτό το καταθέτω.» «Με τον Μητσοτάκη, όπως είχα πει και προηγουμένως, ήταν φίλοι και του είχε προτείνει ο Μητσοτάκης τότε το 1963 να τον υπουργοποιήσει, αλλά δεν δέχθηκε την πρόταση του. Αργότερα όμως όπως σας είπα ο ίδιος επεδίωξε και με τη βοήθεια του Μακρή εντάχθηκε στη Νέα Δημοκρατία και βεβαίως διορίστηκε Γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο βορείου Ελλάδος και από κει δούλεψε περισσότερο για να έχει εκλογική πελατεία στις επόμενες εκλογές και κατόρθωσε να εκλεγεί βουλευτής.»	1 3 4 5 7
6.2 Σχέση με Μόδη	«Ουσιαστικά έλεγε ότι κάποιος κάνει την αρχή με την ΕΠΕΚ, νομίζω μαζί πηγαίνανε στις εκλογικές συγκεντρώσεις με τον Μόδη και με τον Σπυρόπουλο και τα λοιπά»	1

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	«Τον εκτιμούσε και μιλούσε πάντοτε με τα πιο κολακευτικά λόγια για το Μόδη.» «Βεβαίως, με τον Μόδη, παρόλο που ο Μόδης προέρχονταν από την Ένωση Κέντρου από Φιλελεύθερους συνυπήρξαν μαζί στην Ένωση Κέντρου. Ο Θεοχαρίδης του απένειμε τον προσήκοντα σεβασμό ως γηραιότερου και πρυτάνεως μεταξύ των πολιτευτών της Ενώσεως Κέντρου.»	2 3
7η Θεματική Κατηγορία: Δικηγορική σταδιοδρομία		
7.1 Δικηγορική δράση	«Όλοι όσοι είχαν κατηγορηθεί πολύ που είχαν κατηγορηθεί για κομμουνιστές, για τον Εμφύλιο πόλεμο αυτός ήταν υπερασπιστής. Με το αζημίωτο βέβαια.» «Όλους όσοι έχουν λεφτά.» «Ο κ. Θεοχαρίδης και μόνο που αυτό που εξέπεμπε όπως σας είπα το ιματζ , τη σοβαρότητα του, η εξυπνάδα του κτλ θα μπορούσε να είναι ένας καλός δικηγόρος και ήταν ένας καλός δικηγόρος που εντυπωσίαζε, αλλά δεν του δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθεί ιδιαίτερα με περιπτώσεις και ενώπιον δικαστηρίων και δικαστικών αρχών και ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την πολιτική. Δε του έμενε χρόνος να ασχοληθεί επαγγελματικά.» «Νομίζω ήταν ένας από τους ικανούς δικηγόρους, από τους γνωστούς δικηγόρους και όπως είπα και προηγουμένως ήταν άτομο θορυβώδες, που όταν αυτό το ζωντανό και το θορυβώδες συνδέεται και συνδυάζεται και με την τεκμηρίωση την επιστημονική από εκεί και πέρα μετά τυγχάνει και της προτίμησης. Πιστεύω ότι ήταν από τους πολύ καλούς δικηγόρους και αυτή η ικανότητα τότε, όσες φορές του δόθηκε η δυνατότητα να ασχοληθεί με τα κοινά αυτήν τη δυνατότητα την υλοποίησε στο έπακρο.» «Ήταν ένας αξιόλογος δικηγόρος και μάλιστα επιτυχημένος και δεν ασχολούνταν μόνο με υποθέσεις του πρωτοδικείου της Φλώρινας, αλλά και από άλλους νομούς.»	1 2 4 5 7
7.2 Υποθέσεις υπεράσπισης	«Κατά καιρούς έλεγε ότι, αλλά δεν ανέφερε ονόματα.» «Υποστήριζε τους πάντες. Τώρα σαν δικηγόρος ειδικά να πάει για αριστερό. δεν το γνωρίζω αυτό.» «Ως δικηγόρος υπεράσπισης των διωκόμενων, πολιτικά υποστηρικτής της αριστεράς....Οι αριστεροί καθαρά, οι διωκόμενοι» «Επέλεγε να υπερασπιστεί όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα το χώρο που και τη πολιτική που υποστήριζαν. Αυτό βέβαια έχει να κάνει όχι μόνο με το πνεύμα του χαρακτήρα του μια καλή διάθεση και ήταν μια πολιτική εξυπνάδα για να πείθει τους ανθρώπους που τον υποστηρίζουν και να τον ψηφίζουν και τα λοιπά και ήταν ένας πολιτικός ελιγμός, ο οποίος πολλές φορές έδειχνε και σκοπιμότητα, πολιτική σκοπιμότητα, αλλά στην πολιτική δεν είναι κατακριτέο αυτό αρκεί να μην το παρακάνει κανείς.» «Ήταν κατά πρώτον με βάση την τοποθέτηση ποιοι είχαν θέματα. Αυτό τον ενδιέφερε γιατί πολλές φορές πέραν της δικιάς του τοποθέτησης, ξέρετε ότι υπήρχαν οι διαβολές και όταν γνωρίζεις και λίγο από μέσα κάποια πράγματα ακόμα περισσότερο έχεις διάθεση να ασχοληθείς με τις περιπτώσεις αυτές.» «Τα παιδιά που το πίστευαν τα βοηθούσε, τους ανθρώπους που τον	1 2 3 4 5

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	πίστευαν και τον βοηθούσαν τους βοηθούσε. Ένας άνθρωπος που τον έβριζε και αυτός τον έβριζε.» «Ήταν οι άνθρωποι τους οποίους η δεξιά είχε θέσει στο περιθώριο και μάλιστα πολλοί από αυτούς κατηγορούνταν για συμμετοχή σε οργανώσεις σχετικά με τη δράση του κομμουνιστικού κόμματος. Όμως ως δικηγόρος υπερασπίζονταν όλους τους έχοντες ανάγκη από υπεράσπιση ενός δικηγόρου είτε εδώ είτε στην Αθήνα είτε σε άλλα μέρη.» «Ναι σας είπα προηγουμένως υπερασπίζονταν τους αριστερούς και μάλιστα τότε υπήρχε ο φόβος της εκτόπισης των αριστερών και πάρα πολλοί υπερασπιζόμενοι από τον Θεοχαρίδη κατόρθωσαν να μην πάνε εξορία.»	6 7
7.3 Κριτική του Θεοχαρίδη ως δικηγόρου	«Ξέρω ότι είχε ευφράδεια λόγου, μπορούσε να χειριστεί τα θέματα είχε ευφράδεια λόγου μπορούσε.» «Ήταν πολύ καλός δικηγόρος.» «Ήταν πάρα πολύ έξυπνος και νομίζω ότι αν είχε αναλάβει αυτός προτού κάνει αυτή τη δουλειά θα ήταν πολύ ωφέλιμος για τη Φλώρινα και πολύ θετικός γιατί έκανε όταν περνούσε από το χέρι του.» «Ένας δικηγόρος που ανταποκρίνονται στα δεδομένα της εποχής του 50 και του 60 δηλαδή της εποχής των διώξεων.» «Ήταν καλός δικηγόρος, αφού είχε δυνατό μυαλό, στη δικηγορία. Ασφαλώς έχουν σημασία οι σπουδές, το τι έμαθε κάτι το πόσο διάβασε και τα λοιπά, αλλά έχει μεγάλη σημασία το πώς βγάζει προς τα έξω τις σπουδές και πώς εκπέμπεις. Ο Δ.Θ. καταλαβαίνετε τώρα τέτοια εμπειρία και όλα αυτά που είχε ήταν καλός δικηγόρος.» «Ήταν πολύ καλός για αυτό ήταν.....Σαν δικηγόρος πάντοτε ήταν καλός.» «Εγώ τον κατατάσσω στους αξιόλογους και επιτυχημένους πολιτικούς και δικηγόρους και σαν άνθρωπο.» «Ήταν δυναμικός πολύ σαν δικηγόρος, πάρα πολύ καλός και για αυτό η Φλώρινα όλη τον τιμούσε πάρα πολύ.»	1 2 3 4 6 7 8
8η Θεματική Κατηγορία: Ο Θεοχαρίδης ως βουλευτής της Φλώρινας		
8.1 Συμβολή στην πολιτική ζωή της Φλώρινας	«Στα ρουσφέτια βοήθησε και έκανε και δύο τρία έργα δεν μπορώ να πω.» «Δεν υπουργοποιήθηκε. Αν ήταν υπουργός ο δήμος θα είχε βοηθήσει πάρα πολύ την περιοχή αλλά δεν είχε τα...» «Ήταν πολύ σκληρές συνθήκες της μετεμφυλιακής κατάστασης και η συμπεριφορά του Θεοχαρίδη ήταν ιδιαίτερα καθοριστική και απόλυτα θετική. Υπάρχει μια παρέμβαση του Θεοχαρίδη αρκετά ορθολογική για την εποχή εκείνη, η οποία γίνεται κατανοητή από τον Μαρκεζίνη και ενσωματώνεται στα προγράμματα τα οποία υλοποιούνται.» «Νομίζω ότι η παρουσία του βοήθησε κατά πρώτον τον κόσμο διότι το γραφείο του ήταν ανοιχτό. Είναι πολύ μεγάλη ιστορία ξέρετε ενός πολιτικού γραφείου να είναι ανοιχτό σε όλο τον κόσμο.» «Την βοήθησε την περιοχή πάρα πολύ. Ήταν άνθρωπος που ενδιαφερόταν για το κοινό συμφέρον και βεβαίως δεν εξέλειπαν και οι ατομικές εξυπηρετήσεις, τα λεγόμενα ρουσφέτια, διότι εκείνη την εποχή αν δεν διόριζες κάποιον δεν μπορούσες να αποσπάσεις και ψήφους και μου έλεγε	1 2 3 5 7

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	πάρα πολλά περιστατικά ανθρώπων, οι οποίοι ανήκαν σε άλλες πολιτικές παρατάξεις και του λέγαν ξέρεις Δήμο αν μου διορίσεις το παιδί θα έχεις τόσους ψήφους. »	
8.2 Σημαντικά έργα	«Ένα έργο την αποξήρανση της Χειμαδίτιδας, ενώ ήταν στην αντιπολίτευση. Ένα αυτό και ένα πάντα που έλεγε, για ένα έργο που ξεκίνησε στην Πρέσπα ένα αρδευτικό έργο. » «Έκανε ορισμένα έργα αποξήρανσης και τέτοια προγράμματα.» «Αυτό κάποτε που έκανε την αποξήρανση τις 2 δύο λίμνες του Αμύνταιου, οι οποίοι ήτανε βάλτοι. Ήταν εξαιτίας του Θεοχαρίδη.» «Αφορούν την αποξήρανση εδαφών από τις λίμνες της περιοχής εκείνης και την απόδοση στρεμμάτων προς καλλιέργεια στους αγρότες της περιοχής, το οποίο είναι ένα θετικό έργο. Για αυτό είναι μια ουσιαστική παρέμβαση από μέρος Θεοχαρίδη.» «Δεν συνέδεσε το όνομά του με κάτι σημαντικό. Δυστυχώς, ήταν έντιμος, ασχολήθηκε με την πολιτική. Βοήθησε περισσότερο προσωπικά ζητήματα ανθρώπων, ψηφοφόρων κ.α., αλλά δεν συνέδεσε την πολιτική του πορεία με κάποιο σημαντικό έργο που να χτίσει όνομα.» «Έκανε και αξιόλογα έργα, τα οποία θα πρέπει να αναφέρουμε όπως είναι η αποξήρανση του έλους της Χειμαδίτιδας με δική του πρωτοβουλία, αν και δεν ήταν κυβερνητικός βουλευτής, τότε είχαν τον Μαρκεζίνη υπουργό αν θυμάμαι. Με τη μεσολάβησηση τη δική του κατόρθωσε να γίνει αυτό το μεγάλο έργο και να δοθεί προς εκμετάλλευση σε όλους τους γεωργούς. Όπως και το έργο της άρδευσης των Πρεσπών. Επί των ημερών του ξεκίνησε και στη συνέχεια τελειοποιήθηκε αργότερα.»	1 2 3 4 7
9η Θεματική Κατηγορία: Αποδοχή Θεοχαρίδη από την κοινωνία της Φλώρινας		
9.1 Συμπεριφορά προς τους κατοίκους	«Τέτοια ρουσφέτια έκανε πολλά και έτσι λοιπόν ήταν αγαπητός». «Ήταν ευγενής πολύ ευγενής άνθρωπος, δηλαδή ήταν καλός ήταν ευγενής και για να είμαι ειλικρινής και μαζί μου ήταν πολύ καλός, γιατί καμιά φορά τον βοηθούσα να σηκωθεί να κάτσει πάλι, και με συμπαθούσε και με κερνούσε.» «Πάρα πολύ καλά, ευγενικά πάρα πολύ καλά. Κι αν μπορούσε να τους βοηθήσει σε κάτι τους βοηθούσε.» «Ναι ναι ήταν απόλυτα λειτουργικός και επικοινωνιακός και δεν είχε εμπάθειες ο Δήμος.» «Πολιτάντης ήταν ο άνθρωπος, είχε τις δυνατότητες. Δεν ήταν τυχερός, συμπεριφερόταν με τον καλύτερο τρόπο. Δεν τους υποτιμούσε, δεν τους λαιμορούσε και το πρώτο που εκτιμούσαν οι ψηφοφόροι της Φλώρινας οι γηγενείς, οι πόντιοι μικρασιάτες καλύτερα, οι βλάχοι και οι αρβανίτες που υπάρχουν. Καταλαβαίνετε δηλαδή ο κάθε Θεοχαρίδης πρέπει να προσαρμόζει τις θέσεις του και τις ομιλίες της σε τέσσερα φύλλα. Ο Δήμος ο Θεοχαρίδης ήταν καθαρό, τον εκτιμούσε κόσμος.» «Ήταν σε θέση να το διαχειριστεί έτσι όπως ήθελε ως άνθρωπος της υπαίθρου και έτσι όπως ήταν επίσης και το επίπεδο του ανθρώπου του αστού. Γι' αυτό το λόγο και τα κατάφερνε, αλλά σας είπε ότι η περιοχή εδώ επειδή από πλευράς τοποθέτησης ήτανε περισσότερο προς την δεξιά τοποθέτηση κάποιες περιπτώσεις με ιστορικό θα έπρεπε να διανύσουν αρκετή μεγαλύτερη και περισσότερη απόσταση προκειμένου να	1 2 3 4 5

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	καταφέρουν να ξεπεράσουν τους άλλους ούτως ώστε να ξεπεράσουν κάποια πράγματα.» «Συμπεριφερόταν όπως συμπεριφέρονται όλοι οι υποψήφιοι βουλευτές, δηλαδή τι αιτήματα έχετε πώς θα τα επιλύσουμε, αν θα τα επιλύσουμε και τι μπορούμε να κάνουμε. Δεν υπόσχονταν όπως λένε μερικοί ότι ξέρεις κάτι θέλεις αυτό θα στο κάνω θα διορίσω το γιό σου. Αυτά είναι λίγο υπερβολές είναι κάτι το οποίο δεν τον απασχολούσε τόσο πολύ.» «Πολύ βοήθησε, πολύ κόσμο βοήθησε.»	7 8
9.2 Λαοφιλία Θεοχαρίδη	«Ήταν μια πληθωρική προσωπικότητα, ήταν ένας ωραίος άντρας. Είχε λέγειν, είχε μόρφωση και είχε πολιτική. Επειδή είχε πολιτική, μπορούσε να σταθεί.» «Ναι είχε το ταλέντο να είναι αγαπητός. Κατ' αρχήν ήταν ωραίος άνδρας, τον ψήφιζαν όλες οι γυναίκες» «Για μένα ήταν εξαιρετικός» «Ήταν ένα σπουδαίο πρόσωπο για τη Φλώρινα..... Ήταν ένας τύπος στον οποίον εκτιμούσα εγώ, έξυπνος πάρα πολύ έξυπνος. » «Σαν άνθρωπος ήταν καλός. Κακό δεν έκανε σε κανέναν.» «Ήταν έξυπνος ήταν καλόψυχος και για τη Φλώρινα ήταν δηλαδή.» «Τον αγαπούσε η Φλώρινα και οι αντίπαλοι του ακόμα, τον αγαπούσαν. Δεν ήταν από τους μισητούς ανθρώπους. Ήταν άνθρωπος τον οποίο αγαπούσαμε.» «Ναι για ένα διάστημα αποτελούσε την ταυτότητα ενός κοινωνικού ρεύματος. Για ένα διάστημα δηλαδή όσοι δεν θέλουν εκείνοι την εποχή να ορίσουν τον εαυτό τους ως κομμουνιστή ούτε συγχρόνως ως κεντρώοι αν είχαμε παρελθόν ΕΑΜικό, έλεγαν εγώ είμαι του Θεοχαρίδη. Αρά εξέφραζε κατά κάποιον τρόπο μια πολιτική ταυτότητα.» «Ήταν ένας αξιοπρεπής άνθρωπος, δεν ήταν μνησικάκος. Ένα αγροτόπαιδο, το οποίο μπορούσε να σπουδάσει. Ένας αρκετά ευφυής άνθρωπος, ο οποίος μπορούσε να λειτουργήσει και στον αστικό χώρο με τον οποίο στον οποίο λειτούργησε πάρα πολύ καλά. Εκπροσώπησε καλά τηρουμένων των αναλογιών η παράταξή του. Δεν έχω να ορίσω αρνητικά στοιχεία βέβαια για τα πολιτικά του λάθη.» «Είναι θετικό που ήταν βουλευτής Φλώρινας, διότι όπως σας είπα το γνωρίζει είναι προσωπικότητα και μπορώ να πω ότι στέκεται άξια δίπλα στους διατελέσαντες βουλευτές και υπουργούς Φλώρινας. Ήταν ένας άνθρωπος αξιοπρεπής, σεβαστός, δεν υπάρχουν ενδείξεις κακής συμπεριφοράς από μέρους του παρόλο που η πολιτική δεν είναι όπως λένε δεν είναι ανθόσπαρτο λιβάδι.» «Ήταν αγαπητός σε όλους ο Δήμος..... Ήταν σωστός ο άνθρωπος και γι' αυτό μπόρεσε να σταθεί ο άνθρωπος σε έναν νόμο δύσκολο όπως είπα προηγουμένως, όπου οι άνθρωποι τον τιμούσαν και δεν τον λιοιόρησε κανείς ποτέ.» «Γενικότερα ήταν αγαπητός....Κατά πρώτον ως προσφιλής φυσιογνωμία τον είπα εμβληματικό γιατί ήταν ατελείωτος Μακεδόνας και δεν περνούσε ποτέ απαρατήρητος όταν έβγαινε έξω. Δεύτερον ήταν ένα	1 2 3 4 5

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

	άτομο κοινωνικό, ένα άτομο, το οποίο εύκολα προσέγγιζες απέναντι είτε σε ατομικό είτε σε ευρύτερο επίπεδο παρέας και ακόμα μεγαλύτερο και νομίζω ότι ως προς όλες αυτές τις περιπτώσεις ήταν μία προσωπικότητα την οποία θα την θυμούνται οι άνθρωποι της περιοχής και θα την θυμούνται πάντοτε με ενδιαφέρον » «Αυτός ο άνθρωπος πολύ αγαπούσε το νομό μας.» «Σε μερικούς όχι σε όλους. Είπαμε αν ήταν τόσο αγαπητός σε όλους θα έβγαινε, δεν θα έφευγε από τη Φλώρινα. Δεν θα μπορούσε να φύγει, δε θα τον αφήναμε.» «Ήταν πάρα πολύ αγαπητός. αν εξαιρέσουμε βέβαια τις διαμάχες που υπήρχαν μεταξύ κομμάτων. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 60 και του 70 δεν ήταν συμπαθής σε άλλες παρατάξεις, αλλά γενικά όμως ήταν άνθρωπος που έχαιρε εκτιμήσεως και αγάπης από τον πληθυσμό της περιοχής της Φλώρινας.»	6 7
9.3 Καθιέρωση του στη μνήμη του λαού	«Ως πολιτικός, δεν υπάρχει τώρα ως δικηγόρος. Αυτό δικηγόρησε αρχικά, εν συνεχεία μπήκε στην πολιτική και τελείωσε η δικηγορία.» «Ως πολιτικός.» «Ως πολιτικός ως πολιτικός με την έννοια όχι ότι έδωσε νέες ιδέες, διότι τροφοδότησε με πολιτικό σκεπτικό την κατάσταση.» «Αναφανδόν ως πολιτικός, ασφαλώς ως πολιτικός. ως πολιτικός γιατί είναι και λογικό αυτό, αφού και τη μεγαλύτερη θητεία του και σε καλύτερη ηλικία ήταν η θητεία του πολιτικού.» «Ο κύριος Θεοχαρίδης, όπως επίμονα είπα, δεν πήρε μαζί του σημαντικά έργα σαν πολιτικός, αλλά πήρε γενικά μια πορεία αξιοπρεπή, ευγενική και ανθρώπινη και άφησε πίσω του ένα όνομα καλό και σπάνια ακούς πλέον ανθρώπους όταν τον θυμούνται, και τον θυμόμαστε συχνά, να μιλάν άσχημα για τον κ. Θεοχαρίδη.» «Εγώ τον θυμάμαι πιο πολύ ως πολιτικό. Ως πολιτικό γιατί και η δικηγορία του συνδυάζονταν με παράλληλη ενασχόληση και με την πολιτική.» «Σαν πολιτικός για μένα. Δικηγόρος ήταν ατομικό, αλλά σαν πολιτικός για όλο τον κόσμο εδώ το νομό μας.» «Ως πολιτικός είχε μεγαλύτερη επίδραση.» «Ως δικηγόρος.»	1 2 3 4 5 6 7 8

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αγγελαράκης, Α. (1994). Ο Γεώργιος Παπανδρέου και το «Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα»: Η καταλυτική παρουσία του στις κεντρικές κυβερνήσεις (1950-1952), στο Π. Πετρίδης & Γ. Αναστασιάδης (επ.), *Γεώργιος Παπανδρέου, 60 χρόνια παρουσίας και δράσης στην πολιτική ζωή*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 365-391.
- Αθανασιάδης, Α. (2011). *Οι μετα...κινούμενες εθνοτικές ομάδες στη Φλώρινα κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου πολέμου*. Δυτική Μακεδονία από την αναζήτηση ταυτότητας ως σήμερα: Επιστημονική διημερίδα. Ανακτήθηκε από: <http://emfilios.blogspot.gr>
- Αναστασιάδης, Γ. (1991). *Πολίτευμα και κομματικοί σχηματισμοί στην Ελλάδα: (1952-1967) Ιστορική επισκόπηση*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής.
- Αναστασιάδης, Γ. (1998). *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας (1993-1998)*. Θεσσαλονίκη: Αλέξανδρος.
- Αναστασιάδης, Γ. (2004). Η Δεξιά, το Κέντρο, η Ε.Δ.Α. *Ιστορικά*, 21-25.
- Αναστασιάδου, Ι. (1982). *Ο Βενιζέλος και το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930*. Εκδ. «Φιλιππότη».
- Βερναδάκης, Χρ. & Μαύρης, Γ. (1991). *Κόμματα και κοινωνικές συμμαχίες στην προδικτατορική Ελλάδα. Οι προϋποθέσεις της μεταπολίτευσης*. Αθήνα: Εξάντας.
- Βουλή των Ελλήνων. *Μητρώο γερουσιαστών και βουλευτών 1929-1974*. Ανακτήθηκε από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/1929-1974.pdf>
- Βουρνάς, Τ. (1981). *Ο Εμφύλιος*. Αθήνα: Τολίδης.
- Βουρνάς, Τ. (1998). *Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας, 1967-1974. Χούντα, Φάκελος Κύπρου*, Τομ. ΣΤ'. Αθήνα: Πατάκης.
- Βουρνάς, Τ. (2002). *Ιστορία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας*, τ. Ε'. Αθήνα: Πατάκης.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Γιαννόπουλος, Γ. & Clogg R. (επ.) (1976). *Η Ελλάδα κάτω από τον στρατιωτικό ζυγό*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Γιανουλόπουλος, Γ. (1992). *Ο μεταπολεμικός κόσμος. Ελληνική και Ευρωπαϊκή ιστορία (1945-1963)*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Γιοβάνης, Χ. (επίμ.) (1975). *Ο Εθνάρχης Καραμανλής*. Αθήνα: Γιοβάνης ΕΠΕ.

Clogg, R. (2003). *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδας, 1770-2000*, μτφρ. Λ. Παπαδάκη & Μ. Μαυρομάτη. Αθήνα: Εκδ. Κάτοπτρο.

Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας* (μτφρ. Χ. Μητσοπούλου & Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γρηγοριάδης, Φ. (1980). *Ιστορία του Εμφυλίου Πολέμου 1945-49 (Το Δεύτερο Αντάρτικο)*. Καμαρινού.

Δάφνης, Γ. (1972). *Σοφοκλής Ελευθερίου Βενιζέλος*. Αθήνα: Ίκαρος.

Δημητράς, Π. (1991). *Πολιτικός Περίγυρος, Κόμματα και Εκλογές στην Ελλάδα*. Αθήνα: Λύχνος.

Δημητρόπουλος, Α. (2004). *Οι ελληνικές Κυβερνήσεις (1983-2004)*. Αθήνα, διαθέσιμο στο <http://www.greeklaws.com/pubs/uploads/842.pdf>

Διαμαντόπουλος, Θ. (1997). *Η ελληνική πολιτική ζωή: Από την προβενιζελική στην μεταπαπανδρεϊκή εποχή*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Διγκαβές, Κ. (1986). *Οι εκλογές στην Ελλάδα 1844-1985*. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης-Παιδεία.

Δορδανάς, Ν. Σ. (2002). *Αντίποινα των γερμανικών αρχών Κατοχής στη Μακεδονία (1941-1944)*. Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από: <http://invenio.lib.auth.gr/>

Δορδανάς, Σ. (2011). *Η γερμανική στολή στη ναφθαλίνη*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Δορδανάς, Στ., (2007). *Το αίμα των αθώων. Αντίποινα γερμανικών αρχών κατοχής στη Μακεδονία, 1941-1944*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Δορδανάς, Σ. (2006). *Έλληνες εναντίον Ελλήνων. Ο κόσμος των Ταγμάτων Ασφαλείας στην κατοχική Θεσσαλονίκη 1942-1944*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Δορδανάς, Στρ. (2004). *Τα αντίποινα των γερμανικών αρχών Κατοχής στο νομό Φλώρινας: Η εκτέλεση της 23ης Αυγούστου 1944*. Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912-2002». Φλώρινα: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Υπουργείο Πολιτισμού.

Δορδανάς, Σ, Καλλιανιώτης, Α., Μιχαηλίδης, Ι. (2008). *Η Φλώρινα στο έπος του Σαραντα. Ιστορία των Σιδηρών Συνταγμάτων της*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Ζαχαριάδης, Ν. (1977). *Καινούργια κατάσταση καινούργια καθήκοντα*. Αθήνα.

Ζενεβουά, Μ. (1972). *Η Ελλάς του Καραμανλή* Αθήνα.

Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2006). *Η εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους στη Μακεδονία στο πλαίσιο του μακεδονικού ζητήματος. Το παράδειγμα της Δυτικής Μακεδονίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2007). Η ίδρυση του φιλολογικού Συλλόγου «Αριστοτέλης» στη Φλώρινα την περίοδο της Κατοχής. *Μακεδονικά*, 36, 207.

Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2019). Δημοσθένης Θεοχαρίδης «αυτοβιογραφούμενος...». Ανακτήθηκε από <https://neafloirina.gr/2019/02/dimosthenis-theocharidis-aytoviografoymenos/>

Καζάκος, Π. (1990). Οικονομική πολιτική και εκλογές. Ο πολιτικός έλεγχος της οικονομίας στην Ελλάδα: 1979-1989, στο Χ. Λυριντζής και Η. Νικολακόπουλος (επίμ.) *Εκλογές και Κόμματα στη Δεκαετία του '80. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Καλλιβρετάκης, Λ. (2013). Χούντα: σημαίνον και σημαινόμενα. Οι περιπέτειες μιας λέξης. *Αρχειοτάξιο* 15, 109-132.

Κάτρης, Γ. (1974). *Η γέννηση του νεοφασισμού στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Κόκκινος, Γ. (1998). *Από την ιστορία στις ιστορίες. Προσεγγίσεις στην ιστορία της ιστοριογραφίας, την επιστημολογία και τη διδακτική της ιστορίας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

- Κολιόπουλος, Ι. (1995β). *Ληλασία Φρονημάτων Β'. Το Μακεδονικό ζήτημα στην περίοδο του Εμφυλίου πολέμου (1945-1949) στη Δυτική Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βανιάς.
- Κόντης, Β. (2000). *Η παλινόρθωση της μοναρχίας και η γενίκευση των συγκρούσεων*. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τομ. ΙΣΤ', Εκδοτική Αθηνών.
- Κυριαζή, Ν. (2000). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λάζου, Β. (2006). Η συγκρότηση και η δράση της Εθνοφυλακής. Νοέμβριος 1944-Σεπτέμβριος 1945: Η περίπτωση της Λαμίας, *Κλείω*, 3, σ. 63-95.
- Λάζου, Β. & Σκαλτσής, Δ. (2016). Εθνικός Αγροτικός Σύνδεσμος Αντικομμουνιστικής Δράσης (ΕΑΣΑΔ), Οι πρόθυμοι συνεργάτες των Γερμανών, στο Σ. Δορδανάς, Β. Λάζου, Β. Τζούκας, Λ. Φλιτούρης (επιμ.), Κατοχική βία 1939-1945. *Η ελληνική και ευρωπαϊκή εμπειρία*. Αθήνα: Ασίνη, σ. 91-148.
- Λιναρδάτος, Σπ. (1974). *Πως φτάσαμε στην 4η Αυγούστου*. Αθήνα: Διάλογος.
- Λιναρδάτος Σπ. (1986). *Από τον Εμφύλιο στη Χούντα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Λίντελ, Χ. (1988). *Ιστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, τόμος α*. ΑΘΗΝΑ: CASSEL LTD, ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ.
- Λούλης, Γ. (1995). *Η κρίση της πολιτικής στην Ελλάδα. Εκλογές – Κοινή Γνώμη, Πολιτικές Εξελίξεις. 1980-1995*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Λυμπεράτος, Μ. (2006). *Στα Πρόθυρα του Εμφυλίου Πολέμου*. Αθήνα.
- Μαργαρίτης, Γ. (2000). *Η Ιστορία του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου, 1946-1949, τ.1*. Αθήνα: Βιβλιόραμα.
- Μαρκεζίνης, Σπ. (1994). *Σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ελλάδος, 1936-1975*. Αθήνα: Πάπυρος.
- Meunaud, J., Μερλόπουλος, Π., Νοταράς, Γ, (2002). *Οι πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα, 1946-1965*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Μπεκίρης, Β. (1999). *Ο Πολιτικός Παναγιώτης Κανελλόπουλος*. Αθήνα: Νέα Σύνορα.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

- Νικολακόπουλος, Η. (1998). *Ο Γεώργιος Καρτάλης και η δύσκολη δημοκρατία*. Αθήνα.
- Νικολακόπουλος, Η. (2000). *Η Καχεκτική Δημοκρατία., κόμματα και εκλογές 1946-1967*. Αθήνα: Πατάκης.
- Παπαγιάννης, Σ. (2007). *Εθνικός Αγροτικός Σύνδεσμος Αντικομμουνιστικής Δράσης. Τα Τάγματα Ασφαλείας της Θεσσαλίας*. Σόκολη.
- Παπαδημητρίου, Ν. (1986). *Από την Ένωση Κέντρου στην αποστασία*. Αθήνα: Ροές.
- Παπακωνσταντίνου, Μ. (1998). *Η ταραγμένη εξαετία (1961-1967)*. Αθήνα: Εκδόσεις Προσκήνιο.
- Παπανδρέου, Α. (1974). *Η δημοκρατία στο απόσπασμα*. Αθήνα: Καρανάση.
- Παπαχελάς, Α. (1997). *Ο βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ο Αμερικανικός παράγων, 1947-1967*. Αθήνα: εκδ. Εστία.
- Παρασκευόπουλος, Π. (1988). *Γεώργιος Παπανδρέου. Τα δραματικά γεγονότα, 1961-1967*. Αθήνα: Φυτράκης/ Τύπος.
- Παρασκευόπουλος, Π. (1995). *Ανδρέας Παπανδρέου. Η πολιτική πορεία του. 1960-1995*. Αθήνα: Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία.
- Περιβολάρης, Γ. (2012). *Φλώρινα 1912-2012. Χρονικό ενός αιώνα*. Φλώρινα: Αφοί Παπακοσμά.
- Πετρίδης, Π. (1995). *Δολοφονία Λαμπράκη*. Αθήνα: Προσκήνιο.
- Πετρίδης, Π. (2001). *Σύγχρονη Ελληνική Πολιτική Ιστορία, Από την αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας στο δικτατορικό καθεστώς της 4ης Αυγούστου*. Αθήνα: Γκοβόστη.
- Ρήγας, Ο. (2016). *Αθήνα 1944*. Αθήνα: εκδ. ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ.
- Στεφανίδης, Γ. (1994). Ο Γεώργιος Παπανδρέου και οι κυβερνήσεις του Κέντρου, 1950-1951: Προσέγγιση μέσα από τα κρατικά αρχεία των Η.Π.Α. και της Βρετανίας, στο Π. Πετρίδης & Γ. Αναστασιάδης (επ.), *Γεώργιος Παπανδρέου, 60 χρόνια παρουσίας και δράσης στην πολιτική ζωή*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 345-364.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Συλλογικό έργο (1975). *Αγώνες στη Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Μπαρμπουνάκη.

Σφήκας, Θ. (2001). *Πόλεμος και Ειρήνη στη Στρατηγική του ΚΚΕ, 1945-1949*. Αθήνα: Φιλίστωρ.

Τζώρτζης, Γ. (1953). *Η Φλώρινα. Ιστορία και αγώνες. Σε Λεύκωμα Πόλεως Φλωρινής, Φλώρινα. Η ακριτική Εθνική Σκοπιά (44-70)*. Φλώρινα: Εφημερίδα «Εθνος».

Τσακιρίδου, Ε. & Τάχου-Ηλιάδου, Σ. (2005). Εθνική ιδεολογία και τοπική κοινωνία: «Η λειτουργία της Παιδαγωγικής Ακαδημίας στη Φλώρινα, την περίοδο 1941-1956». Στο Δ. Θωϊδης & Σ. Ηλιάδου-Τάχου (Επιμ.), *Μανόλης Γ. Σαρρής. Ψυχολόγος-Παιδαγωγός* (σ. 14-45). Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, Τμήμα Δημοτικής Εκπ/σης.

Τσάτσος, Κ. (1984). *Ο άγνωστος Καραμανλής*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

Χατζηβασιλείου, Ευ. (2000). *Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας: Πολιτική πορεία (1946-1990)*. Αθήνα: Ίδρυμα Αβέρωφ-Τοσίτσα, Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας, (1908-1990).

ΞΕΝΗ

Berelson, B. (1971). *Content analysis in Communication Research*. New York: The Free Press.

Borg, W.R. (1963). *Educational Research: an Introduction*. London: Longman.

Holsti, O. R. (1969). *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Philadelphia: Addison-Wesley Publishing Co.

Mason, M. J. (2009). Rogers redux: Relevance and outcomes of motivational interviewing across behavioral problems. *Journal of Counseling & Development*, 87(3), 357-362.

Mitchell, G. (2013). After Hiroshima, Truman Failed to Pause--and Nagasaki 'War Crime' Followed. *Huffington Post*.

Richmond, O.P. (2003). *Mediating in Cyprus: The Cypriot Communities and the United Nations*. London: Frank Cass.

Η συμβολή του Δημοσθένη Θεοχαρίδη στην πολιτική ζωή της Φλώρινας.

Robson, C. (2011) *Real world research: a resource for users of social research methods in applied settings*. Wiley Chichester